

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3190/2019. (VII. 16.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1350
3191/2019. (VII. 16.) AB határozat	bírói kezdeményezés elutasításáról	1362
3192/2019. (VII. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1375
3193/2019. (VII. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1379
3194/2019. (VII. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1383
3195/2019. (VII. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1388
3196/2019. (VII. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1392
3197/2019. (VII. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1396
3198/2019. (VII. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1400
3199/2019. (VII. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1403
3200/2019. (VII. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1408
3201/2019. (VII. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1413
3202/2019. (VII. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1419
3203/2019. (VII. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1424
3204/2019. (VII. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1428
3205/2019. (VII. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1432
3206/2019. (VII. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1435
3207/2019. (VII. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1438
3208/2019. (VII. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1441
3209/2019. (VII. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1448
3210/2019. (VII. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1453
3211/2019. (VII. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1457
3212/2019. (VII. 16.) AB végzés	bírói kezdeményezés visszautasításáról	1459
3213/2019. (VII. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1463
3214/2019. (VII. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1466
3215/2019. (VII. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1469
3216/2019. (VII. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1472
3217/2019. (VII. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1475

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3190/2019. (VII. 16.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó és dr. Salamon László* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Stumpf István és dr. Szabó Marcel* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Szekszárdi Törvényszék 13.Pf.20.706/2014/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Az indítványozó – dr. Széll Bernadett – jogi képviselője útján (dr. Pálvölgyi Miklós ügyvéd, Schiffer és Társai Ügyvédi Iroda, székhelye: 1027 Budapest, Margit körút 50–52.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amelyben a Szekszárdi Törvényszék 13.Pf.20.706/2014/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésében biztosított közérdekű adatok megismeréséhez való jogának sérelmére hivatkozott.
- [2] Az ügy előzményei a következők. Az indítványozó 2014. március 11. napján az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 28. § (1) bekezdésére hivatkozással közérdekű adatkéréssel fordult az MVM Paks II. Atomerőmű Fejlesztő Zrt.-hez – a későbbi alpereshez – a paksi atomerőmű telephelyén új atomerőműi blokk(ok) létesítésével kapcsolatos döntés gazdasági, környezeti és más hatásairól, valamint kockázatairól készült minden hatástanulmány, illetve az előkészítés során készített minden további tanulmány kiadása érdekében. Az indítványozó 2014. március 24. napján a későbbi alperestől kérte továbbá az előbbivel azonos tárgykörben 2014. január 14. napján Moszkvában aláírt ütemtervek (utóbb az indítványozó által pontosítva: „*term sheet*”-ek) kiadását is. A későbbi alperes az adatigénylés teljesítését elmulasztotta, ezért az indítványozó keresetet terjesztett elő.
- [3] Az ügyben első fokon eljáró Szekszárdi Járásbíróság 27.P.20.459/2014/7. számú ítéletével az indítványozó keresetét teljes egészében elutasította. A járásbíróság először is leszögezte, hogy az alperes az Infotv. 26. § (1) bekezdésében meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szervnek tekintendő, ezért a kezelésében lévő – a felperes által kért – adatok közérdekű adatoknak minősülnek. Az indítványozó első kérelmével összefüggésben a bíróság – a 12/2004. (IV. 7.) AB határozatra, illetve a 21/2013. (VII. 19.) AB határozatra (a továbbiakban: Abh1.) való hivatkozással – kifejtette, hogy egy demokratikus társadalomban a közérdekű adatok nyilvánossága a főszabály, annak korlátozása csak akkor fogadható el alkotmányosan, ha azt más alapjog érvényesülése, vagy valamely alkotmányos érdek védelme kényszerítően indokolja, illetve elkerülhetetlenül szükségessé teszi. Az Infotv. 27. § (1), (3), illetve (5)–(6) bekezdéseit, a 30. § (5) bekezdését, illetve a 31. § (2) bekezdését figyelembe véve a döntés-előkészítő adatok kiadása az adatkezelő vezetőjének döntésétől függ, aki megtagadó döntését indokolni köteles.

- [4] Ezzel összefüggésben a bíróság rámutatott, hogy a Magyarország Kormánya és az Oroszországi Föderáció Kormánya közötti nukleáris energia békés célú felhasználása terén folytatandó együttműködésről szóló Egyezmény kihirdetéséről szóló 2014. évi II. törvény (a továbbiakban: Kormányközi Egyezmény) 1. cikke csak annak célját rögzíti, a részletszabályokat, így a feleket illető jogokat és terhelő kötelezettségeket a kormányok által kijelölt hatóságok által a későbbiekben megkötendő „Megvalósítási Megállapodások” tartalmazzák. A Megvalósítási Megállapodások alapjául szolgáló adatok tehát döntés-előkészítő adatoknak minősülnek. Mivel a Megvalósítási Megállapodásokat még nem kötötték meg, ezért az alperes az indítványozó által először kért adatok kiadásának megtagadását kellően igazolta. A bíróság elfogadta az alperes azon érvelését is, hogy ezen adatok a Polgári Törvénykönyvről szóló – már nem hatályos – 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 81. § (1) és (3) bekezdéseire tekintettel üzleti titoknak is minősülnek, ezért nyilvánosságra hozataluk – a Megvalósítási Megállapodások megkötése előtt – az alperes érdekérvényesítő képességét aránytalanul és jelentős mértékben csökkentené. A bíróság az indítványozó által másodízben kért adatok (az úgynevezett „term sheet”-ek) tekintetében kimondta, hogy azok minősített adatokat is tartalmaznak, amelyek vonatkozásában azonban nem az alperes a minősítő (eziránti igényét a minősítővel szemben érvényesítheti), ezért az indítványozó kérelme e tekintetben sem teljesíthető. Az indítványozó az ítélettel szemben fellebbezéssel élt.
- [5] A Szekszárdi Törvényszék – az alkotmányjogi panasszal támadott – 13.Pf.20.706/2014/6. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta. Kötelezte az alperest, hogy az indítványozó által kiadni kért adatok közül a „Lévai Projekt”-nek, az ítéletben nevesített és azonosított dokumentumait az indítványozó részére adja ki, egyebekben az elsőfokú ítéletet helyben hagyta. A törvényszék a tényállást az elsőfokú eljárás adatai, valamint köztudomásúnak elismert tények figyelembe vételével kiegészítette.
- [6] A törvényszék e körben értékelte az alperes által – az Infotv. 31. § (2) bekezdése alapján – csatolt iratokat, a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (a továbbiakban: NAIH) részére 2014 júniusában eljuttatott dokumentumok kimutatását tartalmazó táblázatot, az alperes által készített iratjegyzéket és átadás-átvételi jegyzőkönyvet, illetve dokumentum listát (amelyben a dokumentum tárgya, tartalmának rövid leírása és státusza került feltüntetésre), valamint ezek tartalmát. A törvényszék – az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését, valamint az Alkotmánybíróság gyakorlatát idézve, az Infotv. 27. § (1)–(6) bekezdéseit felhívva – értelmezte a közérdekű adatok nyilvánosságának korlátozhatóságát. A törvényszék szintén idézte az Abh1. indokolásának [46] és [58] bekezdéseit, hangsúlyozva, hogy tartalmilag is vizsgálta az alperes által becsatolt dokumentumok döntés-előkészítő jellegét és az adatkiadás alperes (adatkezelő) általi megtagadásának jogszerűségét. A törvényszék először is – egyetértve a bírósággal – leszögezte, hogy a Kormányközi Megállapodás nem olyan döntés, amelynek fényében a megalapozását szolgáló dokumentumok megismerésére szolgáló igény jogszerűen csak az Infotv. 27. § (6) bekezdése mellett utasítható el. A törvényszék az alperesi érvelésnek helyt adva kimondta, hogy a Kormányközi Egyezményt figyelembe véve, több lépcsőben, egymást követően kell döntéseket hozni, ezért a Kormányközi Egyezményt nem lehet önálló döntésként értékelni. Tartalmilag a Kormányközi Egyezmény nem egy döntéshozatali eljárás lezárulta, mivel csupán egy célt jelöl meg, amely azonban a Megvalósítási Megállapodások nélkül nem teljes, abból jogok és kötelezettségek nem származnak. Mindebből következik, hogy az indítványozó által kért adatok e többlépcsős szerződéses rendszer előkészítő anyagai, ezért vonatkozásukban – akkor is, ha a Kormányközi Egyezményt már aláírták – az Infotv. 27. § (5) bekezdése az irányadó.
- [7] Ennek fényében az alperes által becsatolt, tárgyuk szerint gazdasági-pénzügyi jellegű elemzéseket, tanulmányokat, az atomerőmű beruházás megalapozásával összefüggő műszaki-gazdasági dokumentumok felsorolását táblázati adatokból a telephely-engedély kérelmet megalapozó vizsgálati és értékelési dokumentumokat – mint döntés-előkészítő anyagokat –, valamint a telephely engedélyezéséhez szükséges tervdokumentáció anyagait döntés megalapozását szolgáló adatnak minősítette. Esetükben az alperesi adatkezelő az adat megismeréséhez és a megismerés kizárásához fűződő közérdek súlyát (ezen adatok nyilvánosságra hozatala az alperes és közvetve a Magyar Állam tárgyalási pozícióit gyengítenék) mérlegelve, helyesen zárta ki ezen adatok felperes általi megismerhetőségét, mivel az adatkérés idején a Megvalósítási Megállapodásokat még nem kötötték meg. A törvényszék hozzátette, hogy a dokumentumok döntés-előkészítő jellege mellett azok az alperes üzleti titkát is képezik, amelyek nyilvánosságra hozatala a Megvalósítási Megállapodások tárgyában zajló tárgyalások alatt jelentős érdeksérelmet okozna. Mindezek miatt az üzleti titkok vonatkozásában az Abh1. indokolásának [46] bekezdésében foglaltak nem alkalmazhatóak, valamint a tárgyalásokon felvetendő kérdések, az üzleti érdekek sokrétűsége és azok pontos körének ismerete hiányában a kiadni kért gazdasági-pénzügyi adatok üzleti titok jellegének mélyebb és részletes vizsgálata – a dokumentumok jelentős terjedelme okán – a nem indokolt.

- [8] A törvényszék az arányosság körében ugyanakkor – az Infotv. 27. § (5) bekezdése szerinti adatösszességéből – a közérdek eltérő súlyára, a piaci-gazdasági érdekekre való közvetettebb ráhatásra, valamint a tárgyalási folyamatok befolyásolását megvalósító okozati összefüggés megállapíthatóságának hiányára tekintettel a 2014. január 14. napját megelőzően keletkezett környezeti hatástanulmányok kiadásának megtagadását nem találta jogszerűnek. Az Infotv. alapján ugyanis csak azon döntést-megalapozó adatok zárhatóak el, amelyek valóban a döntési folyamat részét képezik, és nyilvánosságra hozataluk veszélyeztetné a végrehajtás sikerét, vagy egyes piaci szereplőket indokolatlan előnyhöz juttatna. A törvényszék alkotmánybíróági határozatokra, európai uniós és magyar jogforrásokra hivatkozással kimondta, hogy a környezeti információk nem tartozhatnak a döntés megalapozását szolgáló adat fogalmába, e jelleg megléte ugyanis nem csak formális, de tartalmi szempontokon is alapul. Különbség van ugyanis a döntés megalapozásául szolgáló, illetve a döntés meghozatalához felhasznált adatok között és a környezeti információk az utóbbi kategóriába tartoznak.
- [9] A törvényszék az Infotv. 30. § (5) bekezdését is felhívva arra a következtetésre jutott, hogy a „Lévai Projekt”-nek az ítéletben nevesített dokumentumai esetén a környezet megóvásához fűződő társadalmi érdek miatt és az egészséges környezethez való alapjogra tekintettel a környezet állapotára vonatkozó adatokhoz való hozzáférés elsőbbséget élvez az üzleti titok megőrzésével szemben is, ezért e hatástanulmányok kiadására kötelezte az alperest. Megállapította ugyanakkor, hogy az alperes által csatolt dokumentumok több olyan környezeti hatástanulmányt is tartalmaznak, amelyek a Kormányközi Egyezmény aláírását, vagy az indítványozó által előterjesztett adatigénylést követően keletkeztek, ezekre ugyanakkor az adatigénylés nem terjedhetett ki.
- [10] A törvényszék érdemben vizsgálta a nemzeti minősített adatokra vonatkozó alperesi indokolást is. A minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Mavtv.) rendelkezéseit figyelembe véve a törvényszék kimondta, hogy az alperes által csatolt tizenhárom irat nem felel meg a Mavtv. rendelkezéseinek, minősítésük nem tekinthető érvényesnek, ugyanakkor tartalmuk szerint (humán erőforrás felmérése, az új atomerőművi blokkok létesítéséhez kapcsolódó beruházási, üzemeltetési munkaerő igény felmérése, magyar vállalkozások minél szélesebb körű bevonása) az Infotv. 27. § (5) bekezdésében meghatározott döntés megalapozását szolgáló adatnak, illetve a régi Ptk. 81. § (2) bekezdése szerinti üzleti titoknak minősülnek. A Megvalósítási Megállapodások előkészítése és a folyamatban volt tárgyalások miatt e dokumentumok megismerhetőségének kizárásához fűződő közérdek jelentősebb súlyúnak minősült, mint az adatok megismeréséhez fűződő információs jog. A törvényszék az indítványozó által kért „term sheet”-ekkel összefüggésben teljesen osztotta a járásbíróság megállapításait.
- [11] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy a jogerős ítélet három vonatkozásában sérti az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésében biztosított közérdekű adatok megismeréséhez való jogát: *i)* az indítványozó szerint a törvényszék a kiadni rendelt környezeti hatástanulmányokon kívül minden további dokumentumot az Infotv. 27. § (5) bekezdése alá tartozó döntés megalapozását szolgáló adatnak minősített; *ii)* nem vizsgálta, hogy milyen döntés meghozatalával és mennyiben áll fenn a nyilvánosság-korlátozás; *iii)* nem volt lehetősége a kért adatok vonatkozásában a minősítés tartalmi felülvizsgálatára. Az Abh1. indokolásának [46] bekezdését idézve előadta, hogy a törvényszék az Abh1.-ben kimondottakkal szemben a kiadni nem rendelt dokumentumokat – az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdését megsértve – teljes egészében döntést megalapozó adatoknak minősítette. Szintén az Abh1.-re hivatkozva kifejtette, hogy a törvényszék nem végezte el az érintett dokumentumok tartalmi elemzésén nyugvó, az egyes adatkörök egyedi minősítésén alapuló mérlegelését. Az indítványozó elismerte, hogy az adatkérés tárgya szerinti beruházás során a közhatalmi szervek több, egymásra épülő döntést hoznak. Hangsúlyozta ugyanakkor, hogy adatkérése nem a későbbi megállapodásokra és az engedélyezési eljárás végén hozandó döntés megalapozásául szolgáló adatokra, hanem az új atomerőművi blokk(ok) létesítéséről szóló Kormányközi Egyezményt – mint döntést – előkészítő iratokra vonatkozott.
- [12] Az indítványozó kiemelte azt is, hogy – az alperes által nem meghatározott – későbbi döntések már nem a létesítésről, hanem a megvalósításról szólnak. Erre tekintettel a létesítéssel kapcsolatos döntést érintő adatok vonatkozásában nincs helye automatikus, azok döntés-előkészítő jellegére hivatkozó nyilvánosság-korlátozásnak. Az indítványozó hozzátette, hogy sem az alperes beadványai, sem a bizonyítási eljárás során figyelembe vett más tény nem bizonyította, hogy a kért adatok összessége összekapcsolható lenne a későbbi végrehajtási megállapodásokkal, illetve a hatósági engedélyekről szóló döntésekkel. Összességében az ítélet azért is sérti az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdését, mert az indítványozó nem tartja lehetségesnek, hogy a kért adatok teljes mértékben a paksi bővítésre vonatkozó előkészítő anyagok lennének. A finanszírozás módjával vagy a megtérüléssel kapcsolatos elemzések nyilvánvalóan nem szerepelnek majd az építési engedélyezési eljárásban, márpedig a finanszírozási konstrukció alapelemeire vonatkozó döntések a jogerős ítélet meghozataláig

teljes körben megszülettek. Az indítványozó végül kifejtette, hogy a törvényszék nem végezte el a minősítési eljárások eredményének tartalmi felülvizsgálatát sem, ami sérti a 4/2015. (II. 13.) AB határozatban megfogalmazott követelményt, illetve az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdését.

- [13] Az Alkotmánybíróság eljárása során, az Abtv. 57. § (2) bekezdése alapján nyilatkozattételre, illetve véleménynek előterjesztésére hívta fel a bírósági eljárásokban alperes (adatkezelő) MVM Paks II. Atomerőmű Fejlesztő Zrt.-t, a Miniszterelnökséget vezető minisztert, a NAIH elnökét, valamint az igazságügyi minisztert.
- [14] Az ügy érdemi vizsgálata során az Alaptörvény negyedik módosítása 2018. június 29-ei hatállyal kiegészítette az Alaptörvény VI. cikkét, az indítványozó által hivatkozott közérdekű adatok megismeréséhez való jogot – a korábbiakkal azonos tartalommal – immáron a VI. cikk (3) bekezdése biztosítja.

II.

- [15] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezése:

„VI. cikk (3) Mindenkinnek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.”

- [16] 2. Az Infotv. érintett rendelkezései:

„26. § (1) Az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szervnek vagy személynek (a továbbiakban együtt: közfeladatot ellátó szerv) lehetővé kell tennie, hogy a kezelésében lévő közérdekű adatot és közérdekből nyilvános adatot – az e törvényben meghatározott kivételekkel – erre irányuló igény alapján bárki megismerhesse.”

„27. § (5) A közfeladatot ellátó szerv feladat- és hatáskörébe tartozó döntés meghozatalára irányuló eljárás során készített vagy rögzített, a döntés megalapozását szolgáló adat a keletkezésétől számított tíz évig nem nyilvános. Ezen adatok megismerését – az adat megismeréséhez és a megismerhetőség kizárásához fűződő közérdek súlyának mérlegelésével – az azt kezelő szerv vezetője engedélyezheti.

(6) A döntés megalapozását szolgáló adat megismerésére irányuló igény – az (5) bekezdésben meghatározott időtartamon belül – a döntés meghozatalát követően akkor utasítható el, ha az adat további jövőbeli döntés megalapozását is szolgálja, vagy az adat megismerése a közfeladatot ellátó szerv törvényes működési rendjét vagy feladat- és hatáskörének illetéktelen külső befolyástól mentes ellátását, így különösen az adatot keletkeztető álláspontjának a döntések előkészítése során történő szabad kifejtését veszélyeztetné.”

„31. § (2) A megtagadás jogszerűségét és a megtagadás indokait, illetve a másolat készítéséért megállapított költségtérítés összegének megalapozottságát az adatkezelőnek kell bizonyítania.”

III.

- [17] 1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján először is azt vizsgálta, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasza megfelel-e az Abtv.-ben előírt formai és tartalmi feltételeknek.
- [18] 1.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése, valamint az 53. § (2) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírósági döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül, az ügyben első fokon eljáró bíróságnál az Alkotmánybírósághoz címezve kell benyújtani. Az ügyben első fokon eljáró Szekszárdi Járásbíróság tájékoztatása szerint az indítványozó 2015. április 2-án vette a támadott ítéletet, míg alkotmányjogi panaszát 2015. június 1-jén – megállapíthatóan határidőben – adta postára.
- [19] Az alkotmányjogi panasznak az Abtv. 52. § (1b) bekezdéseinek megfelelő határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megállapító törvényi rendelkezést [Abtv. 27. § (1) bekezdése]; megjelölte a támadott bírósági döntést; megjelölte az Alaptörvény sérteni vélt rendelkezését [VI. cikk (2) bekezdése – közérdekű adatok megismeréséhez való jog]; kifejtette az Alaptörvényben biztosított joga sérelmének lényegét, illetve előadta, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés azt miért és mennyiben sérti; továbbá kifejezett kérelmet terjesztett elő a támadott bírósági döntés megsemmisítésére.

Mindezeket figyelembe véve az indítványozó kérelme megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében meghatározott formai követelményeknek is.

- [20] 1.2. Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeinek (az Abtv. 27. §-ának, illetve a 29–31. §-ainak) való megfeleléssel összefüggésben a következők állapíthatók meg.
- [21] Az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti érintettnek tekinthető, mivel az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletet megelőző bírósági eljárások felperese. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, felülvizsgálati eljárást nem kezdeményezett, illetve az nincs folyamatban.
- [22] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadásakor megállapította, hogy az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése szerinti közérdekű adatok megismeréséhez való jog sérelmét állító indítvány alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéseket vet fel, s ezek az adatigénylés elutasítása tárgyában hozott jogerős bírói ítélet érdemét érintik.
- [23] Az indítvány alapján a közérdekű adatok megismeréséhez való jog sérelmének vizsgálatát igényli, hogy hozhat-e a bíróság az igényelt adatok egészére kiterjedő nyilvánosságkorlátozásról megalapozottan döntést, ha az igényelt dokumentumokat konkrétan nem vizsgálja (hanem a kért dokumentumokról az alperes által készített, azok tárgyát, tartalmának rövid leírását, illetve „minősített anyagként”-i megjelölését tartalmazó lista alapján dönt a megismerni kívánt adatok nyilvánosságának korlátozásáról). A közérdekű adatok megismeréséhez való jog sérelmének vizsgálatát igényli továbbá, hogy a bíróság dönthet-e úgy, hogy a kért iratok, illetve az azokban foglalt adatok egésze döntés megalapozását szolgáló adat, ha nincs pontosan megjelölve, hogy milyen döntés meghozatalával összefüggésben és mennyiben áll fenn az egyes igényelt iratok konkrét tartalmát érintően a nyilvánosságkorlátozás hivatkozott indoka. Vizsgálandó ezen túlmenően, hogy amennyiben az alperes az általa kezelt (és az indítványozó által igényelt) adatok egy részének megismerését adatminősítésre hivatkozva megtagadja, akkor (a nyilvánosságkorlátozás indokoltságának bírósági felülvizsgálata körében) az adatminősítés indokoltságának tartalmi bírósági felülvizsgálata is biztosított volt-e az indítványozó számára. Az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panasz alapján különösen az előbbi kérdéseket illetően kell vizsgálnia azt, hogy a támadott bírói döntés sérti-e az indítványozó Alaptörvényben biztosított alapjogát.

IV.

- [24] Az Alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [25] Az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása során az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében biztosított közérdekű adatok megismeréséhez való jog korlátozhatósága, ezen belül is az a bírósági jogértelmezés volt az alkotmányossági kérdés lényege, amely a konkrét ügyben kért adatok kiadásának – azok döntés-előkészítő jellege miatti – megtagadását megalapozottnak találta.
- [26] 1.1. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett eljárásban a támadott bírósági döntést kizárólag alkotmányossági szempontok szerint vizsgálja felül, tehát sem az ügy érdemében, sem az ügyben felmerült törvényértelmezési és ténybeli kérdésekben nincs hatásköre dönten. Egy bírósági ítélet akkor alkotmányellenes, ha a jogértelmezés túllép az Alaptörvény szerinti értelmezési kereteken [3070/2019. (IV. 10.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.), Indokolás [18]; 3098/2019. (V. 17.) AB határozat, Indokolás [19]]. Ezen felül az „[a]lkotmánybíróság nem vonhatja el [...] az ítélkező bíróságok hatáskörét az előttük fekvő tényállás elemeinek átfogó mérlegelésére, csupán a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak a megtartását vizsgálhatja felül” [14/2019. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [20]].
- [27] 1.2. Az ügy tárgyára tekintettel továbbá szükséges megjegyezni, hogy a közérdekű adatok kiadásával, illetve azok megtagadásával összefüggő bírósági ítélet vizsgálata akként szűkül, hogy „[a]z Alkotmánybíróság a közérdekű adatok megismeréséhez való jog korlátozását érintő ügyben a támadott bírói döntést kizárólag alkotmányossági szempontból vizsgálja felül. A bírói döntés alkotmányossági felülvizsgálata során így nem foglal állást arról, hogy az alapul fekvő ügyben kiadni kért konkrét adatok közérdekű, közérdekből nyilvános adatnak minősülnek-e vagy sem. Ez ugyanis az Infotv. 3. § 5. és 6. pontja, vagyis a közérdekű adat, illetve a közérdekből nyilvános adat törvényi fogalmának alkalmazását igénylő jogalkalmazói feladat, amire jogvita esetén a bíróság hivatott” (Abh2., Indokolás [27]).

- [28] 1.3. Az Alkotmánybíróság az Abh1. rendelkező részében alkotmányos követelményként fogalmazta meg, hogy a közérdekű adat kiadása iránt indított ügyben eljáró bíróságnak az adatszolgáltatás-megtagadás jogcímét és tartalmi indokoltságát egyaránt vizsgálnia kell. A vizsgálatnak ki kell terjednie arra, hogy csak a feltétlenül szükséges mértékben került-e sor a közérdekű adatszolgáltatás megtagadására. E körben az eljáró bíróságnak vizsgálnia kell azt is, hogy az adatkezelő szerv nem korlátozta-e indokolatlanul a közérdekű adatokhoz való hozzáférést arra hivatkozva, hogy az igényelt adatokat az igénylő által meg nem ismerhető adatokkal együtt kezelik, miközben az utóbbiak felismerhetetlenné tételének nem lett volna akadálya.
- [29] Ezt figyelembe véve az Abh2. indokolásának [40]–[43] bekezdéseiben összefoglalta korábbi, a közérdekű adatok megismeréséhez való jog – a kért adatok döntés-előkészítő jellege miatti – megtagadására vonatkozó alkotmánybírósági gyakorlatot. Ezen értelmezés egy négyfokú tesztet fogalmaz meg a bírósági jogértelmezés felé: 1) döntés megalapozását szolgáló adat csak az adott szerv (feladat- és hatáskörébe tartozó) döntése meghozatalára irányuló eljárás során készített vagy rögzített adat lehet. A döntés megalapozását szolgáló adat e minősége továbbá kizárólag a konkrét döntéshozatali eljáráshoz való kapcsolata révén állhat fenn, vagyis nem elfogadható, ha egy eljárásban általánosságban hivatkoznak később meghozandó döntésekre, a döntés megalapozását szolgáló adatnak konkrét döntéshozatali eljáráshoz kell kapcsolódnia; 2) a dokumentum egésze, tartalmától függetlenül – tehát vizsgálat nélkül, vagy egyetlen adat miatt – nem minősíthető döntést megalapozó adatnak, vagyis az iratelv nem írhatja felül az Infotv. 30. § (1) bekezdésében megfogalmazott adatelvet. Nem fogadható el tehát az a jogértelmezés, amely az igényelt dokumentumokat tartalmukra tekintet nélkül és általánosságban döntés megalapozást szolgáló adatnak minősíti; 3) az adatkezelő nem hivatkozhat „kényelmi szempontokra”, vagyis a kért adatok nagyobb terjedelméből következő többletterhekre; 4) végül pedig az adatigénylést elutasító döntést – a hatékony jogorvoslat érdekében – tartalmilag indokolnia kell az adatkezelőnek. Ebben ki kell térnie arra, hogy pontosan milyen folyamatban lévő eljárásban meghozandó döntés megalapozását szolgálja a kiadni kívánt közérdekű adat, illetve arra is, hogy a közérdekű adat kiadása mennyiben befolyásolja a szóban forgó döntés meghozatalát, vagyis, hogy az megghiúsítaná-e a döntés hatékony végrehajtását vagy ellehetetlenítené-e az illetéktelen befolyástól mentes, független, hatékony munkát. Mindezekkel összefüggésben a jogorvoslati eljárás során eljáró bíróságnak vizsgálnia kell az adatszolgáltatás-megtagadás jogcímét és tartalmi indokoltságát, vagyis csak az igénylés tárgyát képező adatok tartalmi vizsgálata mellett tárható fel, hogy a közérdekű adatok kiadásának megtagadása jogszerű volt-e.
- [30] 2.1. A Szekszárdi Törvényszék a támadott ítéletben a következő tényállási elemeket tartotta relevánsnak. Az adatkezelő alperes – az Infotv. 31. § (2) bekezdésére tekintettel őt terhelő bizonyítási kötelezettség mellett – az indítványozó által kért „*term sheet*”-eket a minősített adatok kitakarása mellett csatolta. Üzleti titok megjelöléssel rendelkezésre bocsátott továbbá egy, az atomerőmű beruházás megalapozásával összefüggő műszaki-gazdasági dokumentumokról készített kimutatást. Csatolt tizenhárom olyan dokumentumot is, amelyeket nemzeti minősített adatként jelölt meg (törvényszéki ítélet 11. oldal). A törvényszék ezen felül az ítélet 14. oldalán azt a megállapítást tette, hogy „[a]z alperes által a bíróság részére rendelkezésre bocsátott egyéb elemzések, vizsgálati anyagok vonatkozásában megállapítható, hogy azok gazdasági tartalmú, a Megvalósítási Megállapodások tárgyalásainál felhasználható – részben üzleti titkot is képező tartalmú – döntés-előkészítő anyagok. A ténylegesen átadott és az átadás-átvételi jegyzőkönyvben felsorolt üzleti titoknak minősített anyagoknak a [...] csatolt dokumentum listával való összevetése alapján, amely listában a dokumentum tárgya, a dokumentum tartalmának rövid leírása, valamint a dokumentum státusza (kiadva, döntés-előkészítő anyag, belső minősített anyag) került feltüntetésre, a bíróság megállapította, hogy a listán szereplő, de be nem csatolt egyéb döntés-előkészítő anyagnak minősített dokumentációk alapvetően a telephely engedély kérelem megalapozásához szükséges vizsgálatokat és engedélyezési tervdokumentációkat tartalmaztak. Jellemzően műszaki tartalmukra tekintettel, valamint a telephely engedélyezési eljárás megindítása iránti kérelem benyújtásának hiányában mind döntés-előkészítő jellegük, mind üzleti titok jellegük megállapítható.”
- [31] 2.2. A törvényszék az ügyben előkérdésnek tartotta, hogy a kért hatástanulmányok döntés-előkészítő adatoknak tekinthetők-e, vagyis viszonylatukban az Infotv. 27. § (5) bekezdésében meghatározott, főszabály szerinti nyilvánosság korlátozás, vagy az Infotv. 27. § (6) bekezdése szerinti nyilvánosság-elv az irányadó-e. Az ítélet szerint a Kormányközi Egyezmény értelmében több lépcsőben, egymást követő döntéseket kell hozni és ettől a Kormányközi Egyezmény nem tud elkülönülni, az nem egy döntéshozatali eljárás lezárulta, hanem – a később megkötésre kerülő Megvalósítási Megállapodásokkal együtt – egy szerződéses rendszer része. Az indítvá-

nyozó által kért adatok tehát e szerződéses rendszer előkészítő adatai, így az Infotv. 27. § (5) bekezdése szerinti döntés-előkészítő jellegük a Kormányközi Egyezmény megkötését követően is fennáll. A törvényszék az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével összefüggésben arra jutott, hogy az alperes adatkezelő helyesen mérlegelte a közérdekű adatok kiadásához, illetve megtagadásához fűződő közérdek súlyát, amikor is az utóbbi mellett döntött. Az adatigénylés időpontjában ugyanis a Megvalósítási Megállapodások megkötésére irányuló tárgyalások folyamatban voltak, a kért adatok kiadása pedig jelentősen gyengítette volna az adatkezelő alperes – és közvetetten a Magyar Állam – pozícióit (törvényszéki ítélet 18–19. oldal).

- [32] A nemzeti minősített adatokkal összefüggésben a törvényszék továbbá arra jutott, hogy habár minősítésük nem felel meg a Mavtv. rendelkezéseinek, de tartalmuk szerint döntést megalapozó, illetve üzleti titok jellegük fennáll. A „term sheet”-ekben kitakart minősített adatokkal összefüggésben pedig nem az alperes adatkezelő volt a minősítő, az indítványozó igényét a Nemzeti Fejlesztési Minisztériummal szemben érvényesíthette volna. Az arányosság körében a környezeti hatástanulmányok kiadásának megtagadását a törvényszék – azok eltérő jogi szabályozása, a közérdek eltérő súlya, valamint a piaci-gazdasági érdekekre való közvetettebb ráhatása miatt – nem találta jogszerűnek és az ítélet rendelkező részében megjelölt hatástanulmányokat kiadni rendelte.
- [33] 2.3. Az Alkotmánybíróság elsőként az Abh2. indokolásának [40]–[43] bekezdéseiben összegzett alkotmányosági teszt első három pontjával összefüggésben vizsgálta a támadott ítéletet.
- [34] Az Alaptörvény végrehajtására elfogadott Infotv. 3. § 5. és 6. pontját érintő törvényértelmezési kérdés, hogy egy erre irányuló igény esetén a kért információ közérdekű adatnak tekinthető-e. Ennek megítélése a bíróság hatáskörébe tartozik. Ezzel egyidejűleg a bíróságnak fel kell tárnia a megtagadás jogcímét és tartalmi indokoltságát, amelyhez tartalmilag is vizsgálnia kell az adatkérő által megjelölt adatok milyenségét. Akárcsak egy konkrét adat közérdekű jellege, úgy azok üzleti titok és döntés-előkészítő mivolta is az idézett törvényi rendelkezések bírósági értelmezésén keresztül dönthető el, ezekben az Alkotmánybíróság nem foglalhat állást.
- [35] Ezzel összefüggésben megjegyzendő, hogy a bíróság hatáskörébe tartozik annak megítélése is, hogy egy a jogvita tárgyát képező adatot tartalmazó dokumentumot, illetve adatösszességet milyen formában és milyen mélységben vizsgál. Ezt ugyanakkor csak a teljesen formális eljárás, valamint a kényelmi szempontokra való hivatkozás tilalma mellett, esetről esetre – az ügy és az adatmennyiség sajátosságaira tekintettel – ítélni lehet. Alaptörvény-ellenességet eredményez, ha a bíró a kért dokumentumokban szereplő adatok tartalmát egyáltalán nem ismeri, azok milyenségéről „távolról”, feltételezés alapján dönt. Erre az Abh2. indokolásának [44]–[45] bekezdései is rámutattak, amikor az Alkotmánybíróság alaptörvény-ellenesnek találta azt az ítéletábrái, illetve törvényszéki ítéletet, amelyben a bíró a kért adatokat semmilyen formában nem vizsgálta meg, azokról feltételezés szerint döntött. Az abszolút formalista, feltevésen alapuló döntés tilalma mellett azonban az eljáró bírónak mozgástere van abban a tekintetben, hogy az adatösszességet milyen formában – akár a dokumentumok tartalmát részletesen bemutató kimutatás alapján – vizsgálja. E vonatkozásban szükséges kiemelni, hogy az Infotv. 31. § (2) bekezdése alapján az adatkezelőt terheli a kiadás megtagadásának jogszerűségét alátámasztó bizonyítási kötelezettség, vagyis elsősorban az adatkezelő felelőssége, hogy a bíróság számára olyan mértékben bemutassa a kiadni kért dokumentumokat, amely alapján a bíróság tartalmi vizsgálatot tud végezni.
- [36] Ezzel együtt a bíróságnak lehetősége van arra, hogy az adatkezelő által előterjesztett dokumentumok – amennyiben azok alapján nem tud kellő mélységű tartalmi vizsgálatot végezni – kiegészítését, adott esetben a teljes adatösszesség rendelkezésre bocsátását kérje. Az így hozott ítéletből ki kell tűnnie, hogy a bíróság feltárta a kérdéses dokumentumokban szereplő adatok lényegi elemeit, az ügy körülményeihez képest állapította meg a tartalmi vizsgálat milyenségét, szem előtt tartva a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok főszabály szerinti nyilvánosságát.
- [37] Fontos megjegyezni továbbá azt is, hogy a bíróság a tartalmi vizsgálat során alkotmányos keretek között is juthat arra a következtetésre, hogy egy teljes dokumentum üzleti titok, vagy döntés-előkészítő jellegű, amennyiben értelmezéséből kitűnik, hogy nem formálisan az irateltvet alkalmazta, hanem a dokumentumban szereplő valamennyi adat tartalmát azonosnak ítélte meg. Az eljáró bírónak azonban ezen eljárása során – az Alaptörvény 28. cikke alapján – figyelemmel kell lennie az Alaptörvény rendelkezéseire és értékrendszerére, különös tekintettel a közérdekű adatok megismeréséhez való jog kiemelt fontosságára. Összességében mindez azt jelenti, hogy a bírónak valamennyi kiadni kért dokumentumban szereplő adat tartalmát érdemben vizsgálnia kell, azonban adott esetben a bíró a vizsgálat módjáról saját hatáskörben, belátása szerint dönthet. Végül soron pedig – alkotmányjogi panasz eljárás keretében – az Alkotmánybíróság jogosult megállapítani, hogy a bíróság vizsgálata során megtartotta-e az alkotmányos kereteket.

- [38] 2.4. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság megállapította: az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletből egyértelműen kitűnik (különösen: törvényszéki ítélet 11. oldal; 14. oldal; 18–19. oldal; 24. oldal; 26–27. oldal), hogy a bíróság az egyedi ügy konkrét körülményeihez képest elvégezte a kérdéses dokumentumok olyan mértékű tartalmi vizsgálatát, amely alapján az indítványozó által kiadni kért adatok milyenségét az Alaptörvény által meghatározott, az Alkotmánybíróság által pedig részletesen kibontott mérce szerint meg tudta ítélni, figyelemmel a nyilvánosságkorlátozás tartalmi indokoltságának kérdésére is.
- [39] 2.5. Az értelmezésből kitűnik az is, hogy a bíróság lényegében az adatok döntés-előkészítő jellegéről foglalt állást, amely státusz a kérdéses döntés meghozataláig az Infotv. 27. § (5) bekezdése szerint áll fenn. A konkrét döntést követően az adatokra immáron főszabály szerint a nyilvánosság elv vonatkozik az Infotv. 27. § (6) bekezdésének megfelelően. Mindezekből azonban a kért adatok üzleti titok jellege a döntés meghozatalát követően elválhat, ugyanakkor addig az időpontig – *argumentum a minore ad maius* – osztja a döntés-előkészítő, de nem üzleti titoknak minősülő adatok sorsát. Az Alkotmánybíróságnak ezért azt kellett megvizsgálnia, hogy a törvényszék az alkotmányos keretek megtartásával állapította-e meg a kért adatok döntés-előkészítő jellegét.
- [40] Jelen ügyben mind a járásbíróság, mind a törvényszék arra jutott, hogy a Kormányközi Egyezmény és a Megvalósítási Megállapodások együttesen képeznek egy szerződéses rendszert, ezért a folyamat lezárulásáig az indítványozó által kért adatok megőrzik döntés-előkészítő jellegüket. A Kormányközi Egyezmény (vagyis az azt kihirdető törvény) értelmezésén keresztül jutottak az ügyben eljáró bíróságok azonos álláspontra. Az ügy specialitása tehát, hogy nem egy adott szerv tevékenységéhez köthető jövőbeli döntés vizsgálatát kellett elvégezni, hanem egy – nemzetközi szerződést kihirdető – törvényt értelmezni. A Kormányközi Egyezmény 1. cikke meghatározza Magyarország Kormánya és az Oroszországi Föderáció Kormánya közötti együttműködés tárgyát (a Paksi Atomerőmű teljesítményének fenntartása és fejlesztése, két új blokk tervezése, megépítése, üzembe helyezése), a 2. cikk pedig kimondja, hogy a felek a kijelölik saját illetékes hatóságait a Kormányközi Egyezmény teljesítése érdekében (magyar részről ez a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium). A 3. cikk 2. pontja értelmében a magyar illetékes hatóság létrehoz vagy kijelöl egy magyar állami entitást, vagy állami irányítás alatt álló szervezetet, amely pénzügyi és technikai szempontból alkalmas arra, hogy a Kormányközi Egyezményben rögzített együttműködésből fakadó tevékenységekkel kapcsolatos kötelezettségeket végrehajtsa. Végül a 3. cikk 5. pontja úgy rendelkezik, hogy a magyar illetékes hatóság és/vagy a kijelölt szervezet, valamint az orosz fél azonos intézménye a Kormányközi Egyezmény 8. cikkének megfelelő Megvalósítási Megállapodásokat köt. A hivatkozott 8. cikk értelmében pedig a Kormányközi Egyezmény 3., 4., 5., 6. és 7. cikkeinek rendelkezéseit a végrehajtás érdekében megkötésre kerülő külön Megvalósítási Megállapodások (szerződések) részletezik.
- [41] A törvényszék a Kormányközi Egyezményt akként értelmezte, hogy az egy szerződéses rendszer része, csak a Megvalósítási Megállapodásokkal teljes. Mindezek megállapítása ugyanakkor a bíróság diszkrecionális hatáskörébe tartozik: „[a] bíróságnak a többféleképpen értelmezhető jogszabálysöveg normatartalommal kitöltésekor lehetősége és az Alaptörvény 28. cikke értelmében kötelessége is van arra, hogy a norma alkalmazásakor és értelmezésekor az Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezést válasszon. Az Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezés, ha egy jogszabálynak több lehetséges értelme is van, nem jelent *contra legem* értelmezést vagy a normatartalom mellőzését” [9/2016. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [37]; megerősítette: 3031/2019. (II. 13.) AB határozat, Indokolás [43]]. Az Alkotmánybíróság megállapította: a Kormányközi Egyezmény 1. és 8. cikkéből kitűnik, hogy a részletkérdéseket a Megvalósítási Megállapodások határozzák meg, azok tehát a Kormányközi Egyezménnyel szorosan összekapcsolódnak. Ennek fényében a bíróságok az indítványozó által kért adatok tartalmi megvizsgálásával juthattak arra a következtetésre, hogy azok felhasználása felmerülhet a Megvalósítási Megállapodások megkötése során.
- [42] A törvényszéki ítélet szintén törvényértelmezési hatáskörében állapította meg, hogy a Megvalósítási Megállapodások képezik azon konkrét döntéseket, amelyek meghozatala során az indítványozó által kért adatok felhasználásra kerülnek. Ez a jogértelmezés megfelel az alkotmányossági elvárásoknak, mivel – figyelembe véve a Kormányközi Egyezmény 1., valamint a 3–7. cikkeit – a Megvalósítási Megállapodások tárgya konkrétan meghatározható. A törvényszék továbbá az ítélet 14. oldalán köztudomású tényként ismerte el, hogy az adatkezelő alperes az a magyar fél által kijelölt szervezet, amely – az adatigény előterjesztését követően – Megvalósítási Megállapodásokat kötött az orosz társ-szervvel. Az alperes adatkezelő így feladat- és hatáskörébe tartozó döntések előkészítéséhez tartotta szükségesnek az indítványozó által kért adatok megtagadását.
- [43] Mindezeket figyelembe véve megállapítható, hogy a törvényszék az Abh2. indokolásának [40]–[43] bekezdéseiben összegzett, az Alaptörvényből levezetett alkotmányossági teszt első három pontjával összhangban állapí-

totta meg, hogy az indítványozó által kért adatok az alperes adatkezelő hatáskörébe tartozó, konkrétan meghatározható döntések-előkészítését szolgálják, valamint, hogy e következtetésekre a törvényszék az adatok kellő mélységű tartalmi vizsgálatával jutott.

- [44] 3. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését szem előtt tartva ezt követően azt vizsgálta meg, hogy a bírósági jogértelmezés kellően feltárta-e az alperesi általi adatkiadás megtagadásának indokoltságát, vagyis szükséges volt-e a közérdekű adatok megismeréséhez való jog korlátozása (egyben az Abh2. indokolásának [40]–[43] bekezdései szerinti teszt utolsó eleme). Ennek tisztázása az Abh1. rendelkező részében kimondott alkotmányos követelményből, valamint az indokolás azt részletező [37], [39]–[40], valamint a [43]–[45] bekezdéseiből is következik. Az Abh1. indokolásának [45] bekezdése kimondta, hogy „[a] döntés megalapozását szolgáló adat nyilvánossága [...] szigorú követelmények fényében korlátozható. Abból, hogy az igényelt adat döntés megalapozását szolgálja, önmagában még nem következik kényszerítően a közérdekű adat nyilvánosságtól történő elzárás”. A törvényszék eljárása során mind az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésére, mind az idézett, az Alaptörvényből fakadó követelményre is figyelemmel volt. A bíróság vizsgálta az alperes adatkezelő érvelését és kiemelte, hogy az indítványozó által kért adatok kiadása a Megvalósítási Megállapodások megkötésére irányuló tárgyalások során jelentősen rontanak a magyar fél, közvetetten pedig a Magyar Állam pozícióit. A közérdek súlya tehát nagyobb mértékben szól ezen adatok kiadásának megtagadása mellett. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve arra a következtetésre jutott, hogy a törvényszék jogértelmezése megfelel az Alaptörvény rendelkezéseinek, mivel egy olyan nemzetbiztonsági és nemzetstratégiai fontosságú beruházást érintő tárgyalássorozatban, mint a Paksi Atomerőmű bővítését célzó Megvalósítási Megállapodások megkötése, a magyar tárgyaló fél és a Magyar Állam pozícióinak védelme szükségessé teheti a közérdekű adatok megismeréséhez való jog korlátozását. Mindez ugyanakkor nem jelenti az adatok teljes elzárását a nyilvánosság elől, hiszen döntés-előkészítő jellegük csak a döntés (jelen ügyben a Megvalósítási Megállapodások) meghozataláig tart. Ezt követően vonatkozásukban az Infotv. 27. § (6) bekezdése, vagyis a főszabály szerinti nyilvánosság elv érvényesül, az üzleti titkokra vonatkozó speciális szabályok figyelembevételével.
- [45] 4. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti arányosság körében az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a törvényszék figyelembe vette, hogy a kért adatösszesség nem minden eleme vonatkozásában állnak fenn az alapjog-korlátozás indokai. Az ítélet (20–24. oldal) részletesen feltárta, hogy a „Lévai Projekt” tekintetében készített, az atomerőmű blokkoknak a környezeti elemek állapotára gyakorolt hatását elemző hatástanulmányok kiadásához lényegesen nagyobb társadalmi érdek fűződik, mint az alperesi adatkezelő által megfogalmazott üzleti megfontolások. A törvényszék hozzátette, hogy a környezet megóvásához fűződő társadalmi érdek, és az egészséges környezethez való alapjog érvényesülése elsőbbséget élvez az üzleti adatok megóvásával szemben is. Mindezek mellett ezen adatok a piaci-gazdasági érdekekre nem, vagy csak közvetetten gyakorolnak ráhatást. A törvényszék leszögezte azt is, hogy az indítványozó által előterjesztett adatigénylés értelemszerűen nem vonatkozhat a Kormányközi Egyezmény aláírását (2014. január 14.), valamint az igény előterjesztését követően keletkezett környezeti hatástanulmányokra. Az Alkotmánybíróság mindezekkel összefüggésben megállapította, hogy a törvényszék elvégezte az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti arányosság mérlegelését, figyelembe vette az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében biztosított közérdekű adatok megismeréséhez való alapjog kiemelt fontosságát a demokratikus társadalomban, illetve ezzel összhangban mérlegelte a környezet megóvásához és az azt érintő beruházás hatásainak megismeréséhez fűződő társadalmi érdeket.
- [46] 5. A minősített adatok kiadásának megtagadásával összefüggő bírósági jogértelmezéssel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg. A támadott ítélet nem utal arra – és alkotmányjogi panaszában az indítványozó sem állította – hogy az elbírált kereseti kérelme kiterjedt az igényelt adatokat érintően az adatminősítés felülvizsgálatára; ilyen tartalmú kereseti kérelmet a támadott ítélet ténylegesen nem is utasít el. Az adatminősítés bírói felülvizsgálatára irányuló kifejezett indítvány nélkül az adatminősítés indokoltságának tartalmi bírói felülvizsgálatát hiányoló alkotmányjogi panasz így nyilván nem minősülhet a támadott bírói döntést illetően olyannak, mint ami e vonatkozásban a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség állhatna fenn, ezért az indítványozó alkotmányjogi panasza e vonatkozásban nem volt érdemben vizsgálható. Az Alkotmánybíróság utal a NAIH elnökének tájékoztatására, amely szerint a 2015-ben az Infotv.-be iktatott 31. § (6a) bekezdése – minősített adat minősítésének felülvizsgálata iránt a bíróság az előtte folyó eljárás felfüggesztése mellett a NAIH titokfelügyeleti eljárását kezdeményezheti – ezt a kérdést rendezi. A bírósági eljárás

megindításakor ez a rendelkezés még nem volt hatályban, továbbá ismételten: az indítványozó keresete ilyen jellegű kérelmet nem tartalmazott. A törvényszék csak az alperesi adatkezelő azon indoklását vizsgálta, hogy jogszerűen hivatkozott-e az adatok minősített jellegére, mint az adatkiadás megtagadásának indokára (törvényszéki ítélet 26–27. oldal).

- [47] 6. Az Alkotmánybíróság mindezekre figyelemmel megállapította, hogy a Szekszárdi Törvényszék alkotmányjogi panasszal támadott ítélete az Alaptörvény rendelkezéseinek figyelembevételével, szükségesen és az elérni kívánt céllal arányosan korlátozta az indítványozónak az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében biztosított közérdekű adatok megismeréséhez való jogát, ezért az alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [48] A határozat rendelkező részével és indokolásával egyetértek. Úgy gondolom azonban, hogy az Alkotmánybíróságnak – hasonlóan az Abh2.-ben írtakhoz (Indokolás [45]) – kifejezetten hangsúlyoznia kellett volna, hogy ha az adatkezelő bármely okból megtagadja az adatigénylési kérelem teljesítését, akkor az Infotv. 31. § (2) bekezdése alapján a megtagadás jogszerűségét és a megtagadás indokait neki kell bizonyítania.
- [49] A bizonyítási teher szabályozása – a fordított bizonyítás – az információszabadság kiemelt alkotmányos jelentőségére vezethető vissza, arra, hogy az információszabadság „az egyik nevesített kommunikációs alapjog, amelynek az alapjogok rendszerében a véleménynyilvánítási joggal való összefüggése miatt kitüntetett szerepe van” [13/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [33]]. Jelentősége pedig abban áll, hogy az adatigénylő pozícióját rendkívül erőssé teszi a perben. Következésképpen nem a bíróságnak a feladata az, hogy egyenként átvizsgálja a szóban forgó iratok tartalmát. Az a közérdekű adat kezelőjét terheli azzal, hogy a megtagadás megalapozottságát is neki kell megfelelően alátámasztania. A „nyilvánosságkorlátozás feletti érdemi és hatékony bírói jogorvoslat lehetősége, amelynek ki kell terjednie a nyilvánosságkorlátozás indokoltságának tartalmi vizsgálatára” (Abh1., Indokolás [39]), azt jelenti, hogy a bíróságnak arról kell döntenie, hogy az adatkezelő mennyiben tudta bizonyítani az adatkiadás megtagadásának a jogszerűségét. A megalapozott döntéshozatalhoz a bíróságnak jellemzően a szóban forgó iratok birtokában kell lennie.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [50] A határozat rendelkező részével egyetértek, azonban az indokolásnak azzal a megközelítéssel, amely az Alaptörvény I. cikke (3) bekezdésében foglalt alapvető jog korlátozásának jogalkalmazói lehetőségeként is való fel-fogását tükrözi, nem értek egyet. A jelen ügyben is hivatkozom arra a már több ízben kifejtett álláspontra, mely szerint az alapvető jogoknak az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében szabályozott korlátozása, illetve az ezzel kapcsolatos szükségességi-arányossági teszt alkalmazása nem jogalkalmazói, hanem jogalkotói lehetőség, illetve feladat {lásd többek között a 30/2015. (X. 15.) AB határozathoz fűzött párhuzamos indokolásomat [59]–[92]}.
- [51] Megítélésem szerint a jelen ügyben sem a jogalkalmazó végzett el törvényi felhatalmazás nélkül alapjog korlátozást. A törvényszék ítéletében a közérdekű adatok nyilvánosságának korlátait érintő kitételek minden esetben visszavezetésre kerültek az Infotv. rendelkezéseinek a közérdekű adatok megismeréséhez való alapvető jogot korlátozó szabályozására. A törvényszék nézetem szerint nem tett mást, mint e törvényben szereplő jogkorlátozó szabályokat értelmezte és alkalmazta a perbeli esetre. Az előbbiektől függetlenül kétségeim vannak azzal a törvényszéki ítéletben (annak 24. oldalán) szereplő, a határozatban utalásszerűen említett sommás megállapítással szemben is, miszerint „[a] környezet megóvásához fűződő társadalmi érdek miatt a környezetszennyezésre és a környezet állapotára vonatkozó adatokhoz való hozzáférés elsőbbséget élvez az üzleti titok megőrzésével szemben is”. (Megjegyzem, hogy az ítélet indokolásának egyes elemei nem ezt a nézetet tükrözik.)
- [52] Mindezek ellenére a határozat rendelkező részét megalapozottnak tartom, mert a kérdés lényegi részét annak eldöntése képezi, hogy megvizsgálta-e a törvényszék tartalmilag a kiadni kért adatok jellegét, és azokat a közérdekű adatok nyilvánossága szempontjából helyesen ítélte-e meg. Nézetem szerint ez megtörtént, az adatok megítélése is megfelelt az alaptörvénybeli, illetve jogszabályi követelményeknek. Erről a határozat indokolása is részletes érvelést tartalmaz, amivel egyetértve a határozat rendelkező részét megalapozottnak tartom.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró különvéleménye

- [53] Az Alkotmánybíróság határozatán átlépett az idő. Értelme nem nagyon maradt a több mint négy éve hozott bírói döntéssel kapcsolatban az információszabadság sérelmét vizsgálni, és azt aprólékosan cáfolni. Bár a 2014-es adatigény kapcsán a Szekszárdi Törvényszék a közérdekű adatok megismerését korlátozó ítéletet hozott, de az akkor pernyertes adatkezelőt más bírói fórum 2019. év elején a közérdekű adatok nyilvánosságra hozatalára kötelezte (lásd Fővárosi Ítéltábla 32.Pf.20.807/2018/9-I. számú jogerős részítéletét), s honlapján az adatkezelő a kért adatokat túlnyomórészt már hozzáférhetővé tette (<http://www.paks2.hu/hu/Kozerdekut/Lapok/default.aspx>). Mindezek után a Szekszárdi Törvényszék jogerős ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panasz részletesen indokolt mostani elutasítása leginkább csak sziszifuszi erőfeszítésnek tűnhet.
- [54] A heroikus küzdelem hiábavalósága ráadásul még magából az alkotmánybíróági határozatból is kiviláglik. Saját fő érvére, amelynek alapján az indítványt elutasította, lényegében maga az Alkotmánybíróság cáfol rá. Az Alkotmánybíróság azt állítja, hogy „a törvényszék jogértelmezése megfelel az Alaptörvény rendelkezéseinek, mivel egy olyan nemzetbiztonsági és nemzetstratégiai fontosságú beruházást érintő tárgyalássorozatban, mint a Paksi Atomerőmű bővítését célzó Megvalósítási Megállapodások megkötése, a magyar tárgyaló fél és a Magyar Állam pozícióinak védelme szükségessé teheti a közérdekű adatok megismeréséhez való jog korlátozását. Mindez ugyanakkor nem jelenti az adatok teljes elzárását a nyilvánosság elől, hiszen döntés-előkészítő jellegük csak a döntés (jelen ügyben a Megvalósítási Megállapodások) meghozataláig tart” (Indokolás [44]). A Megvalósítási Megállapodások, melyeket az alperesi adatkezelő a honlapján immár közzétett, azonban már 2014. december 9-én létrejöttek, vagyis jóval a Szekszárdi Törvényszék 2015. március 18-án kelt jogerős ítéletét megelőzően. Az Alkotmánybíróság érvelése alapján tehát már a jogerős ítélet meghozatalakor sem lehetett, de 2019-ben aztán már végképp nem lehet a kért adatokat döntés-előkészítő jellegűnek tekinteni, s erre hivatkozással az adatok megismerésének korlátozását jogszerűnek elfogadni.

- [55] A jogerős ítélet, majd ennek nyomán az Alkotmánybíróság még az üzleti titkokra vonatkozó speciális szabályokat is felhívja érvként az adatigény elutasításához, illetve az elutasítás jogszerűségének igazolásához. A jogerős ítélet azonban kizárólag a „döntés-előkészítő adatok üzleti titok jellege okán” magyarázza az adatnyilvánosság korlátozását, tehát úgy mintha az „üzleti titok jelleg” automatikusan összekapcsolódna a kért adatok „döntés-előkészítő” jellegével, ami így az üzleti titok védelmére alapított nyilvánosságkorlátozást eleve megkérdőjelezhetővé teszi.
- [56] A jogerős ítélet alapján nem volt továbbá megállapítható, hogy az eljáró bíróság az igényelt dokumentumok tartalmát konkrétan megvizsgálta, s a kért dokumentumok tartalmának vizsgálatával vonta volna le azt a következtetést, hogy azok egésze nyilvánosságkorlátozás alá esik, konkrétan döntés megalapozására szolgál, s az adatszolgáltatás-megtagadás Infotv. 27. § (5)–(6) bekezdése szerinti jogcíme az igényelt dokumentumok vonatkozásában valóban fennáll. A jogerős ítélet szerint a bíróság a kért dokumentumokról készített, azok tárgyát, tartalmának rövid leírását tartalmazó alperesi táblázat alapján döntött az igényelt adatok (a felperes által elsődlegesen igényelt hatástanulmányok) nyilvánosságának korlátozását illetően. Ilyen módon a bíróság az igényelt közérdekű adatok (jelentős része) konkrét tartalmi vizsgálata nélkül foglalt állást nyilvánosságuk korlátozásáról, s ezáltal a bíróság a nyilvánosságkorlátozás tartalmi indokoltságának kétségtelen bizonyítása nélkül a közérdekű adatok megismeréséhez való jog nem feltétlenül szükséges, formális korlátozását tette lehetővé. A feltétlenül szükségesnél tágabb alapjog-korlátozásra lehetőséget adó jogerős ítélet mindezek alapján nyilvánvalóan alaptörvény-ellenes volt, amit az Alkotmánybíróságnak észszerű határidőn belül eljárva meg kellett volna állapítania.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

- [57] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1722/2015.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3191/2019. (VII. 16.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítása iránti bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény 144. § (2) bekezdése, 145. § (3a) bekezdése, 165. § (2) bekezdés g) pontja, 165. § (7b) bekezdése és a 197. § (8) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] A Fővárosi Törvényszék mint elsőfokú bíróság az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybírósághoz 2019. május 6-án érkezett bírói kezdeményezéssel élt a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 144. § (2) bekezdése, 145. § (3a) bekezdése, 165. § (2) bekezdés g) pontja, 165. § (7b) bekezdése és a 197. § (8) bekezdései ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és elsődlegesen általános alkalmazási tilalmát, másodlagosan az előtte folyamatban lévő 103.K.700.768/2018. számú perben történő alkalmazhatóságának kizárását kérve.
- [2] Az indítványozó bírói tanács előadta, hogy az előtte folyamatban lévő ügy előzménye, hogy a Közbeszerzési Hatóság Közbeszerzési Döntőbizottság (a továbbiakban: Közbeszerzési Döntőbizottság) mint a per alperese a Kormányzati Ellenőrzési Hivatal hivatalbóli kezdeményezésére (2018. május 3.) 2018. július 16-án meghozott D.171/7/2018. számú határozatában megállapította, hogy a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság (a továbbiakban: felperes) megsértette a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény (a továbbiakban: régi Kbt.) 19. § (1) bekezdésére tekintettel a régi Kbt. 5. §-át és 18. § (2) bekezdését, mert jogtalanul mellőzte a régi Kbt. szerinti közbeszerzési eljárás lefolytatását. A Közbeszerzési Döntőbizottság a Kbt. 165. § (2) bekezdés g) pontja szerinti jogkörében a Kbt. 137. § (1) bekezdés a) pontja alapján megállapította, hogy a felperes jogelődje és a vele szerződő gazdasági társaság által 2015. június 30-án kötött megbízási szerződés semmis. A Közbeszerzési Döntőbizottság a közbeszerzési eljárás mellőzése jogsértés jogkövetkezményeként 500 000 Ft bírságot, valamint a semmisség és az eredeti állapot helyreállíthatatlanságának megállapítása miatt a Kbt. 165. § (7b) bekezdése alapján további 500 000 Ft bírságot szabott ki a felperessel szemben. A Közbeszerzési Döntőbizottság határozata indokolásában kifejtette, hogy 2018. január 1-jén hatályba lépett az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2018. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.), amelyet a hatályba lépést követően indult és megismételt eljárásokban kell alkalmazni. Ezzel összhangban a 2017. évi CLXXXVI. törvény (a továbbiakban: Mód2.tv.) iktatta be a Kbt. 197. § (8) bekezdését, amelynek értelmében a Kbt. módosításai, így a Kbt. XXI. fejezetének jogorvoslati eljárásra vonatkozó szabályai szintén 2018. január 1-jén léptek hatályba és az ezután indult illetve megismételt eljárásokban kell ezen rendelkezéseket alkalmazni. Erre figyelemmel a Közbeszerzési Döntőbizottságnak a 2018. január 1-je után indult eljárásokban az új eljárási szabályok szerint kell eljárnia azzal, hogy a jogviták eldöntése során, a jelen esetben a jogsértés megtörténte idején hatályban volt anyagi jogi szabályokat kell alkalmazni. A bírói indítvány rögzítette, hogy a Közbeszerzési Döntőbizottság a megbízási

szerződés 2015. június 30-i megkötésére tekintettel a jogsértés megállapíthatósága tekintetében a régi Kbt. anyagi jogi szabályait alkalmazta.

- [3] A felperes keresetében a Közbeszerzési Döntőbizottság határozatának megváltoztatását, a semmisség, az eredeti állapot helyreállíthatatlanságának megállapítását és az ezek miatt kiszabott bírság mellőzését kérte. A felperes keresetlevelében kifejtett álláspontja szerint a Közbeszerzési Döntőbizottság nem rendelkezett hatáskörrel a megbízási szerződés semmisségének és annak megállapítására, hogy az eredeti állapot helyreállítható-e és nem volt jogosult a Kbt. 165. § (7b) bekezdése alapján bírság kiszabására. A felperes szerint a jelen per tárgyát képező határozat alapjául szolgáló 2015. június 30-án megkötött megbízási szerződésre nem alkalmazhatók a Mód2.tv. 2018. január 1-jén hatályba lépett rendelkezései a Kbt. 197. § (8) bekezdésében konkrétan meghatározott alkalmazási követelmények értelmében. A felperes szerint a Közbeszerzési Döntőbizottság visszamenőleges hatályú jogalkalmazása az Alaptörvény sérelmével is jár és megbontja a jogrendszer koherenciáját.
- [4] Az indítványozó bírói tanács szerint a közbeszerzés folyamatát – az eljárás elkülönülő szakaszaira vonatkozóan meghatározott – három egymásra épülő eljárásrend határozza meg azáltal, hogy a mindenkor közbeszerzési törvényben a közbeszerzési eljárás lefolytatására irányadó anyagi jogi és eljárásjogi rendelkezések mellett, külön szabályozást nyernek a közigazgatási úton igénybe vehető jogorvoslat szabályai, illetve az ezt követő bírósági jogorvoslati eljárásban alkalmazandó speciális rendelkezések. A 2018. január 1-jén hatályba lépett Mód2.tv. ezen eljárásrend koherenciáját megbontva, a bíróság jogértelmezése szerint orvosolhatatlan, a jogbiztonság követelményével ellentétes – és emiatt az Alaptörvény rendelkezéseibe ütköző – állapotot idézett elő a közbeszerzési eljárás eredményeként megkötött szerződések érvényessége megítélése kérdésében.
- [5] A 2015. november 1-jétől hatályos Kbt. átmeneti rendelkezései között a 197. § (1) bekezdése első mondatában úgy rendelkezett, hogy „e törvény” rendelkezéseit a hatálybalépése után megkezdett beszerzésekre, közbeszerzési eljárások alapján megkötött szerződésekre és az azokkal kapcsolatos jogorvoslati eljárásokra kell alkalmazni. A 197. § (2) bekezdése pedig rendezte a régi Kbt. hatálya alatti beszerzések esetében alkalmazandó jogot, miszerint a 2015. november 1. napját megelőzően megkezdett beszerzésekre, a közbeszerzési eljárások alapján megkötött szerződésekre és az azokkal kapcsolatos jogorvoslati eljárásokra a régi Kbt.-t kell alkalmazni, néhány az (1) bekezdésben meghatározott kivétellel.
- [6] Az indítványozó kifejtette, hogy a Mód2.tv. illesztette az átmeneti rendelkezésekhez a 197. § (8) bekezdését, amely a 197. § (1)–(2) bekezdéseit nem érinti, a Mód2.tv. szerint megállapított módosítások alkalmazására tartalmaz szabályozást, igazodva – célját tekintve – a jogorvoslati fórumrendszer 2018. január 1-jével bekövetkezett változásaihoz. A Közbeszerzési Döntőbizottság mindezek alapján azt a rendező elvet követi eljárásai során, hogy a jogorvoslati kérelem/kezdeményezés alapján a közbeszerzési eljárást a megkezdésekor hatályos anyagi jogi szabályok szerint vizsgálja, míg a jogorvoslati eljárását az annak megkezdésekor hatályos eljárási szabályokhoz igazítja.
- [7] A közbeszerzési eljárás alapján kötött szerződés érvényessége kérdésében történő döntéshozatal a Kbt. 144. § (2) bekezdésének 2017. december 31-ig hatályos rendelkezése értelmében a bíróság hatáskörébe tartozott. A 2018. január 1-jén a Mód2.tv. alapján hatályba lépett Kbt. 145. § (3a) bekezdése és 165. § (2) bekezdés g) pontja valamint a (7b) bekezdése a szerződés semmisségének megállapítását, illetve az ehhez kapcsolódó bírság kiszabását a Közbeszerzési Döntőbizottság hatáskörébe utalta. Ezzel összhangban a Kbt. 144. § (2) bekezdésének módosulása folytán a bíróság szerződés érvényességének megállapítására irányuló hatásköre megszűnt. Ebből következik a Közbeszerzési Döntőbizottság azon értelmezése, hogy valamennyi korábbi közbeszerzési eljárás eredményeként megkötött szerződésre vonatkozóan állapította meg a jogalkotó a hatáskörét.
- [8] Az indítványozó bíróság szerint a Közbeszerzési Döntőbizottság ezen jogértelmezése nem olvasható ki a Kbt. 197. § (8) bekezdéséből, mert a törvény előírásaiból nem következik, hogy a jogorvoslati eljárás szabályaira a hatályos Kbt. rendelkezései alkalmazandók függetlenül attól, hogy az anyagi jogi szabályokra melyik Kbt. irányadó. Míg a Kbt. 197. § (1)–(2) bekezdései egyértelmű iránymutatást adnak a törvény rendelkezéseinek alkalmazására, a régi Kbt. alkalmazási körére, a Mód2.tv.-nyel megállapított rendelkezések – amelyek alapvetően eljárási szabályok – ettől eltérő, kifejezetten a (8) bekezdésben meghatározott körre tartalmaznak alkalmazási szabályozást, a jogorvoslati eljárásokra utaló szabály nélkül.
- [9] A Mód2.tv. indokolása rávilágít a bürokrácia-csökkentési, a polgári bíróságok tehermentesítésére irányuló jogalkotói célra, miszerint a bírói fórumrendszer változásával, a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) és a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiak-

ban: Pp.) hatálybalépésével, az Ákr.-nek a Kbt.-ben szabályozott jogorvoslati eljáráshoz képest elsődlegessé váló szerepével a jogalkotó számolt, ezért döntött úgy, hogy a bíróságok helyett a Közbeszerzési Döntőbizottsághoz telepíti a szerződések semmissége megállapításának hatáskörét. Az indítványozó bíróság szerint a Kbt. 197. § (8) bekezdése ezen jogalkotói céllal nincs összhangban. Az indítványozó bíróság szerint a Kbt. 197. § (8) bekezdéséből az következik, hogy az alperes számára hatáskört megállapító Kbt. 145. § (3a) bekezdése, 165. § (2) bekezdés g) pontja és a 165. § (7b) bekezdése csak a 2018. január 1-jét követően megkezdett beszerzésekre, közbeszerzési eljárásokra és közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződésekre alkalmazható, az ezt megelőző időre a korábbi eljárási szabályokat kell alkalmazni, vagyis a szerződés semmisségéből fakadó jogkövetkezménye csak a 2017. december 31-ig hatályos Kbt. 144. § (2) bekezdése szerint bíróság előtt, a Közbeszerzési Döntőbizottság által polgári vagy közigazgatási bíróság előtt kezdeményezett perben érvényesíthetőek. Az indítványozó bíróság szerint a közigazgatási bíróság előtt kezdeményezett perekben a 2018. január 1-jével hatályba lépett elsődleges eljárási szabályok (Pp. Kp.) mellett e speciális érvénytelenségi perekre (egységes, egyesített per) eltérő törvényi rendelkezés hiányában a 2017. december 31-ével hatályon kívül helyezett Kbt. 175–176. §-ait kellene alkalmazni, amely szabályozás a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény nyel (a továbbiakban: régi Pp.) áll összhangban.

- [10] Az indítványozó bíróság szerint az Alaptörvény B) cikke szerinti jogbiztonság egyik feltétele, hogy a hatóságok a jogszabályokban szabályozott módon és eljárásban lássák el feladataikat, továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikke szerinti tisztességes eljáráshoz való jog elengedhetetlen feltétele a normavilágosság. Az indítványozó bíróság szerint nem felel meg a jogbiztonság és a jogállamiság feltételeinek, ha a hatáskört megállapító jogszabályi rendelkezés és az ahhoz fűzött indokolás nincs összhangban, továbbá a Közbeszerzési Döntőbizottság a Kbt. 197. § (8) bekezdése alapján a hatáskörét kiterjesztően értelmezte, az csak a 2018. január 1-je után megkezdett beszerzésekre, közbeszerzési eljárásokra, közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződésekre áll fenn. Az indítványozó bíróság szerint a Közbeszerzési Döntőbizottság hatáskörének megállapítása nem lehetséges visszaható hatállyal, mert a közigazgatási szerv hatáskörének jogszabályban történő rögzítése garanciális jelentőségű. Az indítványozó bíróság hangsúlyozta, hogy erre vonatkozó jogszabályi rendelkezés hiányában nem állapíthatja meg a Közbeszerzési Döntőbizottság hatáskörét, annak hiányát azonban hivatalból figyelembe venni köteles.
- [11] Az indítványozó bíróság szerint ennek egyenes következménye, hogy a 2018. január 1-jét megelőzően megkötött szerződések hivatalbóli vizsgálata nyomán keletkező hatósági határozatok bírósági felülvizsgálata a szerződés érvénytelensége iránti Közbeszerzési Döntőbizottság részéről jelentkező igényt polgári (közigazgatási) peres útra tereli, a bíróságokat állítva lehetetlen helyzet elé. A jogalkotó célja nyilvánvalóan nem arra irányult, hogy a közbeszerzési jogot sértő szerződés érvényességének megítélésére vonatkozó hatáskör kérdését illetően a jogorvoslati szerveket jogértelmezéssel sem feloldható, megoldhatatlan feladat elé állítsa.
- [12] Az indítványozó bíróság az Abtv. 25. § (1) bekezdése és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja, valamint a Kp. 34. § b) pontja alapján indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kbt. 197. § (8) bekezdésének, illetve erre tekintettel a Kbt. 144. § (2) bekezdésének, 145. § (3a) bekezdésének és a 165. § (2) bekezdés g) pontjának és (7b) bekezdésének alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 45. § (4) bekezdése alapján elsődlegesen rendelje annak általános alkalmazási tilalmát azon esetekben, amikor a Közbeszerzési Döntőbizottság a 2018. január 1-jét megelőzően megkezdett közbeszerzési eljárások alapján kötött szerződések semmisségéről hozott döntést, illetve ehhez kapcsolódóan bíróság kiszabásáról rendelkezett, másodlagosan pedig rendelje el a perbeli esetben történő alkalmazhatatlanságát. A bíróság a per tárgyalását felfüggesztette.

II.

- [13] 2.1. Magyarország Alaptörvényének a bírói kezdeményezéssel érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„T) cikk (3) Jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel.”

„XXVIII. cikk (7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

„25. cikk (3) A közigazgatási bíróságok döntenek közigazgatási jogvitákban és törvényben meghatározott egyéb ügyben. [...]”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambuláját, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

[14] 2.2. A bírói kezdeményezésben felhívott Kbt. 2018. január 1-jétől hatályos érintett rendelkezései:

„137. § (1) Semmis a szerződés, ha

a) azt a közbeszerzési eljárás jogtalan mellőzésével kötötték meg;

b) hirdetmény nélküli közbeszerzési eljárás eredményeként úgy kötötték meg, hogy nem álltak fenn a hirdetmény nélküli eljárás alkalmazhatóságának feltételei;

c) a felek a szerződéskötési moratóriumra vonatkozó szabályok [80. § (5) bekezdése, 115. § (2) bekezdése, 131. § (6)–(8) bekezdése] megsértésével kötöttek szerződést, és ezzel megfosztották az ajánlattevőt a szerződéskötést megelőző jogorvoslat lehetőségétől, egyben olyan módon sértették meg a közbeszerzésekre vonatkozó szabályokat, hogy az befolyásolta az ajánlattevő esélyét a közbeszerzési eljárás megnyerésére.

[...]

(4) E törvény rendelkezései nem zárják ki a Ptk. 6:95. §-ának alkalmazását a közbeszerzésre, illetve a közbeszerzési eljárásra vonatkozó jogszabályokba ütköző módon megkötött szerződés semmisségének megállapítása tekintetében. Az (1) bekezdésben foglalt eseteken kívül a közbeszerzési eljárás szabályainak (ide nem értve a szerződés tartalmi elemeit szabályozó rendelkezéseket) megsértése abban az esetben eredményezi a szerződés érvénytelenségét, amennyiben az adott jogsértés súlyára és jellegére tekintettel a szerződés érvényessége e törvény céljaival és alapelveivel összeegyeztethetetlen lenne.”

„144. § (2) A közbeszerzési eljárással, koncessziós beszerzési eljárással, a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződéssel, valamint a megkötött építési, illetve szolgáltatási koncesszióval és ezek módosításával vagy teljesítésével kapcsolatos polgári jogi igények elbírálása – a 145. § (3a) bekezdésében foglalt kivétellel – a bíróság hatáskörébe tartozik.”

„145. § (3a) A Közbeszerzési Döntőbizottság hatáskörébe tartozik a 137. § (1) bekezdése szerinti jogsértés alapján a szerződés semmisségének megállapítása, valamint a 137. § (3) bekezdésben foglalt körülmények alapján annak megállapítása, ha a 137. § (1) bekezdése szerinti jogsértéssel érintett szerződés nem semmis. A Közbeszerzési Döntőbizottság hatáskörébe tartozik továbbá annak megállapítása is, hogy a 137. § (1) bekezdésében meghatározott jogsértés miatt semmis szerződés esetén a szerződés érvénytelensége jogkövetkezményei alkalmazása körében az eredeti állapot helyreállítható-e.”

„165. § (2) A Közbeszerzési Döntőbizottság határozatában

[...]

g) hivatalból megállapítja a 137. § (1) bekezdésében meghatározott jogsértés esetén a szerződés semmisségét vagy a 137. § (3) bekezdésében foglalt feltételek fennállása esetén azt, hogy az érintett szerződés nem semmis;

h) megállapítja, hogy a 137. § (1) bekezdésében meghatározott jogsértés miatt semmis szerződés esetén az érvénytelenség jogkövetkezményei alkalmazása körében az eredeti állapot helyreállítható-e.

[...]

(7a) A 137. § (1) bekezdése szerinti jogsértés megállapítása esetén, ha a Közbeszerzési Döntőbizottság megállapítja, hogy a szerződés a 137. § (3) bekezdésében foglalt feltételek fennállására tekintettel nem semmis, a (6)–(7) bekezdésben foglaltakon túl további bírságot szab ki, amelynek összege - az eset összes körülményét figyelembe véve - legfeljebb a szerződés értékének 15%-a.

(7b) A 137. § (1) bekezdése szerinti jogsértés megállapítása esetén, ha a Közbeszerzési Döntőbizottság megállapítja, hogy az eredeti állapot helyreállítása a szerződés érvénytelensége jogkövetkezményei alkalmazása köré-

ben nem lesz lehetséges, a (6)–(7) bekezdésben foglaltakon túl további bírságot szab ki, amelynek összege – az eset összes körülményét figyelembe véve – legfeljebb a szerződés értékének 15%-a.”

„197. § (1) E törvény rendelkezéseit a hatálybalépése után megkezdett beszerzésekre, közbeszerzési eljárások alapján megkötött szerződésekre, tervpályázati eljárásokra és az azokkal kapcsolatban kérelmezett, kezdeményezett vagy hivatalból indított jogorvoslati eljárásokra és előzetes vitarendezési eljárásokra kell alkalmazni. A 139. §, a 141. §, a 142. §, a 153. § (1) bekezdés c) pontja és a 175. § rendelkezéseit alkalmazni kell e törvény hatálybalépését megelőzően megkezdett beszerzések vagy közbeszerzési eljárások eredményeként kötött szerződések új közbeszerzési eljárás lefolytatása nélkül történő módosításának lehetőségére, valamint a módosítás és teljesítés ellenőrzésére, továbbá a XXI. fejezet rendelkezéseit az ezekkel összefüggő jogorvoslati eljárásokra.

(2) A közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény rendelkezéseit a 2015. november 1. napját megelőzően megkezdett beszerzésekre, – az (1) bekezdés második mondatában foglalt kivétellel – közbeszerzési eljárások alapján megkötött szerződésekre, tervpályázati eljárásokra és az azokkal kapcsolatban kérelmezett, kezdeményezett vagy hivatalból indított jogorvoslati eljárásokra és előzetes vitarendezési eljárásokra alkalmazni kell.

(3) A 9. § (1) bekezdés a) pontja szerinti külön törvény hatálybalépéséig a 198. § (1) bekezdés 20–21. pontja szerinti Korm. rendeletek által szabályozott beszerzési eljárásokban a jogorvoslati eljárás lefolytatása a Közbeszerzési Döntőbizottság hatáskörébe tartozik. A jogorvoslati eljárás során e törvény Hatodik Része szerint kell eljárni, azzal, hogy a jogorvoslati kérelem és a döntés a Közbeszerzési Hatóság honlapján nem tehető közzé, és a Közbeszerzési Döntőbizottság csak zárt tárgyalást tarthat.

(4) E törvénynek a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény módosításáról szóló 2016. évi LXIII. törvénnyel (a továbbiakban: Mód. tv.) megállapított 5. § (3) bekezdése, 62. § (5a) bekezdése a Mód. tv. hatálybalépését követően megkezdett beszerzésekre, közbeszerzési eljárásokra, közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződésekre és az azokkal kapcsolatban indított jogorvoslati eljárásokra alkalmazandó.

(5) E törvénynek a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény és az azzal összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2016. évi CLX. törvénnyel (a továbbiakban: Mód1. tv.) hatályon kívül helyezett 31. § (5) bekezdését és 32. § (3) bekezdését a folyamatban lévő közbeszerzési eljárásokban nem kell alkalmazni.

(6) E törvénynek a Mód1. tv. által megállapított 3. § 21. és 24a. pontja, 4. § (1) és (3) bekezdése, 5. § (2), (3) és (5) bekezdése, 6. § (1) bekezdés e)–f) pontja, valamint (4) bekezdése, 9. § (1) bekezdés g) pontja, (8) bekezdés e) és g) pontja, 15. § (5) bekezdése, 19. § (4) bekezdés a) pontja, 20. §-a, 21. § (1) bekezdése, 25. § (2) bekezdése, 27. § (3) bekezdése, 29. § (4) bekezdése, 30. § (1) és (4) bekezdése, 31. § (5) bekezdése, 32. § (3) bekezdése, 37. § (3) bekezdése, 39. § (1) bekezdése, 40. § (1) bekezdése, 44. § (1) bekezdése, 50. § (2) bekezdés m) és n) pontja, 55. § (1) és (2) bekezdése, 61. § (5) bekezdése, 62. § (1) bekezdés h), p) pontja, 63. § (1) bekezdés a) pontja, 65. § (2), (5) és (9) bekezdése, 69. § (4) bekezdése, 70. § (1) bekezdése, 71. § (8) bekezdés b) pontja, 71. § (9) bekezdése, 75. § (2) bekezdés e) és f) pontja, valamint (6) bekezdése, 76. § (8) bekezdése, 81. § (6) bekezdése, 98. § (2a) bekezdése, 100. § (5) bekezdése, 102. § (3) bekezdés b) pontja, 103. § (4)–(6) bekezdése, 107. § (2) bekezdése, 111. § n) pontja, 113. § (1) és (2) bekezdése, valamint (5) bekezdés a) és c) pontja, 114. § (1), (2), (4) és (14) bekezdése, 115. § (1), (2), (5)–(7) bekezdése, 117. § (9) bekezdése, 119. § (4) bekezdése, 123. § (2) bekezdése, 135. § (8) és (9) bekezdése, 138. § (1)–(2), (3) és (5) bekezdése, 141. § (2) bekezdés b) pontja, valamint (3) bekezdése, 146. § (4) bekezdése, 177. § (3) és (4) bekezdése, 181. § (3) bekezdése, 182. § (1), (2), valamint (11) bekezdése, 184. § (1) bekezdése, 187. § (2) bekezdés a) pont ac) alpontja, n) és u) pontja, valamint (6)–(9) és (11) bekezdése, 189. § (1) bekezdése, 192. § (7) bekezdése, 195. § (5)–(12) bekezdése, 196. § (2)–(3) bekezdése, 197. § (5)–(6) bekezdése, 198. § (1) bekezdés 8. és 20. pontja, valamint (2) bekezdés a) és c) pontja a Mód1. tv. hatálybalépését követően megkezdett beszerzésekre, közbeszerzési eljárásokra közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződésekre és az azokkal kapcsolatban indított jogorvoslati eljárásokra alkalmazandó. A szerződő felek megállapodhatnak úgy, hogy e törvény 138. § (1) és (5) bekezdésének a Mód1. tv. által módosult szabályait megkötött szerződésükre is alkalmazzák, és szolgáltatás megrendelése esetében nem érvényesítik az alvállalkozói részvétel korlátozását. A szerződés ilyen módosítása a Kbt. 141. § (6) bekezdése szerint nem tekintendő lényeges módosításnak és nem vonja maga után új közbeszerzési eljárás lefolytatásának kötelezettségét.

(7) E törvénynek a Mód1. tv. által megállapított 62. § (1) bekezdés q) pontja alkalmazandó azokban a közbeszerzési eljárásokban is, amelyek a Mód1. tv. hatálybalépésekor folyamatban vannak, de a Mód1. tv. hatálybalépésének időpontjában a részvételi – egy szakaszból álló eljárásban az ajánlattételi – határidő még nem járt le. E törvénynek a Mód1. tv. által megállapított 62. § (1) bekezdés q) pontjának alkalmazásakor az e törvény

hatálybalépését követően jogerőre emelkedett határozatokat akkor is figyelembe kell venni, ha a határozat a közbeszerzési eljárás eredményeként kötött szerződés teljesítésére a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvényben előírt rendelkezések megsértését állapítja meg. Ha e törvény hatálybalépését követően, de a Mód1. tv. hatálybalépése előtt a Közbeszerzési Döntőbizottság, vagy a Döntőbizottság határozatának közigazgatási perben való megtámadása esetén a bíróság jogerős határozata megállapította, hogy a gazdasági szereplő megsértette a közbeszerzési eljárás vagy koncessziós szerzési eljárás eredményeként kötött szerződés teljesítésére e törvényben előírt rendelkezéseket, a 62. § (1) bekezdés q) pontja szerinti kizáró ok akként alkalmazandó, hogy a jogerős határozatban megállapított jogsértést elkövető gazdasági szereplő a Mód1. tv. hatálybalépését követő 90 napig nem lehet ajánlattevő, résztételre jelentkező, alvállalkozó, és nem vehet részt alkalmasság igazolásában.

(8) E törvénynek a közigazgatási bürokráciacsökkentéssel és az egyes hatósági eljárások egyszerűsítésével összefüggő törvények módosításáról szóló 2017. évi CLXXXVI. törvénnyel (a továbbiakban: Mód2. tv.) megállapított rendelkezései a 2018. január 1-jén és az azt követően megkezdett beszerzésekre, közbeszerzési eljárásokra, közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződésekre alkalmazandók.”

- [15] 2.2. A bírói kezdeményezésben felhívott régi Kbt.-nek a megbízási szerződés 2015. június 30-ai megkötésekor hatályos érintett rendelkezései:

„152. § (1) A Közbeszerzési Döntőbizottság a határozatát a Közbeszerzési Hatóság nevében hozza meg.

(2) A Közbeszerzési Döntőbizottság határozatában

[...]

e) a (4) bekezdésben meghatározott esetekben a jogsértés megállapítása mellett bírságot szab ki;

[...]

(3) Amennyiben a Közbeszerzési Döntőbizottság határozatában jogsértést állapít meg

[...]

e) bírságot szabhat ki a jogsértő szervezettel (személlyel), valamint a jogsértésért felelős személlyel vagy a szervezettel jogviszonyban álló, a jogsértésért felelős személlyel és szervezettel szemben.

(4) A Közbeszerzési Döntőbizottság a jogsértés megállapítása mellett bírságot szab ki

a) ha a jogsértés a közbeszerzési eljárás jogtalan mellőzésével valósult meg;

[...]

(5) A Közbeszerzési Döntőbizottság annak eldöntésében, hogy indokolt-e a bírság kiszabása vagy a gazdasági szereplőnek a közbeszerzési eljárásban történő részvételtől eltiltása, valamint a bírság összegének, illetve az eltiltás időtartamának megállapításában az eset összes körülményét – így különösen a jogsértés súlyát, a közbeszerzés tárgyát és értékét, a jogsértésnek a közbeszerzési eljárást lezáró döntésre gyakorolt befolyását, az e törvénybe ütköző magatartás ismételt tanúsítását, a jogsértőnek az eljárást segítő együttműködő magatartását, a jogsértés megtörténte és a jogorvoslati eljárás megindítása között eltelt hosszú időt, támogatásból megvalósult beszerzés esetén azt a körülményt, ha a jogsértéshez más szerv eljárásában a támogatás visszafizetésére vonatkozó szankció kapcsolódhat – veszi figyelembe. A bírság összegének és az eltiltás időtartamának megállapításakor figyelembe kell venni azt is, ha a jogsértés nyilvánvalóan szándékos volt. Az eltiltásra vonatkozó döntés kérdésében a külön jogszabályban foglaltakat is figyelembe kell venni.

(6) A bírság mértékét a Kormány rendeletben szabályozza.”

„163. § (1) A bíróság a Közbeszerzési Döntőbizottság határozatát – a bírság összegét is ideértve – megváltoztathatja és alkalmazhatja a 152. § (2) bekezdés f) pontja, valamint a (3) és (4) bekezdése szerinti jogkövetkezményeket. Ha a bíróság a Közbeszerzési Döntőbizottság határozatát hatályon kívül helyezi, a szerződés érvénytelenségének tárgyában a pert megszünteti. A bíróság a Közbeszerzési Döntőbizottság határozatát kizárólag abban az esetben helyezi hatályon kívül, ha a Közbeszerzési Döntőbizottság eljárása során a jogorvoslati eljárás lényeges és az ügy érdemére kiható szabályainak megsértésére került sor.

(2) Ha a bíróság a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződést a 127. § (3) bekezdése alapján érvényessé nyilvánítja, bírságot köteles kiszabni, amelynek összege – az eset összes körülményét figyelembe véve – legfeljebb a szerződés értékének tizenöt százaléka. Ha az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazásakor a bíróság az ellenszolgáltatás nélkül maradt szolgáltatás ellenértékének pénzbeni megtérítését rendeli el, bírság-

got köteles kiszabni, amelynek összege – az eset összes körülményét figyelembe véve – legfeljebb a szerződés értékének tíz százaléka.

(3) A bíróság határozata ellen fellebbezésnek nincs helye, kivéve a szerződés érvénytelensége tárgyában hozott határozatot, illetve ha a bíróság a Közbeszerzési Döntőbizottság határozatát megváltoztatja.”

„164. § (1) Ha az ügy érdemében hozott határozatában a Közbeszerzési Döntőbizottság a 127. § (1) bekezdés szerinti jogsértést állapít meg, pert indít a szerződés érvénytelenségének kimondása és az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazása iránt. A perindítással egyidejűleg a Közbeszerzési Döntőbizottságnak ideiglenes intézkedésként kérnie kell a bíróságtól a szerződés további teljesítésének felfüggesztését. A Közbeszerzési Döntőbizottságot a perben teljes költségmentesség illeti meg.

(2) A Közbeszerzési Döntőbizottság az (1) bekezdés szerinti pert érdemi határozatának meghozatalától számított harminc napon belül indítja meg. A határidő elmulasztása esetén a Pp. szabályai szerint van helye igazolásnak.

[...]

(4) Ha a bíróság az (1) bekezdés szerinti perben megállapítja a szerződés 127. § (1) bekezdés a)–c) pontja szerint meghatározott okok miatti érvénytelenségét, az érvénytelenség jogkövetkezményeit a Ptk.-ban és az e törvényben foglaltak szerint alkalmazza.

(5) Ha a bíróság a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződést a 127. § (3) bekezdése alapján érvényessé nyilvánítja, bírságot köteles kiszabni, amelynek összege – az eset összes körülményét figyelembe véve – legfeljebb a szerződés értékének tizenöt százaléka. Ha az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazásakor a bíróság az ellenszolgáltatás nélkül maradt szolgáltatás ellenértékének pénzbeni megtérítését rendeli el, bírságot köteles kiszabni, amelynek összege – az eset összes körülményét figyelembe véve – legfeljebb a szerződés értékének tíz százaléka.

(6) Az (1) bekezdés szerinti perre az a közigazgatási és munkaügyi bíróság kizárólagosan illetékes, amely ugyanazon közbeszerzési jogsértés ügyében a 157. § szerinti közigazgatási perben eljár. Ha a Közbeszerzési Döntőbizottság a 127. § (1) bekezdés a)–c) pontja szerinti jogsértést megállapító érdemi határozatának bírósági felülvizsgálatát kérték, a Közbeszerzési Döntőbizottság által ugyanazon ügyben indított polgári pert – amennyiben a közigazgatási per indul később – a 157. § szerinti közigazgatási per bíróságához át kell tenni. A közigazgatási pert és a Közbeszerzési Döntőbizottság által indított polgári pert egyesíteni kell. A Közbeszerzési Döntőbizottság köteles haladéktalanul tájékoztatni a polgári perben eljáró bíróságot arról, ha a 127. § (1) bekezdés a)–c) pontja szerinti jogsértést megállapító érdemi határozatának bírósági felülvizsgálatát kérő keresetlevelet nála benyújtották.

(7) A (6) bekezdés szerinti egységes perben a Pp. XX. Fejezetét a 161. § (2) bekezdésében, a 162. § (1)–(3) bekezdésében, valamint a 163. §-ban foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. Az (5) bekezdésben foglaltak szerint szab ki a bíróság bírságot akkor is, ha a minősített beszerzési eljárás vagy a védelmi beszerzési eljárás alapján, illetve annak mellőzésével megkötött szerződést arra tekintettel nyilvánítja érvényessé, hogy az érvénytelenség súlyosan veszélyeztetné az állam biztonsági érdekei szempontjából alapvető fontosságú, szélesebb körű védelmi vagy biztonsági programot.”

[16] 2.3. A bírói kezdeményezésben felhívott Kbt.-nek 2015. november 1-jén hatályos átmeneti rendelkezései:

„197. § (1) E törvény rendelkezéseit a hatálybalépése után megkezdett beszerzésekre, közbeszerzési eljárások alapján megkötött szerződésekre, tervpályázati eljárásokra és az azokkal kapcsolatban kérelmezett, kezdeményezett vagy hivatalból indított jogorvoslati eljárásokra és előzetes vitarendezési eljárásokra kell alkalmazni. A 139. §, a 142. § (1)–(2) és (4)–(5) bekezdése, a 153. § (1) bekezdés c) pontja és a 175. § rendelkezéseit alkalmazni kell e törvény hatálybalépését megelőzően megkezdett beszerzések vagy közbeszerzési eljárások eredményeként kötött szerződések új közbeszerzési eljárás lefolytatása nélkül történő módosításának lehetőségére, valamint a módosítás és teljesítés ellenőrzésére.

(2) A közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény rendelkezéseit a 2015. november 1. napját megelőzően megkezdett beszerzésekre, – az (1) bekezdés második mondatában foglalt kivétellel – közbeszerzési eljárások alapján megkötött szerződésekre, tervpályázati eljárásokra és az azokkal kapcsolatban kérelmezett, kezdeményezett vagy hivatalból indított jogorvoslati eljárásokra és előzetes vitarendezési eljárásokra alkalmazni kell.”

III.

- [17] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megvizsgálta, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e az Abtv. 25. §-ában és 52. §-ában írt formai és tartalmi feltételeknek {3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [15]–[24], 3242/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [7], 3102/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [18] Az Abtv. 25. §-a értelmében a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezheti az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b)* pontja alapján az Alkotmánybíróságnál a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban lévő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmaznia, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította.
- [19] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[A] kérelem az Abtv. 52. §-ának (1) bekezdésében megkövetelt határozottságnak (*applicatio certa*) akkor felel meg, ha az (1b) bekezdésben felsorolt feltételeknek eleget tesz, így pontosan és egyértelműen megjelöli az indítvány indokait, az indítvány által támadott jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést, az Alaptörvény vagy nemzetközi szerződés megsértett rendelkezését. Az indítványnak indokolnia kell továbbá, hogy a sérelmezett jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével vagy a nemzetközi szerződéssel, továbbá kifejezett kérelmet kell tartalmaznia a támadott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására és alkalmazása tilalmának kimondására. Nem alkalmas az indítvány az érdemi elbírálásra, ha félreérthetően jelöli meg az Alaptörvénynek azt a rendelkezését, amelyet sérülni vél {3175/2014. (VI. 18.) AB végzés, Indokolás [5]}, vagy pusztán megjelöli azt, de nem indokolja meg – nem tartalmaz részletes érvelést arra vonatkozóan –, hogy az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével miért ellentétes a támadott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés [3136/2013. (VII. 2.) AB végzés, 3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, 3226/2013. (XII. 12.) AB végzés]. Az elégtelen indokolás miatt akadálya az érdemi elbírálásnak az is, ha a támadott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés és az Alaptörvény megjelölt rendelkezése között nem állapítható meg összefüggés [3269/2012. (X. 4.) AB határozat, 12/2014. (IV. 10.) AB határozat, 3025/2014. (II. 17.) AB határozat, 37/2013. (XII. 5.) AB határozat, 3074/2013. (III. 14.) AB határozat] vagy az alkotmányjogi értelemben nem releváns [3009/2012. (VI. 21.) AB határozat]” {3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [20] Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az Abtv. 52. §-ának (2) bekezdése értelmében állandó gyakorlata szerint a határozottság követelményének minden támadott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés és az Alaptörvény minden felhívott rendelkezése vonatkozásában külön-külön teljesülnie kell {3136/2013. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [7]}.
- [21] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bírói kezdeményezés az Abtv. 25. §-ában, valamint az 52. § (1) és (1b) bekezdéseiben előírt, az Alkotmánybíróság 3058/2015. (III. 31.) AB végzésével értelmezett feltételeknek megfelel, mivel az eljárásban alkalmazni kell a Kbt. megjelölt rendelkezéseit, az eljárás felfüggesztése megtörtént, és az indítvány határozott kérelmet tartalmaz, valamint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére alapított érvelés vonatkozásában pontosan és egyértelműen megjelöli az indítvány indokait, a támadott jogszabályi rendelkezést, illetve az Alaptörvény megsértett rendelkezését. Az indítvány a B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában megindokolja, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezések miért ellentétesek az Alaptörvénnyel, továbbá kifejezett kérelmet tartalmaz a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására és alkalmazása tilalmának kimondására. A bírói kezdeményezés az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában a normavilágosság megsértésére hivatkozik, így e tekintetben az indokolás nem áll alkotmányjogi összefüggésben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [22] Mindezek alapján a kérelem érdemi vizsgálatának nincs akadálya.

IV.

- [23] A bírói kezdeményezés nem megalapozott.
- [24] Az indítványozó bírói tanács lényegében a Kbt. 197. § (8) bekezdése alapján alkalmazandó a Mód2.tv.-nyel beiktatott Kbt. 144. § (2) bekezdése, 145. § (3a) bekezdése, 165. § (2) bekezdés *g)* pontja, 165. § (7b) bekezdése alkotmányossági vizsgálatát kéri az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti visszaható hatályú jogalkotás tilalma, illetve a normavilágosság sérelme alapján, mert álláspontja szerint az előtte folyamatban lévő ügyben

a Közbeszerzési Döntőbizottság határozatában úgy alkalmazta a Kbt. ezen új, 2018. január 1-jétől hatályos rendelkezéseit, hogy arra nem rendelkezett hatáskörrel.

- [25] Az Alkotmánybíróság eljáróban rögzíti, hogy az indítványhoz kötöttség miatt a jelen ügyben kizárólag a Mód2.tv. indítvánnyal érintett rendelkezéseit vizsgálhatja, így a Kbt. 144. § (2) bekezdésén, 145. § (3a) bekezdésén, 165. § (2) bekezdés g) pontján, 165. § (7b) bekezdésén és a 197. § (8) bekezdésén kívül a Mód2.tv. egyéb rendelkezéseire, illetve a Közbeszerzési Döntőbizottság eljárásában az Ákr. alkalmazhatóságára nem terjed ki a jelen alkotmánybírósági eljárás.
- [26] 4.1. Az Alkotmánybíróság elsőként az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján sérelmezett visszaható hatályú jogalkotás tilalmával kapcsolatos indítvány elemet vizsgálta meg.
- [27] Az Alkotmánybíróság a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatában rögzített gyakorlata szerint „[a] jogállamiság [B] cikk (1) bekezdése] részét képező jogbiztonság elve megköveteli az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát, az egyes normák egyértelműségét. [...] a jogbiztonság elvéből vezethető le a visszaható hatályú jogalkotás tilalma is, amelynek magját a jogalkotási törvényben is megfogalmazott tilalom adja, miszerint a jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé. A következetes alkotmánybírósági gyakorlat értelmében továbbá valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet az említett tilalomba ütközőnek, ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem akkor is, ha a hatálybaléptetés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell [10/2014. (IV. 4.) AB határozat, Indokolás [15]]. Ezeknek a jogalkotóval szemben megfogalmazott elvárásoknak a versenyjogi tényállások és jogkövetkezmények törvényi megfogalmazása során kell elsősorban érvényesülniük, az előreláthatóság és a kiszámíthatóság ugyanakkor a jogalkalmazók irányában is alkotmányos elvárás a jogi normák értelmezése során (Alaptörvény 28. cikk)” (Indokolás [106]).
- [28] A 3189/2013. (X. 22.) AB határozatban egyrészt megerősítette az 55/1994. (XI. 10.) AB határozatban a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával kapcsolatban tett megállapításait, másrészt további megállapításokat tett: „[A]z Alkotmánybíróság határozatban rendelkezett a korábbi alkotmánybírósági határozatok felhasználhatósága ügyében [13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [27]–[34]]. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság klauzula szövegszerűen megegyezik a korábbi Alkotmány 2. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezéssel. [...] Így az Alkotmánybíróság utal egy korábbi döntésében megfogalmazott álláspontjára, és ezt jelen ügyben is irányadónak tekinti. Eszerint »[ö]nmagában az, hogy az állampolgárok másként cselekedtek volna, ha előre láthatták volna a jogszabály módosítását, nem ad módot a jogbiztonság címén az alkotmányellenesség megállapítására. A visszaható hatályú jogalkotás tilalmának ilyen kiterjesztő értelmezése alkotmányjogilag indokolhatatlan.« [55/1994. (XI. 10.) AB határozat, ABH 1994, 305.] [...] Nem vitásan sérti a jogbiztonság elvét az a szabályozás, amely a kihirdetését megelőző időre állapít meg új kötelezettséget vagy nyilvánít valamely magatartást jogellenessé (valódi visszaható hatály). Ugyanígy alkotmányellenesnek minősítette az Alkotmánybíróság – éppen építésügyi igazgatási ügyben – azt a szabályozást is, amely kimondta a szabály alkalmazását a folyamatban lévő ügyekre is, azaz a módosító szabály hatálybalépésekor jogerős határozattal még el nem bírált ügyekben építésügyi bírság kiszabását kötelezővé tevő új szabályozás alkalmazását rendelte el (azonnali hatály)” (Indokolás [11]–[13]).
- [29] Az Alkotmánybíróság a 10/2014. (IV. 4.) AB határozatban rögzítette, hogy „[A]t. 2. § (2) bekezdése értelmében jogszabály a hatálybalépését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tehet terhesebbé, valamint nem vonhat el vagy korlátozhat jogot, és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé. Ebből a szabályból következően tehát a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalma nem abszolút érvényű, és egyértelműen élhet ezzel az eszközzel a jogalkotó akkor, amikor új jogosultságot állapít meg, meglévő jogosultságot terjeszt ki, vagy valamely jog korlátozását oldja fel” (Indokolás [18]). Ezen túlmenően a jogbiztonságból fakadó visszaható hatályú jogalkotás tilalma nem feltétlen és kizárólag a jogalanyok helyzetét elnehezítő (*ad malam partem*) jogalkotásra irányadó, továbbá a tilalom nem terjed ki a jogszabályok módosíthatóságának időbeli korlátaira sem [1/2016. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [55], 16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [32]].
- [30] Az indítványozó bíróság előtt folyamatban lévő ügyben a Kbt. 197. § (8) bekezdésének értelmezése szükséges, amelynek értelmében a Mód2.tv.-nyel beiktatott Kbt. 144. § (2) bekezdése, 145. § (3a) bekezdése, 165. § (2) bekezdés g) pontja, 165. § (7b) bekezdése alapján a Közbeszerzési Döntőbizottság gyakorolja a Kbt. 137. §

(1) bekezdésének a) pontja alapján érvénytelenül megkötött szerződés jogkövetkezményeinek alkalmazása vonatkozásában a hatáskört.

- [31] Az Alkotmánybíróságnak, annak érdekében, hogy megállapíthassa, hogy a Közbeszerzési Döntőbizottság számára az érvénytelen szerződés jogkövetkezményeinek alkalmazhatóságával kapcsolatban megállapított új hatásköri rendelkezések a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának megsértésére vezetnek-e, azt kellett vizsgálnia, „hogy azok a hatályba lépésük előtt létrejött jogviszonyokra vonatkoznak-e, és ezekre nézve kötelezettséget állapítanak-e meg, kötelezettséget terhesebbé tesznek-e, vagy jogot korlátoznak-e vagy vonnak-e el, illetve jogellenessé nyilvánítanak-e valamely magatartást” {13/2015. (V. 14.) AB határozat, Indokolás [56]}. Következésképpen az Alkotmánybíróság áttekintette a Kbt. 197. § (8) bekezdése szerinti átmeneti rendelkezéssel érintett új hatásköri szabályozást.
- [32] A közbeszerzési eljárás eshetőleges, ugyanakkor önálló szakasza a jogorvoslati eljárás, amelynek három egymásra épülő szakasza: (i) a Közbeszerzési Döntőbizottság közigazgatási hatósági eljárásnak minősülő eljárása, (ii) a Közbeszerzési Döntőbizottság jogsértés megállapításáról és bírság kiszabásáról rendelkező határozatának közigazgatási bírósági felülvizsgálata, (iii) a közbeszerzési eljárással összefüggő polgári jogi igények érvényesítése polgári perben.
- [33] A közbeszerzésekkel kapcsolatos jogorvoslati eljárások vonatkozásában a 89/665/EGK irányelv, a 92/13/EGK irányelv és az ezeket módosító 2007/66/EGK irányelv koordinatív jelleggel csak a tagállamok jogorvoslati eljárásainak kereteit, alapelveit határozzák meg, ekként a tagállamoknak tág mozgásteret biztosítanak a tekintetben, hogy a jogorvoslati rend során monista vagy dualista felfogást követnek. A monista közbeszerzési jogorvoslati rendszert működtető tagállamokban a közbeszerzési eljárásokkal kapcsolatos panaszokat egységesen vagy csak közigazgatási szerv (Bulgária, Lettország, Málta), vagy csak bíróság végzi (Egyesült Királyság, Írország, Hollandia, Litvánia, Portugália). Horvátországban és Szlovákiában példának okáért a közbeszerzési ügyekben döntő közigazgatási szerv dönt a szerződések érvénytelenségének megállapításáról és annak jogkövetkezményeiről. A dualista közbeszerzési jogorvoslati rendszerű tagállamokban (Ausztria, Csehország, Dánia, Finnország, Lengyelország, Magyarország, Németország, Románia, Szlovénia) a közigazgatási és bírósági eljárás kombináltan érvényesül, a közbeszerzési eljárásokkal kapcsolatos jogsértést közigazgatási hatóság tárja fel, azonban az ebből eredő érvénytelenségi és kárigényeket polgári perben bíróság előtt lehet érvényesíteni.
- [34] Magyarországon 2017. december 31-ig tisztán dualista közbeszerzési jogorvoslati rendszer érvényesült. A régi Kbt.-t módosító 2008. évi CVIII. törvény 2010. január 1-jei hatállyal a Közbeszerzési Döntőbizottságot a jogsértőnek minősített szerződésekkel összefüggésben érvénytelenségi perek indítására kötelezte. A Kbt. 2017. december 31-ig hatályos 176. § (1) bekezdése értelmében, ha az ügy érdemében hozott határozatában a Közbeszerzési Döntőbizottság a 137. § (1) bekezdés szerinti jogsértést állapít meg, e jogsértés miatt bírságot szabott ki, továbbá pert indított a szerződés érvénytelenségének kimondása és az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazása iránt. A Kbt. 176. § (6) bekezdése értelmében ezen perre az a közigazgatási és munkaügyi bíróság kizárólagosan illetékes, amely ugyanazon közbeszerzési jogsértés ügyében a közigazgatási perben eljár. Ha a Közbeszerzési Döntőbizottság a 137. § (1) bekezdése szerinti jogsértést megállapító érdemi határozatának bírósági felülvizsgálatát kérték, a Közbeszerzési Döntőbizottság által ugyanazon ügyben indított polgári pert – amennyiben a közigazgatási per indul később – a közigazgatási per bíróságához át kell tenni. A közigazgatási pert és a Közbeszerzési Döntőbizottság által indított polgári pert egyesíteni kell. Ennek alapján a Közbeszerzési Döntőbizottság által indított érvénytelenségi polgári per és a Közbeszerzési Döntőbizottság által megállapított jogsértés bírósági felülvizsgálatára indult közigazgatási per elbírálása ún. egyesített perekben történt.
- [35] A Kbt. 2017. december 31-ig hatályos 176. § (4) és (5) bekezdései értelmében, ha a bíróság ezen egyesített perben megállapította a szerződés érvénytelenségét, az érvénytelenség jogkövetkezményeit a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényben és az e törvényben foglaltak szerint alkalmazta, továbbá a szerződés érvényessé nyilvánítása esetén, bírságot volt köteles kiszabni, amelynek összege – az eset összes körülményét figyelembe véve – legfeljebb a szerződés értékének 15%-a. Ha az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazásakor a bíróság az ellenszolgáltatás nélkül maradt szolgáltatás ellenértékének pénzbeni megtérítését rendelte el, bírságot köteles kiszabni, amelynek összege – az eset összes körülményét figyelembe véve – legfeljebb a szerződés értékének 10%-a. Az Alkotmánybíróság utal a Kúria Joggyakorlat-elemző Csoportja által készített „A közbeszerzésekkel kapcsolatos ítélkezési gyakorlat” tárgykorú, 2015.EL.II.JGY.E.1.1. számú összefoglaló véleménye 145. oldalára, amely szerint a tárgyaló bírák számára nehézséget okoz a Kbt. speciális rendelkezéseinek és a polgári jogi szabályoknak az együttalkalmazása, szokatlan rendelkezés a kötelezően kiszabandó bírság, illetve hatásköri problémát okozott, hogy gyakran akkor is áttételre kerültek a polgári bíróságtól

- a közigazgatási bíróságokra a Közbeszerzési Döntőbizottság által indított érvénytelenségi perek, amikor közigazgatási per nem volt folyamatban.
- [36] A Mód2.tv. 76. §-a 2018. január 1-jei hatállyal hatályon kívül helyezte a Közbeszerzési Döntőbizottság érvénytelenségi perindítási kötelezettségét és az ún. egyesített pereket előíró rendelkezést arra tekintettel, hogy a Kbt. 144. § (2) bekezdése, 145. § (3a) bekezdése, 165. § (2) bekezdés g) pontja és 165. § (7b) bekezdése beiktatásával az érvénytelenség jogkövetkezményeinek (érvénytelenség megállapítása, az eredeti állapot helyreállítása tárgyában történő döntéshozatal, illetve ennek hiányában további bíróság kiszabása) alkalmazását a Közbeszerzési Döntőbizottság hatáskörébe utalta.
- [37] A Mód2.tv.-vel beiktatott új jogorvoslati rendet a Kbt. 197. § (8) bekezdése léptette hatályba, amelynek szövege szerint „a Mód2. tv. megállapított rendelkezései a 2018. január 1-jén és az azt követően megkezdett beszerzésekre, közbeszerzési eljárásokra, közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződésekre alkalmazandók.”
- [38] Az indítványozó bírói tanács előtt folyamatban lévő ügyben a Közbeszerzési Döntőbizottság határozatával érintett szerződés megkötésének dátuma 2015. június 30. Következésképpen az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a perbeli esetben kétségtelenül a Mód2tv. hatályba lépése előtt keletkezett jogviszonyról van szó. Az Alkotmánybíróság azonban nem tartja megállapíthatónak a visszaható hatályú jogalkotás teljesülését, mivel a Mód2.tv. rendelkezéseit – így a Közbeszerzési Döntőbizottság új jogorvoslati hatáskörének szabályait is – hatályba léptető 197. § (8) bekezdés egyértelműen csak 2018. január 1-jét követően kötött szerződésekre vonatkoztatja, így érdemben nem merül fel annak vizsgálata, hogy a Mód2.tv. által bevezetett új jogorvoslati rend a hatályba lépése előtti jogviszonyokra nézve a jogalanyok számára kötelezettséget állapítana meg, vagy kötelezettséget terhesebbé tenne, jogot korlátozna, vagy vonna el, illetve jogellenessé nyilvánítana valamely magatartást {13/2015. (V. 14.) AB határozat, Indokolás [56]}.
- [39] Az Alkotmánybíróság a 3100/2015. (V. 26.) AB határozatában elismerte, hogy nemcsak a büntetőjogban, hanem példának okáért a közbeszerzési joggal sok tekintetben rokon jogterületnek tekinthető versenyjogban is követelmény „a tilalmazott magatartások és megvalósításuk miatt járó jogkövetkezmények észszerű előreláthatósága. Ez nem csupán az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdéséből eredően alkotmányos jogként, hanem alapjogként illeti meg az eljárás alá vont vállalkozásokat” (Indokolás, [71]). Ezen határozatában az Alkotmánybíróság azt is egyértelműsítette, hogy „a bíróság mértékét, összecszerúságát megállapító rendelkezések anyagi jogi szabályok” (Indokolás [86]). A jelen ügyben a Mód2.tv.-nyel megállapított Kbt. 144. § (2) bekezdése és a 145. § (3a) bekezdése a bíróságok által korábban egyesített perekben gyakorolt a Kbt. 137. § (1) bekezdése szerinti semmisség megállapítását a Közbeszerzési Döntőbizottság hatáskörébe helyezi. A Mód2.tv.-nyel megállapított 165. § (2) bekezdés g) pontja a Közbeszerzési Döntőbizottság nemcsak a Kbt. 137. § (1) bekezdése szerinti jogsértés megállapításával összefüggésben a semmisség megállapítására kapott hatáskört, hanem a Mód2.tv.-nyel megállapított 137. § (3) bekezdése feltételek teljesülése esetén annak megállapítására is, hogy a szerződés nem semmis. A Mód2.tv.-nyel megállapított 165. § (7b) bekezdése értelmében pedig arra kapott hatáskört a Közbeszerzési Döntőbizottság, hogy amennyiben az eredeti állapot helyreállíthatatlanságát állapítja meg, a jogsértés elkövetése miatt kiszabott bírságon túl további bírságot szabjon ki.
- [40] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a közbeszerzési jogsértéssel érintett szerződés érvénytelenségének megállapítása, az érvénytelenség jogkövetkezményeinek – beleértve a bírságkiszabást – alkalmazása is anyagi jogi szabályok, így a Mód2.tv.- rendelkezéseit, így az érvénytelenség megállapításával és jogkövetkezményeinek alkalmazásával kapcsolatos új jogorvoslati rendet tartalmazó szabályozás anyagi jogi, ezért a Kbt. 197. § (8) bekezdése erre figyelemmel rendelte el úgy e szabályok hatályba léptetését, hogy a 2018. január 1-jén és az azt követően megkezdett beszerzésekre, közbeszerzési eljárásokra, közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződésekre alkalmazandók.
- [41] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a Kbt.-t 2015. november 1-jével hatályba léptető 197. § (2) bekezdése a régi Kbt. jogorvoslati rendjét rendelte alkalmazni a hatályba lépés előtti szerződésekre, illetve az azt követő Kbt. módosítás is ugyanezen logika alapján szabályozta a hatályba lépést: a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény és az azzal összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2016. évi CLX. törvénnyel megállapított módosítások is csak a hatálybalépést követően kötött szerződések esetében rendelte alkalmazni az új jogorvoslati szabályokat. A Mód2.tv. rendelkezéseit hatályba léptető 197. § (8) bekezdése külön nem nevesíti a jogorvoslati eljárásokat, hanem a Mód2.tv. anyagi jogi és eljárásjogi rendelkezései vonatkozásában nem differenciál, azokat egységesen a 2018. január 1-jén és az azt követően megkezdett beszerzésekre, közbeszerzési eljárásokra, közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződésekre vonatkoztatja.

- [42] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a Kbt. 197. § (8) bekezdésének azon jogalkotói megoldása, miszerint nem differenciál az anyagi jogi és az eljárásjogi rendelkezések között, hanem egységesen az anyagi jog alkalmazási körét kijelölő beszerzések, közbeszerzési eljárások, közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződések időpontjához igazítja a hatályt, nem eredményezi az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti visszaható hatályú jogalkotás sérelmét.
- [43] Az Alkotmánybíróság kiemeli, amint arra az indítványozó bírói tanács is utalt, hogy „erre vonatkozó jogszabályi rendelkezés hiányában nem állapíthatja meg a Közbeszerzési Döntőbizottság hatáskörét, annak hiányát azonban hivatalból figyelembe venni köteles.” Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben utal arra, hogy a Kp. 157. §-ának (7) bekezdése szerint, ha jogszabály bírósági felülvizsgálatot tesz lehetővé, azon 2018. január 1-jétől közigazgatási pert kell érteni. A közigazgatási per szabályait a Kp. határozza meg, amely szabályok alapján a bíróságnak ugyanúgy minden eszköze adott a visszaható hatályú jogalkalmazás esetén a jogkövetkezmények alkalmazására, ezt nem befolyásolja, hogy az érintett közigazgatási hatósági eljárást a 2017. december 31. előtti eljárásrend, vagy az Ákr. szabályai alapján folytatta le a hatóság. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a Kbt. 145. § (1) bekezdésébe iktatott azon rendelkezésére, amely a Közbeszerzési Döntőbizottság eljárására az Ákr. szabályait rendeli alkalmazni, szintén vonatkozik a Kbt. 197. § (8) bekezdése, mivel a jogalkotó nem differenciált a Mód2tv. által beiktatott rendelkezések között a hatálybalépés szempontjából.
- [44] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapítja, hogy a Kbt. 144. § (2) bekezdése, 145. § (3a) bekezdése, 165. § (2) bekezdés g) pontja, 165. § (7b) bekezdése és a 197. § (8) bekezdése nem sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, ezért ezen rendelkezések alaptörvény-ellenességének megállapítására és alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.
- [45] 4.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti normavilágosság sérelmére vonatkozó indítványi elemet vizsgálta meg.
- [46] Az Alkotmánybíróság felidézte a normavilágossággal kapcsolatos gyakorlatát. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság, amely „az államtól, és elsősorban a jogalkotótól azt követeli meg, hogy a jog egésze, egyes részterületei és szabályai világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címzettjei számára is előre láthatóak legyenek” {3057/2019. (III. 25.) AB határozat, Indokolás [15]}. Az Alkotmánybíróság szerint a jogbiztonság alapkövetelménye a jogszabályok kiszámíthatósága és az egyes jogi normák egyértelműsége {33/2014. (XI. 7.) AB határozat, Indokolás [32], 3001/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [87]}.
- [47] Az Alkotmánybíróság a 24/2013. (X. 4.) AB határozatban rögzítette, hogy „[a]z Alkotmánybíróságnak a norma egyértelműségének követelményével kapcsolatos eddigi gyakorlata szerint a jogszabályokat a magyar nyelv szabályainak megfelelően, világosan és közérthetően kell megszövegezni. A jogszabály-értelmezési nehézségeket általában a jogalkotói vagy jogalkalmazói jogszabály-értelmezés eszközeivel kell felszámolni” {Indokolás [49], 3098/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [30]–[33], 3296/2018. (X. 1.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [48] Az Alkotmánybíróság a 3/2016. (II. 22.) AB határozatban kiemelte, hogy szabályozás mindaddig nem sérti a normavilágosság elvét, amíg nem minősül a jogalkalmazó számára értelmezhetetlennek, illetőleg nem nyílik lehetőség a túlzottan általános megfogalmazás miatt szubjektív, önkényes jogalkalmazásra (Indokolás [11]). Következésképpen „[a]lkotmánysértésnek csak az minősül, ha a sérelmezett jogszabály tartalma olyan mértékben homályos, vagy rendelkezései annyira ellentmondásosak, hogy a tisztázatlanság feloldására a jogszabály-értelmezés már nem elegendő” {1263/B/1993. AB határozat, ABH 1994, 672–674.; 3047/2013. (II. 28.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [49] Az Alkotmánybíróság a normavilágosság vizsgálata vonatkozásában is rögzíti, hogy az indítványhoz kötöttség miatt a jelen ügyben kizárólag a Mód2.tv. indítvánnyal érintett rendelkezéseit vizsgálhatja, így a Mód2.tv. indítvánnyal nem érintett rendelkezéseire, valamint a Kbt. Ákr.-rel való összhangjára nem terjedt ki az Alkotmánybíróság eljárása.
- [50] Az Alkotmánybíróság visszautal a 4.1. fejezetben a Közbeszerzési Döntőbizottság számára új jogorvoslati eljárási hatáskört megállapító szabályokkal kapcsolatban kifejtettekre, illetve a bírói indítvány alapján megállapítható, hogy az indítványozó bíróság voltaképpen a Kbt. 144. § (2) bekezdése, 145. § (3a) bekezdése, 165. § (2) bekezdés g) pontja, 165. § (7b) bekezdése, azaz az új jogorvoslati hatáskörök vonatkozásában nem kifejezetten ezen rendelkezések, hanem alapvetően az ezeket hatályba léptető Kbt. 197. § (8) bekezdése vonatkozásában állítja a normavilágosság sérelmét.

- [51] Az Alkotmánybíróság szerint a Kbt. 197. § (8) bekezdésének azon jogalkotói megoldása, miszerint nem differenciál az anyagi jogi és az eljárásjogi rendelkezések között, hanem egységesen az anyagi jog alkalmazási körét kijelölő beszerzések, közbeszerzési eljárások, közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződések időpontjához igazítja a Mód2.tv. indítvánnyal érintett rendelkezéseinek hatályba lépését kellően egzaktnak, a jogalanyok számára kiszámítható és előrelátható. Tekintettel arra, hogy a jogalkotó a közbeszerzési eljárásra irányadó jogorvoslati rend szabályozásának eddigi változásait is a beszerzések, közbeszerzési eljárások, közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződések időpontjához igazította, ekként minden esetben a hatályba lépés napját követően kötött szerződések esetén rendelte alkalmazni az új anyagi jogi szabályozást, még az sem merül fel, hogy a Mód2.tv. új hatályba léptető rendelkezése a közbeszerzési jogban az anyagi jogi szabályok tekintetében eddig nem szokásos átmeneti rendelkezéssel élt.
- [52] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben arra is utal, hogy önmagában az sem eredményez normakollíziót, illetve ellentmondásos, kiszámíthatatlan szabályozást, hogy az Ákr. és a Kp. 2018. január 1-jei hatályba lépése nem eredményezi automatikusan a korábbi eljárásrend alkalmazhatatlanságát, hiszen nemcsak a Közbeszerzési Döntőbizottságnál, hanem valamennyi közigazgatási szervnél voltak/vannak folyamatban 2018. január 1-je után is olyan eljárások, amelyekre a 2017. december 31. előtti anyagi jogi, illetve eljárási szabályokat kellett alkalmazni attól függetlenül, hogy ezen eljárásokban hozott határozatok bírósági felülvizsgálat során már a Kp. szabályai szerint történik.
- [53] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapítja, hogy a Kbt. 144. § (2) bekezdése, 145. § (3a) bekezdése, 165. § (2) bekezdés g) pontja, 165. § (7b) bekezdése és a 197. § (8) bekezdése nem tartalmaznak olyan rendelkezést, amely a jogalanyok számára értelmezhetetlen lenne, vagy ellentmondásos értelmezést eredményezne, ezért az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti normavilágosság sérelme nem állapítható meg, ebből kifolyólag ezen rendelkezések alaptörvény-ellenességének megállapítására és alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/773/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3192/2019. (VII. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.159/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság; 8000 Székesfehérvár, Deák Ferenc utca 2.) jogi képviselője útján (dr. Ozsváth Zsolt kamarai jogtanácsos) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Abtv. 27. §-a alapján – a Kúria Mfv.II.10.159/2018/6. számú ítélete, a Székesfehérvári Törvényszék 2.Mf.20.377/2017/5. számú ítélete és a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 5.M.68/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [3] 1.1. A perbeli tényállás szerint a felperes 2012. április 1-jétől állt az indítványozónál közalkalmazotti jogviszonyban, ahol középfokú iskolai végzettséget igénylő munkakörben dolgozott. Az indítványozó 2013. április 1-jétől a felperes garantált illetményét havonta bruttó 79 000 forintban, munkáltatói döntésen alapuló illetményét bruttó 46 000 forintban, összes illetményét havonta bruttó 125 000 forintban határozta meg. Ezt követően a felek által is aláírt határozatában az indítványozó a felperes átsorolásáról rendelkezett D fizetési osztály 2. fizetési fokozatába 2015. január 1-jétől. Ezen időponttól garantált illetményét havonta bruttó 122 000 forintban, munkáltatói döntésen alapuló illetményének összegét havonta bruttó 10 500 forintban, összes illetményét havonta bruttó 132 500 forintban határozta meg. A felperes gyermeke születésére tekintettel 2015. április 8-tól 2016. július 31-éig illetmény nélküli szabadságban részesült. Az indítványozó mindkét fél által aláírt határozatában 2016. január 1-től a felperes garantált illetményét havonta bruttó 129 000 forintban, munkáltatói döntésen alapuló illetményét havonta bruttó 3 500 forintban, összes illetményét havonta bruttó 132 500 forintban határozta meg. 2017. január 1-jétől az indítványozó a felperes garantált illetményét havi bruttó 161 000 forintban rögzítette, ezen időponttól felperes munkáltatói döntésen alapuló illetményben már nem részesült, így összes illetménye havonta bruttó 161 000 forintban került megállapításra.
- [4] A felperes kereseti kérelmében 2014. február 1-jétől 2017. március 31-ig terjedő időszakra illetménykülönbözet megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót arra hivatkozással, hogy az indítványozó munkáltatóként nem tett eleget a garantált illetmény garantált bérminimumra való felemelésére vonatkozó kötelezettségének, illetve a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész nem a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 66. § (9) bekezdés b) pontja szerinti garantált illetményen felül biztosította.
- [5] Az első fokon eljáró Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az indítványozót illetménykülönbözet megfizetésére kötelezte. Ítéletének indokolása szerint a felperes garantált illetményének el kellett érnie a garantált bérminimumnak megfelelő összeget, azonban e kötelezettségének az indítványozó nem tett eleget. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész a közalkalmazott illetményének olyan lényeges eleme, amelyről a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 6. § (4) bekezdése, illetőleg az Mt. 155. § (2) és (3) bekezdése alapján tájékoztatni kell a közalkalmazottat. A közigazgatási és munkaügyi bíróság megállapította, hogy a felperes összes illetménye valóban folyamatosan elérte a garantált bérminimum összegét, azonban a Kjt. 66. § (9) bekezdése szerint ezt a mértéket nem a teljes illetménynek, hanem a garantált illetménynek kellett volna elérnie.
- [6] Az indítványozó fellebbezése alapján másodfokon a Székesfehérvári Törvényszék járt el, amely az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és az indítványozót terhelő marasztalás összegét felemelte. A törvényszék álláspontja szerint a garantált illetmény fogalmi meghatározottságát illetően a Kúria az Mfv.II.10.460/2015/10.

számú határozatában maga is a Kjt. 66. § (1)–(5) bekezdésének, valamint 79/E. §-ának rendelkezéseire hivatkozott, azt a besorolási illetménynek feleltette meg. Ebből következően az indítványozó a követelés tárgyidőszakában a garantált bérminimumra vonatkozó hatályos rendelkezések szerint tartozott megállapítani közalkalmazottja garantált illetményét. A munkáltató jogosult a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt csökkenteni, azonban arra nincs lehetősége, hogy automatikusan, külön intézkedés nélkül a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt a garantált bérminimumra történő kiegészítésként a garantált illetményhez hozzászámítsa. A másodfokú bíróság egyetértett az Mt. 6. § (4) bekezdés körében kifejtett elsőfokú bírósági állásponttal, mely szerint nem mellőzhető az illetmény megállapításával kapcsolatban az igazolt formában történő közlés, mert ennek hiányában a felperes alappal tartott igényt a garantált illetményen felüli munkáltatói döntésen alapuló illetményrész változatlan összegére.

- [7] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.), a Kjt. és az Mt. egyes rendelkezéseinek megsértésére. Az indítványozó szerint – többek között – a jogerős ítélet az illetménynek egy szűkebb és egy tágabb fogalmát határozta meg, amellyel mesterségesen megosztotta az illetményt, és azon belül önálló jogcímként kezelte a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt és önálló fogalomként használta az összilletmény fogalmát. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében kifejtett álláspontja szerint a másodfokú bíróság a régi Pp. 221. §-ába ütközően olyan fogalmakra és jogcímekre alapította határozatát, amelyet jogszabályokkal alátámasztani nem tudott, és amelyek megjelölését a bírói gyakorlatra történő hivatkozást nem váltja ki.
- [8] A Kúria ítélete szerint az indítványozó felülvizsgálati kérelme nem volt megalapozott. A jogerős ítélet tartalmazta a jogi érvelést, megjelölte a megsértett jogszabályhelyeket, így a Kjt. és az Mt. releváns rendelkezéseit, kiegészítve azokat a Kúria eseti döntéseiben kifejtett iránymutatásokkal. A kúriai ítélet megerősítette, hogy a közalkalmazott garantált illetménye és a megállapított illetménye nem azonos fogalmak. A másodfokú bíróság helyes jogi álláspontja szerint nincs lehetőség arra, hogy a munkáltató külön intézkedés nélkül úgy tekintse a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt, hogy az a jogszabályváltozás miatt emelésre szoruló garantált illetmény emelésének fedezetéül szolgált. A közalkalmazott garantált illetménye és illetménypótlékai jogszabályon alapuló, kötelező mértékű juttatások, amelyek a jogszabály változásakor akkor is a jogszabálynak megfelelően változnak, ha arról a munkáltató nem hoz semmilyen írásbeli intézkedést, illetve a változásról nem tájékoztatja a közalkalmazottat. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész ezzel szemben más jogi természetű, mivel nem alanyi jogon jár a közalkalmazottnak, hanem munkáltatói döntésen alapul, illetve ezt a jellegét nem veszíti el a garantált illetmény jogszabályon alapuló emelésekor sem. Erre tekintettel munkáltatói kifejezett döntés, írásbeli intézkedés hiányában ezen illetményrész összege változatlan marad a következő munkáltatói intézkedésig. Ha tehát a garantált illetmény mértéke jogszabályon alapulóan emelkedik, és a felek között nem jön létre újabb megállapodás a kinevezés módosításával az illetmény emeléséről, és a munkáltató sem hoz döntést a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészről, akkor a garantált illetmény emelése fedezetét a változatlan összegű illetmény nem biztosítja.
- [9] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével.
- [10] A panaszban írtak szerint a Kúria és a törvényszék ítélete sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, illetve annak részelemét, az indokolt bírói döntéshez való jogot, valamint a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben a kérelem elbírálásához való jogot is. Álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria egyes, a per érdemét érintő jogszabályi hivatkozásait nem vizsgálta, a jogszabálysövegek összevetéséből nem vont le következtetéseket, a Kúria nem tért ki indokolásában az indítványozó által jelentősnek tartott jogértelmezési kérdéssel kapcsolatos álláspontjára, különösen az Mt. 46. §-ával és a Kjt. 66. §-ával, valamint a felek közötti megállapodás részleges semmisségével kapcsolatban. Az indítványozó szerint a Kúria nem bírálta el teljeskörűen jogi érvelését és kérelmeit.
- [11] Az indítványozó az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét állítja, mivel a Kúria eltérő álláspontra jutott az Mt. 46. §-ának és a Kjt. 66. §-ának értelmezésekor. Az indítványozó szerint a Kjt. 66. § (9) bekezdésének helyes, a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgáló értelmezése az, hogy a jogalkotói cél az volt, hogy a közalkalmazotti illetmény ne lehessen kevesebb a minimálbérnél, illetve a garantált bérminimumnál. Az indítványozó álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria az adott tényállásra nem vonatkozó

jogszabályi rendelkezést alkalmazott, az indítványozó jogi érvelése elutasításának indokairól nem adott megfelelően számot.

- [12] Az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságok döntései sértik az Alaptörvény XIII. cikkét, a tulajdonhoz való jogot. Ezzel kapcsolatban az indítványozó panaszában kiemelte, hogy az első-, a másodfokú és a felülvizsgálati eljárás során is hivatkozott arra, hogy a felek között jogszabályi rendelkezések alapján létrejött speciális szerződés (kinevező határozat) főkötelezettsége tekintetében a bíróságnak – jogi rendelkezések hiányában – nincs módja az indítványozó által vitatott ítélet meghozatalára. Az indítványozó kiemelte a felperessel létrejött szerződésben kifejezett szerződéses akaratot, amely szerint a közalkalmazott a közalkalmazotti feladatokat elvégzi, míg indítványozó – szerződéses akaratára – a szerződésbe foglalt mértékű illetményt fizet. Ennek alapján az indítványozó a foglalkoztatási szerződés megkötése során egyúttal élt a tulajdonhoz való jogával. Az indítványozó szerint a Kúria azon érvelése, hogy az illetmény a garantált illetmény és a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészre bontható, mely illetményrészek eltérő jogi tulajdonságokkal rendelkeznek, ezért önálló jogcímként illetik meg a közalkalmazottat, azért ütközik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésébe, mert alkotmányos indok nélkül, önkényesen korlátozza az indítványozót abban, hogy a tulajdonába tartozó dolgok (pénzeszközök) fölött a jogrendszer nyújtotta keretek között rendelkezzen.
- [13] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [14] Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványozói jogosultság vizsgálatát folytatta le, tekintettel arra, hogy az indítványozó megyei rendőr-főkapitányság, és mint ilyen az állami szervezetrendszer része [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. A 3091/2016. (V. 12.) AB határozat szerint az állami szervek is rendelkezhetnek indítványozói jogosultsággal az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz előterjesztésére, amennyiben magánjogi jogalanyként jártak el az alapul fekvő jogviszonyban. A határozat azt is megállapította, hogy ennek vizsgálatát esetről esetre kell elvégezni [3091/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [19]–[22]].
- [15] Jelen ügyben az indítványozó rendőr-főkapitányság munkáltatóként, egy munkaügyi jogvitában, mellérendelt jogalanyként mint a polgári per alperese szerepelt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jelen ügyben az indítványozó indítványtételi jogosultsága erre tekintettel megállapítható.
- [16] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó a támadott bírósági döntést, a Kúria Mfv. II.10.159/2018/6. számú ítéletét 2019. január 3-án vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2019. február 28-én nyújtotta be az elsőfokú bíróságon.
- [17] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XIII. cikk, XXVIII. cikk (1) bekezdése, 28. cikk], a támadott bírói döntést, a Kúria Mfv. II.10.159/2018/6. számú ítéletét, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [18] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segédszabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani [3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]].
- [19] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 28. cikkével összefüggésben nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek tekintettel arra, hogy az Alaptörvény 28. cikke nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának. Az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének b) pontján alapuló feltételnek, így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [20] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [21] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja,

- valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a tekintetben, hogy a bizonyítási eljárás eredményének felülmérlegelésére az alkotmányjogi panasz-eljárás nem adhat keretet, mert ebben az eljárásban csak a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség felülvizsgálatára kerülhet sor {3116/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [54]; 3039/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [19]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}. A bíróságok mérlegelési körébe tartozik az a kérdés is, hogy a fél bizonyítási indítványának helyt ad-e.
- [22] A vizsgált ügyben ezt a mérlegelést a bíróságok elvégezték, ennek felülmérlegelésére az Alkotmánybíróságnak a fentebb idézett gyakorlata alapján az alkotmányjogi panasz keretében nincsen módja. Az indokolási kötelezettséggel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye nem merül fel, mivel a Kúria ítéletéből megállapítható, hogy a Kúria érdemben megvizsgálta az indítványozó érveit, a törvényszék jogerős ítéletét pedig kiegészített indokolással tartotta fenn hatályában.
- [23] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [24] Az indítványozó érvei az Alaptörvény XIII. cikkének sérelmével kapcsolatban egyrészt a XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban előadottakat ismétlik, másrészt az indítványozó egyet nem értését fejezik ki az eljáró bíróságok jogértelmezésével kapcsolatban. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [25] Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [26] A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/416/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3193/2019. (VII. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.VI.37.076/2018/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Kfv.VI.37.076/2018/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és az indítványban foglaltak az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó (I. rendű felperes) és a szomszédos ingatlan tulajdonosa között több különféle építeshatósági- és ezek nyomán közigazgatási bírósági eljárás volt folyamatban.
- [4] Az alapul szolgáló ügyben az indítványozó 2015. október 13. napján szintén építeshatósági eljárást kezdeményezett a szomszédos ingatlannal kapcsolatban. Beadványa tartalmilag több, egymástól jól elkülöníthető tárgykörre tagozódott: használatbavételi engedély, szabálytalan kerítések és gépjárműtároló kialakítása, terasz befedése stb.
- [5] A kijelölés folytán eljáró Csongrád Megyei Kormányhivatal Hódmezővásárhelyi Járási Hivatala helyszíni szemlét tartott, majd végzésével eljárást indított a bejelentett ingatlanon végzett építési tevékenységgel kapcsolatban.
- [6] Az elsőfokú hatóság határozatával arra kötelezte az építetőket, hogy a szabálytalanul megépített beállót bontsák le, illetve a terasz tetőfedését távolítsák el. A használatbavételi engedély és a kerítések kérdéskörére nézve a hatóság hatáskörének hiányát állapította meg folyamatban lévő és jogerős bírósági döntéssel lezárt eljárásokra tekintettel.
- [7] A felperesi fellebbezés folytán eljáró másodfokú hatóság az elsőfokú hatóság határozatát helybenhagyta, majd a döntéssel szemben a felperesek keresetet terjesztettek elő. Kérelmük szerint a hatóságok túllépték a közigazgatási bírósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) által meghatározott 30 napos ügyintézési határidőt, ezért kérték a fellebbezési eljárási illeték kétszeresének visszatérítését. Vitatták a kerítések ügyében született korábbi bírósági döntés relevanciáját, ahol szerintük hamis tényállás került megállapításra és ügyféli jogállással nem rendelkeztek, ezért ítélt dolognak sem tekinthető.
- [8] A Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a keresetet elutasította. A bíróság mindenekelőtt vizsgálta a tárgyi használatbavételi engedéllyel kapcsolatban folyt eljárást. Megállapította, hogy az engedély már 2012-ben jogerőre emelkedett, a felperesek e határozat ellen benyújtott fellebbezését pedig az építésügyi hatóság elutasította. Mindezekre tekintettel a használatbavételi engedély kapcsán felhozott érveket nem vizsgálta, nem vizsgálhatta.
- [9] A bíróság észlelte azt is, hogy a térburkolat csapadékvíz elvezetése és a terepszint emelés vizsgálata egy másik, előtte folyamatban lévő per tárgya, ezért e kérdéskörök vizsgálatát szintén mellőzte.
- [10] A bíróság szerint helyesen járt el az alperesi hatóság, amikor nem vizsgálta a felperesek kerítésekre vonatkozó kérelmét, mert e témakörben ugyancsak jogerős bírósági döntés született 2014-ben. A bíróság álláspontja szerint téves volt az a felperesi felvetés is, amely szerint azért nem beszélhetünk ítélt dologról, mert ügyféli jogállás hiányában a bíróság e kérdéskörben nem foglalt állást.

- [11] Az alperes hatósággal egyetértve a bíróság nem tulajdonított relevanciát annak, hogy a felperesek bejelentése alapján volt feltételezhető a szabálytalan építési tevékenység, ugyanis az építésrendészeti eljárást hatósági ellenőrzés kellett megelőzze, amit hivatalból folytatott le az elsőfokú hatóság. Csak ezt követően – ugyancsak hivatalból – indított eljárást a hatóság, majd adott ki bontási kötelezést.
- [12] A bíróság részletesen foglalkozott határidő túllépésére irányuló aggályokkal és megállapította, hogy azok megalapozatlanok és a hatóságok nem lépték túl az irányadó ügyintézési határidőt, így a fellebbezési eljárási illeték kétszerese sem jár vissza.
- [13] A Kúria Kfv.VI.37.076/2018/9. számú, jelen alkotmányjogi panasz által támadott ítélete az elsőfokú bírósági döntést hatályában fenntartotta. Indokolásában megerősítette, hogy a Ket. 88. §-a és az építésügyi és építésfelügyeleti hatósági eljárásokról és ellenőrzésekről, valamint az építésügyi hatósági szolgáltatásról szóló 312/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Eljr.) 67. § (2) bekezdése szerint az elsőfokú eljárás a felperesek kezdeményezése alapján, de hivatalból indult meg a helyszíni ellenőrzéssel. A Kúria a döntés elvi tartalmaként szögezte le, hogy ilyen esetben a Ket. 30. §-ának és 33/A. § (1) bekezdése alkalmazásának nincs helye.
- [14] A Kúria is megerősítette, hogy az Eljr. 67. § (3) bekezdése az építésrendészeti eljárásra 60 napos tényállás tisztázási kötelezettséget ír elő, ami ágazati jogszabályként megelőzi a Ket. általános rendelkezését.
- [15] 2.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében előadta, hogy a kúriai ítélet elsősorban az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerint a tisztességes hatósági eljárás sérelmével járt.
- [16] Álláspontja szerint a Kúria jogszabályellenesen tett különbséget az ügyet „kezdeményező” és „kérelmező” személy között, illetve őt a Ket.-ben nem is szereplő „kezdeményező” szerepbe taszította, ami által megfosztotta attól a jogától, hogy ügyét érdemben elbírálják, valamint a hatóság indokait megismerhesse.
- [17] Az indítványozó továbbra is vitatta a hivatalból indult eljárásra és ügyintézési határidőre vonatkozó bírói jogértelmezést, aminek következtében nem jutott hozzá a – szerinte jogosan járó – kétszeres fellebbezési eljárási illetékhez sem. Ez nézete szerint jogellenes károkozásnak minősül a hatóság részéről, ami felveti az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésének sérelmét.
- [18] Az indítványozó feltüntette indítványában az Alaptörvény XXV. cikkét, a XXVIII. cikk (7) bekezdését és a 28. cikket anélkül, hogy akár a felvetett aggályokkal összefüggésbe hozta, vagy akár ezek sérelmét állította volna.
- [19] 3. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak miatt nem befogadható.
- [20] 3.1. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. §-ok szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően.
- [21] Az indítvány annyiban határozott kérelmet tartalmaz, hogy az indítványozó megjelölte a megsemmisíteni kért bírói döntést és az Alaptörvény több rendelkezését. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ugyanakkor az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, ha az indoklás hiányosságai miatt a kérelem nem felel meg a határozottság követelményének, illetve nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a sérelmezett döntéssel {3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 3102/2015. (V. 26.) AB végzés, Indokolás [24], 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó Alaptörvény XXV. cikke, XXVIII. cikk (7) bekezdése és 28. cikke tekintetében nem adott elő alkotmányjogilag értékelhető érvelést, így a fenti feltételt nem teljesítette.
- [22] Az indítványozó által hivatkozott Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a hatósági eljárásokra vonatkozóan fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, ugyanakkor a panasz egyértelműen a hatósági eljárást felülvizsgáló bírósági döntések, pontosabban a Kúria ítélete ellen irányul. Az Alkotmánybíróság tehát az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tekintetében tudta értékelni az alkotmányjogi panasz ezen elemének befogadhatóságát.

- [23] 3.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Ez a feltétel a jelen ügyben benyújtott panasz vonatkozásában nem teljesült.
- [24] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a hatalommegosztás rendszerében a többi állami szervnek a bíróságok jogértelmezését – különösen, ha az értelmezés a Kúria határozatában jelenik meg – el kell ismernie [lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]]. Kirívó jogértelmezési hibák megvalósulásának hiányában a jogszabályokat a bíróságok önállóan értelmezik, és az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]].
- [25] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy alkotmányjogi panasz alapján eljárva is csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja, tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. „Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem” [3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]].
- [26] A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét az indítványozó arra alapozta, hogy a Kúria őt csupán az eljárás kezdeményezőjének kezelte, holott az eljárás kérelmezője volt. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint ugyanakkor a Kúria és az eljáró hatóságok sem e különbségtételre alapozták álláspontjukat, hanem arra a többször hangsúlyozott tényre, hogy az építésrendészeti eljárás hivatalból és nem az indítványozó kérelmére indult meg. Az indítványozók beadványa tehát valóban építésrendészeti ellenőrzést megalapozó bejelentés volt, azonban az eljárás nem e bejelentés alapján, hanem az ezt követő, hivatalból lefolytatott hatósági ellenőrzés alapján indult meg, szintén hivatalból. Mindezek eldöntése viszont a bíróság mérlegelési és jogértelmezési hatáskörébe tartozó törvényességi kérdés, amelynek felülbírálatától az Alkotmánybíróság a feljebb ismertetett gyakorlata szerint tartózkodik.
- [27] Az eljárási határidőkre vonatkozó jogszabályokat, illetve az e körben releváns eljárási cselekményeket az eljáró bíróságok alapos részletességgel és kimerítő indokolás mellett vizsgálták, amelynek következtében megállapították, hogy az indítványozó erre vonatkozó – köztük a kétszeres illetékre vonatkozó – kifogásai is alaptalanok.
- [28] Az utóbbi felvetés kapcsán az Alkotmánybíróság arra emlékeztet, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése olyan, alapvető jogot deklaráló rendelkezés, melyet tényleges tartalommal a Polgári Törvénykönyv közhatalom gyakorlásával okozott kárért való felelősségre vonatkozó szabályai töltenek ki, biztosítva ezen alkotmányos jog teljességét. Az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése megteremti annak lehetőségét, hogy a hatósági eljárásban érintettek – „törvényben meghatározottak szerint” – érvényesíthessék kárigényüket a bíróságok előtt. A kártérítésre való konkrét jogosultságot – jogvita esetén – jogerős bírói döntés állapítja meg [lásd: 3105/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [33]].
- [29] A fentiek szerint tehát az alkotmányjogi panaszban felvetett érvek az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésével sem hozható összefüggésbe.
- [30] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában körülírt aggályait már az alapeljárásban előadta, azokra az eljáró hatóságoknak és bíróságoknak módja volt reagálni. Az indítványozó tehát a bíróság által alkalmazott jogszabályok körét, a bírói törvényértelmezés helyességét, valamint a bíróságok által mindezekből levont következtetéseket vitatta. Az indítványozó tehát valójában nem alkotmányossági szempontból kérte az ítélet megsemmisítését, hanem azt kívánta elérni, hogy az alapeljárásban elfoglalt bírói álláspontot változtassa meg az Alkotmánybíróság.
- [31] Az Alkotmánybíróság jogköre – a fentiekben hivatkozottak szerint – arra terjed ki, hogy kiküszöbölje a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Következésképpen a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel [lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]].
- [32] Az indítvány nem tartalmaz olyan pontosan körülírt alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [33] 4. Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jelen ügyben nem merült fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, így az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. és 29. §-aiban foglaltaknak nem felelt meg. Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv.

56. § (2) bekezdése alapján, az 56. § (3) bekezdésére figyelemmel, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjára tekintettel az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/75/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3194/2019. (VII. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.205/2018/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság; 8000 Székesfehérvár, Deák Ferenc utca 2.) jogi képviselője útján (dr. Ozsváth Zsolt kamarai jogtanácsos) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Abtv. 27. §-a alapján – a Kúria Mfv.II.10.205/2018/5. számú ítélete, a Székesfehérvári Törvényszék 2.Mf.20.465/2017/5. számú ítélete és a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.M.37/2017/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [3] 1.1. A perbeli tényállás szerint a felperes az indítványozónál középfokú végzettséget igénylő munkakörben állt közalkalmazotti jogviszonyban. Az indítványozó 2013. február 1-jei hatállyal a D fizetési osztály 4. fizetési fokozatában 84 900 forintban állapította meg a felperes garantált illetményét, amely összesen felül 102 600 forint munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt folyósított számára, így illetménye 187 500 forintban került megállapításra. 2014. és 2015. évben is változatlanul 187 500 forint illetményt folyósított a felperesnek. 2016. január 1-jei hatállyal az indítványozó átsorolta a felperest a D fizetési osztály 5. fizetési fokozatába, és garantált illetményét 129 000 forintban, munkáltatói döntésen alapuló illetményrészét pedig 66 000 forintban határozta meg, így illetménye 195 000 forintra emelkedett, amely összesen felül – 2015. július 1-jétől visszaható hatállyal – rendvédelmi ágazati pótlékot is fizetett. 2017. január 1-jétől a felperes garantált illetménye 161 000 forintra emelkedett, a munkáltatói döntésen alapuló illetményrésze azonban 34 000 forintra csökkent, így illetménye változatlanul 195 000 forint volt, amelyen felül a továbbiakban is rendvédelmi ágazati pótlékban is részesült.
- [4] A felperes kereseti kérelmében 2014. február 1-jétől 2016. december 31-ig terjedő időszakra illetménykülönbözet megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót arra hivatkozással, hogy az indítványozó munkáltatóként nem tett eleget a garantált illetmény garantált bérminimumra való felemelésére vonatkozó kötelezettségének, illetve a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt nem a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 66. § (9) bekezdés *b)* pontja szerinti garantált illetményen felül biztosította.
- [5] Az első fokon eljáró Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az indítványozót illetménykülönbözet megfizetésére kötelezte. Ítélete indokolásában hivatkozott a Kjt. 66 § (9) bekezdés *b)* pontjában és a garantált bérminimum összegét évenként meghatározó kormányrendeletekben, továbbá a Kúria Mfv.II.10.460/2015/10. és Mfv.II.10.043/2016/6. számú ítéleteiben foglaltakra, miszerint a felperes garantált illetményének 2013. augusztus 1-jétől a garantált bérminimumnak megfelelő összeget kellett elérnie. A közalkalmazott részére megállapítható díjazás többféle tételből tevődhet össze, amelyek közül nem került nevesítésre a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész és a garantált illetmény, így ezek az illetmény fogalmán belül értelmezhetőek. A közalkalmazott garantált illetménye és illetménypótlékai jogszabályon alapuló kötelező mértékű juttatások, amelyek a jogszabály változásakor akkor is változnak a jogszabálynak megfelelő mértékben, ha arról a munkáltató nem hoz semmilyen intézkedést, illetve a változsról a közalkalmazottat nem tájékoztatja. Ezzel szemben a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész más jogi természetű, mert nem jár alanyi jogon a közalkalmazott részére, és ezt a jellegét a garantált illetmény jogszabályon alapuló emelkedésekor sem veszíti el. Ennek megfelelően kifejezett döntés, írásbeli intézkedés hiányában annak összege az utolsó munkáltatói intézkedésben közölt mértékű marad az újabb intézkedéséig. Erre figyelemmel a garantált illetmény összegének fedezetéül nem szolgál-

hatott a garantált bérminimum emelkedése miatt a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész erről szóló írásbeli intézkedés és tájékoztatás hiányában.

- [6] Az indítványozó fellebbezése alapján másodfokon a Székesfehérvári Törvényszék járt el, amely az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és az indítványozót terhelő marasztalás összegét felemelte. A törvényszék álláspontja szerint a Kjt. 85/A. § *l)*, *m)* és *n)* pontjai alapján a garantált illetmény és a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész az egységes illetményfogalmon belül értelmezendő. Utalt a Kúria Mfv.II.10.460/2015/10. és Mfv.II.10.043/216/6. számú elvi határozataiban megjelenő iránymutató állásfoglalásokra, amelyek szerint a különböző illetményelemek (garantált illetmény, illetménypótlékok és a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész) eltérő jogi jellegű illetményrészek, így más szabályok vonatkoznak a módosításukra és jogszerű közlésükre. A munkáltató jogosult a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt csökkenteni, azonban arra nincs lehetősége, hogy automatikusan, külön intézkedés nélkül a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt a garantált bérminimumra történő kiegészítésként a garantált illetményhez hozzászámítsa. A másodfokú bíróság egyetértett a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 6. § (4) bekezdés körében kifejtett elsőfokú bírósági állásponttal, mely szerint nem mellőzhető az illetmény megállapításával kapcsolatban az igazolt formában történő közlés, mert ennek hiányában a felperes alappal tartott igényt a garantált illetményen felüli munkáltatói döntésen alapuló illetményrész változatlan összegére.
- [7] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.), a Kjt. és az Mt. egyes rendelkezéseinek megsértésére. Az indítványozó szerint – többek között – a jogerős ítélet az illetménynek egy szűkebb és egy tágabb fogalmát határozta meg, amellyel mesterségesen megosztotta az illetményt, és azon belül önálló jogcímként kezelte a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt és önálló fogalomként használta az összilletmény fogalmát. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében kifejtett álláspontja szerint a másodfokú bíróság a régi Pp. 221. §-ába ütközően olyan fogalmakra és jogcímekre alapította határozatát, amelyet jogszabályokkal alátámasztani nem tudott, és amelyek megjelenését a bírói gyakorlatra történő hivatkozást nem váltja ki.
- [8] A Kúria ítélete szerint az indítványozó felülvizsgálati kérelme nem volt megalapozott. A jogerős ítélet tartalmazta a jogi érvelést, megjelölte a megsértett jogszabályhelyeket, így a Kjt. és az Mt. releváns rendelkezéseit, kiegészítve azokat a Kúria eseti döntéseiben kifejtett iránymutatásokkal. A kúriai ítélet megerősítette, hogy a közalkalmazott garantált illetménye és a megállapított illetménye nem azonos fogalmak. A másodfokú bíróság helyes jogi álláspontja szerint nincs lehetőség arra, hogy a munkáltató külön intézkedés nélkül úgy tekintse a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt, hogy az a jogszabályváltozás miatt emelésre szoruló garantált illetmény emelésének fedezetéül szolgált. A közalkalmazott garantált illetménye és illetménypótlékai jogszabályon alapuló, kötelező mértékű juttatások, amelyek a jogszabály változásakor akkor is a jogszabálynak megfelelően változnak, ha arról a munkáltató nem hoz semmilyen írásbeli intézkedést, illetve a változásról nem tájékoztatja a közalkalmazottat. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész ezzel szemben más jogi természetű, mivel nem alanyi jogon jár a közalkalmazottnak, hanem munkáltatói döntésen alapul, illetve ezt a jellegét nem veszíti el a garantált illetmény jogszabályon alapuló emelésekor sem. Erre tekintettel munkáltatói kifejezett döntés, írásbeli intézkedés hiányában ezen illetményrész összege változatlan marad a következő munkáltatói intézkedésig. Ha tehát a garantált illetmény mértéke jogszabályon alapulóan emelkedik, és a felek között nem jön létre újabb megállapodás a kinevezés módosításával az illetmény emeléséről, és a munkáltató sem hoz döntést a munkáltatói döntésen alapuló illetményrésztől, akkor a garantált illetmény emelése fedezetét a változatlan összegű illetmény nem biztosítja.
- [9] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével.
- [10] A panaszban írtak szerint a Kúria és a törvényszék ítélete sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, illetve annak részelemét, az indokolt bírói döntéshez való jogot, valamint a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben a kérelem elbírálásához való jogot is. Álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria egyes, a per érdemét érintő jogszabályi hivatkozásait nem vizsgálta, a jogszabálysövegek összevetéséből nem vont le következtetéseket, a Kúria nem tért ki indokolásában az indítványozó által jelentősnek tartott jogértelmezési kérdéssel kapcsolatos álláspontjára, különösen az Mt. 46. §-ával és a Kjt. 66. §-ával, valamint a felek közötti megállapodás részleges semmisségével kapcsolatban. Az indítványozó szerint a Kúria nem bírálta el teljes körűen jogi érvelését és kérelmeit.

- [11] Az indítványozó az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét állítja, mivel a Kúria eltérő álláspontra jutott az Mt. 46. §-ának és a Kjt. 66. §-ának értelmezésekor. Az indítványozó szerint a Kjt. 66. § (9) bekezdésének helyes, a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgáló értelmezése az, hogy a jogalkotói cél az volt, hogy a közalkalmazotti illetmény ne lehessen kevesebb a minimálbérnél, illetve a garantált bérminimumnál. Az indítványozó álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria az adott tényállásra nem vonatkozó jogszabályi rendelkezést alkalmazott, az indítványozó jogi érvelése elutasításának indokairól nem adott megfelelően számot.
- [12] Az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságok döntései sértik az Alaptörvény XIII. cikkét, a tulajdonhoz való jogot. Ezzel kapcsolatban az indítványozó panaszában kiemelte, hogy az első-, a másodfokú és a felülvizsgálati eljárás során is hivatkozott arra, hogy a felek között jogszabályi rendelkezések alapján létrejött speciális szerződés (kinevező határozat) főkötelezettsége tekintetében a bíróságnak – jogi rendelkezések hiányában – nincs módja az indítványozó által vitatott ítélet meghozatalára. Az indítványozó kiemelte a felperessel létrejött szerződésben kifejezett szerződéses akaratot, amely szerint a közalkalmazott a közalkalmazotti feladatokat ellátja, míg indítványozó – szerződéses akarata szerint – a szerződésbe foglalt mértékű illetményt fizet. Ennek alapján indítványozó a foglalkoztatási szerződés megkötése során egyúttal élt a tulajdonhoz való jogával. Az indítványozó szerint a Kúria azon érvelése, hogy az illetmény a garantált illetmény és a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészre bontható, mely illetményrészek eltérő jogi tulajdonságokkal rendelkeznek, ezért önálló jogcímként illetik meg a közalkalmazottat, azért ütközik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésébe, mert alkotmányos indok nélkül, önkényesen korlátozza az indítványozót abban, hogy a tulajdonába tartozó dolgok (pénzeszközök) fölött a jogrendszer nyújtotta keretek között rendelkezzen.
- [13] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [14] Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványozói jogosultság vizsgálatát folytatta le, tekintettel arra, hogy az indítványozó megyei rendőr-főkapitányság, és mint ilyen az állami szervezetrendszer része [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. A 3091/2016. (V. 12.) AB határozat szerint az állami szervek is rendelkezhetnek indítványozói jogosultsággal az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz előterjesztésére, amennyiben magánjogi jogalanyként jártak el az alapul fekvő jogviszonyban. A határozat azt is megállapította, hogy ennek vizsgálatát esetről esetre kell elvégezni {3091/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [19]–[22]}.
- [15] Jelen ügyben az indítványozó rendőr-főkapitányság munkáltatóként, egy munkaügyi jogvitában, mellérendelt jogalanyként mint a polgári per alperese szerepelt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jelen ügyben az indítványozó indítványtételi jogosultsága erre tekintettel megállapítható.
- [16] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó a támadott bírósági döntést, a Kúria Mfv.II.10.205/2018/5. számú ítéletét 2019. január 25-én vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2019. március 21-én nyújtotta be személyesen az elsőfokú bíróságon.
- [17] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XIII. cikk, XXVIII. cikk (1) bekezdése, 28. cikk], a támadott bírói döntést, a Kúria Mfv.II.10.205/2018/5. számú ítéletét, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [18] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segédszabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [19] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 28. cikkével összefüggésben nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek tekintettel arra, hogy az Alaptörvény 28. cikke nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának. Az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének b) pontján alapuló feltételnek, így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.

- [20] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [21] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a tekintetben, hogy a bizonyítási eljárás eredményének felülmérlegelésére az alkotmányjogi panasz-eljárás nem adhat keretet, mert ebben az eljárásban csak a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség felülvizsgálatára kerülhet sor {3116/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [54]; 3039/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [19]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}. A bíróságok mérlegelési körébe tartozik az a kérdés is, hogy a fél bizonyítási indítványának helyt ad-e.
- [22] A vizsgált ügyben ezt a mérlegelést a bíróságok elvégezték, ennek felülmérlegelésére az Alkotmánybíróságnak a fentebb idézett gyakorlata alapján az alkotmányjogi panasz keretében nincsen módja. Az indokolási kötelezettséggel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye nem merül fel, mivel a Kúria ítéletéből megállapítható, hogy a Kúria érdemben megvizsgálta az indítványozó érveit, a törvényszék jogerős ítéletét pedig kiegészített indokolással tartotta fenn hatályában.
- [23] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [24] Az indítványozó érvei az Alaptörvény XIII. cikkének sérelmével kapcsolatban egyrészt a XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban előadottakat ismétlik, másrészt az indítványozó egyet nem értését fejezik ki az eljáró bíróságok jogértelmezésével kapcsolatban. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [25] Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [26] A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/565/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3195/2019. (VII. 16.) AB VÉGGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.187/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság; 8000 Székesfehérvár, Deák Ferenc utca 2.) jogi képviselője útján (dr. Ozsváth Zsolt kamarai jogtanácsos) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Abtv. 27. §-a alapján – a Kúria Mfv.II.10.187/2018/6. számú ítélete, a Székesfehérvári Törvényszék 2.Mf.20.393/2017/5. számú ítélete és a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.200/2016/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [3] 1.1. A perbeli tényállás szerint a felperes közalkalmazotti jogviszonyban, középfokú besorolású munkakörben végzett munkát az indítványozó helyi besorolású szervénél. Az indítványozó határozatával 2015. január 1. napjától a felperest átsorolta D fizetési osztály 12. fizetési fokozatába. Garantált illetményének összege az átsorolás folytán 102 700 forintról 122 000 forintra, a garantált összegen felüli – munkáltatói döntésen alapuló - illetményrésze 56 200 forintról 45 400 forintra változott, így illetménye összesen 158 900 forintról 167 400 forintra emelkedett.
- [4] A felperes kereseti kérelmében 2013. augusztus 1-jétől 2016. október 31-ig terjedő időszakra elmaradt illetmény megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót arra hivatkozással, hogy az indítványozó munkáltatóként nem tett eleget a garantált illetmény garantált bérminimumra való felemelésére vonatkozó kötelezettségének, illetve a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt nem a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 66. § (9) bekezdés b) pontja szerinti garantált illetményen felül biztosította.
- [5] Az első fokon eljáró Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az indítványozót elmaradt illetmény megfizetésére kötelezte. Ítélete indokolásában utalt a Kúria Mfv.II.10.460/2015. számú határozatára, mely szerint a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész és a garantált illetmény egyaránt csak az illetmény fogalmán belül, egységesen értelmezhetőek. A közalkalmazott garantált illetménye és illetménypótlékai jogszabályon alapuló, kötelező mértékű juttatások, amelyek a jogszabályok változásával abban az esetben is változnak (növekednek), ha arról a munkáltató semmilyen írásbeli intézkedést nem hoz, illetve változásokról nem tájékoztatja a közalkalmazottat. Ezzel szemben a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész a garantált illetmény jogszabályon alapuló emelkedésekor a munkáltató kifejezett írásbeli intézkedése hiányában legutolsó munkáltatói intézkedésben közölt mértékű marad a következő intézkedésig.
- [6] Az indítványozó fellebbezése alapján másodfokon a Székesfehérvári Törvényszék járt el, amely az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és az indítványozót terhelő marasztalás összegét felemelte. A törvényszék álláspontja szerint a garantált illetmény fogalmi meghatározottságát illetően a Kúria az Mfv.II.10.460/2015/10. számú határozatában maga is a Kjt. 66. § (1)–(5) bekezdésének, valamint 79/E. §-ának rendelkezéseire hivatkozott, azt a besorolási illetménynek feleltette meg. Ebből következően az indítványozó a követelés tárgyidőszakában a garantált bérminimumra vonatkozó hatályos rendelkezések szerint tartozott megállapítani közalkalmazottja garantált illetményét. A munkáltató jogosult a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt csökkenteni, azonban arra nincs lehetősége, hogy automatikusan, külön intézkedés nélkül a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt a garantált bérminimumra történő kiegészítésként a garantált illetményhez hozzászámítsa. A másodfokú bíróságnak a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 6. § (4) bekezdése körében megfogalmazott álláspontja szerint nem mellőzhető az illetmény megállapításával kapcsolatban

az igazolt formában történő közlés, mert ennek hiányában a felperes alappal tartott igényt a garantált illetményen felüli munkáltatói döntésen alapuló illetményrész változatlan összegére.

- [7] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.), a Kjt. és az Mt. egyes rendelkezéseinek megsértésére. Az indítványozó szerint – többek között – a jogerős ítélet az illetménynek egy szűkebb és egy tágabb fogalmát határozta meg, amellyel mesterségesen megosztotta az illetményt, és azon belül önálló jogcímként kezelte a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt és önálló fogalomként használta az összilletmény fogalmát. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében kifejtett álláspontja szerint a másodfokú bíróság a régi Pp. 221. §-ába ütközően olyan fogalmakra és jogcímekre alapította határozatát, amelyet jogszabályokkal alátámasztani nem tudott, és amelyek megjelölését a bírói gyakorlatra történő hivatkozást nem váltja ki.
- [8] A Kúria ítélete szerint az indítványozó felülvizsgálati kérelme nem volt megalapozott. A jogerős ítélet tartalmazta a jogi érvelést, megjelölte a megsértett jogszabályhelyeket, így a Kjt. és az Mt. releváns rendelkezéseit, kiegészítve azokat a Kúria eseti döntéseiben kifejtett iránymutatásokkal. A kúriai ítélet megerősítette, hogy a közalkalmazott garantált illetménye és a megállapított illetménye nem azonos fogalmak. A másodfokú bíróság helyes jogi álláspontja szerint nincs lehetőség arra, hogy a munkáltató külön intézkedés nélkül úgy tekintse a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt, hogy az a jogszabályváltozás miatt emelésre szoruló garantált illetmény emelésének fedezetéül szolgált. A közalkalmazott garantált illetménye és illetménypótlékai jogszabályon alapuló, kötelező mértékű juttatások, amelyek a jogszabály változásakor akkor is a jogszabálynak megfelelően változnak, ha arról a munkáltató nem hoz semmilyen írásbeli intézkedést, illetve a változásról nem tájékoztatja a közalkalmazottat. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész ezzel szemben más jogi természetű, mivel nem alanyi jogon jár a közalkalmazottnak, hanem munkáltatói döntésen alapul, illetve ezt a jellegét nem veszíti el a garantált illetmény jogszabályon alapuló emelésekor sem. Erre tekintettel munkáltatói kifejezett döntés, írásbeli intézkedés hiányában ezen illetményrész összege változatlan marad a következő munkáltatói intézkedésig. Ha tehát a garantált illetmény mértéke jogszabályon alapulóan emelkedik, és a felek között nem jön létre újabb megállapodás a kinevezés módosításával az illetmény emeléséről, és a munkáltató sem hoz döntést a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészről, akkor a garantált illetmény emelése fedezetét a változatlan összegű illetmény nem biztosítja.
- [9] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével.
- [10] A panaszban írtak szerint a Kúria és a törvényszék ítélete sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, illetve annak részelemét, az indokolt bírói döntéshez való jogot, valamint a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben a kérelem elbírálásához való jogot is. Álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria egyes, a per érdemét érintő jogszabályi hivatkozásait nem vizsgálta, a jogszabálysövegek összevetéséből nem vont le következtetéseket, a Kúria nem tért ki indoklásában az indítványozó által jelentősnek tartott jogértelmezési kérdéssel kapcsolatos álláspontjára, különösen az Mt. 46. §-ával és a Kjt. 66. §-ával, valamint a felek közötti megállapodás részleges semmisségével kapcsolatban. Az indítványozó szerint a Kúria nem bírálta el teljes körűen jogi érvelését és kérelmeit.
- [11] Az indítványozó az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét állítja, mivel a Kúria eltérő álláspontra jutott az Mt. 46. §-ának és a Kjt. 66. §-ának értelmezésekor. Az indítványozó szerint a Kjt. 66. § (9) bekezdésének helyes, a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgáló értelmezése az, hogy a jogalkotói cél az volt, hogy a közalkalmazotti illetmény ne lehessen kevesebb a minimálbérnél, illetve a garantált bérminimumnál. Az indítványozó álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria az adott tényállásra nem vonatkozó jogszabályi rendelkezést alkalmazott, az indítványozó jogi érvelése elutasításának indokairól nem adott megfelelően számot.
- [12] Az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságok döntései sértik az Alaptörvény XIII. cikkét, a tulajdonhoz való jogot. Ezzel kapcsolatban az indítványozó panaszában kiemelte, hogy az első-, a másodfokú és a felülvizsgálati eljárás során is hivatkozott arra, hogy a felek között jogszabályi rendelkezések alapján létrejött speciális szerződés (kinevező határozat) főkötelezettsége tekintetében a bíróságnak – jogi rendelkezések hiányában – nincs módja az indítványozó által vitatott ítélet meghozatalára. Az indítványozó kiemelte a felperessel létrejött szerződésben kifejezett szerződéses akaratot, amely szerint a közalkalmazott a közalkalmazotti feladatokat elvégzi, míg indítványozó – szerződéses akaratára – a szerződésbe foglalt mértékű illetményt fizet. Ennek

alapján indítványozó a foglalkoztatási szerződés megkötése során egyúttal élt a tulajdonhoz való jogával. Az indítványozó szerint a Kúria azon érvelése, hogy az illetmény a garantált illetmény és a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészre bontható, mely illetményrészek eltérő jogi tulajdonságokkal rendelkeznek, ezért önálló jogcímként illetik meg a közalkalmazottat, azért ütközik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésébe, mert alkotmányos indok nélkül, önkényesen korlátozza az indítványozót abban, hogy a tulajdonába tartozó dolgok (pénzeszközök) fölött a jogrendszer nyújtotta keretek között rendelkezzen.

- [13] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [14] Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványozói jogosultság vizsgálatát folytatta le, tekintettel arra, hogy az indítványozó megyei rendőr-főkapitányság, és mint ilyen az állami szervezetrendszer része [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. A 3091/2016. (V. 12.) AB határozat szerint az állami szervek is rendelkezhetnek indítványozói jogosultsággal az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz előterjesztésére, amennyiben magánjogi jogalanyként jártak el az alapul fekvő jogviszonyban. A határozat azt is megállapította, hogy ennek vizsgálatát esetről esetre kell elvégezni [3091/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [19]–[22]].
- [15] Jelen ügyben az indítványozó rendőr-főkapitányság munkáltatóként, egy munkaügyi jogvitában, mellérendelt jogalanyként mint a polgári per alperese szerepelt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jelen ügyben az indítványozó indítványtételi jogosultsága erre tekintettel megállapítható.
- [16] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó a támadott bírósági döntést, a Kúria Mfv.II.10.187/2018/6. számú ítéletét 2019. február 6-án vette át, az alkotmányjogi panasa pedig 2019. április 2-án érkezett az elsőfokú bíróságra.
- [17] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XIII. cikk, XXVIII. cikk (1) bekezdése, 28. cikk], a támadott bírói döntést, a Kúria Mfv.II.10.187/2018/6. számú ítéletét, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [18] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segédszabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani [3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]].
- [19] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 28. cikkével összefüggésben nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek tekintettel arra, hogy az Alaptörvény 28. cikke nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának. Az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b)* pontján alapuló feltételnek, így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [20] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [21] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára [3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]].

Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a tekintetben, hogy a bizonyítási eljárás eredményének felülmérlegelésére az alkotmányjogi panasz-eljárás nem adhat keretet, mert ebben az eljárásban csak a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség felülvizsgálatára kerülhet sor {3116/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [54]; 3039/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [19]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}. A bíróságok mérlegelési körébe tartozik az a kérdés is, hogy a fél bizonyítási indítványának helyt ad-e.

- [22] A vizsgált ügyben ezt a mérlegelést a bíróságok elvégezték, ennek felülmérlegelésére az Alkotmánybíróságnak a fentebb idézett gyakorlata alapján az alkotmányjogi panasz keretében nincsen módja. Az indokolási kötelezettséggel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kéteye nem merül fel, mivel a Kúria ítéletéből megállapítható, hogy a Kúria érdemben megvizsgálta az indítványozó érveit, a törvényszék jogerős ítéletét pedig kiegészített indokolással tartotta fenn hatályában.
- [23] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kéteyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [24] Az indítványozó érvei az Alaptörvény XIII. cikkének sérelmével kapcsolatban egyrészt a XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban előadottakat ismétlik, másrészt az indítványozó egyet nem értését fejezik ki az eljáró bíróságok jogértelmezésével kapcsolatban. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [25] Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [26] A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/649/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3196/2019. (VII. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.186/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság; 8000 Székesfehérvár, Deák Ferenc utca 2.) jogi képviselője útján (dr. Ozsváth Zsolt kamarai jogtanácsos) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Abtv. 27. §-a alapján – a Kúria Mfv.II.10.186/2018/4. számú ítélete, a Székesfehérvári Törvényszék 2.Mf.20.394/2017/5. számú ítélete és a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.25/2017/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [3] 1.1. A perbeli tényállás szerint a felperes közalkalmazotti jogviszonyban, középfokú besorolású munkakörben végzett munkát az indítványozó helyi besorolású szervénél. Az indítványozó a felperes garantált illetményét 2014. január 1-jétől kezdődően 84 900 forintban, munkáltatói döntésen alapuló illetményét 57 100 forintban, teljes illetményét 142 000 forintban állapította meg. 2015. évben az indítványozó a felperes garantált illetményét a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész csökkentésével 122 000 forintban állapította meg, míg a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész összegét 20 000 forintban, így a felperes teljes illetménye 142 000 forint volt. Az indítványozó határozatával 2016. január 1-től a felperest átsorolta a D fizetési osztály 4. fizetési fokozatába. Garantált illetményének összege az átsorolás folytán 122 000 forintról 129 000 forintra, a garantált összeg felül – munkáltatói döntésen alapuló – illetményrésze pedig 20 000 forintról 20 500 forintra változott, így illetménye összesen 142 000 forintról 149 500 forintra emelkedett.
- [4] A felperes kereseti kérelmében 2014. január 1-jétől 2016. december 31-ig terjedő időszakra elmaradt illetmény megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót arra hivatkozással, hogy az indítványozó munkáltatóként nem tett eleget a garantált illetmény garantált bérminimumra való felemelésére vonatkozó kötelezettségének, illetve a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt nem a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 66. § (9) bekezdés b) pontja szerinti garantált illetményen felül biztosította.
- [5] Az első fokon eljáró Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az indítványozót elmaradt illetmény megfizetésére kötelezte. Ítéletének indokolásában a Kjt. 66. § (9) bekezdés b) pontja, valamint a minimálbért és a garantált bérminimum összegét évente meghatározó kormányrendeletek alapján megállapította, hogy az indítványozó 2013. augusztus 1-jétől nem biztosította a felperes részére a kormányrendeletben megállapított garantált bérminimum összegét, azt a felperes számára csak 2015. január 1-től fizette meg. A közigazgatási és munkaügyi bíróság szerint nem hagyható figyelmen kívül a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) egyoldalú jognyilatkozatokra vonatkozó 15. § (4) bekezdése, amely értelmében az egyoldalú jognyilatkozat a címzettrel való közléssel válik hatályossá és – e törvény eltérő rendelkezésének hiányában – csak a címzett hozzájárulásával módosítható vagy vonható vissza. Ebből a törvényi rendelkezésből is az következik, hogy az indítványozónak, amennyiben a garantált illetmény emelését a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész terhére kívánta finanszírozni, úgy az erre irányuló jognyilatkozatát, annak hatályosulása érdekében kifejezetten és félreérthetetlenül a felperes tudomására kellett volna hoznia.
- [6] Az indítványozó fellebbezése alapján másodfokon a Székesfehérvári Törvényszék járt el, amely az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A törvényszék álláspontja szerint a garantált illetmény fogalmi meghatározottságát illetően a Kúria az Mfv.II.10.460/2015/10. számú határozatában maga is a Kjt. 66. § (1)–(5) bekezdéseinek, valamint 79/E. §-ának rendelkezéseire hivatkozott, azt a besorolási illetménynek feleltette meg. Ebből követke-

zően az indítványozó a követelés tárgyidőszakában a garantált bérminimumra vonatkozó hatályos rendelkezések szerint tartozott megállapítani közalkalmazottja garantált illetményét. A munkáltató jogosult a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt csökkenteni, azonban arra nincs lehetősége, hogy automatikusan, külön intézkedés nélkül a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt a garantált bérminimumra történő kiegészítésként a garantált illetményhez hozzászámítsa. A másodfokú bíróságnak az Mt. 6. § (4) bekezdése körében megfogalmazott álláspontja szerint nem mellőzhető az illetmény megállapításával kapcsolatban az igazolt formában történő közlés, mert ennek hiányában a felperes alappal tartott igényt a garantált illetményen felüli munkáltatói döntésen alapuló illetményrész változatlan összegére.

- [7] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.), a Kjt. és az Mt. egyes rendelkezéseinek megsértésére. Az indítványozó szerint – többek között – a jogerős ítélet az illetménynek egy szűkebb és egy tágabb fogalmát határozta meg, amellyel mesterségesen megosztotta az illetményt, és azon belül önálló jogcímként kezelte a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt és önálló fogalomként használta az összilletmény fogalmát. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében kifejtett álláspontja szerint a másodfokú bíróság a régi Pp. 221. §-ába ütközően olyan fogalmakra és jogcímekre alapította határozatát, amelyet jogszabályokkal alátámasztani nem tudott, és amelyek megjelölését a bírói gyakorlatra történő hivatkozást nem váltja ki.
- [8] A Kúria ítélete szerint az indítványozó felülvizsgálati kérelme nem volt megalapozott. A jogerős ítélet tartalmazta a jogi érvelést, megjelölte a megsértett jogszabályhelyeket, így a Kjt. és az Mt. releváns rendelkezéseit, kiegészítve azokat a Kúria eseti döntéseiben kifejtett iránymutatásokkal. A kúriai ítélet megerősítette, hogy a közalkalmazott garantált illetménye és a megállapított illetménye nem azonos fogalmak. A másodfokú bíróság helyes jogi álláspontja szerint nincs lehetőség arra, hogy a munkáltató külön intézkedés nélkül úgy tekintse a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt, hogy az a jogszabályváltozás miatt emelésre szoruló garantált illetmény emelésének fedezetéül szolgált. A közalkalmazott garantált illetménye és illetménypótlékai jogszabályon alapuló, kötelező mértékű juttatások, amelyek a jogszabály változásakor akkor is a jogszabálynak megfelelően változnak, ha arról a munkáltató nem hoz semmilyen írásbeli intézkedést, illetve a változásról nem tájékoztatja a közalkalmazottat. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész ezzel szemben más jogi természetű, mivel nem alanyi jogon jár a közalkalmazottnak, hanem munkáltatói döntésen alapul, illetve ezt a jellegét nem veszíti el a garantált illetmény jogszabályon alapuló emelésekor sem. Erre tekintettel munkáltatói kifejezett döntés, írásbeli intézkedés hiányában ezen illetményrész összege változatlan marad a következő munkáltatói intézkedésig. Ha tehát a garantált illetmény mértéke jogszabályon alapulóan emelkedik, és a felek között nem jön létre újabb megállapodás a kinevezés módosításával az illetmény emeléséről, és a munkáltató sem hoz döntést a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészről, akkor a garantált illetmény emelése fedezetét a változatlan összegű illetmény nem biztosítja.
- [9] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével.
- [10] A panaszban írtak szerint a Kúria és a törvényszék ítélete sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, illetve annak részelemét, az indokolt bírói döntéshez való jogot, valamint a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben a kérelem elbírálásához való jogot is. Álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria egyes, a per érdemét érintő jogszabályi hivatkozásait nem vizsgálta, a jogszabálysövegek összevetéséből nem vont le következtetéseket, a Kúria nem tért ki indokolásában az indítványozó által jelentősnek tartott jogértelmezési kérdéssel kapcsolatos álláspontjára, különösen az Mt. 46. §-ával és a Kjt. 66. §-ával, valamint a felek közötti megállapodás részleges semmisségével kapcsolatban. Az indítványozó szerint a Kúria nem bírálta el teljes körűen jogi érvelését és kérelmeit.
- [11] Az indítványozó az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét állítja, mivel a Kúria eltérő álláspontra jutott az Mt. 46. §-ának és a Kjt. 66. §-ának értelmezésekor. Az indítványozó szerint a Kjt. 66. § (9) bekezdésének helyes, a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgáló értelmezése az, hogy a jogalkotói cél az volt, hogy a közalkalmazotti illetmény ne lehessen kevesebb a minimálbérnél, illetve a garantált bérminimumnál. Az indítványozó álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria az adott tényállásra nem vonatkozó jogszabályi rendelkezést alkalmazott, az indítványozó jogi érvelése elutasításának indokairól nem adott megfelelően számot.

- [12] Az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságok döntései sértik az Alaptörvény XIII. cikkét, a tulajdonhoz való jogot. Ezzel kapcsolatban az indítványozó panaszában kiemelte, hogy az első-, a másodfokú és a felülvizsgálati eljárás során is hivatkozott arra, hogy a felek között jogszabályi rendelkezések alapján létrejött speciális szerződés (kinevező határozat) főkötelezettsége tekintetében a bíróságnak – jogi rendelkezések hiányában – nincs módja az indítványozó által vitatott ítélet meghozatalára. Az indítványozó kiemelte a felperessel létrejött szerződésben kifejezett szerződéses akaratot, amely szerint a közalkalmazott a közalkalmazotti feladatokat ellátja, míg indítványozó – szerződéses akarata szerint – a szerződésbe foglalt mértékű illetményt fizet. Ennek alapján indítványozó a foglalkoztatási szerződés megkötése során egyúttal élt a tulajdonhoz való jogával. Az indítványozó szerint a Kúria azon érvelése, hogy az illetmény a garantált illetmény és a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészre bontható, mely illetményrészek eltérő jogi tulajdonságokkal rendelkeznek, ezért önálló jogcímként illetik meg a közalkalmazottat, azért ütközik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésébe, mert alkotmányos indok nélkül, önkényesen korlátozza az indítványozót abban, hogy a tulajdonába tartozó dolgok (pénzeszközök) fölött a jogrendszer nyújtotta keretek között rendelkezzen.
- [13] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [14] Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványozói jogosultság vizsgálatát folytatta le, tekintettel arra, hogy az indítványozó megyei rendőr-főkapitányság, és mint ilyen az állami szervezetrendszer része [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. A 3091/2016. (V. 12.) AB határozat szerint az állami szervek is rendelkezhetnek indítványozói jogosultsággal az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz előterjesztésére, amennyiben magánjogi jogalanyként jártak el az alapul fekvő jogviszonyban. A határozat azt is megállapította, hogy ennek vizsgálatát esetről esetre kell elvégezni [3091/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [19]–[22]].
- [15] Jelen ügyben az indítványozó rendőr-főkapitányság munkáltatóként, egy munkaügyi jogvitában, mellérendelt jogalanyként mint a polgári per alperese szerepelt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jelen ügyben az indítványozó indítványtételi jogosultsága erre tekintettel megállapítható.
- [16] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó a támadott bírósági döntést, a Kúria Mfv.II.10.186/2018/4. számú ítéletét 2019. február 6-án vette át, az alkotmányjogi panasza pedig 2019. április 2-án érkezett az elsőfokú bíróságra.
- [17] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XIII. cikk, XXVIII. cikk (1) bekezdése, 28. cikk], a támadott bírói döntést, a Kúria Mfv.II.10.186/2018/4. számú ítéletét, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [18] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani [3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]].
- [19] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 28. cikkével összefüggésben nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek tekintettel arra, hogy az Alaptörvény 28. cikke nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának. Az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b)* pontján alapuló feltételnek, így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [20] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [21] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatás-

- köre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a tekintetben, hogy a bizonyítási eljárás eredményének felülmérlegelésére az alkotmányjogi panasz-eljárás nem adhat keretet, mert ebben az eljárásban csak a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség felülvizsgálatára kerülhet sor {3116/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [54]; 3039/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [19]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}. A bíróságok mérlegelési körébe tartozik az a kérdés is, hogy a fél bizonyítási indítványának helyt ad-e.
- [22] A vizsgált ügyben ezt a mérlegelést a bíróságok elvégezték, ennek felülmérlegelésére az Alkotmánybíróságnak a fentebb idézett gyakorlata alapján az alkotmányjogi panasz keretében nincsen módja. Az indokolási kötelezettséggel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye nem merül fel, mivel a Kúria ítéletéből megállapítható, hogy a Kúria érdemben megvizsgálta az indítványozó érveit, a törvényszék jogerős ítéletét pedig kiegészített indokolással tartotta fenn hatályában.
- [23] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [24] Az indítványozó érvei az Alaptörvény XIII. cikkének sérelmével kapcsolatban egyrészt a XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban előadottakat ismétlik, másrészt az indítványozó egyet nem értését fejezik ki az eljáró bíróságok jogértelmezésével kapcsolatban. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [25] Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [26] A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/650/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3197/2019. (VII. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.431/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság; 8000 Székesfehérvár, Deák Ferenc utca 2.) jogi képviselője útján (Dr. Ozsváth Zsolt kamarai jogtanácsos) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Abtv. 27. §-a alapján – a Kúria Mfv.II.10.431/2018/4. számú ítélete, a Székesfehérvári Törvényszék 2.Mf.20.466/2017/6. számú ítélete és a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.M.96/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [3] 1.1. A perbeli tényállás szerint a felperes közalkalmazotti jogviszonyban, középfokú besorolású munkakörben végzett munkát az indítványozónál. Az indítványozó 2013. február 1-jétől a korábbiakkal megegyező módon 99 700 forintban állapította meg a felperes garantált illetményét, amelyen felül 56 300 forint munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt biztosított számára, így illetménye 156 000 forintban került megállapításra, amely mérték 2014. évben sem változott. 2015. január 1-jétől az indítványozó átsorolta a felperest a D. fizetési osztály 11. fizetési fokozatába és garantált illetményét 122 000 forintban határozta meg, a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt 42 500 forintra csökkentette, így illetményének mértéke 164 500 forintra emelkedett. 2016. január 1-jétől a felperes garantált illetménye 129 000 forintra nőtt, míg a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész 35 500 forintra csökkent, így illetménye változatlanul 164 500 forint maradt. Visszamenőlegesen 2015. július 1-jétől havi 8975 forint, míg 2016. január 1-jétől havi 17 950 forint rendvédelmi ágazati pótlék megállapítására is sor került. 2017. január 1-jétől a felperes garantált illetményét 161 000 forintra emelte az indítványozó, míg a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész összege 3 500 forintra csökkent, így az illetménye mértéke változatlanul 164 500 forintban került meghatározásra, amely összesen felül továbbra is folyósították számára a címpótlékot, illetve a rendvédelmi ágazati pótlékot.
- [4] A felperes kereseti kérelmében 2014. március 1-jétől 2017. február 28-ig terjedő időszakra elmaradt illetmény megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót arra hivatkozással, hogy az indítványozó munkáltatóként nem tett eleget a garantált illetmény garantált bérminimumra való felemelésére vonatkozó kötelezettségének, illetve a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt nem a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 66. § (9) bekezdés *b)* pontja szerinti garantált illetményen felül biztosította.
- [5] Az első fokon eljáró Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az indítványozót elmaradt illetmény megfizetésére kötelezte. Ítéletének indokolása szerint a felperes garantált illetményének el kellett érnie a garantált bérminimumnak megfelelő összeget, azonban e kötelezettségének az indítványozó nem tett eleget. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész a közalkalmazott illetményének olyan lényeges eleme, amelyről a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 6. § (4) bekezdése, illetőleg az Mt. 155. § (2) és (3) bekezdése alapján tájékoztatni kell a közalkalmazottat. A közigazgatási és munkaügyi bíróság megállapította, hogy a felperes összes illetménye valóban folyamatosan elérte a garantált bérminimum összegét, azonban a Kjt. 66. § (9) bekezdése szerint ezt a mértéket nem a teljes illetménynek, hanem a garantált illetménynek kellett volna elérnie.
- [6] Az indítványozó fellebbezése alapján másodfokon a Székesfehérvári Törvényszék járt el, amely az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, a marasztalás összegét felemelte. A törvényszék álláspontja szerint a Kjt. alapján a garantált illetmény és a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész az egységes illetményfogal-

mon belül értelmezendő. Utalt a Kúria elvi határozataiban megjelenő iránymutató állásfoglalásokra, amelyek szerint a különböző illetményelemek (garantált illetmény, illetménypótlékok és a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész) eltérő jogi jellegű illetményrészek, így más szabályok vonatkoznak a módosításukra és jogszerű közlésükre. A munkáltató jogosult a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt csökkenteni, azonban arra nincs lehetősége, hogy automatikusan, külön intézkedés nélkül a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt a garantált bérminimumra történő kiegészítésként a garantált illetményhez hozzászámítsa. A másodfokú bíróság egyetértett az Mt. 6. § (4) bekezdés körében kifejtett elsőfokú bírósági állásponttal, mely szerint nem mellőzhető az illetmény megállapításával kapcsolatban az igazolt formában történő közlés, mert ennek hiányában a felperes alappal tartott igényt a garantált illetményen felüli munkáltatói döntésen alapuló illetményrész változatlan összegére.

- [7] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.), a Kjt. és az Mt. egyes rendelkezéseinek megsértésére. Az indítványozó szerint – többek között – a jogerős ítélet az illetménynek egy szűkebb és egy tágabb fogalmát határozta meg, amellyel mesterségesen megosztotta az illetményt, és azon belül önálló jogcímként kezelte a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt és önálló fogalomként használta az összilletmény fogalmát. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében kifejtett álláspontja szerint a másodfokú bíróság a régi Pp. 221. §-ába ütközően olyan fogalmakra és jogcímekre alapította határozatát, amelyet jogszabályokkal alátámasztani nem tudott, és amelyek megjelenését a bírói gyakorlatra történő hivatkozást nem váltja ki.
- [8] A Kúria ítélete szerint az indítványozó felülvizsgálati kérelme nem volt megalapozott. A jogerős ítélet tartalmazta a jogi érvelést, megjelölte a megsértett jogszabályhelyeket, így a Kjt. és az Mt. releváns rendelkezéseit, kiegészítve azokat a Kúria eseti döntéseiben kifejtett iránymutatásokkal. A kúriai ítélet megerősítette, hogy a közalkalmazott garantált illetménye és a megállapított illetménye nem azonos fogalmak. A másodfokú bíróság helyes jogi álláspontja szerint nincs lehetőség arra, hogy a munkáltató külön intézkedés nélkül úgy tekintse a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt, hogy az a jogszabályváltozás miatt emelésre szoruló garantált illetmény emelésének fedezetéül szolgált. A közalkalmazott garantált illetménye és illetménypótlékai jogszabályon alapuló, kötelező mértékű juttatások, amelyek a jogszabály változásakor akkor is a jogszabálynak megfelelően változnak, ha arról a munkáltató nem hoz semmilyen írásbeli intézkedést, illetve a változásról nem tájékoztatja a közalkalmazottat. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész ezzel szemben más jogi természetű, mivel nem alanyi jogon jár a közalkalmazottnak, hanem munkáltatói döntésen alapul, illetve ezt a jellegét nem veszíti el a garantált illetmény jogszabályon alapuló emelésekor sem. Erre tekintettel munkáltatói kifejezett döntés, írásbeli intézkedés hiányában ezen illetményrész összege változatlan marad a következő munkáltatói intézkedésig. Ha tehát a garantált illetmény mértéke jogszabályon alapulóan emelkedik, és a felek között nem jön létre újabb megállapodás a kinevezés módosításával az illetmény emeléséről, és a munkáltató sem hoz döntést a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészről, akkor a garantált illetmény emelése fedezetét a változatlan összegű illetmény nem biztosítja.
- [9] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével.
- [10] A panaszban írtak szerint a Kúria és a törvényszék ítélete sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, illetve annak részelemét, az indokolt bírói döntéshez való jogot, valamint a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben a kérelem elbírálásához való jogot is. Álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria egyes, a per érdemét érintő jogszabályi hivatkozásait nem vizsgálta, a jogszabálysövegek összevetéséből nem vont le következtetéseket, a Kúria nem tért ki indokolásában az indítványozó által jelentősnek tartott jogértelmezési kérdéssel kapcsolatos álláspontjára, különösen az Mt. 46. §-ával és a Kjt. 66. §-ával, valamint a felek közötti megállapodás részleges semmisségével kapcsolatban. Az indítványozó szerint a Kúria nem bírálta el teljes körűen jogi érvelését és kérelmeit.
- [11] Az indítványozó az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét állítja, mivel a Kúria eltérő álláspontra jutott az Mt. 46. §-ának és a Kjt. 66. §-ának értelmezésekor. Az indítványozó szerint a Kjt. 66. § (9) bekezdésének helyes, a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgáló értelmezése az, hogy a jogalkotói cél az volt, hogy a közalkalmazotti illetmény ne lehessen kevesebb a minimálbérnél, illetve a garantált bérminimumnál. Az indítványozó álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria az adott tényállásra nem vonatkozó

jogszabályi rendelkezést alkalmazott, az indítványozó jogi érvelése elutasításának indokairól nem adott megfelelően számot.

- [12] Az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságok döntései sértik az Alaptörvény XIII. cikkét, a tulajdonhoz való jogot. Ezzel kapcsolatban az indítványozó panaszában kiemelte, hogy az első-, a másodfokú és a felülvizsgálati eljárás során is hivatkozott arra, hogy a felek között jogszabályi rendelkezések alapján létrejött speciális szerződés (kinevező határozat) főkötelezettsége tekintetében a bíróságnak – jogi rendelkezések hiányában – nincs módja az indítványozó által vitatott ítélet meghozatalára. Az indítványozó kiemelte a felperessel létrejött szerződésben kifejezett szerződéses akaratot, amely szerint a közalkalmazott a közalkalmazotti feladatokat ellátja, míg indítványozó – szerződéses akaratára – a szerződésbe foglalt mértékű illetményt fizet. Ennek alapján indítványozó a foglalkoztatási szerződés megkötése során egyúttal élt a tulajdonhoz való jogával. Az indítványozó szerint a Kúria azon érvelése, hogy az illetmény a garantált illetmény és a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészre bontható, mely illetményrészek eltérő jogi tulajdonságokkal rendelkeznek, ezért önálló jogcímként illetik meg a közalkalmazottat, azért ütközik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésébe, mert alkotmányos indok nélkül, önkényesen korlátozza az indítványozót abban, hogy a tulajdonába tartozó dolgok (pénzeszközök) fölött a jogrendszer nyújtotta keretek között rendelkezzen.
- [13] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [14] Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványozói jogosultság vizsgálatát folytatta le, tekintettel arra, hogy az indítványozó megyei rendőr-főkapitányság, és mint ilyen az állami szervezetrendszer része [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. A 3091/2016. (V. 12.) AB határozat szerint az állami szervek is rendelkezhetnek indítványozói jogosultsággal az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz előterjesztésére, amennyiben magánjogi jogalanyként jártak el az alapul fekvő jogviszonyban. A határozat azt is megállapította, hogy ennek vizsgálatát esetről esetre kell elvégezni [3091/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [19]–[22]].
- [15] Jelen ügyben az indítványozó rendőr-főkapitányság munkáltatóként, egy munkaügyi jogvitában, mellérendelt jogalanyként mint a polgári per alperese szerepelt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jelen ügyben az indítványozó indítványtételi jogosultsága erre tekintettel megállapítható.
- [16] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó a támadott bírósági döntést, a Kúria Mfv.II.10.431/2018/4. számú ítéletét 2019. február 20-án vette át, az alkotmányjogi panasz pedig 2019. április 4-én érkezett az elsőfokú bíróságra.
- [17] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XIII. cikk, XXVIII. cikk (1) bekezdése, 28. cikk], a támadott bírói döntést, a Kúria Mfv.II.10.431/2018/4. számú ítéletét, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [18] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani [3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]].
- [19] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 28. cikkével összefüggésben nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek tekintettel arra, hogy az Alaptörvény 28. cikke nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának. Az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének b) pontján alapuló feltételnek, így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [20] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [21] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja,

- valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossggal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a tekintetben, hogy a bizonyítási eljárás eredményének felülmérlegelésére az alkotmányjogi panasz-eljárás nem adhat keretet, mert ebben az eljárásban csak a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség felülvizsgálatára kerülhet sor {3116/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [54]; 3039/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [19]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}. A bíróságok mérlegelési körébe tartozik az a kérdés is, hogy a fél bizonyítási indítványának helyt ad-e.
- [22] A vizsgált ügyben ezt a mérlegelést a bíróságok elvégezték, ennek felülmérlegelésére az Alkotmánybíróságnak a fentebb idézett gyakorlata alapján az alkotmányjogi panasz keretében nincsen módja. Az indokolási kötelezettséggel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kéteye nem merül fel, mivel a Kúria ítéletéből megállapítható, hogy a Kúria érdemben megvizsgálta az indítványozó érveit, a törvényszék jogerős ítéletét pedig kiegészített indokolással tartotta fenn hatályában.
- [23] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kéteyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [24] Az indítványozó érvei az Alaptörvény XIII. cikkének sérelmével kapcsolatban egyrészt a XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban előadottakat ismétlik, másrészt az indítványozó egyet nem értését fejezik ki az eljáró bíróságok jogértelmezésével kapcsolatban. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [25] Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [26] A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/669/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3198/2019. (VII. 16.) AB VÉGGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.22.017/2017/21. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó a Kúria Pfv.III.22.017/2017/21. számú ítéletével szemben a Fővárosi Törvényszék útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál.
- [2] 1.1. Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján azért nyújtott be alkotmányjogi panaszt, mert álláspontja szerint a Kúria Pfv.III.22.017/2017/21. számú ítélete, valamint ebben az ítéletben felülvizsgált Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.144/2017/8–II. számú és Fővárosi Törvényszék 2.P.25.189/2015/44. számú ítéletei sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében elismert tulajdonhoz fűződő jogot, az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt jogegyenlőségi szabályt, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében garantált tisztességes eljáráshoz fűződő jog követelményeit. Az indítványozó emellett hivatkozik az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdésében és az Alaptörvény 28. cikkében foglalt alkotmányi szabályok sérelemére is. Az indítványozó ilyen alaptörvényi hivatkozások alapján kezdeményezte a bírói döntések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó ezen kívül kezdeményezte, hogy az Alkotmánybíróság hívja fel az első fokon eljáró bíróságot az alkotmányjogi panaszban támadott bírósági határozat végrehajtásának felfüggesztésére.
- [3] 1.2. Az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó, kártérítés megállapítása érdekében indított polgári perben az indítványozó felperesként szerepel. A perben első fokon eljáró törvényszék által megállapított, és a peres eljárás során irányadó tényállás rövid lényege szerint a felperesek – és köztük az indítványozó – célrészjegy megállapodásokat kötöttek az alperesek által képviselt és igazgatott szövetkezettel, és a megállapodásban meghatározott összegeket befizették a szövetkezet pénztárába. A szövetkezet időközben fizetéseképtelenné vált és miután a bíróság elrendelte szövetkezet felszámolását, az indítványozó a felszámolási eljárásban bejelentette a hitelezői igényét. A felperesi – és köztük az indítványozói – követelések egy része a felszámolási eljárásban megtérült, míg a felszámoló az alperesekkel szemben a szövetkezetet megillető követelés egy részét a felperesekre engedményezte. A felperesek – és köztük az indítványozó – a szövetkezettel szemben a meg nem térült követeléseik (káruk) megtérítése iránt terjesztettek elő keresetet a szövetkezet igazgatósági tagjaival (alperesekkel) szemben. Az ügyben első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék a keresetet elutasította, mert álláspontja szerint a kártérítési követelések részben elévültek, részben pedig nem állapítható meg közvetlen okozati összefüggés az alperesek magatartása és a felpereseket ért kár között. Az indítványozó tekintetében előadott törvényszéki okfejtése szerint az alperesek a szövetkezetnek okoztak kárt és vezető tisztségviselőként csak a jogszabályban meghatározott esetben tehetők felelőssé a szövetkezet tartozásaiért. Ilyen kifejezett jogszabályi rendelkezés hiányában a felelősség megállapítására nincs lehetőség (erről lásd: Fővárosi Törvényszék 2.P.25.189/2015/44. számú ítéletének 2–4. és 8–15. oldalait)
- [4] A felperesek – és köztük az indítványozó – a törvényszék döntését a Fővárosi Ítéltábla előtt fellebbezéssel támadták. Az ítéltábla az elsőfokú bíróság döntését a per főtárgya tekintetében helybenhagyta, míg a perköltség viselésére vonatkozó részben megváltoztatta. Ítéleti indokolásában osztotta a törvényszék által előadott jogi következtetéseket rámutatva arra, hogy az alperesek magatartása és a felperesek kárának bekövetkezése közötti közvetett oksági kapcsolat nem tekinthető olyan körülménynek, amely a peres felek között szerződésen kívüli kártérítési jogviszonyt hozhat létre. Emellett az ítéltábla kifejtette, hogy a szövetkezeti törvények a vezető tisztségviselők és a tagok egymással szembeni felelőssége tekintetében nem tartalmaznak szabályokat, míg

a felszámolási eljárás során a vezető tisztségviselő felelősségének megnyitására lehetőséget nyújtó megállapítási pert (a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény 33/A. §) sem a szövetkezeti felszámolója, sem pedig a felperesek nem indították meg (erről lásd: Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.144/2017/8–II. számú ítéletének 5–7. oldalait).

- [5] A Fővárosi Ítéltábla jogerős ítéletével szemben a felperesek – és köztük az indítványozó – nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet, amelyben az alsóbb fokú bíróságok jogszabálysértő jogértelmezését sérelmezték. A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta, és – az indítványozó tekintetében – ennek indokaként előadta, hogy helyesen járt el az ítéltábla, amikor a szövetkezeti törvények releváns szabályait nem tekintette a vezető tisztségviselőknek a tagokkal szembeni felelősségét megalapozó jogszabályoknak. A Kúria emellett a felszámolási eljárásban ismert megállapítási perrel kapcsolatban állított jogszabálysértéssel összefüggésben azt rögzítette, hogy az nem alkalmas felülvizsgálati eljárás megalapozására, ugyanis ez a jelen kártérítési perben már nem alkalmazható (erről lásd: Kúria Pfv.III.22.017/2017/21. számú ítéletének 6–7. oldalait).
- [6] 1.3. Az indítványozó ezt követően terjesztett elő alkotmányjogi panaszt, amelyben általánosságban arra mutat rá, hogy a bírói döntések „egyértelműen a jogszabályok figyelembevétele nélkül ítelt az alperesek javára.” Az indítványozó kifejezetten hivatkozik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében elismert alkotmányjogi tulajdonvédelem sérelmére, mert álláspontja szerint az eljáró bíróságok téves és hibás jogértelmezése miatt esett el az őt megillető kártérítéstől. Az indítványozó e körben előadott további indokolása szerint nincs is szükség az alpereseket terhelő felelősség vizsgálatára, hiszen az alperesek büntetőjogi felelősségét büntetőbíróság már kimondta. Emellett az indítványozó hivatkozik az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében biztosított jogegyenlőség alkotmányjogi elvére is, és ennek indokaként azt adja elő, hogy a büntető és a kártérítési ügyben eljáró bíróságok egymástól eltérő döntéseket hoztak. Az indítványozó ezzel összefüggésben hivatkozik a bíróságokba vetett közbizalom megrendülésére, valamint az előreláthatóság elvének sérelmére is. Az indítványozó megjelöli az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében elismert tisztességes eljáráshoz fűződő jog sérelmét is. E körben előadja, hogy a bíróságok felülírták a jogszabályokat és nem a törvényben meghatározott célok szerint ítélték. Az indítványozó végül azért hivatkozik az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdésében foglalt szabály sérelmére, mert a Kúria nem hozott jogegységi döntést a szövetkezeti károsultak ügyében, illetve az Alaptörvény 28. cikkben foglalt szabályt azért hívja fel, mert a józan ész és az erkölcsös cél figyelembevételével, az Alaptörvénnyel összhangban a kártérítés megfizetésére kellett volna kötelezni az alpereseket.
- [7] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, míg ugyanezen szakasz (3) bekezdése értelmében a befogadás visszautasítása esetén rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [8] 3.1. Az Abtv. 27. § a) pontjai és ezzel összhangban az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja úgy rendelkezik, hogy alkotmányjogi panasz kezdeményezésére olyan bírói döntéssel szemben van lehetőség, amely Alaptörvényben biztosított jogot sért, vagyis alkotmányjogi panaszt Alaptörvényben biztosított jog sérelmére lehet alapítani. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában részben az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdésében, részben pedig az Alaptörvény 28. cikkben foglalt alkotmányjogi szabályok vélt sérelmére hivatkozik. Az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdése ugyanakkor nem Alaptörvényben biztosított jogot fogalmaz meg, hanem a rendes bíróságok főbb hatásköreit és a Kúria jogalkalmazás egységét biztosító feladatát rögzíti. Az Alaptörvény 28. cikke a bíróságok számára alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy ítélező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény e szabálya sem Alaptörvényben biztosított jog, így ennek megfelelően vélt sérelmére alkotmányjogi panasz nem alapítható {elsőként lásd: 3381/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [11]; amelyet legutóbb megerősített: 3359/2018. (XI. 20.) AB végzés, Indokolás [8]}. Ebből következően az alkotmányjogi panasz ezekben a részeiben nem felel meg a befogadhatóság Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontjában foglalt törvényi követelményének.
- [9] 3.2. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeként határozza meg, hogy az indítvány bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a befogadhatóság e feltételei vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság minden esetben külön-külön vizsgálja {elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.

- [10] Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság e törvényi feltételével összefüggésben elsőként arra emlékeztet, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; legutóbb megerősítette: 3146/2019. (VI. 13.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [11] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában megjelölt valamennyi Alaptörvényben elismert jog sérelmére általánosságban, az eljáró bíróságok jogértelmezésének helytállóságával és tényállás megállapításával összefüggésben hivatkozik. Az Alkotmánybíróság előbbiekben felidézett következetes álláspontja értelmében ugyanakkor az ítélkező bíróság bizonyítékértékelési és jogértelmezési szabadságához tartozik, hogy a bizonyítékokat meggyőződése szerint mérlegelje és ezzel együtt jogági minősítésüket illetően szabadon alakíthassa ki jogi álláspontját, valamint ennek megfelelően saját maga dönthessen a tényállás megállapításáról. Az eljáró bíróságok által elfogadott jogértelmezés és a bizonyítékok mérlegelésének ilyen felülvizsgálatától pedig az Alkotmánybíróság mindaddig tartózkodik, amíg a jogértelmezés pontosan körülírt, Alaptörvényben védelt jogot nem sért {lásd például: 3027/2017. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [15]}. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azonban pontosan körülírt alaptörvény-ellenességre nem hivatkozik, ehelyett a panasz valójában a bírói döntések téves jogértelmezését állítva, azok ismételt felülbírálatára irányul. Ezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panaszban a tulajdonjog, a jogegyenlőség, valamint a tisztességes eljárás követelményeinek sérelmeként előadott kifogások nem vetnek fel olyan alaptörvény-ellenességi kételet, amely érdemben befolyásolhatta a támadott bírói döntést. Az Alkotmánybíróság emellett az alkotmányjogi panaszban felvetett kérdéseket jelen ügyben nem értékelte olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésekként sem, amely érdemi alkotmánybíróági eljárásra okot adhatna {elsőként lásd: 3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3], legutóbb meg: 3130/2019. (VI. 5.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [12] 4. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként így arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 27. § a) pontjában és az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontjában, részben pedig az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította.
- [13] Mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt visszautasította, így okafogyottá vált az indítványozó abbéli kezdeményezése, hogy az Alkotmánybíróság hívja fel az első fokon eljáró bíróságot a panaszban támadott bírói határozat végrehajtásának felfüggesztésére {elsőként lásd: 3097/2015. (V. 19.) AB végzés, Indokolás [21]; legutóbb: 3094/2019. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [24]}.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybíróági ügyszám: IV/19/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3199/2019. (VII. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.166/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenessége megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Csitos Eszter 6000 Kecskemét, Kisfaludy utca 8.) útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.166/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel az véleménye szerint ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, R) cikkével, II. cikkével, XV. cikkének (1)–(2) bekezdéseivel, valamint XXVIII. cikkének (1) és (7) bekezdésével.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány és a bíróságok által hozott határozatok alapján az alábbiakban összegezhető.
- [4] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perben megállapított tényállás szerint az indítványozó kereseti kérelmében az elsőfokú bíróságtól elsődlegesen a lízingüggyel foglalkozó részvénytársaság alperessel 2009. július 28-án kötött kölcsönszerződés létre nem jöttére, másodlagosan a szerződés teljes, illetve harmadlagosan részleges érvénytelenségére hivatkozással az alperes 1 457 821 Ft megfizetésére, valamint a perbeli gépjármű törzskönyvének kiadására kötelezését kérte.
- [5] Az első fokon eljáró Szegedi Törvényszék a 2017. május 26-án kelt 6.P.20.066/2017/11. számú ítéletével a felperes kereseti kérelmének részben helyt adott. A kölcsönszerződést évi 20,81%-os mértékű induló üzleti kamat meghatározásával érvényessé nyilvánította, kötelezte az alperest a perbeli törzskönyv, valamint a törzskönyvbe bejegyzett opciós jog, illetve elidegenítési és terhelési tilalom törléséhez szükséges nyilatkozat kiadására. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
- [6] Az elsőfokú ítélettel szemben mind a felperes mind az alperes fellebbezéssel élt.
- [7] A Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2017. december 13-án hozott Pf.II.20.610/2017/7-I. számú jogerős ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, mellőzte az alperes kötelezését az opciós jog, illetve elidegenítési és terhelési tilalom törzskönyvből való törléshez szükséges nyilatkozat kiadására. Egyebekben – a per főtárgya tekintetében – az elsőfokú ítéletet helyben hagyta.
- [8] Az indítványozó felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését kérte.
- [9] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a 2018. június 5-én kelt Gfv.VII.30.166/2018/2. számú végzésével a felülvizsgálati kérelmet hivatalból elutasította a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 271. § (2) bekezdése alapján. Végzésében megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének jogszabályi feltételei nem állnak fenn.
- [10] A Kúria rámutatott, hogy a régi Pp. 271. § (2) bekezdése szerint nincs helye felülvizsgálatnak olyan vagyoni jogi ügyben, amelyben a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték a hárommillió forintot nem haladja meg. Ez az értékhatártól függő kizárás nem vonatkozik – egyebek mellett – a megállapításra irányuló perekre. A Kúria végzésének indokolása kiemeli, hogy a felperes keresete azonban – tartalmából kitűnően – ténylegesen nem megállapításra, hanem az alperes marasztalására irányul. Módosított keresetében ugyanis a felperes elsődlegesen a 2009. július 28-án kelt kölcsönszerződés létre nem jöttére, másodlagosan teljes, harmadlagosan részleges érvénytelenségére hivatkozással kérte 1 457 821 Ft megfizetésére kötelezni az alperest. A felperes által kért megállapítás erre tekintettel – a kereseti kérelmet helyesen, az régi Pp. 3. § (2) bekezdése alapján értelmezve – nem tekinthető önálló igénynek, hanem csupán, a pénzkövetelés, a marasztalásra irányuló kereset jogcímét

képezi – hangsúlyozta a Kúria. A felperes felülvizsgálati kérelmében vitatott értéknek tehát a keresetben kért marasztalás összegét, 1 457 821 Ft-ot kell tekinteni, ezért az régi Pp. 271. § (2) bekezdése értelmében a jogerős ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye. A Kúria erre figyelemmel a felülvizsgálati kérelmet az régi Pp. 273. § (2) bekezdés a) pontja alkalmazásával hivatalból elutasította.

- [11] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. §-a alapján az alkotmányjogi panaszát, amelyet a főtitkár felhívására határidőben kiegészített. Indítványában a Kúria támadott végzésének a megsemmisítését arra tekintettel kérte, hogy az megítélése szerint sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, R) cikkét, II. cikkét, XV. cikkének (1)–(2) bekezdéseit, valamint XXVIII. cikkének (1) és (7) bekezdését.
- [12] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz kiegészítésben a hiánypótlásra felhívást több okból is vitatta. Az Alkotmánybíróság ehelyütt is felhívja az indítványozó figyelmét az Abtv. 52. § (4) bekezdésében és 52. § (1) és (1b) bekezdéseiben foglaltakra.
- [13] Nehezményezte az indítványozó, hogy megítélése szerint olyan egyedi „régios joggyakorlatnak” az alanya, amely csak a jelen ügyben határozatot hozó ítélőtáblán valósul meg, amely határozataiban „nem hajlandó alkalmazni a közösségi jogot”. Az indítványozó álláspontja szerint, az általa megindított peres eljárás tekintetében ezért a Kúria a jogalkalmazás egyetlen meghatározó fóruma.
- [14] A panasz rögzíti, hogy a jogszabályok mindenkire kötelezőek, a bíróságnak nem áll módjában a jogszabályok normaszövegétől és céljától önkényesen eltérni. Az indítványozó álláspontja szerint a jogorvoslathoz való jog a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra is vonatkozik, ezért a Kúria azzal, hogy nem bírálta el érdemben felülvizsgálati kérelmét, ezen alapjogának sérelmét okozta.
- [15] Az indítványozó sérelmezte, hogy a szerződés létre nem jött, illetve érvénytelenségének megállapítása iránt előterjesztett kereseti kérelmét a Kúria „kifordította” miközben – álláspontja szerint – az valójában megállapításra irányult. Érvelése szerint az érvénytelenség megállapítása esetén a jogkövetkezményről való döntés tekintetében a bíróság nincs kötve a kereseti kérelemhez, ezért, az nem is képezhetette a kereseti kérelem részét. Hivatkozott az régi Pp. 271. § (2) bekezdésére, ami alapján az értékhatárból való kizárás a megállapításra irányuló keresetekre nem vonatkozik. Az indítványozó kiemelte: azáltal, hogy a Kúria keresetét iratellenesen „kifordította”, az régi Pp. 271. § (2) bekezdése második mondatát „*contra legem*” alkalmazta, sérült a jogorvoslat-hoz, valamint a tisztességes eljáráshoz való joga.
- [16] Az indítványozó szerint az, hogy a Kúria más tanácsa a megállapítási keresetek körében nem dönt iratellenesen és érdemben foglalkozik a kérelemmel, az egyenlő bánásmódhoz való jogát sérti. Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogrend és a jogbiztonság is sérül akkor, amikor a fél bírósághoz fordulásának joga vagy perorvoslathoz való joga függ attól, hogy az ügyét (a Kúria) melyik tanácsa fogja tárgyalni.
- [17] Álláspontjának alátámasztására az indítványozó csatolt egy, a Kúria mint felülvizsgálat bíróság a jelen alkotmányjogi panasz ügyben el nem járt tanácsa által 2018. június 19. napján kibocsátott idéző végzést, és a jogi képviselő által benyújtott felülvizsgálati kérelmet.
- [18] Az ügyben első fokon eljáró bíróság tájékoztatta az Alkotmánybíróságot arról, hogy a támadott határozat tekintetében nincs folyamatban rendkívüli jogorvoslati eljárás.
- [19] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [20] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [21] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 27. §-ára hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [22] A Kúria Gfv.VII.30.166/2018/2. számú végzését 2018. június 22. napján elektronikus úton kézbesítették az indítványozó perbeli jogi képviselőjének, míg alkotmányjogi panaszát 2018. augusztus 21-én nyújtotta be

az ügyben első fokon eljáró bírósághoz. Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Kúria Gfv.VII.30.166/2018/2. számú végzésével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.

- [23] Az indítványozó a bírósági eljárásban félként részt vett, így érintettsége a támadott határozattal összefüggésben megállapítható. Az indítvány az Abtv. 27. § b) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [24] 3.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme e feltételeknek csak részben felel meg.
- [25] Az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Megjelöli a sérelmezett bírói döntést továbbá kifejezett kérelmet terjeszt elő annak megsemmisítésére.
- [26] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában szereplő, megsértettnek állított alaptörvényi rendelkezések közül az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése nem minősül az Alaptörvényben biztosított jognak.
- [27] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére hivatkozásnak csak kivételes esetekben – a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – van helye [3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]]. Az indítványozó beadványában nem hivatkozott a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz ebben a vonatkozásban sem felel meg a törvényi feltételeknek.
- [28] Az Alkotmánybíróság továbbá megállapította, hogy bár az indítványozó kifejtette, hogy az álláspontja szerint az Alaptörvény II. cikkében foglalt az emberi méltósághoz való joga, a XV. cikk (1) bekezdésében írott általános (jog)egyenlőséghez való joga és a XV. cikk (2) bekezdésében rögzített diszkrimináció tilalma is sérelmet szenvedett, érvei tartalmilag az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joga vonatkoznak.
- [29] 4. Az Alkotmánybíróság a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése tekintetében vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt további feltételeinek való megfelelést. Vizsgálata során a következőket állapította meg.
- [30] Az Abtv. 27. §-a értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a) pont].
- [31] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése alapján az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia.
- [32] Az indítványozó által kifejtettek lényege szerint a Kúria végzésével megfosztotta a felülvizsgálati eljárás lehetőségétől, ezáltal – álláspontja szerint – a támadott döntés sérti a jogorvoslatihoz való jogát.
- [33] Az Alkotmánybíróság a 3025/2016. (II. 23.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.), indokolásának [24] bekezdésében megerősítette azt a töretlen gyakorlatát, amely szerint „az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslatihoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik. Tárgyát tekintve a bírói, illetőleg hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét jelenti [...]. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe”. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslatihoz való jog sérelmét az érdemi felülvizsgálati eljárás – a kúriai jogértelmezés miatt bekövetkezett – elmaradása miatt látta megalapozottnak. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlatát figyelembe véve ugyanakkor megállapítható, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslatihoz való jog sérelmét a felülvizsgálati eljárás esetleges elmaradása, a felülvizsgálati kérelem nem érdemben történő elutasítása – érdemi összefüggés hiányában – nem alapozza meg. [3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [24]].
- [34] Az indítványozó az Alkotmánybírósághoz benyújtott egy idéző végzést, ezzel kívánván alátámasztani az eltérő kúriai gyakorlatra vonatkozó állítását. Az Alkotmánybíróságnak ugyanakkor IV/214/2019. számú alkotmányjogi panasz ügyben benyújtott iratok alapján hivatalos tudomása van arról, hogy az indítványozó által csatolt idéző

végzést kibocsátó kúriai tanács az indítványozó által felhívott ügyben a 2018. november 15. napján kelt Pfv.V.22.493/2017/6. számú végzésével (tárgyaláson kívül) a felperes másodlagos felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasította, és indokolásában a jelen ügy indítványozója által határozottan vitatott indokolás lényege megtalálható. A Kúria továbbá e végzésében rámutatott, hogy a régi Pp. 273. § (2) bekezdés a) pontja folytán a felülvizsgálati kérelmet az eljárás bármely szakában köteles elutasítani, ha felülvizsgálati kérelemnek nincs helye.

- [35] A Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.22.493/2017/6. számú végzése indokolásának [10] bekezdése kimondta: „A Kúria a felperes másodlagos felülvizsgálati kérelmét a Pp. 3. § (2) bekezdése szerint értelmezte, és megállapította, hogy ténylegesen nem megállapításra, hanem a szerződés létre nem jöttére hivatkozással a befizetett összeg egy részének visszafizetésére irányul. A felperes által kért megállapítás erre tekintettel nem tekinthető önálló igénynek, hanem csupán a pénzkövetelés, a marasztalásra irányuló kereset jogcímét képezi. Ennek megfelelően valódi tárgyi keresethalmazat nem áll fenn, a szerződéses érték és a marasztalás összege nem adódik össze, és a perérték meghatározásának a Pp. 25. § (3) bekezdésében írt szabálya nem alkalmazható. A felülvizsgálati pertárgyérték megállapítása során azt az összeget kell irányadónak tekinteni, amelyhez az alkalmazni kért jogkövetkezmény alapján a fél az állítása szerint hozzájuthat, illetve amely alól – tartozása részbeni fennmaradása esetében – mentesül (Gfv.VII.30.410/2017/2., Gfv.VII.30.283/2017/2.). Ez az összeg – a felperes által előadottak szerint – 473 878 forint.”
- [36] Az indítványozó hivatkozott a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmére is, miszerint a Kúria *contra legem* jogértelmezéssel fosztotta meg a felülvizsgálati kérelme érdemi elbírálásától, és azt állította, hogy a Kúriának csak egy tanácsa értelmezi az indítványozó által vitatott módon a felülvizsgálatra vonatkozó rendelkezéseket. Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy hivatalos tudomása van a benyújtott alkotmányjogi panaszok alapján arról, hogy a Kúria több, – eltérő összetételű – felülvizsgálati tanácsa a polgári eljárásjogi dogmatika elveit követve egyaránt hozott olyan határozatokat, amelyek szerint úgy ítélte meg, hogy a megállapításra irányuló ügyek körébe a csak a „valódi” megállapítási keresetek sorolhatók, azok azonban nem, amelyeknél a megállapítás iránti kérelem valójában a vele együtt előterjesztett marasztalási igény jogalapját képezi.
- [37] Az Alkotmánybíróság vizsgálta, hogy a Kúria a támadott határozatában az indokolási kötelezettségének eleget tett-e. A kúriai végzés e határozat típusra vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő részletezettségű indokolást tartalmaz. A Kúria rámutatott, hogy a tárgybeli ügyben a jogalap megállapítása tekintetében a felperes kérelme eshetőleges kérelem volt. Az indítványozó elsődlegesen a szerződés létre nem jötté, másodlagosan teljes, illetve harmadlagosan a részleges érvénytelenségének megállapítása és az alperes marasztalása iránt terjesztett elő keresetet.
- [38] A Kúria határozatából következően a jelen ügyben is a(z) összesszerű) marasztalás előfeltétele a jogalap vizsgálata, amely összefüggés a határozat indokolásában kerül kifejtésre.
- [39] Az eljárásjogi dogmatikai tételek szerint is a marasztalási kereset esetében a marasztalás jogalapjának megállapítása iránti kérelem, még ha a jogalap tekintetében vagylagos vagy eshetőleges is, nem hoz létre valódi keresethalmazatot, tehát nincs egy önálló megállapítási kereseti kérelem, amelyre vonatkozhatna az régi Pp. 271. § (2) bekezdésében a megállapítási keresetekre vonatkozó kivételes szabály. Természetesen elképzelhető, hogy kizárólag megállapítási kérelmet terjesszen elő valamely perben a felperes, például csak a szerződés létre nem jötté megállapítását kérve. A tárgybeli ügyben viszont a szerződés létre nem jötté, érvénytelensége illetőleg részleges érvénytelensége megállapítása a marasztalás előfeltételeként a jogalap vizsgálatát jelenti.
- [40] Amikor a felperes a keresetét úgy fogalmazza meg, hogy valamely jogviszony érvénytelenségének a megállapítását és az elszámolás keretében az alperes valamely meghatározott pénzösszeg megfizetésére kötelezését kéri, a per tárgya a marasztalási kérelem.
- [41] Rámutat továbbá az Alkotmánybíróság, hogy amennyiben az egységes joggyakorlat kialakítása azt indokolná, arra irányuló indítvány esetén – az Alaptörvény 25. cikkének (2) bekezdése alapján – a jogegységi határozat meghozatala a Kúria hatáskörébe tartozik.
- [42] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz indítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, vagy ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel.
- [43] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg ezeknek a követelményeknek, mert az indítványozó egyértelműen az ügyében eljáró bíróságok jogértelmezését tartotta alaptörvény-ellenesnek.
- [44] Rámutat az Alkotmánybíróság, hogy a vizsgált kúriai végzés fejrészeiben a per tárgyának megjelölése, és az indokolásban a per tárgyaként megjelölt pertípus megjelölése eltérő, előbbi nyilvánvaló elírást tartalmaz.

Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata értelmében az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörében eljárva a bírói döntést törvényességi szempontból nem vizsgálhatja felül.

- [45] „Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntések alaptörvény-ellenességének alátámasztására. Ezért az indítvány nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét” {3179/2016. (IX. 26.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [46] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A bírósági döntéseket – az Alaptörvény felhatalmazása alapján – az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálata során.
- [47] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokoltá tenné.
- [48] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 52. § (1b) pontjában, valamint 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1369/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3200/2019. (VII. 16.) AB VÉGGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság SZfF. 12/2015/10. számú határozata és a Budapest területén működő ítéltábla mellett eljáró elsőfokú szolgálati bíróság SZF20/45/2014. számú határozata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Dr. Rózsa Mária (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője útján (dr. Cech András ügyvéd, 1076 Budapest, Thököly út 8. I/6.) alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CL. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (a továbbiakban: Bjt.) 119–130. §-a, valamint 27. §-a alapján a Budapest területén működő ítéltábla mellett eljáró elsőfokú szolgálati bíróság (a továbbiakban: elsőfokú szolgálati bíróság) SZF20/45/2014. számú határozata és a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság (a továbbiakban: másodfokú szolgálati bíróság) SZfF. 12/2015/10. számú határozata alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [3] Az indítványozó az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdései sérelmét állította alkotmányjogi panaszában.
- [4] 2. Az indítványozó bíró ellen –, aki 2012. április 1-jétől a Pesti Központi Kerületi Bíróságon (a továbbiakban: PKKB) járt el büntető ügyekben – két fegyelmi eljárás indult, amelyeket később a szolgálati bíróság egyesített és így bírált el.
- [5] 2.1. Először – 2014. szeptember 12-én – a Fővárosi Törvényszék elnöke kezdeményezte a fegyelmi eljárás megindítását, ennek alapját a kerületi ügyészség által készített feljegyzések képezték, amelyek szerint a tárgyalás megkezdését megelőzően, a tárgyalóteremben várakozó védő és vádhatóság képviselői között folytatott párbeszéd során a bíró az általa helyesnek vélt alkalmazandó büntetési nemről nyilatkozott. A kezdeményezés szerint az indítványozó a tárgyalóteremben, valamint az ügyészekkel történő egyéb módon történő kommunikáció során megengedhetetlen magatartást tanúsított, személyeskedő hangnemben nyilvánult meg és ezzel csorbította az eljárásban résztvevők igazságszolgáltatásba vetett bizalmát, erodálta a bírói hivatás tekintélyét. A kezdeményező kitért az egyes ügyekben végzett eljárási cselekményekre, az azokban hozott érdemi döntések tartalmára, konkrét ügy kapcsán pedig az ún. „kisítelek” készítésének helytelen gyakorlatára is.
- [6] Az indítványozó bíró álláspontja szerint a) az ügyészi feljegyzések nem képezhetik alapját a fegyelmi felelősségre vonásnak, ha valóságosak lettek volna az ügyészi felvetések, akkor kérhették volna azok jegyzőkönyvbe vételét; b) az ügyészekkel folytatott beszélgetései során a bíróság tekintélyét nem sértette, szabálytalanságot nem követett el; c) az ún. „kisítelek” megsemmisítése valóban hiba volt részéről, de nem tartozik a méltatlan bírói magatartások körébe; d) a védők és ügyészek tárgyalás előtti beengedése a tárgyalóterembe biztonsági érdekből történt és mindennapos gyakorlat a PKKB-n.
- [7] Az indítványozó és jogi képviselőjének az eljárás során kifejtett álláspontja szerint a kezdeményezés hiányos volt, mivel abból nem derült ki, hogy valójában mi az eljárás tárgya, nem volt beazonosítható a kötelezettség-szegés és a sérelmezett magatartás, ezért e körben tájékoztatást kértek a szolgálati bíróságtól. Kiemelt előkérdésnek tekintették továbbá az ügyészi feljegyzések elkészítését, mivel kétségesnek vélték azok jogszerűségét, illetve kérték az eljárás felfüggesztését annak vizsgálata okán, hogy a PKKB gyakorlata megengedi-e a védők és vádlók tárgyalótermi jelenlétét a tárgyalások előtt.

- [8] 2.2. A Fővárosi Törvényszék elnöke – 2015. január 30-án – azért kezdeményezte a második fegyelmi eljárás megindítását, mert az indítványozó bíró – 2014. december 1-jén előterjesztett kérelmére – mentesítést kapott a 2014. december 13-i tárgyalási és munkavégzési kötelezettsége alól, azzal, hogy a kieső tárgyalási napot 2014. december 23-án pótolja. A pótnap ellenőrzése során az derült ki, hogy az adott tárgyalási napra kitűzött három ügyben a bíró valójában nem kívánt érdemi tárgyalást tartani, mert arra utasította leíróját, hogy a kitűző végzésen szereplő utasítással szemben a vádlottak és a védők számára csak a vádiratot és a felhívást adja ki, de az idézést ne küldje meg, és az ügyészség jegyzékkel történő értesítése se történjen meg. A kezdeményezést később azzal egészítették ki, hogy az indítványozó a leírója lakásán járva a tényállás alapjául szolgáló bizonyítékot – a Facebook közösségi oldalon küldött üzenetet – semmisített meg, illetve abban közreműködött.
- [9] Az indítványozó az alábbiakat adta elő a szolgálati bíróság előtt: a) elismerte, hogy szabálytalanul adott utasítást a leíró részére, de azt állította, hogy azt utóbb, tanúk jelenlétében, visszavonta; b) tagadta, hogy leíróját a bizonyítékok megsemmisítésének szándékával kereste volna fel annak lakásán; c) állította, hogy tárgyalási kötelezettségének eleget tett, ugyanakkor annak teljesítésére olyan időpontban kapott utasítást, hogy a tárgyalási időközre tekintettel az nem volt kellő bizonyossággal teljesíthető.
- [10] 2.3. A vizsgálóbiztos eljárása során megállapította, hogy az indítványozó bíró a terhére rótt fegyelmi vétségeket elkövette és – különös tekintettel a második kezdeményezés alapjául szolgáló tényállás okán – a vétkesség fokára tekintettel a bírói tisztségből történő felmentés fegyelmi büntetés kiszabására tett indítványt.
- [11] 2.4. Az elsőfokú szolgálati bíróság az indítványozónak az első fegyelmi ügyét érintő felvetéseire reagálva kifejtette, hogy a fegyelmi eljárás tárgya a kezdeményezésből magából és a fegyelmi eljárás megindításáról szóló szolgálati bírósági határozatból ismerhető meg. A szolgálati bíróság rögzítette, hogy a fegyelmi felelősség fennállását hivatalból vizsgálja, de ez a kötelezettsége csak a kezdeményezésben megjelölt tényállás és az ahhoz kapcsolódóan megjelölt kötelezettségszegés tekintetében áll fenn. A Bjt. 107. §-a szabályozza a felfüggesztés szabályait, meghatározva azokat az eseteket, amikor az kötelező. A tárgyi esetben ilyen kötelezettsége nem volt a bíróságnak, a PKKB gyakorlatának vizsgálatát pedig nem tekintette az ügy előkérdésének, figyelemmel arra, hogy mindig a konkrét esetet kell vizsgálni. Ugyanígy nem látott lehetőséget a bíróság az eljárás megszüntetésére sem, annak alapján, hogy az ügyészségi feljegyzések szolgálhatnak-e a kezdeményezés alapjául. A bíróság egyetértett az indítványozóval abban, hogy annak munkájával kapcsolatos szakmai kifogások (kisítélet készítése, az egyes ügyekben végzett eljárási cselekmények indokoltsága) nem képezhetik a fegyelmi eljárás tárgyát, azok a Bjt. 66. §-a körében érkelendőek.
- [12] A szolgálati bíróság konkrét esetek vizsgálatát követően arra a megállapításra jutott, hogy a kezdeményezés megalapozott volt, azaz az indítványozó az eljárásban részt vevőknek az igazságszolgáltatásba, a bírósági eljárásba vetett bizalmát csorbító módon a bírói hivatás tekintélyét sértette, veszélyeztette, ezzel megszegve a Bjt. 37. § (2) bekezdését, illetve a 105. § b) pontját, illetve 123. § b) pontját.
- [13] Az elsőfokú szolgálati bíróság a Bjt. 121. § (1) bekezdésének c) pontja és (2) bekezdése alapján egy fizetési fokozattal való visszavetés fegyelmi büntetést szabott ki. A határozat ellen a Fővárosi Törvényszék elnöke nyújtott be fellebbezést, mivel álláspontja szerint az a bírói magatartás, amely szerint szabálytalan idézéssel kívánta elkerülni az érdemi tárgyalás megtartását, megkérdőjelezi a bírói hivatásra való alkalmasságot.
- [14] 2.5. A másodfokú szolgálati bíróság az elsőfokú szolgálati bíróság által az indítványozóra kiszabott fegyelmi büntetést súlyosította és indítványozta a bírói tisztségből való felmentését. A másodfokú szolgálati bíróság rögzítette, hogy kötve volt az elsőfokú eljárásban megállapított tényálláshoz, és az indítványozói fellebbezés hiányában azt nem vizsgálhatta, hogy elkövette-e a terhére rótt fegyelmi vétségeket. A másodfokú döntés szerint jelentős súllyal esett latba, hogy az indítványozó a szolgálati viszonyával összefüggő kötelezettségszegést nem csak vétkesen, hanem szándékosan, elleplezetten, a felügyelete és irányítása alá tartozó olyan személy bevonásával követte el, akivel szemben utasításadási joggal rendelkezett. A másodfokon eljáró tanács szerint az elsőfokú bíróság mérlegelése nem volt okszerű és kellően indokolt, ezért úgy súlyosította a fegyelmi büntetést, hogy az egy fizetési fokozattal való visszavetés helyett az indítványozó felmentését indítványozta.
- [15] 3. Az indítványozó – hiánypótlással kiegészített – beadványában egyrészt az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a Bjt. 119–130. §-a (Bjt. VIII. fejezete), valamint az Abtv. 27. §-a alapján az elsőfokú szolgálati bíróság

SZF20/45/2014. számú határozata és a másodfokú szolgálati bíróság SZfF.12/2015/10. számú határozata alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte.

- [16] 3.1. Az indítványozó álláspontja szerint a Bjt. 119–130. §-ai –, amelyek a bírók fegyelemi eljárásának szabályait tartalmazzák – egyenként és összességükben is sértik az Alaptörvény 26. § (1) bekezdésében biztosított bírói függetlenséget.
- [17] Az indítványozó úgy véli, hogy a támadott rendelkezések csak a fegyelmi eljárás főbb szabályait rögzítik, a részletszabályokat a Szolgálati Bíróságok Ügyrendje (a továbbiakban: SZBÜ) tartalmazza. Az indítványozó szerint ez azért problémás, mert a Bjt. 104/A. §-a csak arra ad felhatalmazást az Országos Bírói Tanácsnak, hogy az eljáró tanácsok összetételét és az ügyelosztás szabályait rendezze az SZBÜ-ben.
- [18] Ebből az következik – állítja az indítványozó –, hogy az SZBÜ eljárási szabályokat tartalmazó rendelkezései túllépnek a törvényi felhatalmazáson, ráadásul, mivel az nem minősül jogszabálynak, így belőle sem jogok, sem kötelezettségek nem fakadnak. Ugyanakkor az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésének második mondata szerint a bírókat csak sarkalatos törvényben meghatározott okból és eljárás keretében lehet elmozdítani a tisztességből. Az indítványozó szerint a fegyelmi eljárás rendjét a jogalkotó nem szabályozta sarkalatos törvényben, így az SZBÜ kényszerűségből tartalmaz erre vonatkozó rendelkezéseket. Mindezekből az következik, hogy a Bjt. VIII. fejezete nem tartalmaz garanciális részletszabályokat a bírók fegyelmi eljárásával összefüggésben, ami sérti az eljárás alá vont bírók tisztességes tárgyaláshoz [Alaptörvény XVIII. cikk (1) bekezdés], védelemhez [Alaptörvény XVIII. cikk (3) bekezdés] és jogorvoslathoz [Alaptörvény XVIII. cikk (7) bekezdés] való jogát. Ráadásul az, hogy a szolgálati bíróságok jogértelmezésükkel maguk próbálják pótolni a törvényi szabályozás és az SZBÜ hiányosságait, felveti az önkényes jogalkalmazás veszélyét, ami végső soron a bírói függetlenség [Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdés] sérelmével jár.
- [19] 3.2. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján kérte az első és a másodfokú szolgálati bíróság határozatai alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését. A tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmeként élte meg az indítványozó, hogy – álláspontja szerint – jogellenes ügyészégi feljegyzések alapján indult ellene fegyelmi eljárás. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog mellett a védelemhez és a jogorvoslathoz való joga sérelmét is látta abban, hogy a második fegyelmi eljárás alapjául egy általa jogellenesnek vélt, szóbeli vezetői utasítás szolgált, ám ennek jogszerűségét a bíróság nem vizsgálta. Sérelmezte azt is, hogy az előkészítő eljárás során nem lehetett jelen a tanúk kihallgatásakor, hozzájuk kérdéseket nem intézhetett és ezen hiányosságok pótlására a bírósági szakban sem biztosítottak számára lehetőséget. A bíróságnak rótt fel, hogy nem kapott tájékoztatást a csatlakozó fellebbezés benyújtásának kizártságáról, illetve, hogy észrevételei megtételére csak tíz napot biztosítottak számára. Kifogásolta, hogy a másodfokú szolgálati bíróság nem vizsgálta az eljárási szabálysértések megállapítására vonatkozó indítványát, illetve úgy foglalt állást, hogy az első fok által megállapított tényállást nem vizsgálhatja és ezt arra alapozta, hogy az indítványozó nem fellebbezte meg az elsőfokú szolgálati bíróság határozatát. Mindezekkel a másodfokú szolgálati bíróság kiüresítette a jogorvoslathoz való jogát, érdemi védekezését pusztá észrevételezéssé fokozta le. Sérelmesnek találta azt is az indítványozó, hogy jogi képviselőjének – aki egyéb elfoglaltsága miatt az adott napon nem tudott részt venni a tárgyaláson – a tárgyalás elhalasztására vonatkozó kérelmét érdemi indokolás nélkül elutasították.
- [20] Az indítványozó szerint az általa előterjesztett kifogásokat, észrevételeit a bíróságok nem vizsgálták, azok mellőzését nem indokolták. Az elsőfokú bíróság azt sem indokolta meg, hogy miért tekintette jogszerűnek a munkáltatói utasítást, a másodfokú bíróság pedig arra nem adott magyarázatot, hogy miért zárkózott el az eljárás teljes felülvizsgálatától. A másodfokú bíróság azzal is megsértette a jogorvoslathoz való jogát, hogy az indítványozói fellebbezés hiányát úgy értékelték, mintha elfogadta volna az elsőfokú eljárás és az elsőfokú határozat jogszerűségét.
- [21] 4. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése és az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelelő-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [22] 4.1. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésére hivatkozva az indítványozó kérte a Bjt. 119–130. §-a alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint ugyanakkor az in-

dítványokat nem elnevezésük, hanem tartalmuk alapján bírálja el {36/2015. (XII. 16.) AB határozat, Indokolás [29], 3/2019. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [1], 16/2019. (V. 14.) AB határozat, Indokolás [11]}. A tárgyi ügyben az indítványozó is úgy vélte, hogy az alaptörvény-ellenesség a Bjt.-ben rejlő szabályozási hiányosságok miatt áll fenn. A megsemmisítést csak azért kérte, hogy a jogalkotó annak révén rákényszerüljön a teljes fegyelmi eljárás újraszabályozására. Megállapítható tehát, hogy az indítvány – tartalma alapján – alaptörvény-ellenes jogalkotói mulasztás megállapítására irányul. Az Abtv. 46. § (1)–(2) bekezdése szerint azonban a jogalkotói mulasztás megállapítása csak jogkövetkezmény, annak indítványozására senkinek sincs jogosultsága {24/2014. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [99]–[100], 3222/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [33]}. A fentiekből következően a Bjt. 119–130. §-ának alkotmányossági vizsgálatára irányuló panaszt indítványozói jogosultság hiányában nem vizsgálhatta az Alkotmánybíróság.

- [23] 4.2. Az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a törvényes határidőben terjesztette elő az indítványozó, akinek érintettsége a támadott határozatok vonatkozásában – mint a tárgyi ügyben fegyelmi eljárás alá vont bíró – egyértelműen megállapítható. Az indítvány megfelel a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdés szerinti feltételeinek is, mivel az indítványozó megjelölte az Abtv. hatásköri szabályait, a sérelmezett bírósági határozatokat, valamint az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit.
- [24] 4.3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz felvesse a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést tartalmazzon. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.
- [25] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését – az indokolási kötelezettség tekintetében – értelmezve az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az „a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti.” Ennek fényében azt is kimondta az Alkotmánybíróság, hogy „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy mind az első, mind a másodfokú szolgálati bíróság megindokolta döntését, számot adott arról, hogy milyen bizonyítékok alapján hozta meg döntését és indokát adta mind a döntés irányának, mind tartalmának. A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú ítélet a tényállást helyesen állapította meg, helyes jogszabályok felhívása mellett, részben helyes jogi következtetést vont le, erre tekintettel megváltoztatta az elsőfokú döntést, megindokolva a fegyelmi magatartások eltérő értelmezésének és súlyának okait.
- [26] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) és (7) bekezdésének sérelmét részben a bíróságok tényállás-megállapítási, bizonyítékértékelési tevékenységével összefüggésben, részben pedig a tájékoztatási kötelezettség megsértésével kapcsolatban állította.
- [27] Az Alkotmánybíróság következetes, az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető gyakorlata szerint nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntések jog-, illetve törvényszerűségét, ezért „[ö]nmagában a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Az Alkotmánybíróság hatásköre nem terjed ki annak vizsgálatára sem, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {elsőként lásd: 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogszabályok értelmezése a bíróságok, és nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki {elvi rögzítését lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság a bíróságok ítéleteit csak akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megsabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz {lásd például: 3073/2017. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [29]}.
- [28] Az indítványozónak a csatlakozó fellebbezés lehetőségének hiányáról való tájékoztatási kötelezettség elmaradásával kapcsolatban az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az SZBÜ szövege nyilvános, az bárki számára hoz-

záférhető, annak ismerete pedig elvárható lett volna mind az indítványozó, mind védője részéről, különös tekintettel arra, hogy mindketten jogi végzettséggel rendelkeznek. Továbbá lehetőségük lett volna arra, hogy az eljárás során az SZBÜ tartalmáról, részletszabályairól tájékoztatását kérjenek, erre azonban – sem a bírósági határozatok, sem az indítvány alapján – nem került sor.

- [29] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételek egyikének sem.
- [30] 4.4. Az Alkotmánybíróság mindezen érvek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és c) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3363/2015.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3201/2019. (VII. 16.) AB VÉGGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 784. § (1) bekezdése és a Budapest Környéki Törvényszék 3.Bf.649/2017/13. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Galambos Károly, ügyvéd, 1054 Budapest, Alkotmány utca 4. I/105.) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Váci Járásbíróság 6.B.68/2016/14. számú ítélete és a Budapest Környéki Törvényszék 3.Bf.649/2017/13. számú végzése, valamint az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 784. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az első fokon eljáró Váci Járásbíróságnál. Az alkotmányjogi panaszban kérte – az illetékre és a bűnügyi költségre vonatkozó részében – a jogerős bírósági határozat végrehajtásának a felfüggesztését az Alkotmánybíróság előtt folyamatban lévő eljárás befejezéséig.
- [2] 1.1. Az indítványozó magánvádlóként eljárást indított a fia ellen (a továbbiakban: terhelt) a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 170. § (1) bekezdésébe ütköző testi sértés vétsége miatt, mert az általuk lakott ingatlanban történt vita során – állítása szerint – a terhelt meglökte és emiatt az emeletre vezető lépcsőn elesett. Az indítványozó a bal combjának külső részét, illetve a bal tomporát megütötte, amelyek miatt 8 napon belül gyógyuló zúzódásos sérüléseket szenvedett. A Váci Járásbíróság 6.B.68/2016/14. számú, 2017. május 10-én kelt ítéletével a terheltet az ellene emelt vád alól felmentette. A Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 3.Bf.649/2017/13. számú, 2018. április 20-án jogerőre emelkedett végzésével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [3] 1.2. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott panaszát azzal indokolta, hogy a Be. 868. § (1) bekezdése alapján a hatálybalépéskor folyamatban lévő büntetőeljárásokban a Be. 784. § (1) bekezdését alkalmazni kell. A Be. ezen rendelkezése azonban azért alaptörvény-ellenes, mert nem teszi lehetővé, hogy a magánvádló a jogerős felmentő ítélet ellen felülvizsgálati indítványt terjesszen elő. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott rendelkezés ennek következtében sérti az Alaptörvény II. cikkében, a XV. cikk (2) bekezdésében, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseiben foglalt jogait.
- [4] Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján az ügyében hozott elsőfokú ítélet és a másodfokú végzés ellen is alkotmányjogi panaszt nyújtott be és kérte azok alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírósági határozatok sértik az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdésben (alapjogok korlátozása), a II. cikkben (emberi méltósághoz való jog), a VI. cikk (1)–(2) bekezdésében (a jó hírnévhez és a személyes adatok védelméhez való jog), a XIII. cikk (1)–(2) bekezdésében (tulajdonhoz való jog), a XV. cikk (1)–(2) bekezdésben (törvény előtti egyenlőséghez való jog és megkülönböztetés tilalma), a XXVIII. cikk (1) bekezdésben (tisztességes bírósági eljáráshoz való jog) és a (7) bekezdésében (jogorvoslathoz való jog) foglalt jogait. Az indítványozó szerint a Nemzeti hitvallás kapcsolódó elvei (az emberi méltóság, a biztonság, a rend, az igazság, a szabadság kiteljesítése, a népuralom elvei), továbbá az Alaptörvény R) cikk (1)–(3) bekezdésében, valamint a 28. cikkében foglalt rendelkezések is sérültek.
- [5] Az indítványozó az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdéseinek a sérelmét és a II. cikkben foglalt emberi méltósághoz való jogának megsértését azzal indokolta, hogy a becsületét sértő cselekmények miatt a terhelt felelősségre vonását a bíróságok bizonyítási indítványainak mellőzésével megakadályozták, továbbá nem ülhett a vádlói padban, valamint rosszulléte miatt a tárgyalást a járásbíróság nem szakította félbe és személyes költ-

- ségmentesség iránti kérelmének elutasítása elleni fellebbezés „elbírátlansága ellenére” a másodfokú bíróság jogerős határozatot hozott. Az indítványozó szerint az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jogát és a XV. cikk (1)–(2) bekezdéseiben foglalt jogait egyaránt sértette, hogy a terhelt védője által becsatolt pszichológiai szakvélemény alapján a járásbíróság az ítélet indokolásában a szavahihetőségét kétségbe vonta.
- [6] Az indítványozó szerint az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglalt, a magánélet tisztetben tartásához való jogát sértette, hogy az elsőfokú bíróság hivatalos feljegyzésben rögzítette a jogi képviselőjével folytatott kávézását, amelynek az eljáró bíró közvetlenül a tárgyalás után szemtanúja volt, és amelynek során az indítványozó viselkedése nem támasztotta alá a tanúvallomás során bejelentett rosszulletét. Álláspontja szerint az elsőfokú ítélet indokolásában ennek a körülménynek a rögzítése, amely szavahihetőségének kétségbe vonását támasztotta alá, nemcsak az Alaptörvény II. cikkét és a VI. cikk (1) bekezdését sértette, de a XV. cikk (2) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését is.
- [7] Az indítványozó szerint az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogát sértette, hogy – a vádlott felmentésére tekintettel – nem térítették meg az illetéket és a részéről felmerült egyéb bűnügyi költséget.
- [8] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét az elsőfokú bíróság elleni fellebbezésében szereplő állításai megismétlésével kívánta alátámasztani. Így észrevételezte például, hogy a fia és a lánya ellen is tett feljelentést, de azokat nem egy eljárásban bírálták el; a bírósági eljárás teljes tartama csaknem 5 év 4 hónapig tartott, amelynek során a járásbíróság túllépte a 6 hónapos „folytatólagossági küszöböt”. Az indítványozó sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság – rosszullete ellenére – tanúként meghallgatta; az első fokon eljáró bíróval szemben benyújtott kizárási bejelentésének elbírálásáról nincs tudomása; a bűnügyi költség viselését a bíróságok nem indokolták. Az indítványozó nem tartotta megfelelőnek az elsőfokú eljárás dokumentálását, a tárgyalási jegyzőkönyv vezetését, továbbá egyik indítványa és egy tárgyalási jegyzőkönyv kézbesítésének elmaradását, valamint azt, hogy a tárgyalóteremben nem ülhetett a jogi képviselője mellett a vádlói oldalon.
- [9] 1.3. Az Alkotmánybíróság főtítkára 2018. október 30-án kelt levelében felhívta az indítványozót hiánypótlásra. Az indítványozó 2019. január 4-én az Alkotmánybírósághoz érkezett beadványában alkotmányjogi panaszát kiegészítette.
- [10] Az Abtv. 26. § (1) bekezdésében foglalt panaszja alkotmányjogi indokolásaként az Alkotmánybíróság 3384/2018. (XII. 14.) AB határozat indokolásának [24]–[37] bekezdéseire hivatkozott, amelyek a pótmagánvád a bírósághoz fordulás joga szempontjából vizsgálták. A pótmagánvád olyan eszköz, amely az ügyész közvádlói monopóliumának gyakorlása eredményeként bizonyos, a sértetteket hátrányosan érintő következmények kiküszöbölésére szolgálhat. Az indítványozó álláspontja szerint a magánvád szerepe ugyanez, ezért a terhelt terhére benyújtott indítvány esetén a felülvizsgálat lehetőségének a kizárása alaptörvény-ellenes.
- [11] Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott panaszának kiegészítése címén lényegében az eredeti alkotmányjogi panaszában foglaltakat ismételte meg.
- [12] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [13] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és az Abtv. 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Az indítványozó a támadott másodfokú határozatot 2018. június 15-én vette át és alkotmányjogi panaszát 2018. augusztus 3-án nyújtotta be a Váci Járásbírósághoz. Az Alkotmánybíróság ennek alapján megállapította, hogy a panaszt határidőben nyújtották be.
- [14] 2.2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése és az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott indítvány részben eleget tett az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek, mert tartalmazta az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [az Abtv. 26. § (1) bekezdés és Abtv. 27. §], a támadott bírósági határozatokat (a Váci Járásbíróság 6.B.68/2016/14. számú ítélete és a Budapest Környéki Törvényszék 3.Bf.649/2017/13. számú végzése), valamint a támadott jogszabályi rendelkezést [Be. 784. § (1) bekezdése]. Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmazott arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa

meg a támadott törvényi rendelkezés és a bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat.

- [15] Az alkotmányjogi panasz azonban az alábbiak tekintetében nem felelt meg a törvényben előírt követelményeknek.
- [16] Az Alaptörvény 26. § (1) bekezdésén alapuló – a Be. 784. § (1) bekezdését támadó – panaszában az indítványozó az Alaptörvény II. cikkében, XV. cikk (2) bekezdésében foglalt jogai sérelmét állította, de ezek tekintetében alkotmányjogi indokolást nem adott elő. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ilyen indokolás hiányában az indítványi elem nem alkalmas érdemi elbírálásra {3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [19]; 3231/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [26]}. Az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapozott panasz kizárólag az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése tekintetében tett eleget a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek.
- [17] Az Abtv. 27. §-án alapuló panaszban az indítványozó az Alaptörvény Nemzeti Hitvallás részében, az R) cikk (1)–(3) bekezdésében, az I. cikk (1)–(3) bekezdésében, valamint a 28. cikkében rögzített rendelkezések megsértését jelölte meg. Ezek az alaptörvényi rendelkezések nem minősülnek az Alaptörvényben biztosított jogoknak, így ezek alapján alkotmányjogi panasz benyújtására az indítványozónak nincs lehetősége {legutóbb pl. 3215/2017. (IX. 13.) AB végzés, Indokolás [11], 3203/2015. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [18] Az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott indítványban az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében, a XIII. cikk (1) bekezdésében és a XV. cikk (1)–(2) bekezdésében, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogainak a sérelmét az indítványozó szintén csak állította, de alkotmányjogi indokolással nem támasztotta alá. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ilyen indokolás hiányában az indítványi elem nem alkalmas érdemi elbírálásra.
- [19] Az indítványozó szerint a támadott bírósági határozatok az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz és a XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogát azért sértik, mert pl. a bíróságok a bizonyítási indítványát mellőzték, nem engedték a tárgyalóteremben a vádlói oldalon ülni, rosszul élte ellenére a tanúmeghallgatást nem függesztették fel, a védő által benyújtott pszichológiai szakvéleményt nem vették figyelembe, valamint a költségmentesség iránti kérelmét elutasították. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ezen alkotmányossági kifogások és az emberi méltósághoz, illetve a tulajdonhoz való jog alkotmánybírósági értelmezése között alkotmányos összefüggés nincs, így az indítvány ebben a vonatkozásban érdemi vizsgálatra nem alkalmas. Ezeket a kifogásokat, mivel a tisztességes eljáráshoz való jog sérelméhez kapcsolódnak, az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében állított alaptörvény-ellenesség vizsgálata során tekintette át.
- [20] Az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott indítvány ennek következtében kizárólag az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében tett eleget a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek.
- [21] 2.3. Az Abtv. 27. § b) pontjában foglaltak szerint a bírói döntéssel szemben alkotmányjogi panasz akkor terjeszthető elő, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy a jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Jelen ügyben további jogorvoslati lehetőség nem állt az indítványozó rendelkezésére, így az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy az indítvány a befogadáshoz szükséges ezen feltételnek eleget tett.
- [22] 2.4. Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az alapul szolgáló büntető ügyben az indítványozó magánvádlóként járt el, így a benyújtott indítvány vonatkozásában az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében érintettnek tekinthető {pl. 1/2015. (I. 16.) AB határozat, Indokolás [9]; 3090/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [14]}.
- [23] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a sértett akkor hivatkozhat alappal egy felmentő ítélet alaptörvény-ellenességére, ha a bíróság az eljárás során a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, vagy a jogorvoslathoz való jogát sértette. Más alapjogra való hivatkozás jellemzően nem felel meg az Abtv. 29. §-ának, a sértettnek nincs ugyanis alanyi joga arra, hogy az állam büntető hatalmának gyakorlását kikényszerítse {3104/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [28]}. Jelen ügyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében foglalt indítványi elemek tekintetében ennek az elvnek a figyelembe vételével sincs akadálya a befogadhatósági feltételek további vizsgálatának.

- [24] 3. Az Alkotmánybíróság ezután az Abtv. 29. §-ában rögzített, az indítvány befogadásához szükséges további feltételek fennállását vizsgálta.
- [25] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [26] 3.1. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapozott alkotmányjogi panasz tekintetében az Alkotmánybíróság a továbbiakban azt vizsgálta, hogy a határozott kérelem feltételeinek egyébként megfelelő és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésére alapozott indítványi érvek felvetnek-e alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenességet.
- [27] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében a következőket állapította meg. Az indítványozó alkotmányjogi indokolásként hivatkozott a 3384/2018. (XII. 14.) AB határozatra, amely az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyik részjogosítványát képező bírósághoz fordulás joga tekintetében vizsgálta a pótmagánvád benyújtásának alkotmányos összefüggéseit. Az indítványozó a határozatból azt a következtetést vonta le, hogy mivel a magánvád a pótmagánváddhoz hasonló abban a vonatkozásban, hogy mindkét esetben az ügyész helyett vádlóként a sértett jár el, ezért lehetővé kell tenni a magánvádló számára is a jogerős bírósági határozat elleni bírósági felülvizsgálat indítványozását.
- [28] Az indítványozó a bírósághoz fordulás jogára vonatkozó alkotmánybírósági határozattal kívánta alátámasztani a rendkívüli jogorvoslat hiányára vonatkozó érvelését. A két jogosultság között azonban alkotmányos szempontból lényeges különbség van. Az Alkotmánybíróság értelmezésében a tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő jog körébe tartozik a bírósághoz fordulás joga, vagyis a hatékony bírói jogvédelem követelménye, amely szerint a jogi szabályozással szemben alkotmányos igény, hogy a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben dönthessen {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24], 36/2014. (XII. 18.) AB határozat, Indokolás [69]}. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részelemét képező bírósághoz fordulás joga tehát a bírói út igénybe vételét hivatott biztosítani, míg a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog a már folyamatban lévő bírósági eljárásban a rendes jogorvoslatok igénybe vételének a lehetőségét biztosítja. Ebből az következik, hogy az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás követelményére alapozott érvelése nem alapozza meg a bírósághoz fordulás joga és a támadott jogszabályi rendelkezés – a magánvádló által igénybe vehető felülvizsgálat, mint jogorvoslat hiánya – közötti alkotmányos összefüggést. Ezen összefüggés hiánya miatt az indítványozó érvelése nem vet fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggő alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vagy az ügyben hozott bírósági határozat érdemére kiható alaptörvény-ellenességet.
- [29] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére tekintettel (jogorvoslathoz való jog) az Alkotmánybíróság ugyancsak nem tartotta a jelen alkotmányjogi panaszt befogadhatónak. A jogalkotót ugyanis széles mérlegelési jog illeti meg abban a tekintetben, hogy milyen esetben biztosít lehetőséget a felülvizsgálati eljárásra, illetve milyen módon határozza meg annak tartalmát, korlátait {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [22]}. Ennek megfelelően a felülvizsgálat intézménye hatályos jogunkban a jogerős döntés ellen – eleve korlátozott körben – igénybe vehető rendkívüli jogorvoslat. A következetes alkotmánybírósági gyakorlat szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslati jogból a jogalkotó számára csak arra vonatkozó kötelezettség fakad, hogy biztosítani kell a határozattal szemben igénybe vehető rendes jogorvoslatot. A felülvizsgálat azonban – mint rendkívüli jogorvoslati forma – kívül esik az alkotmányosan megkövetelt rendes jogorvoslat körén, így a XXVIII. cikk (7) bekezdéséből nem vezethető le a jogalkotó számára a felülvizsgálat lehetőségének biztosításában testet öltő jogalkotói kötelezettség. A jogalkotó ugyanis nem köteles minden eljárásban a jogorvoslathoz való jogból eredően, a rendes jogorvoslaton túlmenő felülvizsgálati lehetőséget teremteni {3245/2018. (VII. 11.) AB határozat, Indokolás [27]–[28]}. Amennyiben a jogalkotó mégis biztosít a rendes jogorvoslaton túlmenő felülvizsgálati lehetőséget, akkor arra is alkalmazni kell a jogorvoslathoz való alapvető jogból eredő egyes követelményeket. Az Alkotmánybíróság abban az esetben rendelkezik hatáskörrel annak vizsgálatára, hogy a rendkívüli jogorvoslat szabályai az Alaptörvénnyel összhangban állnak-e, amennyiben a jogalkotó a felülvizsgálat lehetőségét biztosította {3020/2018. (I. 26.) AB határozat, Indokolás [37]}. A jogalkotó jelen esetben

azonban nem biztosított felülvizsgálati jogot a magánvádas eljárásban a magánvádoló részére, ennek következtében az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott indítványban közölt érvek nem vetnek fel a Be. 784. § (1) bekezdésének és az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének az összhangjával kapcsolatos alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem alapozzák meg az ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét sem.

- [30] 3.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott indítványt is vizsgálta a befogadhatóság szempontjából.
- [31] Az indítványozó szerint az eljáró bíróságok egyes bizonyítási indítványait mellőzték, a tárgyalási jegyzőkönyveket késve kapta meg, illetve egy jegyzőkönyvet nem kapott meg, továbbá nem engedték a tárgyalóteremben a vádlói oldalon ülni. Kifogásolta, hogy rosszul élte ellenére a tanúként történő meghallgatását nem függesztették fel, valamint a védője által benyújtott pszichológiai szakvéleményt nem vették figyelembe, továbbá a személyes költségmentesség iránti kérelmét késedelmesen bíralták el, valamint kizárási kérelmére sem kapott választ. Az indítványozó a személyes költségmentesség iránti kérelmének elutasítását azon az alapon támadta, hogy a határozatok indokolása nem tartalmazza annak indokait, hogy miért kell a bűnügyi költséget viselnie.
- [32] Az Alkotmánybíróság mindezekből megállapította, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelme tekintetében az indítványozó által felhozott eljárási kifogások a lefolytatott bírósági eljárás törvényességi szempontú kritikáját tartalmazzák. Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásban felmerülő ilyen jellegű, vélt vagy valószínűsítő törvényességi sérelmeket csak akkor vizsgálja, ha azok annyira kirívóak, hogy átlépik a büntetőeljárás alkotmányos kereteit. A jegyzőkönyvezéssel, a késedelmes intézkedésekkel, a bizonyítékok értékelésével, a tárgyalásvezetéssel kapcsolatos indítványozói kifogások azonban az Alkotmánybíróság álláspontja szerint nem vetik fel az ügy érdemét befolyásoló alaptörvény-ellenesség gyanúját.
- [33] A kizárási kérelem elbírálásának hiányát állító indítványozói érvelés tekintetében az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az első fokon eljáró bíró kizárására vonatkozó határozat az elsőfokú bíróság által az Alkotmánybíróság rendelkezésére bocsátott bírósági iratokban valóban nem található, de megállapítható, hogy a 2016. szeptember 16-én érkezett kizárási kérelmet követő, 2017. május 10-én tartott tárgyaláson már egy másik bíró folytatta az eljárást és hozott érdemi határozatot. (6.B. 68/2016/14. számú tárgyalási jegyzőkönyv).
- [34] A bűnügyi költség tekintetében tett indítványozói kifogás ugyancsak nem alapozhat meg alkotmányos vizsgálatot, mert a Be. 514. §-a egyértelműen rendezi a magánvádas eljárásban felmerülő bűnügyi költség viselésének szabályait, és a másodfokú végzésből megállapítható, hogy annak konkrét alkalmazását a másodfokú bíróság megvizsgálta és törvényességi szempontból a jogszabályokkal összhangban állónak minősítette.
- [35] Az indítványozó sérelmezte azt is, hogy a büntetőeljárás teljes hossza meghaladta az 5 évet és közben inaktív időszakok (pl. a tárgyalás kitűzésére vonatkozó 6 hónapos határidő túllépése) tapasztalhatók. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének megfogalmazása szerint „[m]indenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat [...] ésszerű határidőn belül [...] bírálja el a bíróság. Az Alkotmánybíróság korábbi határozatában már felhívta arra a figyelmet, hogy ezen eljárási garancia a büntető ügyekben azt szolgálja, hogy a terhelt ne álljon indokolatlanul hosszú ideig a büntetőeljárás hatálya alatt {2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [67],[85],[111]}. A 2/2017. (II. 10.) AB határozatban felvetett szempontokra tekintettel az alaptörvény-ellenesség kételye nem merül fel.
- [36] Az Alkotmánybíróság vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az Abtv. 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panaszban az indítványozó által az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatban megfogalmazott évek és indokok nem vetnek fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, és az ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenességi kételyt sem.
- [37] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és a 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében és az Abtv. 29. §-ában foglaltakra – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

- [38] 5. Jelen ügyben az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz visszautasítása miatt az Abtv. 61. § (1) bekezdése alapján a végrehajtás felfüggesztéséről nem döntött.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1371/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3202/2019. (VII. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.082/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenessége megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Csitos Eszter 6000 Kecskemét, Kisfaludy utca 8.) útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.082/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel az véleménye szerint ellentétes az Alaptörvény R) cikkének (2) bekezdésével, II. cikkével, XV. cikkének (1)–(2) bekezdéseivel, valamint XXVIII. cikkének (1) és (7) bekezdésével.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány és a bíróságok által hozott határozatok alapján az alábbiakban összegezhető.
- [4] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perben megállapított tényállás szerint az indítványozó többször módosított kereseti kérelmében az elsőfokú bíróságtól elsődlegesen a lízingüggyel foglalkozó részvénytársaság alperessel 2006. szeptember 30-án kötött kölcsönszerződés létre nem jöttére hivatkozással 876 641 Ft, másodlagosan a szerződés érvénytelenségére hivatkozással 21 701 Ft megfizetésére, továbbá a perbeli gépjármű törzskönyvének kiadására kérte kötelezni az alperest.
- [5] Az első fokon eljáró Szegedi Törvényszék a 2017. április 10-én kelt 11.P.22.799/2016/20. számú ítéletével a felperes kereseti kérelmének részben helyt adott. A kölcsönszerződést évi 6,14%-os mértékű induló üzleti kamat meghatározásával érvényessé nyilvánította és kötelezte az alperest a perbeli gépjármű törzskönyvének kiadására. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
- [6] Az elsőfokú ítélettel szemben mind a felperes mind az alperes fellebbezéssel élt.
- [7] A Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2017. október 11-én hozott Pf.II.20.433/2017/5. számú jogerős ítéletével az illeték fizetésre vonatkozó pontosítással az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [8] Az indítványozó felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését kérte.
- [9] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a 2018. június 5-én kelt Gfv.VII.30. 082/2018/2. számú végzésével a felülvizsgálati kérelmet hivatalból elutasította a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 271. § (2) bekezdése alapján. Végzésében megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének jogszabályi feltételei nem állnak fenn.
- [10] A Kúria rámutatott, hogy a régi Pp. 271. § (2) bekezdése szerint nincs helye felülvizsgálatnak olyan vagyoni jogi ügyben, amelyben a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték a hárommillió forintot nem haladja meg. A felperes felülvizsgálati kérelmében vitatott értéknek a keresetben kért marasztalás összegét kell tekinteni, ezért a régi Pp. 271. § (2) bekezdése értelmében a jogerős ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye. A Kúria erre figyelemmel a felülvizsgálati kérelmet az régi Pp. 273. § (2) bekezdés a) pontja alkalmazásával hivatalból elutasította.
- [11] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. §-a alapján az alkotmányjogi panaszát, amelyet a főtítkár felhívására határidőben kiegészített. Indítványában a Kúria támadott végzésének a megsemmisítését arra tekintettel kérte, hogy az megítélése szerint sérti az Alaptörvény R) cikke (2) bekezdését, II. cikkét, XV. cikkének (1)–(2) bekezdéseit, valamint XXVIII. cikkének (1) és (7) bekezdését.

- [12] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz kiegészítésben a hiánypótlásra felhívást több okból is vitatta. Az Alkotmánybíróság ehelyütt is felhívja az indítványozó figyelmét az Abtv. 52. § (4) bekezdésében és 52. § (1) és (1b) bekezdéseiben foglaltakra.
- [13] Nehezményezte az indítványozó, hogy megítélése szerint olyan egyedi „régios joggyakorlatnak” az alanya, amely csak a jelen ügyben határozatot hozó ítélőtáblán valósul meg, amely határozataiban „nem hajlandó alkalmazni a közösségi jogot”. Az indítványozó álláspontja szerint, az általa megindított peres eljárás tekintetében ezért a Kúria a jogalkalmazás egyetlen meghatározó fóruma.
- [14] A panasz rögzíti, hogy a jogszabályok mindenkire kötelezőek, a bíróságnak nem áll módjában a jogszabályok normaszövegétől és céljától önkényesen eltérni. Az indítványozó hangsúlyozta, hogy a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseiben foglalt alapjogok sérelmével összefüggésben sérült az R) cikk (2) bekezdésében foglalt alaptörvényben biztosított jog is.
- [15] Az indítványozó álláspontja szerint a jogorvoslathoz való jog a felülvizsgálatra, mint rendkívüli jogorvoslatra is vonatkozik, ezért a Kúria azzal, hogy nem bírálta el érdemben felülvizsgálati kérelmét, ezen alapjogának sérelmét okozta.
- [16] Az indítványozó sérelmezte, hogy a szerződés létre nem jötte, illetve érvénytelenségének megállapítása iránt előterjesztett kereseti kérelmét a Kúria nem megállapítási keresetnek minősítette, miközben – álláspontja szerint – az valójában megállapításra irányult. Érvelése szerint az érvénytelenség megállapítása esetén a jogkövetkezményről való döntéstekintetében a bíróság nincs kötve a kereseti kérelemhez, ezért, az nem is képezhetette a kereseti kérelem részét. Hivatkozott a régi Pp. 271. § (2) bekezdésére, ami alapján az értékhatárból való kizárás a megállapításra irányuló keresetekre nem vonatkozik. Az indítványozó megítélése szerint a Kúria a felülvizsgálati eljárást, a régi Pp. 271. § (2) bekezdését tekintve „*contra legem*” jogértelmezés mellett nem folytatta le.
- [17] Az indítványozó rámutatott, hogy mindhárom fokon hozott határozatok fejrészeiben a per tárgya megnevezéseként szerződés érvénytelensége szerepel, továbbá az indítványozó álláspontja szerint a Szegedi Ítélőtábla szerinti pertárgyérték 3 850 680 Ft volt, amelyet a Kúria saját hatáskörben „mérésélt”, amelyre nem is lenne lehetősége a hivatalból történő elutasítás esetén, csupán az érdemi vizsgálat keretei között.
- [18] Az indítványozó szerint az, hogy a Kúria más tanácsa a megállapítási keresetek körében nem dönt iratellenesen és érdemben foglalkozik a kérelemmel, az egyenlő bánásmódhoz való jogát sérti.
- [19] Álláspontjának alátámasztására az indítványozó csatolt egy, a Kúria mint felülvizsgálat bíróság a jelen alkotmányjogi panasz ügyben el nem járt tanácsa által 2018. június 19. napján kibocsátott idéző végzést, és a jogi képviselő által benyújtott felülvizsgálati kérelmet.
- [20] Az ügyben első fokon eljáró bíróság tájékoztatta az Alkotmánybíróságot arról, hogy a támadott határozat tekintetében nincs folyamatban rendkívüli jogorvoslati eljárás.
- [21] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [22] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [23] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 27. §-ára hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [24] A Kúria Gfv.VII.30.082/2018/2. számú végzését – az első fokon eljáró bíróság tájékoztatása szerint – 2018. június 20. napján elektronikus úton kézbesítették az indítványozó perbeli jogi képviselőjének, míg alkotmányjogi panaszát a kézbesítéstől számított 62. napon, 2018. augusztus 21-én, munkaszüneti napot követő napon, nyújtotta be az ügyben első fokon eljáró bírósághoz.
- [25] Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Kúria Gfv.VII.30. 082/2018/2. számú végzésével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [26] Az indítványozó a bírósági eljárásban félként részt vett, így érintettsége a támadott határozattal összefüggésben megállapítható. Az indítvány az Abtv. 27. § b) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.

- [27] 3.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme e feltételeknek csak részben felel meg.
- [28] Az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Megjelöli a sérelmezett bírói döntést továbbá kifejezett kérelmet terjeszt elő annak megsemmisítésére.
- [29] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában szereplő, megsértettnek állított alaptörvényi rendelkezések közül az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése nem minősül az Alaptörvényben biztosított jognak.
- [30] Az Alkotmánybíróság továbbá megállapította, hogy bár az indítványozó kifejtette, hogy az álláspontja szerint az Alaptörvény II. cikkében foglalt az emberi méltósághoz való joga, a XV. cikk (1) bekezdésében írott általános (jog)egyenlőséghez való joga és a XV. cikk (2) bekezdésében rögzített diszkrimináció tilalma is sérelmet szenvedett, érvei tartalmilag az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogra vonatkoznak.
- [31] 4. Az Alkotmánybíróság a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése tekintetében vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt további feltételeinek való megfelelést. Vizsgálata során a következőket állapította meg.
- [32] Az Abtv. 27. §-a értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a) pont].
- [33] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése alapján az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia.
- [34] Az indítványozó által kifejtettek lényege szerint a Kúria végzésével megfosztotta a felülvizsgálati eljárás lehetőségétől, ezáltal – álláspontja szerint – a támadott döntés sérti a jogorvoslathoz való jogát.
- [35] Az Alkotmánybíróság a 3025/2016. (II. 23.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.) indokolásának [24] bekezdésében megerősítette azt a töretlen gyakorlatát, amely szerint „az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik. Tárgyát tekintve a bírói, illetőleg hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét jelenti [...]. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe”. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog sérelmét az érdemi felülvizsgálati eljárás – a kúriai jogértelmezés miatt bekövetkezett – elmaradása miatt látta megalapozottnak. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlatát figyelembe véve ugyanakkor megállapítható, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog sérelmét a felülvizsgálati eljárás esetleges elmaradása, a felülvizsgálati kérelem nem érdemben történő elutasítása – érdemi összefüggés hiányában – nem alapozza meg (Abh., Indokolás [24]).
- [36] Az indítványozó az Alkotmánybírósághoz benyújtott egy idéző végzést, evvel kívánván alátámasztani az eltérő kúriai gyakorlatra vonatkozó állítását. Az Alkotmánybíróságnak ugyanakkor IV/214/2019. számú alkotmányjogi panasz ügyben benyújtott iratok alapján hivatalos tudomása van arról, hogy az indítványozó által csatolt idéző végzést kibocsátó kúriai tanács az indítványozó által felhívott ügyben a 2018. november 15. napján kelt Pfv.V.22.493/2017/6. számú végzésével (tárgyaláson kívül) a felperes másodlagos felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasította, és indokolásában a jelen ügy indítványozója által határozottan vitatott indokolás lényege megtalálható. A Kúria továbbá e végzésében rámutatott, hogy a régi Pp. 273. § (2) bekezdés a) pontja folytán a felülvizsgálati kérelmet az eljárás bármely szakában köteles elutasítani, ha felülvizsgálati kérelemnek nincs helye.
- [37] A Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.22.493/2017/6. számú végzése indokolásának [10] bekezdése kimondta:
- A Kúria a felperes másodlagos felülvizsgálati kérelmét a régi Pp. 3. § (2) bekezdése szerint értelmezte, és megállapította, hogy ténylegesen nem megállapításra, hanem a szerződés létre nem jöttére hivatkozással a befizetett összeg egy részének visszafizetésére irányul. A felperes által kért megállapítás erre tekintettel nem tekinthető önálló igénynek, hanem csupán a pénzkövetelés, a marasztalásra irányuló kereset jogcímét képezi. Ennek

megfelelően valódi tárgyi keresethalmazat nem áll fenn, a szerződéses érték és a marasztalás összege nem adódik össze, és a perérték meghatározásának a régi Pp. 25. § (3) bekezdésében írt szabálya nem alkalmazható. A felülvizsgálati pertárgyérték megállapítása során azt az összeget kell irányadónak tekinteni, amelyhez az alkalmazni kért jogkövetkezmény alapján a fél az állítása szerint hozzájuthat, illetve amely alól – tartozása részbeni fennmaradása esetében – mentesül (Gfv.VII.30.410/2017/2., Gfv.VII.30.283/2017/2.). Ez az összeg – a felperes által előadottak szerint – 473 878 Ft.

- [38] Az indítványozó hivatkozott a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmére is, miszerint a Kúria *contra legem* jogértelmezéssel fosztotta meg a felülvizsgálati kérelme érdemi elbírálásától, és azt állította, hogy a Kúriának csak egy tanácsa értelmezi az indítványozó által vitatott módon a felülvizsgálatra vonatkozó rendelkezéseket.
- [39] Az Alkotmánybíróság a hasonló tárgyú 3199/2019. (VII. 16.) AB végzésben (a továbbiakban: Abv.) rámutatott, hogy az Alkotmánybíróságnak hivatalos tudomása van a benyújtott alkotmányjogi panaszok alapján arról, hogy a Kúria több, – eltérő összetételű – felülvizsgálati tanácsa a polgári eljárásjogi dogmatika elveit követve egyaránt hozott olyan határozatokat, amelyek szerint úgy ítélte meg, hogy a megállapításra irányuló ügyek körébe a csak a „valódi” megállapítási keresetek sorolhatók, azok azonban nem, amelyeknél a megállapítás iránti kérelem valójában a vele együtt előterjesztett marasztalási igény jogalapját képezi.
- [40] Az Abv.-ben rögzített elvi álláspontját fenntartva az Alkotmánybíróság megerősíti, hogy a jelen ügyben is a(z) (összezszerű) marasztalás előfeltétele a jogalap vizsgálata. Az eljárásjogi dogmatikai tételek szerint is a marasztalási kereset esetében a marasztalás jogalapjának megállapítása iránti kérelem, még ha a jogalap tekintetében vagylagos vagy eshetőleges is, nem hoz létre valódi keresethalmazatot, tehát nincs egy önálló megállapítási kereseti kérelem, amelyre vonatkozhatna a régi Pp. 271. § (2) bekezdésében a megállapítási keresetekre vonatkozó kivételes szabály. Természetesen elképzelhető, hogy kizárólag megállapítási kérelmet terjesszen elő valamely perben a felperes, például csak a szerződés létre nem jötte megállapítását kérve.
- [41] A tárgybeli ügyben viszont a szerződés létre nem jötte vagy érvénytelensége megállapítása, a marasztalás előfeltételeként a jogalap vizsgálatát jelenti.
- [42] Amikor a felperes a keresetét pl. úgy fogalmazza meg, hogy valamely jogviszony érvénytelenségének a megállapítását és (az elszámolás keretében) az alperes valamely meghatározott pénzösszeg megfizetésére kötelezését kéri, a per tárgya a marasztalási kérelem.
- [43] Rámutat továbbá az Alkotmánybíróság, hogy amennyiben az egységes joggyakorlat kialakítása azt indokolná, arra irányuló indítvány esetén – az Alaptörvény 25. cikkének (2) bekezdése alapján – a jogegységi határozat meghozatala a Kúria hatáskörébe tartozik.
- [44] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz indítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, vagy ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel.
- [45] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg ezeknek a követelményeknek, mert az indítványozó egyértelműen az ügyében eljáró bíróságok jogértelmezését tartotta alaptörvény-ellenesnek.
- [46] Rámutat az Alkotmánybíróság, hogy a vizsgált kúriai végzés fejrészeiben a per tárgyának megjelölése, és az indokolásban a per tárgyaként megjelölt pertípus megjelölése eltérő, előbbi nyilvánvaló elírást tartalmaz. Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata értelmében az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörében eljárva a bírói döntést törvényességi szempontból nem vizsgálhatja felül.
- [47] „Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntések alaptörvény-ellenességének alátámasztására. Ezért az indítvány nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét” {3179/2016. (IX. 26.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [48] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A bírósági döntéseket – az Alaptörvény felhatalmazása alapján – az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálata során.
- [49] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokoltá tenné.

[50] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 52. § (1b) pontjában, valamint 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1380/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3203/2019. (VII. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 57.Pkf.633.244/2018/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi személy az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben kérte a Fővárosi Törvényszék 57.Pkf.633.244/2018/7. számú végzése, és ezzel összefüggésben a Budai Központi Kerületi Bíróság 7.P.22.077/2016/16. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. A megelőző bírósági eljárásban az indítványozó II. rendű perújító alperesként vett részt. A bírósági eljárás előzményei körében a következőket szükséges kiemelni.
- [3] A Fővárosi Törvényszék a perújítással érintett – 43.Pf.636.217/2014/6. számú – jogerős ítéletében helybenhagyta az elsőfokú bíróságnak azt a döntését, amelyben megállapította, hogy egy néhai magánszemély és az I. rendű alperes között a 2002. június 24-én létrejött adásvételi szerződés érvénytelen. A jogerős ítélet kötelezte ezért az indítványozót, hogy tűrje a szerződéskötés előtt fennállott helyzet visszaállítása körében a néhai magánszemély tulajdonjogára utalással a felperes tulajdonjogának öröklés jogcímén történő bejegyzését a tulajdonjogának egyidejű törlésével az illetékes földhivatalnál.
- [4] Az indítványozó részére a Fővárosi Törvényszék jogerős ítéletét 2014. október 27-én kézbesítették.
- [5] Az indítványozó a jogerős ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, amely alapján a Kúria a Pfv.VI.22.058/2014/10. számú döntésével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [6] Az indítványozó a Kúria döntése ellen alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amelyet az Alkotmánybíróság – a 2016. április 12-én meghozott – 3078/2016. (IV. 18.) AB végzéssel visszautasított.
- [7] Az indítványozó ezt követően terjesztett elő perújítási kérelmet a jogerős ítélettel szemben. Ebben előadta, hogy álláspontja szerint a perújítási kérelem benyújtására nyitva álló hat hónapos szubjektív határidőt az Alkotmánybíróság döntésétől kell számítani, mert ekkor szerzett tudomást a perújítást – véleménye szerint – megalapozó körülményekről.
- [8] A Budai Központi Kerületi Bíróság (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) a 7.P.22.077/2016/16. számú végzésével az indítványozó által 2016. június 7-én előterjesztett perújítás iránti kérelmet – mint érdemi tárgyalásra alkalmatlant – elutasította, mert megállapította, hogy az indítványozó a perújítási kérelmet – figyelemmel a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 260. § (1) bekezdés a) és c) pontjára, (2) bekezdésére és a 261. § (1) bekezdésére – elkészen terjesztette elő.
- [9] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: másodfokú bíróság) az 57.Pkf.633.244/2018/7. számú végzésével az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Indokolásában utalt arra, hogy a régi Pp. 261. § (1) bekezdése kétséget kizáróan a perújítással érintett ítélet jogerőre emelkedéséhez köti a perújítás előterjesztésére nyitva álló határidő kezdetét. Ez alól kivétel, ha a perújítás okáról a perújító fél később szerzett tudomást, vagy valamely tény, körülmény akadályozta a perújítási kérelem előterjesztésében. A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a felülvizsgálati kérelem és az alkotmányjogi panasz előterjesztése, illetve ezen eljárásokban a határozat bevétele, nem tekinthető a régi „Pp. 261. § (1) bekezdés második fordulata szerinti perújítási okról való későbbi tudomásszerzésnek, vagy akadálnak”.
- [10] A másodfokú bíróság a fellebbezésben foglaltakra tekintettel rámutatott továbbá, hogy a perújítási eljárás során a bíróság ugyan az általános szabályok szerint jár el, azonban a perújítás megengedhetősége körében hozott határozat nem olyan, külön eldöntésre alkalmas érdemi döntés, mely meghozatala előtt a bíróságnak a feleket tájékoztatnia kellene arról, hogy az eljárás határozathozatalra megérett, és a tárgyalást be kell rekeszteni.

- [11] A másodfokú bíróság utalt arra is, hogy az indítványozó által megjelölt okok a régi Pp. 260. § (1) bekezdés a) és c) pontja szerint egyébként sem szolgálhatnak perújítási eljárás alapjául.
- [12] 1.2. Az indítványozó álláspontja szerint a jogerős döntés sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, illetve a tisztességes eljárás részét képező indokolt bírói döntéshez való jogot és az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jogot.
- [13] 1.2.1. Az indítványozó álláspontja szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga azért sérült a megelőző bírósági eljárásban, mert a bíróságok tévesen – az Alaptörvény 28. cikkét sértő – módon értelmezték a régi Pp. 260. § (2) bekezdését. A régi Pp. hivatkozott rendelkezésének ugyanis az Alaptörvény 28. cikkére figyelemmel történő helyes értelmezése szerint a jelen ügyben a perújítási kérelem benyújtására megállapított határidőt az Alkotmánybíróság 3078/2016. (IV. 18.) AB végzése meghozatalától kell számítani. Az indítványozó ugyanis éppen azért nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, majd alkotmányjogi panaszt az ügyben, hogy a perújítás indokál megjelölt körülmény – a másodfokú bíróság nem bírálta el a tárgyalási jegyzőkönyv kiegészítése iránti kérelmét –, orvoslást nyerjen. Az Alkotmánybíróság döntését követően vált ugyanakkor egyértelművé, hogy ezt a tényt az indítványozó önhibáján kívül nem tudta az eljárás során érvényesíteni, vagyis ekkor valósultak meg a régi Pp. 260. § (2) bekezdésében foglalt törvényi feltételek.
- [14] Az indítványozó álláspontja szerint sérti a régi Pp. 145. § (1) bekezdését a másodfokú bíróságnak az az értelmezése, amely szerint csak érdemi döntés előtt kellene berekeszteni a tárgyalást.
- [15] 1.2.2. Az indítványozó álláspontja szerint sérti az indokolt bírói döntéshez való jogot, hogy az elsőfokú bíróság az eljárás során meghozott 7.P.22.077/2016/2. számú végzésével az eljárási illeték megfizetésére úgy hívta fel, hogy a végzésben nem indokolta meg az illeték kiszámítását.
- [16] 1.2.3. Az indítványozó álláspontja szerint az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog azért sérül az ügyben, mert az eljáró bíróságoknak több mint két évre volt szükség, hogy a perújítás megengedhetőségéről döntést hozzanak.
- [17] 1.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszának kiegészítésében – hivatkozva az Abtv. 32. § (1) bekezdésére is – rámutatott arra is, hogy az eljáró bíróságok megsértették az Emberi Jogok Európai Egyezményének (a továbbiakban: EJE) 6. cikk 1. bekezdését azzal, hogy a 2014. szeptember 5-én előterjesztett másodfokú tárgyalásról készült jegyzőkönyv kiegészítése iránti kérelmet nem bírálták el, és ezt a tényt a perújítási eljárásban nem tekintették perújítást megalapozó körülménynek.
- [18] 2. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [19] Az Alkotmánybíróság már előjáróban hangsúlyozza, hogy az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata alapján a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [20] 2.1. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság törvényi feltételeinek vizsgálata során megállapította, hogy az indítvány az Abtv. 27. §-án alapuló törvényi feltételeinek csak részben tesz eleget.
- [21] Az indítványozó hivatkozott az EJE 6. cikk 1. bekezdésének a sérelmére. Az Alkotmánybíróság az e körben előadott hivatkozásokat ugyanakkor nem tekintette önálló, érdemi elbírálásra alkalmas indítványi elemeknek. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés f) pontja alapján ugyanis kizárólag jogszabály (és nem bírói ítélet) nemzetközi szerződésbe ütközésének a vizsgálata kérhető, és az is csak az Abtv. 32. § (2) bekezdésében meghatározott indítványozói kör által, nem alkotmányjogi panasz keretében {3327/2018. (X. 16.) AB végzés, Indokolás [22]}. Nincs azonban hatásköre az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz alap-

ján indult eljárásban a bírói döntés nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára {3258/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [16]}.

- [22] 2.2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20], 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [23] 2.2.1. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét részben a tisztességes bírósági eljárásból fakadó indokolt bírói döntéshez való jogra tekintettel állította.
- [24] Az indokolt bírói döntéssel összefüggésben az Alkotmánybíróság következetes álláspontja, hogy „[a] tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}.
- [25] Az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú bíróság azzal sértette meg az indokolt bírói döntéshez való jogát, hogy az eljárás során felmerült eljárási illeték megfizetésére felhívó végzésben nem indokolta meg az eljárási illeték számításának módját.
- [26] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben rámutat, amint erre az indítványozó is hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság nem az eljárást lezáró döntésében, hanem a 2.P.22.077/2016/2. számú végzésével rendelkezett az eljárási illeték viseléséről. Következésképpen az alkotmányjogi panasszal támadott döntés nem tartalmaz e kérdésben rendelkezést, így a döntés indokolása sem érinthette ezt a kérdést.
- [27] Az indítvány ezért az indokolt bírói döntéshez való jog vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [28] 2.2.2. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog sérelmével összefüggésben is állította. Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá.
- [29] Az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog sérelme tekintetében az Alkotmánybíróság több polgári ügy vonatkozásában is úgy foglalt állást, hogy az eljárás elhúzódása miatt bekövetkezett esetleges jogsérelem az alkotmánybírósági eljárásban nem orvosolható {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [8]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}. Az Alkotmánybíróság az ügy észszerű időn belül történő elbírálásának jogával összefüggésben külön is kiemelte, hogy az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzódásából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti panasz esetén csupán az indítványban támadott bírósági ítélet megsemmisítése felől rendelkezhet. Az ítéletek megsemmisítése révén viszont a bírósági eljárás újra kezdetét venné, ezáltal a per csak tovább húzódna. „A panaszos által sérelmezett pertartam, mint az adott pert jellemző körülmény olyan törvényességi szakkérdés, amelynek megítélése nyilvánvalóan nem tartozik az Alkotmánybíróság vizsgálódási körébe” {3174/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [20]; 3247/2018. (VII. 11.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [30] Erre tekintettel az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog vonatkozásában sem merül fel a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés.
- [31] 2.2.3. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét az alábbi indokok miatt is állította.
- [32] Az eljárt bíróságok a régi Pp. 260. § (2) bekezdését az Alaptörvény 28. cikkében foglaltakat figyelmen kívül hagyva értelmezték, ezért a perújításra nyitva álló határidő kezdetét tévesen határozták meg. Az eljárt bíróságok a 2014. szeptember 5-én előterjesztett másodfokú tárgyalásról készült jegyzőkönyv kiegészítése iránti kérelmet nem bírálták el, és ezt a tényt a perújítási eljárásban nem tekintették perújítást megalapozó körülménynek, amely a régi Pp. 260. § (1) bekezdés a) és c) pontjába ütközik. Az elsőfokú bíróság a régi Pp. 145. §-át sértő módon a perújítás megengedhetősége körében tartott tárgyalást nem rekesztette be, és a feleket a döntés meghozatala előtt a határozathozatalra nem figyelmeztette.

- [33] Az Alkotmánybíróság az indítványozó által hivatkozottakkal összefüggésben a következőkre mutat rá.
- [34] Az alkotmányossági felülvizsgálat kereteit meghaladja annak vizsgálata, hogy az eljáró bíróságoknak a régi Pp. 145. §-át, a 260. § (1) bekezdés a) és c) pontját, vagy a 260. § (2) bekezdését miként kell értelmezniük, és ezen értelmezés alapján a konkrét ügyben hogyan kell a szabályokat alkalmazniuk. Ezek olyan, a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó szakjogi, illetve kizárólag törvényértelmezési kérdések, amelyekben az Alkotmánybíróság nem foglalhat állást {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [35] Az Alkotmánybíróság azt vizsgálhatta, hogy az indítványozó által hivatkozott eljárási szabálysértések akár önmagukban, akár együttes hatásukban felvetik-e a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben a bírói döntés alaptörvény-ellenességének a kételyét. Az Alkotmánybíróság ennek során pedig azt állapította meg, hogy az eljáró bíróságok az adott eljárás keretei között – amelynek a tárgya kizárólag az indítványozó által előterjesztett perújítás megengedhetősége volt –, az irányadó eljárási szabályok alapján, döntésüket megindokolva hozták meg az indítvánnyal támadott végzéseiket. A végzésekkel összefüggésben megfogalmazott általános kritika nem teszi érdemben felülvizsgálhatóvá a panaszt pusztán azáltal, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozik.
- [36] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben nem veti fel a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy ezzel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [37] 3. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 27. §-ában foglalt követelményeknek, részben pedig az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), f) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1405/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3204/2019. (VII. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VII.30.211/2018/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Szajkó István (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője (dr. Horváth Béla, 1121 Budapest, Sün utca 12.) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó egy sajátos hitelkonstrukció keretében kötött szerződést egy bankkal (a továbbiakban: hitelező), valamint egy biztosítótársasággal (a továbbiakban: biztosító). A konstrukció lényege az, hogy az adós a kölcsönszerződéssel együtt életbiztosítási szerződést is köt, és az életbiztosítás díjának rendszeres fizetésével halmozza fel a kölcsön tőkerészét. A biztosítási díjat a biztosító befekteti és kamatoztatja, továbbá a kölcsönszerződésben megjelölt időpontokban törleszti a kölcsön tőkerészét. A befektetések hozama ingadozhat, így előfordulhat, hogy a befektetett összeg nem fedezi a tőkét, ezért a biztosító a törlesztést nem garantálja. A kölcsönszerződést az indítványozó és a hitelező 2007. június 8-án kötötték meg az alapperben III. rendű alperesként részt vett közjegyzőhelyettes (a továbbiakban: III. rendű alperes) előtt. A szabad felhasználású kölcsön összegét svájci frank devizában határozták meg. Az indítványozó aláírásával igazolta, hogy részletes tájékoztatást kapott a hitelhez kapcsolódó teljes hiteldíj összetételéről, a kölcsönkérelemben szereplő nyilatkozatok tartalmát megismerte és azokat elfogadta, megismerte a devizahitelek kockázatairól szóló kiadványban foglaltakat, az életbiztosításhoz kapcsolódó hitelfelvételi lehetőségeket, annak alapvető feltételeit, valamint átvette a tájékoztatás egy példányát, amiben egyebek mellett az szerepel, hogy a biztosító nem garantálja a tőketörlesztést.
- [3] Az alapper felperesei – köztük az I. rendű felperes indítványozó – keresetet indítottak a hitelező jogutódjával, a szerződéskötésben közreműködött közjegyzővel és annak helyettesével, egy másik bankkal, valamint egy faktoring céggel szemben. Keresetükben a kölcsönszerződés, valamint a kapcsolódó biztosítási szerződések érvénytelenségének megállapítását kérték. Álláspontjuk szerint a szerződések a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 200. § (2) bekezdése alapján, jogszabályba ütközés miatt semmisek, mert ellentétesek a régi Ptk. 209. § (1)–(4) bekezdéseivel, a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 213. § (1)–(4) bekezdéseivel, valamint a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény 120–129. §-aival. Állították továbbá azt is, hogy a szerződések megtévesztés, tévedés útján jöttek létre, ezért a régi Ptk. 210. § (1) és (4) bekezdéseibe, 235. § (1) bekezdésébe, valamint 236. § (1) bekezdésébe és (2) bekezdés a) pontjába ütköznek. Mindezek jogkövetkezményeként kérték az eredeti állapot helyreállítását oly módon, hogy a 23 030 000 Ft kölcsönösszegbe be kell számítani a már kifizetett 11 577 803 Ft-ot, és a felperesek az így fennmaradó 11 482 227 Ft-ot fizetik meg a hitelező jogutódjának. A felperesek továbbá kártérítés egyetemleges megtérítésére kérték kötelezni az alpereseket azért, mert összehangolt módon úgy írták alá velük a szerződést, hogy annak tartalmát előzetesen nem ismertették velük.
- [4] A perben a Pécsi Törvényszék járt el első fokon, amely elutasította a felperesek kereseteit. Ítélete értelmében az eredeti állapot helyreállítása mint a szerződés érvénytelenségének jogkövetkezménye a dolgok átruházására irányuló szerződések körében alkalmazható, ebből következően a konkrét ügyben nincs helye. Az érvénytelenség sem a semmisség, sem a megtámadhatóság alapján nem állapítható meg. A szerződések nem ellentétesek a régi Hpt. hivatkozott rendelkezéseivel, rendelkeznek mindazokkal a tartalmi elemekkel, amelyek hiánya a törvény értelmében semmisséget eredményezne. A tisztességtelenség körében a felperesek nem állítottak konkrétumokat, ezért az erre alapított követeléseiknek a törvényszék nem adhatott helyt. Az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségével kapcsolatos kifogások körében a törvényszék rámutatott arra, hogy a Kúriának a pénzügyi

intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben, valamint a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvényben foglaltaknak megfelelően az elszámolás megtörtént, ezért az ezzel kapcsolatos igényeket figyelmen kívül hagyta. A jogszabályba ütközésre való hivatkozás a Pécsi Törvényszék megítélése szerint több okból nem megalapozott. A régi Hpt.-nek a perben felhívott 203. § (1) bekezdés *b)* pontja a szerződéskötés időpontjában nem létezett. A 203. § (1) bekezdésében előírt, a pénzügyi szolgáltatások igénybevehetőségéről való tájékoztatás kapcsán fel sem merült, hogy az ne lett volna hozzáférhető az ügyfélfogadásra nyitva álló helyiségben. Ugyancsak nem volt megállapítható az, hogy az alperesek ne az elvárható gondossággal és szakértelemmel, a pénzügyi intézmény és az ügyfelek érdekeinek figyelembevételével jártak volna el a jogszabályoknak megfelelően. A felperesek ugyan nem kaptak szerződéstervezetet, azonban a szerződések lényeges tartalmáról tájékoztatták őket. A felperesek nem bizonyították továbbá, melyik szerződéses feltétel alapos megismerésére nem volt lehetőségük, az pedig, hogy a közjegyző nem olvasta fel a szerződéstervezetet, ugyancsak nem bizonyítja, hogy a szerződéses feltételek megismerésére ne lett volna lehetőségük. A Pécsi Törvényszék rámutatott arra is, hogy a felperesek saját bevallásuk szerint sem olvasták el a szerződéstervezetet a megkötéskor, csak két-három hónappal a szerződéskötést követően, továbbá akkor, amikor a 2008-as gazdasági válság következtében megemelkedtek a törlesztőrészletek és nehézségbe ütközött a kölcsöntartozás törlesztése. Álláspontja szerint az minimálisan elvárható a kölcsönvevőtől, hogy a szerződést áttanulmányozza, az általa nem értett részekről tájékoztatást kérjen, ennek elmulasztása pedig a kölcsönvevő terhére esik.

- [5] A szerződés megítésvetés, illetve tévedés jogcímén való megtámadhatósága körében a Pécsi Törvényszék megállapította, hogy a felperesek követelése elévült a régi Ptk. 236. § (1) bekezdése, valamint (2) bekezdés *a)* pontja alapján. A kártérítési igényt pedig arra tekintettel utasította el, hogy a felperesek nem bizonyították a kár összetevőinek a fennállását, továbbá az állított kár a kölcsön megtérítésének nehézségeiben mutatható ki, ez azonban nem az alperesek megítésvetítő magatartásának következménye, hanem a szerződés teljesítéséből fakad.
- [6] A szerződéstervezet közjegyző általi felolvasásának elmaradásával kapcsolatban arra mutatott rá a törvényszék, hogy ez csak a szerződések közokirat jellegét befolyásolja, nevezetesen a szerződések nem közokiratnak, hanem teljes bizonyító erejű magánokiratnak minősülnek. A kölcsönszerződés, illetve biztosítási szerződés érvényességéhez a törvény nem írja elő a közokirati minőséget, ezért a felolvasás elmaradása nem érinti a szerződés létrejöttét és érvényességét, az okirat alkalmas lett a joghatások kiváltására, valamint alkalmas arra, hogy tanúsítsa a benne foglalt szerződéses tartalmat, ami a felek akaratával megegyező. A felolvasás elmaradása nem eredményezett jogellenes kárt sem a felperesek oldalán, mert az csak akkor merült volna fel, ha az elmaradás következtében a szerződéskötés is megghiúsult volna.
- [7] A felperesek fellebbeztek az elsőfokú ítélet ellen, és elsődlegesen annak megváltoztatását, másodlagosan, illetve harmadlagosan, annak – eltérő jogcímenek történő – hatályon kívül helyezését kérték. A Pécsi Ítéltábla az ítéletet helybenhagyta annyi módosítással, hogy mellőzte annak megállapítását, hogy a szerződés felolvasása nem történt meg, ezzel ugyanis szükségtelen foglalkozni, mert a felolvasás időigényességének és a ráfordított időnek a kölcsönös viszonya nem ellenőrizhető.
- [8] A felperesek a jogerős ítélet felülvizsgálatát kérték a Kúriától. Kifogásolták, hogy az elsőfokú bíróság elmulasztotta a tárgyalás berekesztésére történő figyelmeztetést, ezért nem volt lehetőségük összefoglalóan előadni a jogi álláspontjukat. Emellett állították, hogy az alperesek megítésvetítően jártak el velük szemben, továbbá sérelmezték, hogy a bíróságok nem vették figyelembe azt, hogy a hitelező egyoldalúan változtathatta meg a kölcsönszerződés feltételeit. Előadták, hogy a másodfokú eljárás előadó bírója egy szakmai rendezvényen olyan nyilatkozatot tett a devizahiteles ügyekkel kapcsolatban, amelyből elfogultságára lehet következtetni. Hivatkoztak továbbá az Európai Unió Bíróságának gyakorlatára és előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését kérték. Egyebekben azt kifogásolták, hogy az eljáró bíróságok nem tekintették irányadónak tényállításait, illetve nem fogadták el a bizonyítási indítványait.
- [9] A Kúria hatályában fenntartotta a jogerős ítéletet. Az előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezésére irányuló kérelmet elutasította, mert úgy ítélte meg, hogy nem merült fel olyan jogkérdés, ami azt indokolná. A Pécsi Ítéltábla előadó bírójának elfogultságára alapított kifogást nem fogadta el, mert az előadott bizonyítékot – egy állítólag a sajtóban is megjelent nyilatkozatról szóló e-mailt – nem tekintette az elfogultság bizonyítására

alkalmasnak. A Kúria a jogerős ítéletet kellően megindokoltnak tartotta, és egyetértett a bíróságok megállapításaival, valamint következtetéseivel.

- [10] 2. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal támadta a Kúria felülvizsgálati ítéletét a Pécsi Ítéltábla, valamint a Pécsi Törvényszék ítéleteire kiterjedően, és az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján kérte azok megsemmisítését. Panaszát arra alapította, hogy álláspontja szerint a Kúria tisztességtelen bírósági eljárásban született ítéletet tartott fenn hatályában. A bíróságok jogellenesen állapították meg a kölcsönszerződés létrejöttét, mert törvénybe ütközik, hogy nem tájékoztatták őt a szerződéstervezet tartalmáról, a közjegyző pedig azt nem olvasta fel előttük a közokiratba foglalás során. A kölcsönszerződés – ellentétben az eljáró bíróságok állításával – teljes bizonyító erejű magánokirat formájában sem jött létre, mert annak kiállítására a közjegyző nem jogosult. Az elsőfokú bíróság törvénytelenül járt el, amikor nem figyelmeztette a felpereseket az ítélet meghozatalát megelőző utolsó tárgyalás berekesztését megelőzően, és ezzel ellehetetlenítette a bizonyítást. Az indítványozó sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság úgy módosította az elsőfokú ítéletben megállapított tényállást, hogy megtörtént a szerződéstervezet felolvasása a közjegyző előtt, az ugyanis az ott töltött mintegy 45 perc alatt lehetetlen. A másodfokú ítélet törvényellenesen született meg azért is, mert olyan bíró vett részt a meghozatalában, akivel szemben relatív kizárási ok áll fenn. Az indítványozó kifogásolta továbbá, hogy a közjegyző által hitelesített kölcsönszerződés mint közokirat létre nem jöttével kapcsolatos érveiről úgy foglaltak állást a bíróságok, hogy azok nem bírnak jelentőséggel, mert senki nem állította a perben, hogy a felperesek megismerhették a szerződés szövegét. Összességében az eljárás a közjegyzők pártatlan jogszolgáltatási tevékenységének kiüresítését eredményezte. Az indítványozó következetesen hangsúlyozta, hogy a hitelező, valamint a közjegyző és a közjegyzőhelyettes tudatosan összejátszottak azért, hogy a tisztességtelen szerződés megkötésére rábírják őket. A törvénytelen szerződés törvényesként elfogadása, valamint a felperesek, köztük az indítványozó bizonyítékainak, álláspontjának figyelmen kívül hagyása az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét valósította meg.
- [11] A fentiekén túl az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésébe ütközik az, hogy a kölcsönszerződés részét képező, az alapperben vitatott dokumentumot – az 50. számú mellékletet – a felperesek nem kaphatták meg az alapperben. A melléklet jogosította volna fel a hitelezőt az adós adatainak kezelésére. Az indítványozó ezt nem kapta kézhez, ezért nem is hatalmazhatta fel a hitelezőt az adatkezelésre.
- [12] Az indítványozó egyebekben kifejtette, hogy a közjegyzők visszaélésszerű eljárásának büntetőjogi megítélése kérdéses, mivel nincs olyan egzakt tényállás, ami alapján szankcionálni lehetne az ilyen cselekményeket.
- [13] Végül az indítványozó kérte a jogerős ítélet végrehajtásának felfüggesztését az Abtv. 61. § (1) bekezdése alapján.
- [14] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az indítvány megfelel-e a törvényben foglalt befogadási feltételeknek, és így alkalmas-e az érdemi elbírálásra. E vizsgálat során az alábbi következtetésekre jutott.
- [15] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. A jelen ügyben benyújtott alkotmányjogi panasz nem vetett fel ilyen kérdéseket. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban, hogy a rendes bíróságok hatáskörébe tartozó ténymegállapítás, illetve jogértelmezés körében nem végez felülbírálatot, ellenkező esetben ugyanis úgy válna „negyedfokú bírósággá” {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}, hogy az arra való felhatalmazás nem vezethető le az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésében meghatározott alkotmányos rendeltetéséből, valamint a részére az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjában biztosított hatásköréből. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tartalmának kifejtésekor az Alkotmánybíróság megerősítette ezt a korlátot, és hangsúlyozta: „nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. A tisztességes bírósági eljáráshoz való alapvető jog azt követeli meg a bíróságoktól, hogy az eljárási szabályokat az Alaptörvénynek megfelelően alkalmazzák, és azt a minimális követelményt mindenképpen előírja, hogy „a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. A jelen esetben az ügy irataiból kitűnően az alapperben eljáró bíróságok vizsgálták

mindazokat a kérdéseket, amelyeket a felperesek kereseti kérelmükben előadtak és megindokolták, miért az irányadónak tekintett tényállást fogadták el valónak és mely állításokat, milyen okból tekintették relevánsnak vagy irrelevánsnak. A kereseti kérelem egyfelől a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítására irányult akár a semmisség, akár a megtámadhatóság jogcímén, másfelől pedig a felperesek által állított kár megtérítésére az alperesek részéről. Az eljáró bíróságok megindokolták, miért tartották megalapozatlannak ezeket a követeléseket (a törvény szerinti semmisségi okok fennállását nem tartották megállapíthatónak, a megtámadási határidő pedig eltelt), számot adtak arról, miért ítélték úgy, hogy a kárfelelősség konjunktív elemei nem valósultak meg (a vagyonsökkenés a szerződés teljesítéséből, nem az alperesek jogellenes magatartásából fakadt, a közjegyzőhelyettes magatartása pedig nem értékelhető jogellenesként), és indokát adták annak is, miért tekinthető megtörténtnek az egyoldalú szerződésmódosítással kapcsolatos elszámolás (a kérdést a Kúria 2/2014. számú polgári jogegységi határozatával kapcsolatos törvények rendezték). A tárgyalás berekesztésére történő figyelmeztetés elmulasztását illetően szintén kifejtette a Pécsi Ítéltábla, hogy az adott körülmények között miért nem minősül lényeges eljárási szabálysértésnek, amely az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését indokolná (a felpereseknek volt lehetőségük előadni álláspontjukat és bizonyítékaikat, éltek a lehetőséggel, az elsőfokú bíróság pedig érdemben és részletesen foglalkozott az általuk előadottakkal). A tény- és jogkérdések felülbírálata a fentieknek megfelelően nem az Alkotmánybíróság hatásköre, ebből következően az indítvány nem vet fel olyan szempontot, amely az Abtv. 29. § szerinti befogadást indokolná.

- [16] Az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében foglalt személyes adatok védelméhez való joggal kapcsolatosan előadottak szintén csak a bíróságok ténymegállapítását kifogásolják. Az eljáró bíróságok számot adtak arról, miért nem bír jelentőséggel az ügy megítélése szempontjából a kérdéses 50. számú melléklet (a felperesek tudhatták, hogy a szerződéskötés céljából használni fogják az általuk egyébként is rendelkezésre bocsátott adatokat, továbbá a formanyomtatvány használata vagy annak mellőzése a jogviszonyra nem hat ki). Az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételek ezért ebben a tekintetben sem teljesültek.
- [17] 4. Az indítvány nem vetett fel alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, ezért azt az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.
- [18] 5. Az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság a jogerős ítélet végrehajtását az alkotmányjogi panasz eljárásának befejezéséig függessze fel. Az Alkotmánybíróság kivételesen, az Abtv. 61. § (1) bekezdésében foglalt körülmények fennállása esetén hívhatja fel a bíróságot a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére, jelen ügyben azonban a visszautasításra tekintettel erről nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/757/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3205/2019. (VII. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Törvényszék 1.Bpkf.441/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó és egy másik magánszemély – aki az alkotmányjogi panasz szerint maga is indítványozóként fellépve saját ügyében személyesen, valamint az indítványozó képviselője) eljárva – alkotmányjogi panasz indítványt terjesztettek elő, amelyet 2018. április 3-án nyújtottak be az elsőfokú bíróságon. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszban kérték, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Székesfehérvári Törvényszék Bv.907/2017/2. számú végzése és a Székesfehérvári Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Bpkf.441/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat, mivel a hivatkozott bírósági végzések az indítvány szerint sértik az Alaptörvény XXVIII. cikkében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogukat.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó – korábbi fogvatartott –, meghatalmazott képviselője útján kártalanítás iránti kérelmet nyújtott be 2017. június 1. napján a Székesfehérvári Törvényszéken 2007. december 30-a és 2016. december 31-e közötti időszakra vonatkozóan az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményei miatt, majd ezt követően több büntetés-végrehajtási (a továbbiakban: Bv.) intézettel szemben a megfelelő mozgáster és légtér biztosításáig kártalanítás megállapítását kérte túlzásúfolttság, a fogvatartásra szolgáló zárka rovarokkal való fertőzöttsége, valamint a nem megfelelő élelmezés és tisztálkodási lehetőség miatt. Az indítványozó ezt megelőzően, 2016. október 17. napján fent nevezett okokból kérelmet terjesztett elő képviselője útján az Emberi Jogok Európai Bíróságához (a továbbiakban: EJEB).
- [3] 1.2. A Székesfehérvári Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja Bv.907/2017/2. számú végzésében az indítványozónak az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt indult kártalanítási ügyében készült kérelmét érdemi vizsgálat nélkül elutasította, tekintettel arra, hogy azt nem az arra jogosult nyújtotta be, az indítványozó képviselője ugyanis nem minősül a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 3. § 15. pontja, valamint a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 44. § (1) bekezdése szerinti védőnek.
- [4] 1.3. Az 1.Bpkf.441/2017/2. számú végzésében a Székesfehérvári Törvényszék mint másodfokú bíróság az indítványozó kártalanítás iránti ügyében a képviselője által benyújtott fellebbezést szintén elutasította, az elsőfokú döntésben ismertetett indokok alapján. A törvényszék az indokolásban megjegyezte, hogy a végzéssel szemben az indítványozó képviselője élt ugyan fellebbezéssel, amihez csatolt egy, az indítványozó által ügyvéd részére adott meghatalmazást, ez azonban nem tette joghatályossá a fellebbezést, tekintve, hogy az elsőfokú döntést sem az indítványozó, sem az időközben meghatalmazott jogi képviselő nem támadta perorvoslással.
- [5] 1.4. Az indítványozó és az indítványozó képviselője ezt követően fordultak az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszukban arra hivatkoztak, hogy a támadott ítéletek sértik az Alaptörvény XXVIII. cikkében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogukat.
- [6] Előadták, hogy kártalanítás iránti igény benyújtására attól a naptól számított hat hónapos jogvesztő határidőn belül van lehetőség, amikor az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek. Magyarországon a fent nevezett sérelmek miatt 2017. január 1. napjától van lehetőség kártalanítási igény benyújtására, különb-

séget téve azok között, akik ezt megelőzően már nyújtottak be kérelmet az EJB felé, és azok között, akik nem. Az indítványozónak befogadott kérelme volt az EJB előtt.

- [7] Az EJB 2016. november 8-án hozott döntése értelmében valamennyi magyarországi fogvatartási körülménnyel kapcsolatos panasz vizsgálatát felfüggesztette 2017. augusztus 31. napjáig. A felfüggesztés eredményének bizonytalanságára tekintettel az indítványozó képviselője az indítványozó meghatalmazott EJB képviselőjeként anyagi és erkölcsi kötelezettségének érezte a hazai kártalanítási eljárás megindítását a Bv. intézet parancsnokának címzett panasszal, tekintettel a jogvesztési határidőre. Az indítványozó úgy véli, mivel a kártalanítási eljárás legfontosabb feltétele a panasz bejelentése, az ezt követő parancsnoki kötelezettségek (például a vizsgálat és a volt elítélt értesítése), nem alapozhatják meg a támadott bírói döntések jogalapját és indokolását. Az indítványozó képviselője előadta, hogy amennyiben a kártalanítási eljárást nem indítja el a parancsnoknak címzett panasszal az elévülési határidőn belül, a volt elítélt esetlegesen kártalanítási eljárást indíthatott volna ellene, amely terhét a képviselő nem vállalhatta magára az állam helyett.
- [8] Az alkotmányjogi panasz szerint a bíróság megsértette az indítványozó Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes hatósági eljáráshoz fűződő jogát, többek között azért, mert a Bv. intézet parancsnoka az elítéltet nem értesítette az eljárás megindításáról, sem arról, hogy saját ügyében személyesen, vagy meghatalmazott ügyvéd útján járhat el, így a bírósági szakban ennek pótlására nem volt lehetőség. Erre csak az elutasító végzés után nyílt lehetőség, amikor a kártalanítási képviselő – állítása szerint – azonnal ügyvédi meghatalmazással kérte a jogorvoslatot, a bíróság azonban a kérelmet alkotmányt sértően elutasította, megfosztva ezzel a korábbi elítéltet az őt megillető kompenzációtól. Úgy vélik, az, hogy az ügyvédi felhívás csatlósására nem érkezett felszólítás, sértette a tisztességes eljáráshoz való jogukat.
- [9] Az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint sérült az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk – az indítvány szerint tévesen megjelölve a (4), tartalma alapján egyértelműen megállapíthatóan – (3) bekezdésében biztosított védelemhez való joga. Állításuk szerint sem az elítélt, sem a meghatalmazott ügyvéd nem kapott értesítést az elsőfokú végzésről, így ők perorvoslattal nem élhettek. Sérelmezték továbbá, hogy a kártalanítási eljárást nem folytatták le kirendelt ügyvéd jelenlétében.
- [10] Álláspontjuk szerint sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog, mivel az indítványozó meghatalmazás által ügyvédi képviseletben eljárva orvosolta a döntési sérelmet, a bíróság ennek ellenére elutasította a kérelmét.
- [11] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség sérelme a nem kellő alaposággal elvégzett vizsgálat és az ennek értékeléséről történő számadás elmaradása miatt valósult meg az indítvány szerint. Azzal, hogy a bíróság indokolás nélkül mellőzte a kérelmezők és az ügyvédi meghatalmazás általi álláspontját, megsértette a tisztességes eljárás alkotmányos követelményét.
- [12] Az Alkotmánybíróság főtárgára hiánypótlásra hívta fel az indítványozót és az indítványozó képviselőjét, akik a felhívásra válaszolva a képviselő indítványozói érintettségét illetően, valamint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére és a XXVIII. cikk (3) bekezdésére vonatkozóan kiegészítették indítványukat.
- [13] 2. Az Abtv. 56. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 26–27. §-ok szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket.
- [14] 2.1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [15] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-ára alapul, amely szerint alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [16] A Székesfehérvári Törvényszék mint másodfokú bíróság ítélete ellen nincs helye jogorvoslatnak, az indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [17] Az indítványt az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztették elő.
- [18] Az alkotmányjogi panaszt benyújtók közül az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztett elő az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt. Az indítványo-

zó képviselője érintettségét azonban egy olyan feltételezésre alapította – az indítványozó által esetlegesen indított polgári peres kártalanítási eljárás lefolytatása az elítélt elhelyezéssel kapcsolatos kártalanítási igénye benyújtásának elmaradása miatt –, ami nem valósult meg. A támadott bírósági eljárás és a támadott döntés nem sérti az indítványozó képviselőjének Alaptörvényben biztosított jogát, a bíróság döntése rá vonatkozóan nem, csak az indítványozó tekintetében hozott hátrányos döntést, és az Alkotmánybíróságnak nincs tudomása az indítványozó által a képviselője ellen indított folyamatban lévő vagy már lezárt kártalanítási eljárásról, így az Alkotmánybíróság az indítványozó képviselőjének érintettsége hiányát állapította meg.

- [19] 2.2. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság ezt követően az indítvány befogadhatóságát kizárólag az indítványozó vonatkozásában vizsgálta. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk sérelmére a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, illetve a jogorvoslathoz és a védelemhez való jog ütközése okán hivatkozott, azonban ezen hivatkozások sérelmével összefüggésben nem terjesztett elő a saját maga alapjogsérelmét alátámasztó, alkotmányjogilag megalapozott indokolást, továbbá vélt jogsérelmét – amelyet sokszor téves alaptörvényi rendelkezésekre alapoz – nem indokolta megfelelően. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozva indokolást nem adott elő, mindössze a törvény szövegét ismertette és nagyrészt általánosságban hivatkozott a tisztességes (bírósági) eljárás követelményeire. A XXVIII. cikk (3) bekezdésében biztosított védelemhez való jog kapcsán az elsőfokú végzésről szóló értesítés elmaradását sérelmezte, illetve, hogy az eljárást nem folytatták le kirendelt bíró jelenlétében, ezek megítélése és vizsgálata azonban nem az Alkotmánybíróság feladata. A jogorvoslathoz való jog kapcsán álláspontja szerint sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított joga, azonban erre vonatkozóan sem adott alkotmányjogilag értékelhető indokolást, pusztán tényként kezelte, hogy a kártalanítási eljárásban az indítványozó a jogorvoslat folytán meghatalmazás által ügyvédi képviseletben eljárva orvosolta a döntési sérelmet. Az indítványozó hivatkozott továbbá (tartalma szerint) az indokolási kötelezettség megszegésére, az alkotmányjogi panasz azonban erre a pontra vonatkozóan sem tartalmazott értékelhető, alkotmányjogi érvekkel ellátott indokolást.
- [20] Mindezek alapján az indítványozó kérelme az indítványban megjelölt alaptörvényi rendelkezés vonatkozásában nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglaltaknak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatot követ ugyanis a tekintetben, hogy az indokolás hiánya az ügy érdemi elbírálásának akadálya {lásd például: a 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [21] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) és h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/721/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3206/2019. (VII. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Törvényszék 1.Bpkf.417/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó Budai Sándor (a továbbiakban: indítványozó) és egy másik magánszemély – aki az alkotmányjogi panasz szerint maga is indítványozóként fellépve saját ügyében személyesen, valamint az indítványozó képviselőjében (a továbbiakban: az indítványozó képviselője) eljárva – alkotmányjogi panasz indítványt terjesztettek elő, amelyet 2018. április 3-án nyújtottak be az elsőfokú bíróságon. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszban kérték, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Székesfehérvári Törvényszék Bv.793/2017/9. számú végzése és a Székesfehérvári Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Bpkf.417/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat, mivel a hivatkozott bírósági végzések az indítvány szerint sértik az Alaptörvény XXVIII. cikkében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogukat.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó – korábbi fogvatartott –, meghatalmazott képviselője útján kártalanítás iránti kérelmet nyújtott be 2017. június 1. napján a Székesfehérvári Törvényszéken 2014. január 31-e és 2016. augusztus 19-e közötti időszakra vonatkozóan az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményei miatt, majd ezt követően több büntetés-végrehajtási (a továbbiakban: Bv.) intézettel szemben a megfelelő mozgástér és légtér biztosításáig kártalanítás megállapítását kérte túlzásúfokosság, a fogvatartásra szolgáló zárka rovarokkal való fertőzöttsége, valamint a nem megfelelő étellemezés és tisztálkodási lehetőség miatt. Az indítványozó ezt megelőzően, 2016. február 2. napján fent nevezett okokból kérelmet terjesztett elő képviselője útján az Emberi Jogok Európai Bíróságához (a továbbiakban: EJEB).
- [3] 1.2. A Székesfehérvári Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja Bv.793/2017/9. számú végzésében az indítványozónak az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt indult kártalanítási ügyében készült kérelmét érdemi vizsgálat nélkül elutasította, tekintettel arra, hogy azt nem az arra jogosult nyújtotta be, az indítványozó képviselője ugyanis nem minősül a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 3. § 15. pontja, valamint a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 44. § (1) bekezdése szerinti védőnek.
- [4] 1.3. Az 1.Bpkf.417/2017/2. számú végzésében a Székesfehérvári Törvényszék mint másodfokú bíróság az indítványozó kártalanítás iránti ügyében a képviselője által benyújtott fellebbezést szintén elutasította, az elsőfokú döntésben ismertetett indokok alapján. A törvényszék az indokolásban megjegyezte, hogy a végzéssel szemben az indítványozó képviselője élt ugyan fellebbezéssel, amihez csatolt egy, az indítványozó által ügyvéd részére adott meghatalmazást, ez azonban nem tette joghatályossá a fellebbezést, tekintve, hogy az elsőfokú döntést sem az indítványozó, sem az időközben meghatalmazott jogi képviselő nem támadta perorvoslással.
- [5] 1.4. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszukban arra hivatkoztak, hogy a támadott ítéletek sértik az Alaptörvény XXVIII. cikkében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogukat.
- [6] Előadták, hogy kártalanítás iránti igény benyújtására attól a naptól számított hat hónapos jogvesztő határidőn belül van lehetőség, amikor az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek. Magyarországon a fent nevezett sérelmek miatt 2017. január 1. napjától van lehetőség kártalanítási igény benyújtására, különb-

séget téve azok között, akik ezt megelőzően már nyújtottak be kérelmet az EJB felé, és azok között, akik nem. Az indítványozónak befogadott kérelme volt az EJB előtt.

- [7] Az EJB 2016. november 8-án hozott döntése értelmében valamennyi magyarországi fogvatartási körülménnyel kapcsolatos panasz vizsgálatát felfüggesztette 2017. augusztus 31. napjáig. A felfüggesztés eredményének bizonytalanságára tekintettel az indítványozó képviselője az indítványozó meghatalmazott EJB képviselőjeként anyagi és erkölcsi kötelezettségének érezte a hazai kártalanítási eljárás megindítását a Bv. intézet parancsnokának címzett panasszal, tekintettel a jogvesztési határidőre. Az indítványozó úgy véli, mivel a kártalanítási eljárás legfontosabb feltétele a panasz bejelentése, az ezt követő parancsnoki kötelezettségek (például a vizsgálat és a volt elítélt értesítése), nem alapozhatják meg a támadott bírói döntések jogalapját és indokolását. Az indítványozó képviselője előadta, hogy amennyiben a kártalanítási eljárást nem indítja el a parancsnoknak címzett panasszal az elévülési határidőn belül, a volt elítélt esetlegesen kártalanítási eljárást indíthatott volna ellene, amely terhét a képviselő nem vállalhatta magára az állam helyett.
- [8] Az alkotmányjogi panasz szerint a bíróság megsértette az indítványozó Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes hatósági eljáráshoz fűződő jogát, többek között azért, mert a Bv. intézet parancsnoka az elítéltet nem értesítette az eljárás megindításáról, sem arról, hogy saját ügyében személyesen, vagy meghatalmazott ügyvéd útján járhat el, így a bírósági szakban ennek pótlására nem volt lehetőség. Erre csak az elutasító végzés után nyílt lehetőség, amikor a kártalanítási képviselő – állítása szerint – azonnal ügyvédi meghatalmazással kérte a jogorvoslatot, a bíróság azonban a kérelmet alkotmányt sértően elutasította, megfosztva ezzel a korábbi elítéltet az őt megillető kompenzációtól. Úgy vélik, az, hogy az ügyvédi felhívás csatlósására nem érkezett felszólítás, sértette a tisztességes eljáráshoz való jogukat.
- [9] Az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint sérült az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk – az indítvány szerint tévesen megjelölve a (4), tartalma alapján egyértelműen megállapíthatóan – (3) bekezdésében biztosított védelemhez való joga. Állításuk szerint sem az elítélt, sem a meghatalmazott ügyvéd nem kapott értesítést az elsőfokú végzésről, így ők perorvoslattal nem élhettek. Sérelmezték továbbá, hogy a kártalanítási eljárást nem folytatták le kirendelt ügyvéd jelenlétében.
- [10] Álláspontjuk szerint sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog, mivel az indítványozó meghatalmazás által ügyvédi képviseletben eljárva orvosolta a döntési sérelmet, a bíróság ennek ellenére elutasította a kérelmét.
- [11] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség sérelme a nem kellő alaposággal elvégzett vizsgálat és az ennek értékeléséről történő számadás elmaradása miatt valósult meg az indítvány szerint. Azzal, hogy a bíróság indokolás nélkül mellőzte a kérelmezők és az ügyvédi meghatalmazás általi álláspontját, megsértette a tisztességes eljárás alkotmányos követelményét.
- [12] Az Alkotmánybíróság főtárgára hiánypótlásra hívta fel az indítványozót és az indítványozó képviselőjét, akik a felhívásra válaszolva a képviselő indítványozói érintettségét illetően, valamint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére és a XXVIII. cikk (3) bekezdésére vonatkozóan kiegészítették indítványukat.
- [13] 2. Az Abtv. 56. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 26–27. §-ok szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket.
- [14] 2.1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [15] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-ára alapul, amely szerint alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [16] A Székesfehérvári Törvényszék mint másodfokú bíróság ítélete ellen nincs helye jogorvoslatnak, az indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [17] Az indítványt az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztették elő.
- [18] Az alkotmányjogi panaszt benyújtók közül az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztett elő az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt. Az indítványozó

zó képviselője érintettségét azonban egy olyan feltételezésre alapította – az indítványozó által esetlegesen indított polgári peres kártalanítási eljárás lefolytatása az elítélt elhelyezéssel kapcsolatos kártalanítási igénye benyújtásának elmaradása miatt –, ami nem valósult meg. A támadott bírósági eljárás és a támadott döntés nem sérti az indítványozó képviselőjének Alaptörvényben biztosított jogát, a bíróság döntése rá vonatkozóan nem, csak az indítványozó tekintetében hozott hátrányos döntést, és az Alkotmánybíróságnak nincs tudomása az indítványozó által a képviselője ellen indított folyamatban lévő vagy már lezárt kártalanítási eljárásról, így az Alkotmánybíróság az indítványozó képviselőjének érintettsége hiányát állapította meg.

- [19] 2.2. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság ezt követően az indítvány befogadhatóságát kizárólag az indítványozó vonatkozásában vizsgálta. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk sérelmére a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, illetve a jogorvoslathoz és a védelemhez való jog ütközése okán hivatkozott, azonban ezen hivatkozások sérelmével összefüggésben nem terjesztett elő a saját maga alapjogsérelmét alátámasztó, alkotmányjogilag megalapozott indokolást, továbbá vélt jogsérelmét – amelyet sokszor téves alaptörvényi rendelkezésekre alapoz – nem indokolta megfelelően. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozva indokolást nem adott elő, mindössze a törvény szövegét ismertette és nagyrészt általánosságban hivatkozott a tisztességes (bírósági) eljárás követelményeire. A XXVIII. cikk (3) bekezdésében biztosított védelemhez való jog kapcsán az elsőfokú végzésről szóló értesítés elmaradását sérelmezte, illetve, hogy az eljárást nem folytatták le kirendelt bíró jelenlétében, ezek megítélése és vizsgálata azonban nem az Alkotmánybíróság feladata. A jogorvoslathoz való jog kapcsán álláspontja szerint sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított joga, azonban erre vonatkozóan sem adott alkotmányjogilag értékelhető indokolást, pusztán tényként kezelte, hogy a kártalanítási eljárásban az indítványozó a jogorvoslat folytán meghatalmazás által ügyvédi képviseletben eljárva orvosolta a döntési sérelmet. Az indítványozó hivatkozott továbbá (tartalma szerint) az indokolási kötelezettség megszegésére, az alkotmányjogi panasz azonban erre a pontra vonatkozóan sem tartalmazott értékelhető, alkotmányjogi érvekkel ellátott indokolást.
- [20] Mindezek alapján az indítványozó kérelme az indítványban megjelölt alaptörvényi rendelkezés vonatkozásában nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglaltaknak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatot követ ugyanis a tekintetben, hogy az indokolás hiánya az ügy érdemi elbírálásának akadálya {lásd például: a 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [21] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) és h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/748/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3207/2019. (VII. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Balassagyarmati Törvényszék 13.Bf.109/2018/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó személyesen eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Balassagyarmati Törvényszék 13.Bf.109/2018/6. számú végzése (valamint az ennek alapjául szolgáló Balassagyarmati Járásbíróság 12.B.92/2018/4. számú ítélete) alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt, mivel a hivatkozott bírósági végzés az indítvány szerint sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését, valamint ezzel összefüggésben az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó 2017. március 20-án rágalalmazás vétsége miatt feljelentést tett egy magánszeméllyel szemben (a továbbiakban: vádlott), aki egy másik büntetőeljárásban – amely az indítványozó feljelentése alapján indult egy harmadik személlyel szemben –, egy 2014-es tanúkénti kihallgatása során (amelyről az indítványozó csak 2017. február 20-án értesült) – álláspontja szerint – rá nézve sérelmes kijelentéseket tett. Az indítványozó által vélt rágalalmazás alapjául szolgáló (másik büntetőügyben tett) tanúkihallgatása során a vádlott az állította, hogy az indítványozó ittas állapotban, verbálisan nekitámadt, és kérdőre vonta, hogy tud-e neki munkát szerezni. Amikor a vádlott a kérésre érdemben nem reagált – a tanúvallomás szerint – az indítványozó távozott, pár hónappal később azonban zavart állapotban ismét megjelent a vádlott munkahelyén. Aznap este a vádlott felhívta egy ismerősét és elmesélte neki, hogy az indítványozónak nincs munkája, a gyermekeit télen kizavarja a hóba és egyéb gondok is felmerülnek a családjában.
- [3] Az elsőfokú eljárás során a vádlott elismerte, hogy a feljelentésben szereplő állítások valóban elhangzottak, úgy vélte azonban, hogy ezzel nem követett el bűncselekményt, mivel ő csak tanúvallomás tételi kötelezettségének tett eleget.
- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletében a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján úgy döntött, hogy a vádlott cselekménye nem bűncselekmény (így őt felmentette), az irányadó bírósági gyakorlat szerint ugyanis nem valósít meg bűncselekményt az, aki egy folyamatban lévő ügyben, az ügy tárgyával összefüggésben, az ügy tisztázása érdekében tesz – gyalázkodástól és becsmérléstől mentes – tényállítást, akkor sem, ha az a kijelentés a becsület csorbítására objektíve alkalmas lenne. Az elsőfokú bíróság szerint a vádlott az alapeljárásban még csak ügyfél sem volt, ő pusztán a megindult büntetőeljárásban fejtette ki (többek között az azt feljelentésével megindító indítványozóval kapcsolatos) álláspontját tanúvallomásában. Az elsőfokú bíróság a tanúvallomás tartalmával kapcsolatban kiemelte, hogy azok szubjektív értékítéletet tartalmaztak, és így önmagában sem voltak alkalmasak a becsület csorbítására.
- [5] 1.2. Az elsőfokú ítélettel szemben az indítványozó fellebbezést nyújtott be a vádlott bűnösségének megállapítása érdekében. A másodfokon eljáró Balassagyarmati Törvényszék végzésében az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A másodfokú bíróság szerint az elsőfokú ítélet tényállása megalapozott volt, a levont következtetések okszerűek és helytállóak voltak. A másodfokú bíróság is megerősítette, hogy a bírói gyakorlat szerint a vádlott tanúvallomásában elhangzott állítások nem valósítják meg a rágalalmazás vétségét. Ezzel összefüggésben a másodfokú bíróság azt is hangsúlyozta, hogy egy büntetőeljárás során nem a tanú dönti el, hogy egy ügyben mi a releváns és mi nem az, így egy tanúnak mindig a legjobb tudása szerint kell felelnie a feltett kérdésekre, és ennek során nem hallgathat el semmit.

- [6] 1.3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, és kérte a másodfokú bíróság végzésének, valamint az elsőfokú bíróság ítéletének megsemmisítését, mivel álláspontja szerint azok sértik az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében deklarált jó hírnévhez való jogát, valamint ezzel összefüggésben az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését.
- [7] Az indítványozó alkotmányjogi panaszának indokolásában előadta, hogy véleménye szerint a bíróságok hibásan értelmezték a jogszabályokat, nem vették figyelembe az alkotmánybírósági gyakorlatot, és ok nélkül hagyták vizsgálat nélkül a vádlott kijelentéseinek gyalázkodó, becsmérlő jellegét. Úgy véli, hogy az elsőfokú ítélet és a másodfokú végzés által hivatkozott egységes bírói gyakorlat *contra legem*, ugyanis az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését figyelmen kívül hagyva nem veszi figyelembe a a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 229. § (1) bekezdését.
- [8] Az alkotmányjogi panasz beérkezését követően az Alkotmánybíróság Főtitkára hiánypótlásra szólította fel az indítványozót, aki ennek 2019. március 19-én eleget is tett. Kiegészített indítványában – álláspontja alátámasztására – hosszasan idézte az Alkotmánybíróság Alaptörvény hatályba lépése előtti, véleménynyilvánítással összefüggő gyakorlatát, kiemelve többek között, hogy a hamis tényállítások önmagukban nem állnak alkotmányos védelem alatt. Véleménye szerint a konkrét ügyben a bíróságok egyáltalán nem alkalmazták a Btk. 229. § (1) bekezdését, döntéseikben nem is hivatkoztak rá, ehelyett döntésüket kizárólag egy – álláspontja szerint *contra legem* – bírósági gyakorlatra alapozták, amely nincs tekintettel az alkotmányjogi összefüggésekre sem. Mindezek alapján úgy véli, hogy a bírósági döntések nem vették figyelembe a jó hírnévhez való jog és a véleménynyilvánítás szabadságának egymáshoz való viszonyát, így a bíróságok jogértelmezése alaptörvény-ellenes volt.
- [9] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [10] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [11] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz iránti kérelmében a törvényszéki végzés alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény VI. cikkének, valamint I. cikk (3) bekezdésének sérelmére alapozta. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [12] 2.2. A bíróság ítélete ellen nincs helye fellebbezésnek, az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [13] Az Alkotmánybíróság az 1/2015. (I. 16.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) részletesen vizsgálta, hogy egy büntetőügyben a sértetti pozíció megalapozhatja-e a személyes érintettséget, és ezáltal az indítványozói jogosultságot. E körben az Abh. indokolásában rögzítette, hogy a „panaszos [...] sértetti minőségén túl, magánvádlóként lépett fel az alapügyben és személyére vonatkozóan alapjogát érintő bírósági döntés született, mely szintén az alkotmányjogi panasz törvényi feltételeinek fennálltát igazolja” (Indokolás [9]). Jelen ügyben az indítványozó a vádlott által, a tanúvallomásában tett kijelentésekre reagálva rágalmazás miatt indított magánvádlóként eljárást. E tekintetben megállapítható tehát, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntetőeljárás az indítványozó személyes közreműködésével indult meg. Mindezek alapján az indítványozó érintettnek tekinthető, és így jogosult volt az alkotmányjogi panasz előterjesztésére.
- [14] Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványát.
- [15] 2.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének sérelmére, ezen cikk tekintetében azonban nem adott elő alkotmányjogilag értékelhető érvelést. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint pedig az indokolás hiánya {lásd pl. 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadályá.

- [16] 2.4. Az alkotmányjogi panaszában az indítványozó lényegében azt kifogásolta, hogy az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését sérti, hogy a bíróságok nem a jogszabályok, hanem az irányadó bírósági gyakorlat alapján hozták meg döntésüket. Ezzel összefüggésben fontos kiemelni, hogy az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz (elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], megerősítette többek között: 3117/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]). Mindezek mellett azt is fontos hangsúlyozni, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifejtett érvelése tartalmában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének vizsgálatát alapozhatná meg, erre azonban az indítványozó alkotmányjogi panaszában nem is hivatkozott. Így azonban indítványa e tekintetben nem felel meg az Abtv. 52. § (1a) bekezdés a) pontjának, azaz indítványa e tekintetben nem tartalmaz határozott kérelmet sem.
- [17] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/193/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3208/2019. (VII. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.III.10.041/2018/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 123. § második mondata, valamint a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény 11. § (1)–(4) bekezdései alaptörvény-ellenességének megállapítására és alkalmazási tilalom kimondására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselővel (Gremesperger Ügyvédi Iroda, dr. Gremesperger Gábor irodavezető ügyvéd, 1037 Budapest, Budai Nagy Antal utca 37. I/3.) eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdésére, valamint 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 39.M.722/2016/8. számú ítélete ellen benyújtott fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék 7.Mf.680.403/2017/4. számú jogerős ítélete, valamint a Kúria Mfv.III.10.041/2018/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásban megállapított tényállás szerint az indítványozó (aki a munkaügyi per felperese, a továbbiakban: felperes) tanító munkakörben 2004. szeptember 1-jétől 2016. április 7-ig határozatlan idejű munkaviszonyban állt az alperes alkalmazásában. Az indítványozó a 2014/2015-ös tanévben az első, míg a 2015/2016-os tanévben a második osztály osztályfőnöke volt. A 2014/2015-ös tanév végén az indítványozó az egyik tanulóknak kiállította az „Iskolalátogatási bizonyítvány az első osztály tanítási óráin részt vett tanuló számára” elnevezésű okiratot, amely azt jelentette, hogy a tanulóknak ismételt első osztályba kell járnia. Az alperes 2015. júniusi osztályozó értekezletén a résztvevő pedagógusok megszavazták, hogy a tanuló 2015 augusztusában osztályozó vizsgát tessen. Az alperes intézményvezetője 2015. augusztus 25-én feljegyzést készített és adott a felperesnek, mely szerint az adott tanuló 2015. augusztus 25-én (a 2015. június 15-én kapott bizonyítványa és jelentős hiányzása ellenére) osztályozó vizsgán vehet részt, valamint a sajátos nevelési igényű tanuló – a vizsgát követően – szülői kérésre egyéni tanrenddel folytatja tanulmányait. A 2015. augusztus 25-i osztályozó vizsga eredményeként a vizsgabizottság augusztus 26-án határozatot hozott arról, hogy a tanuló „a második osztályba léphet, egyéni szakértői vizsgálat alapján”.
- [3] Az indítványozónak mint osztályfőnöknek a kötelezettsége volt a 2015/2016. tanév második osztályos tanulói adatainak az osztálynaplóba való bevezetése. Mivel abba az indítványozó az alperes igazgatójának többszöri felszólítása ellenére sem vezette be nevezett tanuló adatait, ezért az alperes 2015. szeptember 11. napján a 281/2015. iktatószámú okiratban írásban utasította az indítványozót az egyéni tanrenddel tanuló diák adatainak, így tanulmányi eredményeinek, hiányzásainak, illetve egyéb bejegyzéseinek az osztálynaplóba való bevezetésére. Az indítványozó a munkáltatói utasításnak nem tett eleget, ezért az alperes 2015. szeptember 14-én kelt intézkedésében – a 2015. szeptember 11-én közölt intézkedésben foglaltak nem teljesítése miatt – az indítványozót a 284/2015. iktatószámú okiratban írásbeli figyelmeztetésben részesítette.
- [4] Az indítványozó felperesként keresettel élt a munkaügyi bíróság előtt, amelyben kérte a 2015. szeptember 10-én kelt egyedi utasítás érvénytelenségének megállapítását, valamint a 2015. szeptember 14-én kelt figyelmeztetés jogellenességének a megállapítását és hatályon kívül helyezését; arra az esetre, ha a bíróság az érvénytelenséget, valamint a jogellenességet megállapítja, kérte annak megállapítását, hogy az alperes megsértette a jóhírnevét, továbbá az alperes kötelezését a jogsértés abbahagyására, a további jogsértéstől való eltiltásra, és elégtétel adására oly módon, hogy a felperesi indítványozótól az alperes a munkahelyi nyilvánosság közlésével és mindazok tájékoztatásával, akik az esetről tudomást szereztek, kérjen bocsánatot és kötelezze

az alperest 1 161 480 Ft sérelemdíj megfizetésére. A felperes kérte továbbá, hogy a bíróság kötelezze az alperest 30 éves jubileumi jutalom címén 951 600 Ft és ezen összeg 2007. július 26-ától járó késedelmi kamata megfizetésére. Míg az alperes ellenkérelmében a munkáltatói utasítás és az írásbeli figyelmeztetés tárgyában a per megszüntetését, egyebekben a kereset elutasítását, másodlagosan valamennyi kereseti kérelem elutasítását kérte.

- [5] Az elsőfokú ítélet a felperes keresetét elutasította. Az alperes permegszüntetésre irányuló kérelmét elutasította, az írásbeli figyelmeztetést nem találta jogellenesnek. Az elsőfokú ítélet indokolása szerint a nevelőtestület [a köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 70. § (2) bekezdés *h*) pontja, 37. § (2) bekezdés 1. pontja, továbbá a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 1.) EMMI rendelet [a továbbiakban: EMMI.] 51. § (7) bekezdés *f*) pontja alapján] jogosult az osztályfőnök döntésével szemben arra az álláspontra helyezkedni, hogy a tanulót évisméltetés helyett osztályozó vizsgára bocsássa, és a vizsga eredményétől függően dönthet a magasabb évfolyamba lépésről is.
- [6] Az elsőfokú bíróság a felperes személyiségi jogai megsértésével, továbbá a sérelemdíjra való jogosultsággal összefüggésben kifejtette, miután a felperes azokat a munkáltatói intézkedésben és a figyelmeztetésben foglaltakra alapította, amelyek jogszerűek voltak, az a tény, hogy a felperes az alperes szakmai vitában kialakított, kulturált formában megfogalmazott, munkajogi kereteket meg nem haladó, valamint a felperes személyét nem sértő döntését nem tudta elfogadni, önmagában személyiségi jogi igényt nem alapoz meg. Továbbá egy jogellenes munkáltatói intézkedés is csak akkor alapoz meg sérelemdíj igényt, ha ahhoz a jogellenesség mellett a munkavállaló személyiségi jogait, jó hírnevét, becsületét sértő többlet tényállási elem is megvalósul.
- [7] Az elsőfokú bíróság a felperes 30 éves jubileumi jutalom iránti kereseti kérelmét azért utasította el, mert a felperesi igény elévült, ugyanis az 2007. július 26-án lett volna esedékes, azonban a felperes a bírósági felhívás ellenére sem igazolta az elévülési idő megszakítását.
- [8] A felperes az elsőfokú ítélet ellen fellebbezéssel élt, melyet a másodfokú bíróság – a tényállás kiegészítésével és az indokolás részbeni módosításával – helybenhagyott. A tényállást a másodfokú bíróság azzal egészítette ki, hogy a felperes 2004 előtt a Budapest Kőbányai Önkormányzat Általános Iskolájában közalkalmazotti jogviszonyban dolgozott, majd az alperesi intézmény az iskola átvételét vállalta, így a felperest a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 55–80. §-ában biztosított jogokkal és kötelezettséggel foglalkoztatták tovább, mely felperesi munkaviszony 2016. április 7-én felmondással megszűnt. Míg az indokolást a másodfokú bíróság azzal egészítette ki, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 123. §-ában foglalt konjunktív feltételek egyike sem teljesült, ugyanis a felperes munkaviszonya az alperesnél 2016. április 7-én megszűnt, így az alperes (a felperes munkaviszonyának megszűnése folytán) az utasítás teljesítésére nem kötelezhető, ezért a felperes jogainak az alperessel szembeni megóvása nem szükséges. Továbbá a régi Pp. 123. §-ában írt feltételekre való hivatkozás csak önálló megállapítási kereset kapcsán értelmezendő, a rendelkezésben írt feltételek a munkaviszony megszűnésére és arra figyelemmel sem teljesültek, hogy a felperes teljesítést kért.
- [9] Az utasítás jogszabályoknak való megfelelése tárgyában a másodfokú bíróság egyrészt kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság tévesen tájékoztatta a feleket arról, hogy annak jogszerűségét az alperesnek kell bizonyítania. Ugyanakkor a téves tájékoztatásnak, tekintve, hogy az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítást lefolytatta, az érdemi döntésre nem volt kihatása. Hangsúlyozta továbbá a másodfokú bíróság, hogy a jogszerű utasítás végrehajtását a felperes alaptalanul tagadta meg, mivel arra a nevelőtestülettől eltérő szakmai álláspontja alapján nem volt jogosult. Az utasítás teljesítési határidejével összefüggésben az ítélet indokolása rögzítette, hogy a felperesi tanúvallomás alapján (az alperes intézményvezetőjének „számtalan” szóbeli megkeresése alapján) a felperes külön teljesítési határidő nélkül is köteles volt az utasítás haladéktalan teljesítésére.
- [10] A másodfokú bíróság a személyiségi jogsértéssel összefüggő követelések elutasítására vonatkozó döntést – az indokolás részbeni módosításával – találta helytállónak. Annak indokolása kiemelte, hogy a jogi képviselővel eljáró felperes a perben az egészséghez való jogának sérelme miatt nem terjesztett elő kereseti kérelmet, erre vonatkozóan tényelőadást nem tett, jogi hivatkozást nem jelölt meg, ezért szükségtelen volt a felperes által indítványozott igazságügyi orvosszakértői bizonyítás elrendelése, továbbá ilyen felperesi kereseti követelés hiányában a másodfokú bíróság a jó hírnévhez való személyiségi jog megsértése miatti sérelemdíjra való jogosultság kérdésében foglalt állást.
- [11] A másodfokú bíróság a felperes látszólagos keresethalmazat esetében felmerülő vagylagos vagy eshetőleges kereseti kérelmek előterjesztésével összefüggésben kifejtette, hogy az adott ügyben a felperes illet nem terjeszthetett elő, továbbá nem határozta meg a vizsgálat kért sorrendjét sem. A másodfokú bíróság kifejtette,

hogy a felperes által állított személyiségi jogsérelem és az arra alapított kereseti kérelmek, mivel azok a felperes állítása szerint már bekövetkeztek, nem tekinthetők idő előttinek. Ugyanakkor a jubileumi jutalomra vonatkozó elsőfokú döntéssel a másodfokú bíróság szintén részben eltérő indokok alapján értett egyet. A másodfokú bíróság egyrészt megerősítette az elsőfokú ítéletet abban a részében, hogy a jubileumi jutalom 2007. július 26-án vált esedékessé és a felperest terhelte az elévülés megszakítására vonatkozó bizonyítási kötelezettség. A másodfokú bíróság a felperes fellebbezésében erre vonatkozóan előadott új bizonyítékokat nem tartotta figyelembe vehetőnek. Továbbá nem fogadta el azt az alperesi érvelést, amely szerint az elévülés csak a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) szerinti bírósági eljárást szakítja meg, a 2007-ben esedékessé vált jubileumi jutalom iránti követelés elévülésére ugyanis a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) rendelkezései nem alkalmazhatóak.

- [12] A másodfokú bíróság indoklásában kifejtette, a 2016. február 1-jei kifizetés ténye az elévülést valóban nem szakította meg, azonban nem azért, mert a kifizetés nem tekinthető elismerésnek (ahogy azt az alperes állította), hanem azért, mert a felperes igénye a kifizetéskor már elévült. Végül a másodfokú bíróság kifejtette, hogy a felperes alaptalanul kifogásolta a perköltség összegének sérelemdíj iránti követelése figyelembe vételével történő meghatározását. Ugyanis a felperes a sérelemdíj iránti követelést önálló kereseti kérelemként terjesztette elő, ezért az elsőfokú bíróság a pertárgy értékét helyesen állapította meg.
- [13] A felperes a jogerős ítélet ellen felülvizsgálati kérelemmel élt, melyben annak az elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését, a személyiségi jogsértés megállapítása és jogkövetkezményei alkalmazása, valamint a sérelemdíj megfizetése körében az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását, továbbá a 30 éves jubileumi jutalom megfizetésére, a 284/2015. számú írásbeli figyelmeztetés hatályon kívül helyezésére irányuló kereseti kérelmeinek helyt adó döntés meghozatalát, illetve a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett másodlagosan a kereseti kérelmeinek helyt adó döntés meghozatalát, továbbá az alperes költségeiben való marasztalását kérte. Míg az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet „helybenhagyására”, valamint a felperes költségekben való marasztalására irányult.
- [14] A Kúria a Fővárosi Törvényszék 7.Mf.680.403/2017/4. számú ítéletét hatályában fenntartotta. A kúriai ítélet indoklása – utalva a régi Pp. 275. § (2) bekezdésére – hangsúlyozta, hogy eljárása során az elsőfokú bíróság eljárásával és ítéletével kapcsolatos kifogásokat csak a fellebbezésben sérelmezett és a jogerős ítélettel érintett rendelkezések, továbbá indokok figyelembe vételével vizsgálta. Kiemelte, hogy az első- és másodfokú bíróság eljárásaiban lényeges, az ügy érdemére kiható jogszabálysértést nem állapított meg, továbbá a jogerős ítélet indokaival nagyrészt egyetértett, az eljáró bíróságok a döntéshozatalhoz szükséges tényállást megállapították.
- [15] A munkáltatói utasítás és az írásbeli figyelmeztetés jogszerűségével kapcsolatban kifejtette, hogy a másodfokú bíróság a felperes által hivatkozott jogszabályok helyes értelmezésével és alkalmazásával alakította ki arra vonatkozó álláspontját, hogy a felperes a nevelőtestület döntését és az azon alapuló intézkedést (a tanuló osztálynaplóba való bejegyzésének végrehajtását) sem az Nkt., sem az EMMI-r. vonatkozó rendelkezései alapján nem tagadhatta meg, így az ennek elmulasztása miatt kiadott írásbeli figyelmeztetés nem minősült jogellenesnek. A felperes tévesen hivatkozott arra is, hogy az alperesi intézkedések az osztályfőnök közigazgatási hatáskörébe tartozó döntés elvonását eredményezték. Megállapította továbbá, hogy a felperesnek az osztálynapló és a tanügyi nyilvántartás vezetése feladatát, illetve kötelezettségét képezte, őt az intézményvezető utasítási joga gyakorlásával kötelezhette arra, hogy a perbeli tanuló adatait – a nevelőtestület döntése alapján – vezesse be az osztálynaplóba. Ezért a felperes az utasítás végrehajtását nem mellőzhette arra tekintettel, hogy a tanuló osztályozó vizsgára bocsátásával, és annak alapján a magasabb osztályba lépését biztosító döntéssel nem értett egyet. A kúriai döntés megerősítette továbbá, hogy az utasítás és a figyelmeztetés tárgyában nem volt szükség a felperes által indítványozott további bizonyítás elrendelésére.
- [16] A kúriai ítélet a felperes azon kifogását, amely a másodfokú bíróság a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: régi Mt.) 6. § (1) bekezdésében foglaltak megsértését állította, szintén nem tartotta megalapozottnak, mivel hivatkozása szerint a felperesnek rendelkezésére álltak az utasítás teljesítéséhez szükséges okiratok, így az okiratok hiányára, amelyek a felperes mulasztásának eredményeként nem álltak rendelkezésre, alappal nem hivatkozhatott. Megerősítette továbbá az elsőfokú bíróság tanúbizonyításra vonatkozó döntését, mivel érvelése szerint a perben vitás kérdések eldöntése szempontjából annak nem volt jelentősége.
- [17] Ugyanakkor a Kúria nem osztotta a másodfokú bíróságnak azt az álláspontját, hogy a napközis nevelő tanúkenti meghallgatásával kapcsolatos kifogásait kizárólag az elsőfokú eljárásban, a régi Pp. 114. §-a szerinti jogintézmény alkalmazásával terjeszthette elő. Emellett kifejtette, hogy a másodfokú bíróság téves álláspontja az ügy

érdemi elbírálását nem befolyásolta, mivel a másodfokú bíróság ítéletében kitért arra is, hogy a felperes kifogását milyen okok miatt tartotta alaptalannak. Ebben a körben a Kúria a jogerős ítélet indokolását azzal egészítette ki, hogy a felperes nem volt elzárva attól, hogy az indítványára meghallgatott tanú vallomására észrevételt tegyen, illetve, hogy amennyiben szükségesnek tartotta, az elsőfokú eljárásban a bizonyítási eljárási cselekmény megismétlését, illetve a távollétében meghallgatott tanú ismételt meghallgatását indítványozza; ezen jogával azonban a felperes nem élt.

- [18] A kúriai döntés megállapította, hogy – a felperes érvelésével ellentétesen – a régi Pp. 215. §-ában foglalt, az érdemi döntés korlátait meghatározó rendelkezés nem sérült, mivel a másodfokú bíróság a tanuló bizonyítványának kitöltésével, az abba való bejegyzéssel kapcsolatban, csakúgy, mint az elsőfokú bíróság, nem hozott döntést, hanem a tanulmányok egyéni tanrenddel való folytatásának jogellenességére vonatkozó érvekről fejtette ki álláspontját. A kúriai döntés megállapította, hogy önmagában az a tény, hogy az alperes nagy terjedelmű ellenkérelmét csak a tárgyalást közvetlenül megelőzően nyújtotta be, a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme miatt az eljárás megismerésének elrendelését nem indokolta. A kúriai döntés vizsgálta továbbá, hogy mind az első-, mind a másodfokú bíróság a megállapítási kereset előterjesztésének a feltételei fennállását, valamint az utasítás érvénytelenségével kapcsolatos álláspontját részletesen megindokolta. Egyben leszögezte, a felperes felülvizsgálati kérelmében önmagának is ellentmondóan nyilatkozott, amikor előbb az alperes egyedi jognyilatkozatát a bíróság előtt érvénytelenségre, semmisségre hivatkozással támadta meg, majd később azt állította, hogy az egyedi utasítás érvénytelenségének megállapítására irányuló keresete csak látszólag irányult megállapításra. A felperes iratellenesen állította, hogy az utasítás tárgyában előterjesztett kereseti kérelme a régi Pp. 123. §-ának téves alkalmazása miatt érdemben nem került elbírálásra.
- [19] Megállapította a kúriai döntés, hogy az eljáró bíróságok az utasítás jogszerűségéről állást foglaltak és több oldal terjedelemben részletezték, hogy a felperes érveit miért nem tartották megalapozottnak. A felülvizsgálati ítélet kifejtette, hogy a másodfokú bíróság a felülvizsgálati kérelemben felhívott jogszabályok megsértése nélkül, helyesen foglalt állást a bizonyítási kötelezettség kérdésében, továbbá az utasítás tárgyában adott tájékoztatás részbeni módosításával nem követett el a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú eljárás megismétlésére alapot adó jogszabálysértést.
- [20] A felülvizsgálati ítélet a felperes személyiségi jogai sérelmével összefüggő kereseti kérelmére nézve megállapította, hogy a másodfokú bíróság helytállóan, az irányadó anyagi és eljárásjogi szabályok helyes értelmezésével és betartásával döntött az azokat elutasító döntés helybenhagyásáról. Az eljáró bíróságok döntéseivel mindenben egyetértett, kiemelte, hogy a feltételtől függő kereseti kérelem előterjesztését a régi Pp. nem teszi lehetővé. A régi Ptk. rendelkezéseinek az ügyre vonatkoztatott értelmezésével összefüggésben a Kúria hangsúlyozta, hogy a személyiségi jogsértés megtörténte megállapításának és jogkövetkezményei alkalmazásának elengedhetetlen feltétele a munkáltatói magatartás (intézkedés) jogellenességének bizonyítása, ez azonban a jelen perben nem volt megállapítható. Továbbá kifejtette, hogy a felperesnek téves az a jogértelmezése, amely szerint a munkaviszony fennállása alatti megbetegedése önmagában alapul szolgálhat a személyiségi jogsértés megállapítására és szankció alkalmazására, emiatt az erre vonatkozó bizonyítási indítvány elutasítása nem volt jogsértő.
- [21] A Kúria szerint a felperes jubileumi jutalomra vonatkozó kereseti kérelme tárgyában az eljáró bíróságok helytálló döntést hoztak, azt csak a felperes rosszhiszemű eljárására utaló megállapítások tekintetében nem osztotta. Kiemelte, hogy az elévülési idő megszakadására nézve a felperes nem csatolt bizonyítékot, és nyilatkozatot sem tett. Ugyanakkor helytelen az a felperesi jogértelmezés, amely szerint megszakítja az elévülést a követelésnek az elévülési idő elteltét követő elismerése (kifizetése). Utalt továbbá arra, hogy a régi Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a perben a jubileumi jutalomra jogosultság feltételeinek teljesülését a felperesnek kellett bizonyítania. Megjegyezte továbbá, hogy az elévülési idő eltelte miatt a felperes azon bizonyítási indítványainak, hogy a felperes jogosult-e az alperestől a jubileumi jutalom összegén felül további kifizetésre, nem volt jelentősége. Végül a kúriai döntés rögzítette, hogy a felperes pertárgy értékének meghatározására vonatkozó felülvizsgálati kérelme tárgyában jogszabálysértést nem jelölt meg, a jogerős ítéletet erre nézve a személyiségi joga megsértésével összefüggő kereseti kérelmei elbírálásának időelőttisége, a jubileumi jutalom elévülése kérdésében történt bizonyítás elégtelensége miatt támadta, melyeket a Kúria alaptalannak ítélt. Mindezek alapján a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [22] Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 26. § (1) bekezdése, valamint a 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, amelyben kérte a régi Pp. 123. § második mondata, valamint a régi Mt. 11. § (1)–(4) bekezdései alaptörvény-ellenességének megállapítását és az alkalmazási tilalom kimondását, valamint a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 39.M.722/2016/8. számú ítélete ellen benyújtott fellebbezésük folytán eljáró

Fővárosi Törvényszék 7.Mf.680.403/2017/4. számú jogerős ítélete, valamint a Kúria Mfv.IV.10.041/2018/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.

- [23] Az indítványozó a jogerős és a kúriai ítéletek alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény I., II., III., IV., V., IX., XII., XIII. cikkei, XVII. cikk (3) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései sérelmére hivatkozással állította. Míg az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszában a régi Pp. 123. § második mondata, valamint a régi Mt. 11. § (1)–(4) bekezdései alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény I. cikk, IV. cikk, V. cikk, XII. cikk, XIII. cikk, XVII. cikk (3) bekezdése, továbbá a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései sérelmére hivatkozással állította, ugyanakkor a régi Pp. 123. §-ának második bekezdése alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény U) cikk (1) bekezdés első mondata kapcsán is állította, valamint emellett indítványa kérelmet tartalmazott a régi Pp. 123. § második mondata, továbbá a régi Mt. 11. § (1)–(4) bekezdései rendelkezéseinek „teljes egészében a bíróság előtti jogalkalmazás során a jogszabályok alkalmazásából” való kizárására.
- [24] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján jelen ügyben tanácsban jár el. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt, ennek során a tanács megvizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 26–27. §-ok szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket. Az Abtv. 56. § (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [25] 3. Az Alkotmánybíróság fenti vizsgálata eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz – az alábbi okokra tekintettel – nem fogadható be.
- [26] 3.1. Az Alkotmánybíróság elsőként az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz indítványt vizsgálta.
- [27] 3.1.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó jogi képviselője a sérelmezett kúriai ítéletet 2018. december 27-én vette át, az alkotmányjogi panaszát pedig 2019. február 26-án, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti hatvan napos határidőn belül nyújtotta be az elsőfokú bírósághoz. Az indítványozó a bírósági eljárásban félként vett részt, így érintettsége és jogosultsága a támadott határozattal összefüggésben megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette. Míg az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban támasztott feltételeknek az alábbiak szerint felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli továbbá az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, a sérelmezett bírói döntést és kifejezetten kéri a kúriai ítélet megsemmisítését.
- [28] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor megállapítja, hogy az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó feltételeknek, ugyanis a sérülni vélt alaptörvényi rendelkezések közül az I., II., III., IV., V., cikkek tekintetében – az indítvány terjedelme ellenére – egyáltalán nem, csupán az Alaptörvény IX., XII., XIII. cikk és a XVII. cikk (3) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel összefüggésben tartalmaz indokolást.
- [29] 3.1.2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeiként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [30] Ezért az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz az Alaptörvény IX., XII., XIII. cikkei és a XVII. cikk (3) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései sérelmét állító része megfelel-e a befogadhatóság ezen feltételeinek. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel összefüggésben az indítványban előterjesztett, igen részletes indokolással összefüggésben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az tartalmát tekintve kizárólag törvényességi szempontból kifogásolja a kúriai (és a jogerős másodfokú) támadott döntést, nélkülözi azonban az alkotmányossági szempontú, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, mind az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés alkotmányossági szempontok szerinti, az ügy vonatkozásában releváns érvek kifejtését. Az ugyanis – a teljesség igénye nélkül – csupán törvényességi szempontból, a vélt jogszabálysértéseket hangsúlyozva kifogásolta a felajánlott tanúbizonyítása elutasítását; a nevelőtestületi döntés jogszabályba ütközésének bírói döntésben történő figyelmen

kívül hagyását; továbbá kiemelte a munkáltató írásbeli figyelmeztetésének jogszabályba ütközését és a bírói döntés meghozatala során ennek a figyelembe nem vételét; továbbá a fellebbezési ellenkérelem késői benyújtására tekintettel az alperes rosszhiszemű pervitelét állítva, annak a bíróság részéről történő szankcionálásának elmulasztását jogszabálysértőnek tartotta.

- [31] Az Alaptörvény XVII. cikk (3) bekezdésének sérelmére az indítványozó a munkáltatói utasítás teljesítésének megtagadásával összefüggésben hivatkozott, de csak azon okból, hogy kit terhel erre nézve a bizonyítási kötelezettség. Míg az Alaptörvény XII. cikkének sérelmét szintén a munkáltatói utasítás teljesítésének megtagadása kapcsán állította, azonban a konkrét ügy és a kifogásolt alaptörvényi rendelkezés között releváns, alkotmányjogi összefüggést nem tárt fel, csakúgy, mint az Alaptörvény IX. és XIII. cikkeivel összefüggésben. Utóbbi sérelmét szintén törvényességi kifogások alapján állította, egyrészt a feltételes kereset előterjeszthetőségével összefüggésben, a perköltség kiszámítási módjára, továbbá arra nézve, hogy elévült-e a jubileumi jutalom. Összességében megállapítható tehát, hogy releváns, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet az indítványozó az Alaptörvény előbbiekben megjelölt rendelkezéseivel összefüggésben nem állított, az indítványozó azokra nézve kizárólag szakjogi, jogszabály-értelmezési, illetve törvényességi kérdéseket vetett fel. Megjegyzi továbbá az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozónak az alkotmányjogi panaszában felvetett kifogásait a felülvizsgálati kérelem korábban már tartalmazta és azt a Kúria döntése meghozatala során igen részletesen vizsgálta, azokra vonatkozó érveit indokolásában egyenként kifejtette, megválaszolta.
- [32] Mivel az alkotmányjogi panasz kizárólag törvény-értelmezési, valamint jogalkalmazási kérdéseket tett fel és kifogásolt, amelyek azonban nem vetettek fel alkotmányossági kérdéseket, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy azok – az Abtv. 29. §-a alapján – nem tartoznak az Alkotmánybíróság hatáskörébe.
- [33] Az Alkotmánybíróság ismételten hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint „[a] bírósági joggyakorlat egységének biztosítása nem az Alkotmánybíróság, hanem a bíróságok, kiemelten pedig a Kúria feladata [Alaptörvény 26. cikk (3) bekezdése, bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény III. fejezet], ezt az Alkotmánybíróság a jogbiztonságra és az alapjogokra figyelemmel sem vonhatja magához. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. [...] sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [34] Az Alkotmánybíróság „jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel” {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [35] 3.2. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti részével kapcsolatban az alábbiakat állapította meg.
- [36] Az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontja értelmében alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, akinek az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be.
- [37] A befogadhatóság feltételeinek vizsgálata során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a régi Pp. kifogásolt 123. § második mondatát, valamint a régi Mt. 11. § (1)–(4) bekezdéseit a Kúria döntése meghozatala során alkalmazta. Ugyanakkor a fentiekben már vizsgált érintettség, jogosultság és a jogorvoslat kimerítése feltételei mellett (melyek fennállását az Alkotmánybíróság jelen végzése Indokolásának 3.1. pontjában már megállapította) az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszra nézve vizsgálnia kellett az Abtv. 29–31. §-ok szerinti feltételek fennállását is.
- [38] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a régi Pp. 123. § második mondatát a megállapítási keresetre vonatkozó szabályozásával összefüggésben támadta, azonban annak indokolása a kifogásolt szabályozásra nézve a sérülni vélt alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben nem tartalmazott releváns alkotmányossági érvelést [az Alaptörvény U) cikk (1) bekezdésére, a I., IV., V., XXVIII. cikk (1) bekezdéseire nézve], míg az Alaptörvény XII., XIII., XVII. cikk (3) bekezdésével és a XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben egyáltalán nincs indokolás. A kérelem érdemi indokolása a régi Mt. 11. § (1)–(4) bekezdései (amelyek

a munkaviszonyból származó igényekre vonatkozó elévülési szabályokat tartalmazzák) alaptörvény-ellenességét – szemben annak petitum részével – csupán az Alaptörvény XII. és XIII. cikkeivel összefüggésben állítja, azonban ez az indokolás a kifogásolt jogszabály alaptörvény-ellenességére nézve alkotmányossági érvelést szintén nem tartalmaz, ugyanis az indítvány nem fejt ki, hogy a szabályozás pontosan hogyan, milyen módon valósítja meg a kifogásolt alaptörvényi rendelkezés sérelmét.

[39] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az említett kérelem indokolás hiányában nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására ezért nincs lehetőség. Az indítványban ugyanis kifejezetten meg kellett volna jelölni, hogy a támadott bírói döntés, illetve konkrét jogszabályi rendelkezés az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseit miért sérti {34/2014. XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.

[40] 4. Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel az Abtv. 27. §-a és az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt – miután az nem felelt meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a), b) és e) pontjaiban foglaltaknak –, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és f) és h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdéseire, visszautasította.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/434/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3209/2019. (VII. 16.) AB VÉGGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.21.282/2017/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselőjén (dr. Gaudi-Nagy Tamás, 1095 Budapest Gabona utca 10. II. emelet 1.) keresztül az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Pfv.IV.21.282/2017/13. számú ítélete, valamint a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.21.228/2016/3/II. számú ítélete alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat, mivel a hivatkozott bírósági ítéletek az indítvány szerint sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, I. cikk (3) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint 2007 decembere és 2009 áprilisa között több országgyűlési képviselő ingatlana, szórakozóhelyek és egy jegyiroda ellen követtek el támadást, 2007. december 11-én pedig a Hír Televízió egy korábbi munkatársát bántalmazták ismeretlenek. Az ügyekben a nyomozást a Nemzeti Nyomozó Iroda (a továbbiakban: NNI), majd a Központi Nyomozó Főügyészség (a továbbiakban: KNYF) folytatta. Az ügyekben először 2009. április 9-én adott ki sajtóközleményt a KNYF, amelyben négy ember őrizetbe vételéről tájékoztatót, akiket többek között terrorcselekmény, emberölés előkészülete, valamint robbanóanyaggal visszaélés és lőszerezéssel visszaélés bűntette elkövetésével gyanúsítottak. Ezt követően is folyamatosan tájékoztatta a KNYF a közvéleményt a nyomozás állásáról, így pl. 2009. május 15-én „Őrizetben a bombagyáros” címmel jelent meg egy főügyészi sajtóközlemény az újabb őrizetbe vételéről – ismertetve abban a gyanúsítás okát és körülményeit. 2009. június 4-én pedig „Ügyészségi eljárás a dr. Szilvási György sérelmére elkövetett bűncselekményekkel kapcsolatban” címmel adott ki közleményt az ügyészség. Az indítványozót 2009. június 17-én tartóztatták le, és a másnap kelt sajtóközlemény azzal a tartalommal jelent meg, hogy „[a] terrorcselekmény bűntette és más bűncselekmények miatt a Központi Nyomozó Főügyészség előtt folyamatban lévő büntető ügyben a főügyészségünk – a rendőrséggel közreműködve – a tegnapi napon őrizetbe vette [...]t, akit gyanúsítottként hallgatott ki.” A sajtóközlemény szerint az indítványozóval szemben megalapozott gyanú áll fenn, hogy az ő utasítására hajtották végre a politikusok elleni merényleteket, amelyeket a gyanú szerint figyelmeztetésnek szántak, azzal a céllal, hogy az érintett képviselők nemmel szavazzanak egy parlamenti vita során. Emellett több – a fentiekben részletezett – bűncselekmény felbujtójaként gyanúsította meg a KNYF az indítványozót. Mindezeket követően 2009. július 14-én is közleményt adott ki a KNYF „Újabb gyanúsítottak a terrorcselekmény bűntette és más bűncselekmények miatt folyamatban lévő eljárásban” címmel, amely három újabb személy őrizetbe vételéről, kihallgatásáról és gyanúsításáról tájékoztatót. E közleményben a KNYF ismételten kiemelte, hogy az indítványozót gyanúsítják a képviselők elleni támadások kivitelezésével terhelt csoport létrehozásával. 2009. július 24-én egy sajtótájékoztató keretében videó-felvételt mutatott be az ügyészség, amelyen látható robbantással is a Magyarok Nyilai szervezetet hozták összefüggésbe. A 2009. augusztus 17-én kelt sajtóközlemény két újabb személy elfogásáról tájékoztatót, megismételve a korábbi gyanúsításokat. Hasonló tartalmú közlemény született 2009. szeptember 3-án, október 15-én – ebben a közleményben arról is tájékoztatót adott a KNYF, hogy az indítványozót több ízben is gyanúsítottként hallgatták ki, és emberölés előkészületével is gyanúsítják –, továbbá november 10-én is. 2010. január 15-én pedig a KNYF arról tájékoztatta a közvéleményt, hogy az indítványozó továbbra is előzetes letartóztatásban marad, és őt további bűncselekmények elkövetésével gyanúsítják – ugyanis a gyanú szerint a merényleteket az általa létrehozott Hunnia Mozgalom tagjai hajtották végre.

- [3] 2009. április 6-án az alkotmányjogi panaszban támadott alapügy II. rendű alperese kihallgatásra jelentkezett a NNI-nél, és arról tájékoztatta a nyomozóhatóságot, hogy tudomással rendelkezik egy csoportról, amely a gyanúsítás tárgyává tett cselekményeket elkövette. Információit arra alapozta, hogy ismer egy személyt a csoportból, akivel sokat beszélgetett, és beszélgetéseiket egy idő után a telefonjával is rögzítette. Ezt követően 2010. január 1-jén postai úton egy ismeretlen feladótól üdvözlőlapot kapott „Boldog újévet kívánnak a bebörtönzött politikai foglyok gyermekei” felirattal. Erről az alapügy II. rendű alperese bejelentést tett, mivel azt fenyegetésnek érezte. 2010. február 8-án a kurucinfo.hu portál személyes adatait is közölte, mint az ügyben a letartóztatottak ellen ténykedő emberét.
- [4] A fentiek hatására a www.nepszava.hu (a továbbiakban: Népszava) internetes oldalon 2010. február 25-én „[...] volt a Magyarok Nyilai katonai vezetője?” című írás jelent meg. A cikk beszámolt arról, hogy az RTL Klub televízió birtokába került hangfelvételen az egyik gyanúsított azt mondta, hogy az indítványozó volt a szervezet katonai vezetője. Emellett az egyik gyanúsított – a cikk tanúsága szerint – továbbá azt is állította, hogy az indítványozó két vagy három lövést adott le Hiller István oktatási miniszter házára. A cikk beszámolt arról is, hogy az ügynek 16 gyanúsítottja van, akik közül az indítványozóval együtt 11 előzetes letartóztatásban van. Az írás részletesen közölte azt is, hogy az indítványozót mivel gyanúsítják. Ezt követően több további írás is megjelent a Népszavában az indítványozóról. Így pl. 2010. február 27-én „Miért vállal Morvai szolidaritást [...] -val?” címmel, 2010. március 4-én „Lendvai: A Miniszterelnöki Hivatalból lopták ki az öszödi beszédet” címmel – amelyben a cikk azt állította, hogy a Hunnia Mozgalom tervei között szerepelt Lendvai Ildikó bántalmazása is –, 2010. március 5-én (a Népszava nyomtatott változatában) „Az alkotmányos rendre tört volna a Magyarok Nyilai” – amelyben ugyancsak Lendvai Ildikó, valamint több más kormánypárti képviselő elleni támadás tervezésére utalt a cikk –, 2010. március 6-án „Kutatná a politikai szálát is az MSZP”, címmel, 2010. március 8-án pedig „Országszerte »sejteket« akartak létrehozni” címmel. A fenti megjelenések mellett 2010. október 30-án „Líftrobantók” cikkében azt közölte a Népszava, hogy egy másik újság információi szerint az indítványozó gyanúsítása megalapozottnak tekinthető.
- [5] Az indítványozó a fentieket követően fordult keresettel a Fővárosi Törvényszékhez (a továbbiakban: Törvényszék) annak érdekében, hogy az állapítsa meg, hogy a Népszava megsértette az indítványozó jó hírnévhez való jogát a fentiekben megnevezett, honlapján és a nyomtatott sajtóban közzétett cikkeivel, azok ugyanis megalapozatlanok voltak és valótlanságokat tartalmaztak – ezért pedig nem vagyoni kártérítést és egyéb jóvátételi lehetőségeket kért. Álláspontja szerint a Népszava akkor tett volna eleget a hiteles tájékoztatási kötelezettségének, ha szigorúan csak a nyomozóhatóság sajtóközleményeiben, illetve a vádiratban foglaltakról tájékoztatja a közvéleményt.
- [6] A Népszava – hivatkozva a PK. 14. számú állásfoglalásra – kérte a kereset elutasítását, mivel álláspontja szerint cikkei megfeleltek a korrekt tájékoztatás követelményének.
- [7] A Törvényszék első fokon meghozott döntésében az indítványozó keresetét elutasította. Az ítélet indokolásában a Törvényszék hangsúlyozta, hogy a PK. 12. számú állásfoglalása szerint a sajtóközleményt mindig a maga egészében kell vizsgálni, a PK. 14. számú állásfoglalása szerint pedig a kifogásolt tényállítások valóságát a sajtószerv köteles bizonyítani. Ha pedig büntetőeljárásról tudósít, amely végül nem vezet elítélésre, akkor ennek tényéről is köteles beszámolni. A Törvényszék ítéletében azt is kiemelte, hogy az indítványozó ügyéről ebben az időben szinte minden sajtóorgánium beszámolt, a Népszava cikkei pedig mint egyfajta cikksorozat voltak értékelhetők.
- [8] A Törvényszék ítélete szerint az előtte fekvő ügyben kizárólag arról kellett döntenie, hogy az indítványozó által kifogásolt közlések ténylegesen valótlan tényállítások voltak-e, vagy pedig pusztán egy büntetőügy ismerhető állásáról számoltak be – a bűnösség kérdésében azonban értelemszerűen nem kellett és lehetett döntenie. E körben elsőként azt hangsúlyozta a Törvényszék, hogy a II. rendű alperes által készített hangfelvétel a büntetőeljárás részét képezte, ennek értékelése pedig nem tartozik a polgári ügyben eljáró bíróság hatáskörébe. A Törvényszék ítéletében arra a következtetésre jutott, hogy a Népszava által közzétett cikkek az amúgy is elérhető információk, valamint a II. rendű alperes által elmondottakon alapultak. Arra tekintettel pedig, hogy a cikkek egymást követő napon, mint egyfajta cikksorozat jelentek meg, így nem volt indokolt mindegyik előtt hangsúlyozni, hogy a büntetőeljárás még nem zárult le. A cikksorozatban leírtak esetében pedig nem volt jelentősége, hogy azok a vád tárgyát képezik-e, mivel mindegyik közlés visszavezethető volt a közzétett hangfelvételre.
- [9] Mindezek alapján a Törvényszék megállapította, hogy a Népszava cikksorozatai nem valósítottak meg jogsértést, azok az irányadó bírósági gyakorlatnak megfelelően számoltak be a történésekről.

- [10] 1.2. Az indítványozó ezt követően fellebbezést nyújtott be a Fővárosi Ítéltáblához (a továbbiakban: Ítéltábla), amely ítéletében a Törvényszék ítéletét helybenhagyta. A fellebbezésben az indítványozó főképp a keresetnek indokait ismételte meg, kiemelte ugyanakkor, hogy fellebbezésében már csak azon valótlan és személyére sérítő tényállításokat kifogásolja, amelyeknek egyértelműen nincs valóságalapja, amelyekkel sem meggyanúsítva, sem megvádolva nem lett, és amelyeket a hangfelvétel sem támaszt alá. Véleménye szerint a Törvényszék ítélete figyelmen kívül hagyta az ártatlanság vélelmének elvét, a PK. 14. számú állásfoglalását, valamint az újságírói etika szabályait is.
- [11] Az Ítéltábla az indítványozó fellebbezését nem találta alaposnak. Ítélete indokolásában hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság a peradatokból helyes és okszerű következtetéseket vont le. Az Ítéltábla ítélete szerint a Népszava a valóságnak megfelelően, a PK. 14. számú állásfoglalását betartva tájékoztatott a büntetőeljárás állásáról.
- [12] 1.3. Az indítványozó az Ítéltábla ítéletével szemben felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához, amely azonban a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében elsősorban a pontosított keresetnek helyt adó ítélet meghozatalát kérte, másodlagosan pedig a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és új eljárás lefolytatását. Álláspontja szerint az eljáró bíróságok a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok figyelmen kívül hagyásával kirívóan okszerűtlen mérlegelést végeztek, és indokolási kötelezettségüknek sem tettek eleget. Úgy véli, hogy téves a Törvényszék és az Ítéltábla azon érvelése, mely szerint a sajtószerv jogosult lenne a büntetőeljárás minden egyes adatáról beszámolni, azt önkényesen kiragadni. A II. rendű alperes által készített hangfelvételtől pedig véleménye szerint nem következtek a Népszava által leírtak.
- [13] A Kúria ítéletében kiemelte, hogy a PK. 12. számú állásfoglalása szerint az elbírálásnál a sajtóközleményeket a maga egészében kell vizsgálni, és azokat tartalmuk szerint kell elbírálni. A PK. 14. számú állásfoglalása szerint pedig a sajtóközlemény valóságát is általában a sajtószerv köteles bizonyítani. A kúriai ítélet szerint a PK. 14. számú állásfoglalást a bírósági gyakorlat már hosszú ideje kiterjesztően értelmezi, e szerint pedig a sajtószerv már a vádirat benyújtása előtti időben is beszámolhat egy nem titkosított büntetőügy aktuális állásáról. Ennek korlátja pusztán annyi, hogy a tájékoztatásnak összhangban kell állnia az adott eljárás aktuális állásával, meg kell jelölnie annak aktuális szakaszát, és nem sértheti az ártatlanság vélelmét. A Kúria hangsúlyozta azt is, hogy a felülmérlegelés tilalma miatt a bizonyítékokat csak akkor értékelheti újra, ha azok nyilvánvalóan ellentétesek a logika szabályaival. Ilyen azonban jelen ügyben nem történt. Az eljáró bíróságok ugyanis a bírósági gyakorlattal összhangban értelmezték a rendelkezésükre álló bizonyítékokat. Az indítványozónak továbbra is megmaradt a lehetősége, hogy a büntetőeljárás lezárultával kérje, hogy a sajtó közölje az ő felmentését, vagy épp, hogy miért marasztalták el. A következetes gyakorlat szerint nem kell megvárnia a sajtónak, hogy a vádirat ténylegesen benyújtásra kerüljön. Tekintettel arra, hogy a vita tárgyát képező hanganyag a feljelentéssel esik azonos megítélés alá, így az annak tartalmától függetlenül nem lehet személyiségi jogi per tárgya. A Kúria is kiemelte, hogy az ügy közérdeklődésre számot tartó jellege miatt a sajtónak joga volt az eseményekről való tájékoztatás, és e körben mérlegelhetett, hogy mit tart kiemelkedő fontosságúnak abból. Mindezek alapján a Kúria álláspontja szerint az eljáró bíróságok a bizonyítékokat helytállóan mérlegelték, így a felülmérlegelés alkalmazásának nem volt helye.
- [14] 1.4. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy álláspontja szerint a Törvényszék, az Ítéltábla és a Kúria döntése sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, valamint az I. cikk (3) bekezdését, továbbá a XXIV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését. Álláspontja szerint a bíróságok nem vették figyelembe a hatályos jogszabályi környezetet és ítéletüket kizárólag a PK. 14. számú állásfoglalására alapozták, és azt is egyoldalúan kiterjesztve – az indítványozót vagy annak ügyvédjét ugyanis nem szólították meg a cikkek megírása során, így az elhangzott állítás cáfolatának sem adtak helyt. Az indítványozó szerint erre a támadott ítéletek semmilyen módon nem reagáltak. Mindezek alapján alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekinti, hogy a bíróságok alapozhatják-e döntésüket kizárólag a joggyakorlatra a jogszabályi környezet helyett.
- [15] Az indítvány szerint az Alaptörvény B) cikkének sérelme abban áll, hogy az eljáró bíróságok döntésüket – véleménye szerint – csak a PK. 14. számú állásfoglalásának kiterjesztett értelmezésére alapozták, és a hatályos jogszabályi környezetet figyelmen kívül hagyták.
- [16] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét abban látja, hogy véleménye szerint a bíróságok nem indokolták megfelelően ítéleteiket, és nem kérték számon a Népszaván,

hogy az indítványozó ellenvéleményének, cáfolatának nem adtak helyt. Az indítványozó azt is kifogásolta, hogy a bíróságok nem mutattak rá ítéleteik indokolásában, hogy a cikksorozat pontosan mely nyomozati anyagok alapján vonta le a következtetéseit. Ennek hiányában azonban úgy kell tekinteni, hogy a Népszava valótlanságot állított, így a személyiségi jogsértést is meg kellett volna állapítani.

- [17] Az indítványozó az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével összefüggésben nem adott elő semmilyen indokot, illetve érvet.
- [18] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [19] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [20] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz iránti kérelmében a bírósági ítéletek alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény több cikkének a sérelmére alapozta. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [21] 2.2. A Kúria ítélete ellen nincs helye fellebbezésnek, az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [22] Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztett elő az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt.
- [23] Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványát.
- [24] 2.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott többek között az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére is. E tekintetben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint a testület csak kivételes esetekben, így különösen a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén ismeri el az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvét olyan Alaptörvényben biztosított jogként, amelyre alkotmányjogi panasz is alapítható {elsőként lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14], többek között megerősítette: 3223/2016. (XI. 14.) AB végzés, Indokolás [17]}. Az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben azonban az indítványozó nem adott elő érdemi indokolást a fentiek vonatkozásában, így az Alaptörvény B) cikkére jelen ügyben alkotmányjogi panasz nem alapítható.
- [25] 2.4. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének a sérelmére is, azzal összefüggésben azonban semmilyen indokolást nem adott elő. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint azonban az indokolás hiánya {lásd pl. 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadályát.
- [26] 2.5. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott az Alaptörvény XXIV. cikkének (1) bekezdésére is. Ez az alaptörvényi rendelkezés azonban a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot deklarálja. Jelen ügyben azonban nem folyt hatósági eljárás, így az Alkotmánybíróság tartalmában, az alkotmányjogi panaszban szintén hivatkozott Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált tisztességes bírói eljáráshoz való jog tekintetében bírálta el az indítványt.
- [27] Az indítvány a tisztességes bírói eljáráshoz való jog tekintetében abban látja a támadott ítéletek alaptörvény-ellenességét, hogy az eljáró bíróságok nem jelölték meg ítéletük indokolásában, hogy a nyomozati anyag mely pontjai alapján vonták le következtetéseiket, illetve abban, hogy véleménye szerint a bíróságok nem a jogszabályok alapján hozták meg a döntésüket, hanem kizárólag a bírói gyakorlat alapján.
- [28] Ezzel összefüggésben fontos kiemelni, hogy az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkal-

mazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], megerősítette többek között: 3117/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}. Emellett megállapítható az is, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszának indokolásában tulajdonképpen a felülvizsgálati kérelmének érveit ismételte meg, és érdemi alkotmányjogi érvelést az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében sem adott elő.

- [29] A fentiek mellett az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az indítványozó álláspontja szerint jelen ügyben alapvető alkotmányossági kérdésnek minősül, hogy a bíróságok alapozhatják-e döntésüket kizárólag a joggyakorlatra a jogszabályi környezet helyett. Jelen ügyben azonban ezen kérdés megválaszolása nem merül fel, ugyanis az eljáró bíróságok mind az alkalmazandó jogszabályok alapján, és az azokból kialakult bírósági gyakorlat alapján hozták meg a döntésüket.
- [30] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/648/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3210/2019. (VII. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 16.K.31.319/2017/3. számú, a Fővárosi Törvényszék 1.Kpkf.670.004/2018/3. számú és a Kúria Kfv.I.35.288/2018/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi személy indítványozó (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselő (dr. Palatics Edit ügyvéd, Németh és Palatics Ügyvédi Iroda, 1062 Budapest, Andrássy út 128., földszint 1.) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Kérte a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 16.K.31.319/2017/3. számú, a Fővárosi Törvényszék 1.Kpkf.670.004/2018/3. számú és a Kúria Kfv.I.35.288/2018/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [3] Az alkotmányjogi panaszban előadottak szerint az indítványozóval szemben a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Dél-budapesti Adó- és Vámigazgatósága a 2010. április–december időszak vonatkozásában általános forgalmi adónemben bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzést folytatott le. A 201706858 iktatószámú elsőfokú határozatával az indítványozó terhére 87 734 000 Ft összegben következő időszakra átvihető követelés különbözetet állapított meg. Az indítványozó fellebbezése folytán a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága a 2016. december 13. napján kelt, 2154088645 iktatószámú másodfokú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta. A másodfokú határozatot az indítványozó részére postai úton, 2017. január 9. napján kézbesítették. Az indítványozó a másodfokú határozattal szemben az akkor hatályos, a polgári perrendtartásról szóló a 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 330. § (2) bekezdése szerint a közléstől számított 30 napon belül, 2017. február 7. napján keresetet terjesztett elő postai ajánlott küldeményként az első fokon eljáró adóhatóságnál. Ezt követően 2017. július 13. napján kézbesítették az indítványozó részére a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 16.K.31.319/2017/2. számú idéző végzését, illetve annak mellékleteként a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága alperesnek a 2017. május 10. napján kelt alperesi nyilatkozatát. Az alperes ezen nyilatkozatában előadta, hogy a felperes keresetlevele elkésett, ezért kéri a per megszüntetését, mivel álláspontja szerint a másodfokú határozatot kézbesítésének napja kézbesítési vélelem útján, 2016. december 29., így a 2017. február 7-én előterjesztett keresetet 30 napon túl nyújtották be.
- [4] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2017. október 26. napján tartott tárgyaláson a 16.K.31.319/2017/3. számú végzésével a pert megszüntette. Az elsőfokú bíróság elfogadta az alperes álláspontját, amely szerint azzal, hogy az indítványozó visszavonta a postai küldemények átvételére szóló meghatalmazásait és ezáltal csak az ügyvezető volt jogosult átvenni a társaság nevére érkezett hivatalos iratokat, azonban az ügyvezető az adóhatóság személyes kézbesítési kísérletekor, 2016. december 29. napján éppen nem tartózkodott a társaság székhelyén, a kézbesítést valójában megtagadta. Rögzítette, hogy a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló a 2006. évi V. törvény (a továbbiakban: Ctv.) 7. § (1) bekezdéséből következik, hogy jogi személyektől elvárható, hogy a hivatalos küldemények átvételére jogosult személyeket jelöljenek ki, a szervezet minimális működési feltételeit folyamatosan biztosítsák. A Ctv. 7. § (1) bekezdése értelmében tehát a cég működése alatt, annak nyitvatartási időtartama alatt gondoskodni kell arról, hogy mindig legyen a cég székhelyén olyan személy, aki a gazdálkodó szervezetet képviseli, a neki átadandó küldemények átvételére jogosult. A tárgyi ügyben pedig ilyen kifejezett meghatalmazással rendelkező személy a hivatalos iratok kézbesítésének megkísérlésekor a felperesi székhelyen nem volt és nem volt olyan körülmény, amely alapján a helyszínen történő kézbesítés az adózás rendéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: régi Art.) 124. § (2) bekezdés alkalmazása alól a felperest mentesítette volna. A permegszüntető végzés hivatkozott

- továbbá a Kúria Kfv.I.35.008/2017/6. számú döntésére, melyben a Kúria elvi élel mutatott rá az adózó régi Art. 1. § (5) bekezdése szerinti együttműködési kötelezettségére, amelyet a felperes nem teljesített, így megsértette a régi Art. 2. § (1) bekezdésében rögzített, rendeltetésszerű joggyakorlásra vonatkozó kötelezettségét is.
- [5] Az indítványozó a permegszüntető végzéssel szemben fellebbezést terjesztett elő, azonban a másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék I.Kpkf.670.004/2018/3. számú végzésével az elsőfokú végzést helybenhagyta és utalt arra, hogy az elsőfokú végzés által megállapított tényállással és a döntés indokaival egyetért.
- [6] Az indítványozó ezt követően felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúriánál. A Kúria a Kfv.I.35.288/2018/6. számú végzésével a Fővárosi Törvényszék I.Kpkf.670.004/2018/3. számú végzését hatályában tartotta.
- [7] 2. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal támadta a Kúria végzését a törvényszék és a közigazgatási és munkaügyi bíróság végzésére kiterjedően. Az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságok mindegyike tévesen azt állapította meg, hogy az indítványozó azzal, hogy nem biztosította, hogy székhelyén minden esetben legyen olyan személy, aki jogosult a hivatalos iratok átvételére, megsértette a Ctv. 7. § (1) bekezdését. A bíróság azt a körülményt, hogy az adóhatóság hivatalos iratának kézbesítéskor nem tartózkodott az indítványozó székhelyén olyan személy, aki az adóhatóság hivatalos iratának átvételére jogosult lett volna, tévesen úgy minősítette, hogy az indítványozó az irat átvételét ráutaló magatartással megtagadta, akadályozta az adóhatóságot a jogai gyakorlásában. A bíróság megalapozatlanul elfogadta azt az adóhatósági álláspontot, hogy a másodfokú adóhatósági határozatot 2016. december 29. napján kézbesítették. Ennek következményeként a bíróságok az állapították meg, hogy az indítványozó a keresetindítási határidőt elmulasztotta, ezért az indított pert megszüntették. Az eljáró bíróságok ezzel a jogértelmezéssel megsértették a Nemzeti hitvallásnak az ügyek méltányos, visszaélés és részrehajlás nélküli intézésére vonatkozó szabályát, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, 28. cikkét.
- [8] A panaszban és az iratokban foglaltak szerint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Dél-budapesti Adó- és Vámigazgatóságának munkatársai 2016. december 16. napján és december 29. napján hivatalos iratot kívántak kézbesíteni az indítványozó társaság részére. Az akkor hatályos Art. rendelkezései alapján postai úton vagy saját kézbesítő útján volt jogosult kézbesíteni. Ennek megfelelően az adóhatóság 2016. december 16. napján postai úton is feladta a küldeményt az indítványozó részére. A régi Art. 124. § (3) bekezdése alapján az adóhatósági irat a postai kézbesítés mellőzésével saját kézbesítő útján is kézbesíthető. A saját kézbesítő útján történő kézbesítés esetén az adóhatósági iratot az veheti át, aki a postai úton történő kézbesítés esetén átvételre jogosult. 2016. december 16. napján az indítványozó iratainak postai átvételére két személy volt jogosult. A panaszban szerepel, hogy saját kézbesítő útján történő első kézbesítési kísérletkor ezen személyek egyike sem tartózkodott az indítványozó székhelyén, mint ahogy az ügyvezető sem. A második kézbesítési kísérletnél (december 29.) sem volt jelen olyan személy, aki az irat átvételére meghatalmazással rendelkezett. A panasz szerint azért, mert az adóhatóság kézbesítői más ügyekből kifolyólag napi szinten, akár naponta többször is megjelentek az indítványozó székhelyén, ahol gyakorlatilag zaklatták az ott jelenlévő, postai küldemények átvételére egyébként nem jogosult személyeket, az indítványozó törvényes képviselője úgy döntött, hogy minden személy postai meghatalmazását visszavonja. Mindemellett ő saját maga változatlanul jogosult volt az iratok átvételére. A második kézbesítési kísérletkor, 2016. december 29. napján az adóhatóság szintén nem tudta kézbesíteni az iratot, mivel ekkor már – az ügyvezető kivételével – nem volt olyan személy, aki jogosult lett volna az átvételre. A postai kézbesítés szabályai szerint az indítványozó január 9. napján átvette a postán is feladott iratot, ami a másodfokú adóhatósági határozat volt. Az indítványozó a panasz szerint jóhiszeműen, ennek a dátumnak megfelelően, a régi Pp. 330. § (2) bekezdése szerinti határidőben keresetet terjesztett elő a másodfokú határozattal szemben.
- [9] A panasz szerint az indítványozót az adóhatóság nem tájékoztatta arról, hogy álláspontja szerint a kézbesítés a régi Art. 124. § (2) bekezdése alapján már 2016. december 29. napján bekövetkezett. Erről a körülményről az indítványozó először akkor szerzett tudomást, amikor 2017. július 13-án számára kézbesítették az elsőfokú bíróság idéző végzése, valamint annak mellékleteként a 2017. május 10. napján kelt adóhatósági nyilatkozat. Az indítványozó álláspontja szerint ezzel súlyosan sérült az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti joga ahhoz, hogy ügyét a hatóságok tisztességes módon intézzék. A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 1. § (2) bekezdése szerint a közigazgatási hatóság a hatáskörének gyakorlásával nem élhet vissza, hatásköre gyakorlása során a szakszerűség, az egyszerűség és az ügyféllel való együttműködés követelményeinek megfelelően köteles eljárni. A hatóság ügyintézője jóhiszeműen, továbbá a jogszabály keretei között az ügyfél jogát és jogos – ideértve gazdasági –

érdekét szem előtt tartva jár el. Az adóhatóság eljárására kötelezően alkalmazandó Ket. hivatkozott bekezdésének az adóhatóság eljárása gyakorlatilag egyetlen pontban sem felel meg, hiszen az adóhatóság, tudva arról, hogy álláspontja szerint az indítványozó elmulasztotta a keresetindítási határidőt, hatáskörével súlyosan visszaélve állapította meg visszamenőlegesen (a 2017. május 10-én kelt alperesi nyilatkozatban) a kézbesítés dátumát, melyről az indítványozót az együttműködési kötelezettségét megszegve nem tájékoztatta. Ezek pedig kizárják azt, hogy az adóhatóság az indítványozó jogát, a jogos, és gazdasági érdekét is szem előtt tartva járt volna el.

- [10] Az indítvány tartalmazza, hogy az akkor hatályos Art. 124. § (2) bekezdése szerint az adóhatósági iratot a saját kézbesítő útján történő kézbesítés megkísérlésének napján akkor is kézbesítettnek kell tekinteni, ha az adózó, vagy az irat átvételére jogosult személy az átvételt megtagadta. A panasz szerint jelen esetben ilyen aktív megtagadás nem történt, mindössze annyi történt, hogy az indítványozó székhelyén nem tartózkodott olyan személy, aki az iratot abban az időpillanatban át tudta volna venni (figyelembe véve azt is, hogy két ünnep közötti időszakra esett a kézbesítési kísérlet). Ez abban az esetben is így lett volna, ha az indítványozó törvényes képviselője nem vonja vissza a meghatalmazásokat, mivel korábban meghatalmazott személy a kézbesítési kísérletekkor nem volt jelen a társaság székhelyén.
- [11] Mindezek alapján az indítványozó álláspontja szerint a tisztességes ügyintézéshez való alapjoga sérült azzal, hogy nem kapott megfelelő időben tájékoztatást arról, hogy a közhatalmat gyakorló adóhatóság eltérő időpontban állapította meg az indítványozóra súlyos megállapítást tartalmazó másodfokú határozat kézbesítését.
- [12] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmével kapcsolatban a panasz hivatkozik arra, hogy a Kúria tévesen rögzítette, hogy az indítványozó saját maga választotta ki a jogorvoslati határidő kezdetének napját; továbbá a felperes esetében a belső szervezés területére tartozó kérdés, hogy 2016. december 16. és 2017. január 2. között egyetlen alkalmazottját sem jelölte ki a hivatalos iratok átvételére. A Kúria, noha arra az indítványozó mind a fellebbezésében, mind a felülvizsgálati kérelmében hivatkozott, nem vette figyelembe, hogy az akkor hatályos Art. 164. § (1) bekezdése szerint az adó megállapításához való jog annak a naptári évnek az utolsó napjától számított 5 év elteltével évül el, amelyben az adóról bevallást, bejelentést kellett volna tenni, illetve bevallás, bejelentés hiányában az adót meg kellett volna fizetni. Az adóhatóságnak tehát legalább öt éve van általánosan arra, hogy éljen az adó megállapításához való jogával. Jelen esetben az adóellenőrzés 2011. május 19-én indult. A másodfokú határozat kézbesítésére pedig az indítványozó szerint 2017 januárjában került sor. Az indítványozó szerint, amíg az eljáró bíróságok figyelembe vették és az indítványozó terhére értékelték azt, hogy az indítványozó pár napig nem gondoskodott arról, hogy bármilyen időpillanatban legyen olyan személy a székhelyén, aki jogosult iratot átvenni, addig nem értékelték azt, hogy az adóhatóság a saját munkaszervezésén belül nem gondoskodott arról, hogy 2011. május 19. és 2016. december 31. napja között szabályszerűen kézbesítsen egy másodfokú határozatot.
- [13] Az indítvány értelmében csupán feltételezés a Kúriának az a megállapítása, hogy a felperes tudott a folyamatban lévő adóhatósági eljárásról, tudott volt előtte az alperesi határozat várható meghozatala és ennek folytán kézbesítése. Indítványozó álláspontja szerint a tényállás során nem merült fel olyan információ, hogy az indítványozó mesterségesen akadályozta volna a másodfokú határozat kézbesítését; a korábban hivatkozottak szerint a meghatalmazások visszavonásának az adóhatóság zaklatásnak is minősíthető eljárása volt az oka, nem pedig a határozat kézbesítésének megakadályozása. A jogorvoslati jog sérelmével kapcsolatban a panasz számos alkotmánybírósági határozatot idéz. Az indítványozó az álláspontja szerint annak ellenére nem élhetett a jogorvoslati jogával, hogy a jogorvoslati jog gyakorlására vonatkozó eljárásjogi részletszabályoknak maradéktalanul eleget tett.
- [14] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenekeelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az indítvány megfelel-e a törvényben foglalt befogadási feltételeknek, és így alkalmas-e az érdemi elbírálásra. E vizsgálat során az alábbi következtetésekre jutott.
- [15] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Ez a feltétel a jelen ügyben benyújtott panasz vonatkozásában nem teljesült. Az indítvány végső soron nem irányul egyébre, mint a rendes bíróságok ténymegállapításának és jogértelmezésének a megváltoztatására. Az Alkotmánybíróság azonban ettől mindig következetesen tartózkodott. A tényállás megállapítása és a jogszabályok értelmezése ugyanis a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki [lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]].

- [16] Az Alkotmánybíróság feladata nem a tény-, illetőleg jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól. Az eljáró bíróságok reagáltak az indítványozó által előadott jogi érvekre és értelmezték a hivatkozott jogforrásokat. A bíróságok bemutatták, milyen tényállás, bizonyítékok és indokok alapján látták úgy, hogy az indítványozó a keresetindítási határidőt elmulasztotta. Mindhárom bíróság vizsgálta, hogy az adóhatósági kézbesítők megjelenésékor a régi Art. 124. § (2) bekezdése alkalmazásának helye van-e, a helyszínen lévők cselekménye a másodfokú határozat átvétele megtagadásának minősül-e.
- [17] A törvényszék kiemelte, hogy az adóhatóság 2016. december 16-án és december 29-én is a felperes székhelyén hivatali kézbesítő útján megkísérelte a másodfokú határozat kézbesítését. A törvényszék szerint az a tény, hogy az első hivatali kézbesítés megkísérlésének napján a felperes az alkalmazottai részére a postai küldemények átvételére jogosító meghatalmazásokat visszavonta, továbbá, hogy 2017. január 2-án ugyanezen személyek részére állított ki új meghatalmazásokat, valamint, hogy a törvényes képviselő a székhelyen egyik alkalommal sem volt elérhető, így nem volt a küldemények átvételére jogosult személy egyik esetben sem a társaság székhelyén, mind azt támasztják alá, hogy a felperes tudatosan nem kívánta átvenni a személyesen kézbesített adóhatósági iratot, annak átvételét késleltetni akarta. A törvényszék indokolása szerint a Kúria Kfv.I.35.008/2017/6. számú ítélete szerint azonban nem lehet kitérni a hatósági kézbesítés elől arra hivatkozással, hogy az átvételre jogosult cégvezető nem tartózkodik a székhelyen és a hivatalos küldemények átvételére jogosult személyek kijelölését elmulasztották. A törvényszék megállapította azt is: alaptalan a felperesnek az alapelvi sérelmekre vonatkozó érvelése is, mivel a kézbesítési vélelem beállta a felperes rendeltetésellenes joggyakorlásának a következménye; a régi Art. 124. § (1a) bekezdése alapján pedig az adóhatóságnak nem kell értesítenie az adózót a kézbesítési vélelem beálltáról.
- [18] Mindezekre figyelemmel az, hogy a bíróságok a kézbesítési vélelem beállításáról szóló adóhatósági tájékoztatás indítványozó által állított elmaradását nem értékelték az indítványozó javára, nem vet fel a panasz befogadását indokoló alkotmányossági aggályt. A Kúria utalt arra, hogy az adóhatóság egyaránt igénybe vehette, akár egymás mellett, a postai és a hatósági kézbesítést; a másodfokú határozat közzlése az első szabályszerű kézbesítéssel beállt. A Kúria részletesen indokolta, hogy a felülvizsgálati kérelemben foglaltakkal szemben nem téves az első- és másodfokú bíróságoknak a régi Art. 1.§ (5) bekezdésére való hivatkozása. A Kúria szerint a jogerős végzés helytállóan minősítette a felperes magatartását az átvétel megtagadásának, állapított meg erre tekintettel szabályszerű kézbesítést és vonta le azt a következtetést, hogy a 2017. február 7-én postára adott keresetlevél elkészült.
- [19] A bírói döntésekkel kapcsolatban az indítvány nem mutat rá olyan alkotmányjogilag értékelhető körülményre, ami a hivatkozott alapvető jogok sérelmét valószínűsítene. Annak ténye, hogy az indítványozóra nézve kedvezőtlen eredmény született, önmagában nem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.
- [20] 4. Tekintettel arra, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, Alkotmánybíróság a indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/678/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3211/2019. (VII. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Miskolci Járásbíróság 38.B.271/2018/2. számú és a Miskolci Törvényszék 3.Bf.231/2018/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Györffy István, 4025 Debrecen, Vár utca 2., 3/4.) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményeként az indítványozót a Kazincbarcikai Járásbíróság – a Miskolci Törvényszék által helybenhagyott – jogerős ítéletében bűnösnek mondta ki garázdaság vétségében és könnyű testi sértés vétségében. Ezt követően az indítványozó hamis tanúzás büntette miatt feljelentést tett az egyik – az említett büntetőügyben kihallgatott – tanúval szemben, de azt a Miskolci Járási és Nyomozó Ügyészség elutasította. Az indítványozó a feljelentés elutasítása miatt panaszt nyújtott be, amelyet a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Főügyészség elutasított, ezért az indítványozó – pótmagánvádlóként fellépve – jogi képviselője útján vádindítványt terjesztett elő.
- [3] 1.2. A Miskolci Járásbíróság 38.B.271/2018/2. számú végzésében elutasította a vádindítványt, amelyet azzal indokolt, hogy a hamis tanúzás büntette az igazságszolgáltatás ellenei bűncselekmények között került szabályozásra, amelynek „sértette nem lehet magánszemély”, így az indítványozó által benyújtott vádindítvány nem tekinthető az arra jogosulttól származónak. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Miskolci Törvényszék a 3.Bf.231/2018/4. számú végzésében helybenhagyta az elsőfokú végzést, de annak indokolását kiegészítette. A Miskolci Törvényszék – ismertetve a Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiuma 90/2011. BK véleményének (a továbbiakban: BKv.) II/1. pontját – kifejtette, hogy a hamis tanúzás büntettének az elkövetése, illetve a bűncselekmény megvalósulása nem közvetlenül okozza a konkrét személy tényleges és közvetlen jog- vagy jogos érdekbeli sérelmét, illetve nem közvetlenül vezet annak veszélyéhez, hanem közvetve, áttételesen. Elsődleges hatása az igazságszolgáltatás, a hatóság megtévesztése, míg a passzív alany ellen közvetve irányul, ennek megfelelően a sértett pótmagánvádlóként nem jogosult a vádindítvány benyújtására.
- [4] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében kifejtette, hogy a Miskolci Járásbíróság 38.B.271/2018/2. számú és a Miskolci Törvényszék 3.Bf.231/2018/4. számú végzése az Alaptörvény a XV. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit sérti.
- [5] Az indítványozó kifejtette, hogy az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének a sérelme azért következett be, mert – annak ellenére, hogy a büntetőeljárás törvényben meghatározott „sértett” fogalmába egyértelműen beletartozott – az eljáró bíróságok nem ismerték el a pótmagánvádlóként történő fellépéshez való jogát, arra hivatkozva, hogy hamis tanúzás büntette miatt tette a feljelentést. A bíróságok tehát önkényesen szelektáltak abban a kérdésben, hogy ki jogosult egy adott bűncselekményben sértettként fellépni és ezzel a törvény előtti egyenlőség elvének sérelmét idézték elő.
- [6] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának a sérelmét abban látta, hogy – egyfelől – a bíróságok eljárása a sértett törvényi fogalmának indokolatlan szűkítésével felveti a pártatlanság sérelmét, – másfelől – a bírósághoz fordulás jogát is korlátozták, hiszen ezáltal érdemben nem bírálták el a vádindítványát.
- [7] Végül az indítványozó a jogorvoslathoz való jogának a sérelmét is állította, mivel a fellebbezésében foglaltakat a másodfokú bíróság érebben nem vizsgálta, csak kiegészítette az elsőfokú döntésben foglaltakat.

- [8] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [9] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [10] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és (7) bekezdése vonatkozásában – határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [11] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése tekintetében nem fejtett ki alkotmányjogilag releváns indokolást így hiányzik a felhívott alaptörvényi rendelkezés és a támadott bírósági végzés közötti összefüggés. Mindezekre figyelemmel az alkotmányjogi panasz – az említett alaptörvényi rendelkezés tekintetében – érdemi elbírálásra nem alkalmas.
- [12] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és (7) bekezdése vonatkozásában – az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [13] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben pótmagánvádlóként lépett fel. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozatokkal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [14] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeiként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [15] Az Alkotmánybíróság azokban az ügyekben, amelyekben a pótmagánvádlói fellépésre való jogosultság bíróságok általi értékelését vizsgálja felül az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel való összhang tekintetében, annak tulajdonít jelentőséget, hogy az eljáró bíróságok eleget tettek-e az említett Bkv.-ban kifejtett vizsgálati szempontoknak a konkrét ügy egyedi körülményeire figyelemmel {lásd: 3146/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [46]; 3384/2018. (XII. 14.) AB határozat, Indokolás [67]}.
- [16] 4. Az Alkotmánybíróság a Miskolci Törvényszék által kifejtett indokolás alapján (lásd: Indokolás [3]) arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó panasza a Miskolci Járásbíróság 38.B.271/2018/2. számú és a Miskolci Törvényszék 3.Bf.231/2018/4. számú végzéseiben foglaltakkal kapcsolatosan nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [17] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1265/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3212/2019. (VII. 16.) AB VÉGZÉSE

bírói kezdeményezés visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában – *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó és dr. Szalay Péter* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény 20. § (2) bekezdés *a)* pont *aa)*, *ab)* és *ac)* alpontjai alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: KMB) az előtte folyamatban lévő per felfüggesztése mellett 33.K.30.071/2019/10. számú végzésével egyedi normakontroll eljárást kezdeményezett az Alkotmánybíróságnál az Alaptörvény 24. cikke (2) bekezdésének *b)* pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján.
- [2] A bírói kezdeményezésre okot adó ügy lényege a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. Az alapügy felperese, amely egy követeléskezeléssel engedély alapján foglalkozó magyar pénzügyi vállalkozás, 2009 decemberében engedményezéssel megszerzett egy magyarországi banktól (a továbbiakban: Engedményező) egy gazdasági társasággal szemben (a továbbiakban: Adós) fennálló követelést annak biztosítékával együtt. A biztosítékok között szerepelt egy készfizető kezes magánszemélynek (az Adós akkori 100%-os tulajdonosának) az Adósban fennálló üzletrésze alapított zálogjoga. A kezessel szemben az Engedményező végrehajtási eljárást kezdeményezett a fennálló követelése alapján, amelynek keretében hatósági árverés útján értékesítésre került a kezesnek az Engedményező zálogjogával terhelt üzletrésze. Az árverésen az üzletrészt 25 000 Ft-ért a felperes vásárolta meg, mint az Engedményező jogutódja 2013-ban. Az adós ekkor már felszámolás alatt állt. Összegzésként megállapítható, hogy a felperes mint a követelés jogosultja egy biztosítékként szolgáló üzletrészt végrehajtási eljárás keretében tartott hatósági árverésen szerzett meg akkor, amikor az a cég, amelynek az üzletrésze a jogügylet tárgyát képezte, a felszámolás fázisában járt.
- [4] Ezeket követően a felperes 2018 februárjában egy pénzügyi vállalkozás (a továbbiakban: Széfszolgáltató) 50%-ot meghaladó tulajdonosává vált.
- [5] 1.2. Az elsőfokú adóhatóság az adóregisztrációs eljárás során az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (a továbbiakban: Art.) 19. § (2) bekezdés *a)* pont *aa)* alpontjában meghatározott akadályt állapított meg a felperesnek a Széfszolgáltatóban szerzett befolyása kapcsán, figyelemmel arra, hogy a felperes 2013. július 2-ától kezdődően tulajdonosa az Adósnak, amelynek 2012. május 2-ától 5 000 000 Ft-ot meghaladó adótartozása állt fenn. Ezért a Széfszolgáltató adószámát az adóhatóság törölte.
- [6] Az adóregisztrációs eljárásban a felperes, mint akadályhordozó kimentési kérelmet terjesztett elő, amelyet az elsőfokú adóhatóság elutasított. Azt is megállapította azonban az elsőfokú adóhatóság, hogy az adószám megtartásával szemben felmerült akadály oly módon megszűnt, hogy a felperes már nem részvényese a Széfszolgáltatónak, ezért a Széfszolgáltató adószámát visszaállította és egyúttal felhívta a felperest, hogy nyilatkozon arról, fellebbezését visszavonja-e. A felperes nem vonta vissza jogorvoslati kérelmét. Az alperesi adóhatóság az elsőfokú határozatot helybenhagyta, mert az nem volt jogszerűtlen a meghozatalakor fennálló tényállás tükrében.
- [7] 1.3. A felperes keresetet terjesztett elő a KMB-nél az adóhatóság végleges határozata ellen, amelyben azt állította, hogy az Art. 20. §-ában rögzített kimentési kérelemmel kapcsolatos szabályozás nincs figyelemmel a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 120. § (1) bekezdésére, és arra, hogy a követelés biztosí-

tékaul szolgáló üzletrészt hatósági árverés útján szerezte meg, ami eredeti szerzőismódnak minősül, ebből kifolyólag tulajdonjoga a korábbi tulajdonos jogaira és kötelezettségeire tekintet nélkül jött létre. A KMB az Alkotmánybíróshoz fordult.

- [8] 2. A KMB indítványa szerint az Art. 20. § (2) bekezdés a) pont aa), ab) és ac) alpontjai sértik a tulajdonhoz való jogot [Alaptörvény XIII. cikk (1)–(2) bekezdés] és a jogállamiság részét képező jogbiztonság követelményét [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés].
- [9] 2.1. A KMB indokolása szerint az adóregisztrációs eljárás megalkotására azon jogalkotói szándék megvalósítása érdekében került sor, hogy az egy társaságban jelentős tartozást felhalmozó személyek utóbb más társaságban ne tudjanak szerepet vállalni, az adótartozás rendezését megelőzően ne tudják tevékenységüket egy másik társaság égisze alatt folytatni. Az adószám kiadásának megtagadását azonban nem minden esetben előzi meg törvénsértő magatartás, így az Art. lehetőséget biztosít a mentesülésre. Erre szolgál a kimentési kérelem.
- [10] 2.2. A jogalkotói cél legitimitását nem vitatva a bírói indítvány a következőkre mutatott rá. Az Art. taxatív kimentési okokból álló szabályozása „azonban teljes mértékben figyelmen kívül hagyja az eredeti szerzőismódot, nem tartalmaz kimentési indokot arra az esetre, ha az akadályhordozó személy (jelen esetben a felperes) eredeti szerzőismóddal – pl. hatósági árverés útján – úgy válik az adótartozással érintett cégben üzletrész tulajdonosává, hogy a hatósági árverés pillanatában nem feltétlenül ismeri a társaság tartozásait, hátterét, és az érintett céggel jogelőd-jogutód viszonyban nem áll. [...] Aggályos továbbá a szabályozás azért is, mert az Art. 20. § (2) bekezdés c) pontjában nevesítetten külön kimentési indokot teremt az öröklés (mint származékos szerzőismód) útján létesült jogviszony vonatkozásában, nem világos azonban, hogy miért éppen – és kizárólag – az öröklést emeli ki a jogviszonyt keletkeztető tények, körülmények közül. [...] A jogalkotó mégsem érzékeltette ennek jelentőségét, és az örökléshez hasonlóan nem biztosított kimentési okot erre az eshetőségre. Ez a szabályozási hiány azért bír különös jelentőséggel, mert a felperes – amennyiben ilyen lehetőség a rendelkezésére állna, [...] kimentést nyerhetne az adószám megállapításának megtagadása alól. [...] A tulajdonhoz való jog sérelme az Alaptörvény fenti szakaszaival összevetve abban állapítható meg, hogy az adóregisztrációs eljárásra vonatkozó szabályozás teljességgel figyelmen kívül hagyja azt az esetet, amikor az érintett a követelés biztosítékaul szolgáló üzletrészhez hatósági árverés útján, eredeti szerzőismóddal jut hozzá.”
- [11] 2.3. A KMB az előbbieket összegezve azzal érvelt, hogy a hiányzó kimentési ok következtében aránytalan a tulajdonhoz való jog korlátozása. Ez a szabályozás azonban a jogbiztonság [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] sérelmét is megvalósítja, mert amíg az eredeti szerzőismóddal kapcsolódó jogalkotói cél nem ütközik az adóregisztrációs eljárás céljával, addig a kimentési kérelemre vonatkozó taxatív rendelkezések túl szűkre szabott köre az ütközést mégsem képes elkerülni.
- [12] 3. Az Alkotmánybíróshoz az érdemi vizsgálat lefolytatása előtt azt kellett eldöntenie állandó gyakorlata szerint, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e az Abtv.-ben írt formai és tartalmi feltételeknek {a legutóbbi gyakorlatból lásd például: 3242/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [7], 3102/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [18]}. Ezek közül az Alkotmánybíróshoz először azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy a KMB tartalmilag olyan jogkövetkezmény alkalmazását kérte-e, amelynek kezdeményezésére jogosult.
- [13] 3.1. Az Alkotmánybíróshoz áttekintette irányadó döntéseit. Első helyen a 3009/2012. (VI. 21.) AB határozatra (a továbbiakban: Abh1.) szükséges emlékeztetni. Ebben arra mutatott rá a testület, hogy „az Abtv. 2012. január 1-jei hatálybalépése óta annak 46. § (1) és (2) bekezdése a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítását, mint az Alkotmánybíróshoz által hatáskörei gyakorlása során alkalmazható jogkövetkezményt szabályozza, nem önálló eljárásként. Ebből következően külön mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására irányuló indítvány előterjesztésére az Abtv. hatálybalépése óta nincs jogszabályi lehetőség” (Indokolás [62]).
- [14] A fentieket a következőképpen erősítette meg a testület: „[a]z Alkotmánybíróshoz már többször vizsgálta az egyedi normakontrollra irányuló bírói kezdeményezés szabályozását, és döntéseiben megállapította, hogy a bírói kezdeményezés csak jogszabály alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére

írányulhat, bíró a folyamatban lévő ügyben alaptörvény-ellenes mulasztás kimondását nem indítványozhatja” {3135/2013. (VII. 2.) AB határozat, a továbbiakban: Abh2., Indokolás [19]}.

- [15] Egyik legutóbbi kapcsolódó végzésében szintén azzal érvelt az Alkotmánybíróság, hogy „a bírói kezdeményezés csak jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányulhat, bíró a folyamatban lévő ügyben alaptörvény-ellenes mulasztás kimondását nem indítványozhatja” {3136/2018. (IV. 19.) AB végzés, a továbbiakban: Abh3., Indokolás [15]}.
- [16] 3.2. Ezek tükrében az Alkotmánybíróság azt elemezte, hogy a KMB indítványa mulasztás kimondására irányul-e.
- [17] Az Alkotmánybíróság a kezdeményezés egészéből és különösen a jelen végzés 2.2. pontjában idézett szövegrészekből arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány egyértelműen mulasztás megállapítására irányul. Ezt nem csak az idézetben szereplő egyes fordulatok – mint például „nem tartalmaz kimentési indokot arra az esetre”, „szabályozási hiány”, „teljességgel figyelmen kívül hagyja azt az esetet” – támasztják alá formálisan, hanem az is, hogy a KMB tartalmilag azt a jogalkotási igényt fogalmazta meg, miszerint a kimentési okok Art.-ban lefektetett zártkörű listáját egy további ponttal bővíteni kellene. A hiányolt *d)* pont arra adna lehetőséget az akadályhordozó adózónak az adóregisztrációs eljárásban, hogy sikeres kimentési kérelmet nyújtson be, ha az akadályozó társaságban való részesedés hatósági árveréssel került az akadályhordozó tulajdonába.
- [18] 3.3. Az Abh1., az Abh2. és az Abh3., valamint az előbbi pontban írtak összevetéséből az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy a KMB mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására irányuló indítványt terjesztett elő, amelyre a bíróság sem jogosult.
- [19] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság – az Abtv. 50. § (1) bekezdése alapján tanácsban eljárva – a bírói kezdeményezést az indítványozó jogosultságának hiánya miatt, az Abtv. 64. § *b)* pontja alapján visszautasította a rendelkező részben foglaltak szerint.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó párhuzamos indokolása

- [20] A végzés rendelkező részével a következők miatt értek egyet.
- [21] 1. Szemben a korábbi szabályozással (az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény a testület hatásköreihez rendelte hozzá az eljárást és az eljárás megindítására feljogosított indítványozókat), az Abtv. 46. § (1)–(2) bekezdése nem elkülönült hatáskörként, hanem a lehetséges jogkövetkezmények egyikeként szabályozza a mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítását. Ez azt jelenti, hogy a mulasztást az Alkotmánybíróságnak hivatalból kell észlelnie, miközben lefolytatja hatásköreinek gyakorlására hivatott eljárásait. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b)* pontja és az Abtv. 25. §-a lehetővé teszi, hogy az Alkotmánybíróság eljárjon bírói kezdeményezésre, azaz akkor, ha „olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét [a bíró] észleli [...]”.
- [22] A bírói kezdeményezés jogintézményként annak a garanciája, hogy a bíró a perbe vitt alanyi jogokat alkotmányos jogszabályok alkalmazásával döntse el. Ezért az Alaptörvény arra jogosítja fel a bírót, hogy a jogállamiság-jogbiztonság elvére, a hátrányos megkülönböztetés tilalmára, az arányosság elvére, avagy éppenséggel az alapjogok érvényre juttatására hivatkozással az Alkotmánybírósághoz forduljon. Véleményem szerint ettől a bíró

akkor sem zárható el, ha indítványa az előbbieken említett alaptörvényi jogalapon törvényi hiátust problematizál. Az elmúlt időszakban több példa is igazolta a mulasztásra irányuló bírói kezdeményezésekkel kapcsolatos alkotmánybíróági gyakorlat-váltás szükségességét. Gondolok itt például a korábbi szabályozás (a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény) hiányosságaira visszavezethető gyülekezési (nem)peres eljárásokra, avagy azokra a választási ügyekre, amelyekben az érintett médiatartalom-szolgáltatók – a választási eljárási szabályok hiányosságai miatt – nem tudták jogaikat a Kúria előtti választási ügyekben érvényesíteni [lásd például: 20/2016. (X. 28.) AB határozat, 6/2017. (III. 10.) AB határozat].

- [23] 2. A jelen ügyben mégis azt gondolom, hogy a bírói kezdeményezés visszautasításának volt helye. Több, egy-mást erősítő okra szükséges röviden utalni.
- [24] Egyrészt az Alkotmánybíróság többsége következetesen érvényesíti az Abh1., az Abh2., és az Abh3. tartalmát.
- [25] Másrészt az Alkotmánybíróság gyakorlata még formálódni látszik abban a tekintetben, hogy az indítvány visszautasítása mellett helye lehet-e a mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállása hivatalból történő megállapításának. Úgy tűnik, hogy nincs erre mód, de még ha igennel is válaszolnánk erre a kérdésre, akkor sem jutnánk el az ügy érdeméhez.
- [26] Harmadrészt ugyanis felmerül az a további probléma, hogy megállapítható-e mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállása hivatalból egy olyan alapjogra, amelynek sérelmét az indítvány nem hívta fel.
- [27] 3. Anélkül, hogy utóbbi ok tekintetében állást foglalnék, annyi jegyezhető meg, hogy az adószám megállapításával és törlésével kapcsolatos adóregisztrációs eljárás – ideértve a kimentési kérelmet is – sokkal inkább a vállalkozáshoz való joggal [Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdés] mutat alkotmányjogilag értékelhető kapcsolatot, mint a tulajdonhoz való joggal [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés]. Ez azért lehet így, mert az akadályhordozó – indítványozó – alkotmányjogi értelemben vett tulajdonjogát nem feltétlenül korlátozza az akadályozott adószámának a jogi sorsa. A felperes meg is tudta szerezni, el is tudta idegeníteni a fennálló részesedését.
- [28] Ugyanakkor szem előtt kell tartani azt, hogy adóköteles vállalkozási tevékenységet csak adószámmal rendelkező adózó folytathat fő szabály szerint [Art. 16. § (2) bekezdés]. Ebből az tűnik ki számomra, hogy az adószám törlésére vezető adóregisztrációs eljárás a vállalkozási tevékenység egyik korlátjaként lenne értelmezhető, ami még az akadályhordozó viszonylatában is a vállalkozáshoz való alapjog (közvetett) korlátozásaként ragadható meg alkotmányjogilag. Ezért érdemben és a fenti eljárási akadályokon felülemelkedve a vállalkozáshoz való alapjog korlátozásának szükségessége és arányossága alappal lett volna felvethető az Art. 20. § (2) bekezdésével kapcsolatban. A felsorolt okok azonban a gátját képezték annak, az Alkotmánybíróság megvizsgálja, az Art.-ban felsorolt kimentési okok rendszere megfelel-e az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti tesztnek, amely értelmében „[a]z alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

- [29] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom, azonban figyelemmel az Abtv. 46. § (1) bekezdésében foglaltak szerinti megfogalmazásra, álláspontom szerint a mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását az Alkotmánybíróság bármely hatásköre gyakorlása – így a panasz befogadásának visszautasítása [Abtv. 56. § (3) bekezdés], illetve az indítvány visszautasítása (Abtv. 64. §) – során folytatott eljárásában is megállapíthatja.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybíróági ügyszám: III/811/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3213/2019. (VII. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.IV.35.324/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Polány Község Önkormányzata jogi képviselője útján (dr. Csillag Gusztáv ügyvéd; 7400 Kaposvár, Szent Imre utca 10.) az Alkotmánybírósághoz fordult.
- [2] A jogi képviselővel eljáró indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CL. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV.35.324/2018/2. számú végzésének a megsemmisítését kérte, mert álláspontja szerint az sérti az Alaptörvényt. Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] 1.1. Az indítványozó falugondnoki szolgálatot működtetett a számára kiállított engedély és a szolgáltatói nyilvántartás keretei között. A bejegyző határozatban az szerepelt, hogy tevékenységét egy meghatározott forgalmi rendszámú gépjárművel végzi. 2015. január 14. napjától azonban egy másik forgalmi rendszámú járművet használt a falugondnoki szolgáltatás ellátásához a menetlevelekben feltüntetett adatok szerint. A szolgáltatói nyilvántartásba az adatok megfelelő módosítását 2015. április végén kezdeményezte, a módosításra a 2015. május 7. napján jogerőre emelkedett határozattal került sor.
- [4] 1.2. A Magyar Államkincstár első fokon eljáró megyei igazgatósága határozatával az indítványozó terhére 625 000 Ft központi költségvetésből jogtalanul igénybevett támogatás miatti visszafizetési kötelezettséget és 20 500 Ft ügyleti kamatfizetési kötelezettséget állapított meg. Az indítványozó ugyanis 2015. január–április hónapokban nem a bejegyző határozatban szereplő gépjárművel látta el a szolgáltatást, így a Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről szóló 2014. évi C. törvény (a továbbiakban: 2015. évi Kvtv.) 2. számú melléklet Kiegészítő szabályok 5. d) pontja alapján nem jogosult a falugondnoki szolgáltatás támogatására.
- [5] A fellebbezés folytán eljáró alperesi hatóság az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Kiemelte, hogy az önkormányzat tevékenysége a falugondnoki jogcím kapcsán dokumentumokkal alátámasztott, a támogatás felhasználásra került, azonban az állami támogatás jogszerű igénybevételének feltétele nem kizárólag a feladat ellátásának megtörténte, hanem a mindenkorai költségvetési törvény által megfogalmazott feltételek teljesítése is, jelen esetben – többek között – a szolgáltatói nyilvántartásba történő bejegyzés, amelyet a 2015. évi Kvtv. előbb hivatkozott pontja megerősít. A szolgáltatás jogszerű működésének feltétele tehát a másik jármű szolgáltatói nyilvántartásba történő bejegyzéséről szóló jogerős határozat megléte.
- [6] 1.3. Az indítványozó keresetében kérte az alperes határozatának hatályon kívül helyezését, mivel az elsőfokú hatóság hatáskörét túllépve az illetékes kormányhivatal helyett maga állapította meg a falugondnoki szolgálat, mint szociális szolgáltató jogszerűtlen működését.
- [7] A Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: KMB) az indítványozó keresetét elutasította a 4.K.27.401/2017/10/II. számú ítéletével. Eszerint az alperes hatáskörét megalapozta az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 59. § (1) bekezdése, amely a határozat meghozatalakor úgy rendelkezett, hogy a kincstár a helyi önkormányzat éves költségvetési beszámolója alapján a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény szerinti hatósági ellenőrzés keretében felülvizsgálja a támogatások elszámolását, felhasználását.

- [8] 1.4. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához. A Kúria hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 340/A. § (2) bekezdésére. Ez a szabály úgy rendelkezik, hogy nincs helye felülvizsgálatnak az adók módjára behajtandó köztartozásnak minősülő fizetési kötelezettséget megállapító ügyekben, ha a közigazgatási hatósági ügyben megállapított fizetési kötelezettség összege az egymillió forintot nem haladja meg. A Kúria a felperes felülvizsgálati kérelmét a régi Pp. 273. § (2) bekezdés a) pontja, 271. § (1) bekezdés *l)* pontja és 340/A. § (2) bekezdés *b)* pontja alapján hivatalból elutasította, mert az ítélet felülvizsgálata az eljárási törvény előbbi rendelkezése szerint kizárt, mivel a per tárgyát képező, felülvizsgált közigazgatási határozatban a hatóság összesen 645 500 Ft – azaz 1 000 000 Ft alatti – fizetési kötelezettséget állapított meg (Kúria Kfv.IV.35.324/2018/2. számú végzés, Indokolás [6]–[8]).
- [9] 2. Az indítványozó a Kúria végzését alkotmányjogi panasszal támadta. Az Alkotmánybíróság figyelemmel volt a hiánypótlásban írtakra is. Az alkotmányjogi panasz lényege a következő.
- [10] Az indítványozó érvelése szerint a Kúria tévesen sorolta a jelen eljárás alapjául szolgáló ügyet azon esetek közé, amelyekre vonatkozik a régi Pp. 340/A. § (2) bekezdése. Alkotmányjogi panaszában úgy fogalmazott, hogy „[a] Kúria döntését azért tartjuk alkotmányellenesnek, mert szerintünk a perbeli ügy nem tartozik az érintett ügyek közé, és a Kúria döntésével a jogalkalmazó a jogorvoslati korlátot kitágította, kiterjesztette. A jogorvoslati jog alapvető alkotmányos jog, amely csak a törvényhozó által korlátozható, de a korlát kiterjesztése már sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében írottakat, ezért alkotmányellenes. Közvetve sérül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog is.”
- [11] A hiánypótlási felhívást követően az indítványozó kiegészítette alkotmányjogi panaszát. Eszerint „[a] jogorvoslati jogosultságot pedig csak és kizárólag törvény korlátozhatja. Ezen korlát kiterjesztése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében írottakat, ezért alkotmányellenes. [...] Formai tény: azon per felperesei vagyunk mely perben a sérelmes kúriai végzés elzárta minket a törvényben meghatározott rendkívüli jogorvoslattól, felülvizsgálati kérelmünk érdemi tárgyalásától.”
- [12] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság Abtv.-ben lefektetett feltételeinek eleget tesz-e.
- [13] 3.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszt határidőn belül nyújtották be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság eljárására hatáskört biztosító rendelkezéseket. Az indítványozó érintett, hiszen az alapul szolgáló eljárásban felperesként lépett fel. Jogorvoslati jogát kimerítette, amikor keresetet nyújtott be az alperesi hatóság határozatával szemben. A támadott döntéssel (a Kúria végzésével) szemben további jogorvoslati eljárás nem állt a rendelkezésére.
- [14] 3.2. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a kérelem akkor felel meg a határozottság követelményének, ha egyértelműen megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, valamint az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pont]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, ha az indokolás hiányosságai miatt a kérelem nem felel meg a határozottság követelményének, illetve nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a sérelmezett döntéssel [3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 3102/2015. (V. 26.) AB végzés, Indokolás [24], 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]].
- [15] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] sérelmét csupán egyszer említette meg az alkotmányjogi panaszban, ahogyan azt a jelen végzés 2. pontja idézi. Kapcsolódó magyarázatot ehhez az alapjoghoz egyáltalán nem adott. Az alkotmányjogi panasz kiegészítésében az indítványozó már nem is hivatkozott – sem formálisan, sem tartalmilag – a *fair* eljárásra. Ezek miatt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog körében az alkotmányjogi panasz nem tesz eleget a határozott kérelemmel szemben támasztott azon törvényi követelménynek, miszerint indokolni kell a panaszban felhívott Alaptörvényben biztosított jog sérelmét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pont].
- [16] 3.3. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása

- önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {lásd például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]; 3094/2019. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [16]; 3073/2019. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [17] Az indítványozó a jogorvoslathoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmét abban jelölte meg, hogy a Kúria hivatalból elutasította a jogerős ítélettel szemben előterjesztett felülvizsgálati kérelmét. A felülvizsgálat a rendkívüli jogorvoslatok közé tartozik. Ezért az Alkotmánybíróság a befogadási eljárás során röviden áttekintette a rendkívüli jogorvoslat és a jogorvoslathoz való jog egymáshoz való viszonyát.
- [18] Szükséges emlékeztetni arra, hogy „[a]z Alkotmánybíróság gyakorlata következetes a tekintetben, hogy a jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslati eszközök igénybevételét foglalja magában {9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28], 20/2015. (VI. 16.) AB határozat, Indokolás [16]}, azonban a rendes jogorvoslati eszközök mindegyikére egyaránt, azonos tartalommal vonatkozik. Az Alaptörvény nem tartalmaz arra vonatkozó előírást, hogy a jogorvoslati fórumrendszernek hány fokon kell biztosítania az érintett alapjog gyakorlását, ennek megfelelően a jogorvoslati eljárás egyfokú kialakítása az Alaptörvény kívánalmainak teljességgel eleget tesz {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]}” {lásd legutóbb: 12/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [19]}.
- [19] Ezek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az indítványozó ügyében az Abtv. 29. §-a szerinti alternatív feltételek egyike sem áll fenn, mert az indítványban felhívott jogorvoslathoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] védelmi köre nem terjed ki a rendkívüli jogorvoslatnak minősülő felülvizsgálati eljárásra az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint. Az indítványozó más Alaptörvényben biztosított joggal összefüggésben pedig nem terjesztett elő határozott kérelmet tartalmazó alkotmányjogi panaszt, ami az érdemi vizsgálat tárgyát képezhette volna.
- [20] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 50. § (1) bekezdése alapján tanácsban eljárva – megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg a törvényi feltételeknek, és emiatt a rendelkező részben írtak szerint – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján – a panasz visszautasításáról döntött.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1572/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3214/2019. (VII. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.IV.35.407/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Mernye Község Önkormányzata (7453 Mernye, Fő utca 14.) jogi képviselője útján (dr. Csillag Gusztáv ügyvéd; 7400 Kaposvár, Szent Imre utca 10.) az Alkotmánybírósághoz fordult.
- [2] A jogi képviselővel eljáró indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CL. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV.35.407/2018/2. számú végzésének a megsemmisítését kérte, mert álláspontja szerint az sérti az Alaptörvényt. Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] 1.1. Az indítványozó falugondnoki szolgáltatást működtetett a számára kiállított engedély és a szolgáltatói nyilvántartás keretei között. A szolgáltatás ellátására használt gépjármű forgalmi rendszám változását 2015-ben négy hónapos késéssel jelentette be az illetékes kormányhivatalnál, amely a módosítást kérelmével ellentétben nem visszamenőlegesen, hanem határozatának jogerőre emelkedésének időpontjára állapította meg.
- [4] 1.2. A Magyar Államkincstár első fokon eljáró megyei igazgatósága határozatával az indítványozó terhére 833 333 Ft központi költségvetésből jogtalanul igénybevett támogatás miatti visszafizetési kötelezettséget állapított meg. Az indítványozó ugyanis 2015. január-április hónapokban nem a bejegyző határozatban szereplő gépjárművel látta el a szolgáltatást, így a Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről szóló 2014. évi C. törvény (a továbbiakban: 2015. évi Kvtv.) 2. számú melléklet Kiegészítő szabályok 5. d) pontja alapján nem jogosult a falugondnoki szolgáltatás támogatására.
- [5] A fellebbezés folytán eljáró alperesi hatóság az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Kiemelte, hogy az önkormányzat tevékenysége a falugondnoki jogcím kapcsán dokumentumokkal alátámasztott, a támogatás felhasználásra került, azonban az állami támogatás jogszerű igénybevételének feltétele nem kizárólag a feladat ellátásának megtörténte, hanem a mindenkori költségvetési törvény által megfogalmazott feltételek teljesítése is, jelen esetben – többek között – a szolgáltatói nyilvántartásba történő bejegyzés, amelyet a 2015. évi Kvtv. előbb hivatkozott pontja megerősít. A szolgáltatás jogszerű működésének feltétele tehát a másik jármű szolgáltatói nyilvántartásba történő bejegyzéséről szóló jogerős határozat megléte.
- [6] 1.3. Az indítványozó keresetében kérte az alperes határozatának hatályon kívül helyezését, mivel az elsőfokú hatóság hatáskörét túllépve az illetékes kormányhivatal helyett maga állapította meg a falugondnoki szolgálat, mint szociális szolgáltató jogszerűtlen működését.
- [7] A Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: KMB) az indítványozó keresetét elutasította a 4.K.27.414/2017/7/II. számú ítéletével. Eszerint az alperes hatáskörét megalapozta az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 59. § (1) bekezdése, amely a határozat meghozatalakor úgy rendelkezett, hogy a kincstár a helyi önkormányzat éves költségvetési beszámolója alapján a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény szerinti hatósági ellenőrzés keretében felülvizsgálja a támogatások elszámolását, felhasználását.
- [8] 1.4. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához. A Kúria hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 340/A. § (2) bekezdésére. Ez a szabály úgy rendelkezik,

hogy nincs helye felülvizsgálatnak az adók módjára behajtandó köztartozásnak minősülő fizetési kötelezettséget megállapító ügyekben, ha a közigazgatási hatósági ügyben megállapított fizetési kötelezettség összege az egymillió forintot nem haladja meg. A Kúria a felperes felülvizsgálati kérelmét a régi Pp. 273. § (2) bekezdés a) pontja, 271. § (1) bekezdés l) pontja és 340/A. § (2) bekezdés b) pontja alapján hivatalból elutasította, mert az ítélet felülvizsgálata az eljárási törvény előbbi rendelkezése szerint kizárt, mivel a per tárgyát képező, felülvizsgált közigazgatási határozatban a hatóság összesen 833 333 Ft – azaz 1 000 000 Ft alatti – fizetési kötelezettséget állapított meg (Kúria Kfv.IV.35.323/2018/2. számú végzés, Indokolás [6]–[8]).

- [9] 2. Az indítványozó a Kúria végzését alkotmányjogi panasszal támadta, amelynek lényege a következő.
- [10] Az indítványozó érvelése szerint a Kúria tévesen sorolta a jelen eljárás alapjául szolgáló ügyet azon esetek közé, amelyekre vonatkozik a régi Pp. 340/A. § (2) bekezdése. Alkotmányjogi panaszában úgy fogalmazott, hogy „[a] Kúria döntését azért tartjuk alkotmányellenesnek, mert szerintünk a perbeli ügy nem tartozik az érintett ügyek közé [...] A Kúria döntésével a jogalkalmazó a jogorvoslati korlátot kitágította, kiterjesztette. [...] A jogorvoslathoz való jog alapvető alkotmányos jog, amely csak a törvényhozó által korlátozható, de a korlát kiterjesztése már sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében írottakat, ezért alkotmányellenes. Közvetve sérül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog is.”
- [11] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság Abtv.-ben lefektetett feltételeinek eleget tesz-e.
- [12] 3.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszt határidőn belül nyújtották be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság eljárására hatáskört biztosító rendelkezéseket. Az indítványozó érintett, hiszen az alapul szolgáló eljárásban felperesként lépett fel. Jogorvoslati jogát kimerítette, amikor keresetet nyújtott be az alperesi hatóság határozatával szemben. A támadott döntéssel (a Kúria végzésével) szemben további jogorvoslati eljárás nem állt a rendelkezésére.
- [13] 3.2. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a kérelem akkor felel meg a határozottság követelményének, ha egyértelműen megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, valamint az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pont]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, ha az indokolás hiányosságai miatt a kérelem nem felel meg a határozottság követelményének, illetve nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a sérelmezett döntéssel {3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 3102/2015. (V. 26.) AB végzés, Indokolás [24], 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [14] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] sérelmét csupán egyszer említette meg az alkotmányjogi panaszban, ahogyan azt a jelen végzés 2. pontja idézi. Kapcsolódó magyarázatot ehhez az alapjoghoz egyáltalán nem adott. Az alkotmányjogi panasz kiegészítésében az indítványozó már nem is hivatkozott – sem formálisan, sem tartalmilag – a *fair* eljárásra. Ezek miatt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog körében az alkotmányjogi panasz nem tesz eleget a határozott kérelemmel szemben támasztott azon törvényi követelménynek, miszerint indokolni kell a panaszban felhívott Alaptörvényben biztosított jog sérelmét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].
- [15] 3.3. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {lásd például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]; 3094/2019. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [16]; 3073/2019. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [16] Az indítványozó a jogorvoslathoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmét abban jelölte meg, hogy a Kúria hivatalból elutasította a jogerős ítélettel szemben előterjesztett felülvizsgálati kérelmét. A felülvizsgálat a rendkívüli jogorvoslatok közé tartozik. Ezért az Alkotmánybíróság a befogadási eljárás során röviden áttekintette a rendkívüli jogorvoslat és a jogorvoslathoz való jog egymáshoz való viszonyát.

- [17] Szükséges emlékeztetni arra, hogy „[a]z Alkotmánybíróság gyakorlata következetes a tekintetben, hogy a jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslati eszközök igénybevételét foglalja magában {9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28], 20/2015. (VI. 16.) AB határozat, Indokolás [16]}, azonban a rendes jogorvoslati eszközök mindegyikére egyaránt, azonos tartalommal vonatkozik. Az Alaptörvény nem tartalmaz arra vonatkozó előírást, hogy a jogorvoslati fórumrendszernek hány fokon kell biztosítania az érintett alapjog gyakorlását, ennek megfelelően a jogorvoslati eljárás egyfokú kialakítása az Alaptörvény kívánalmainak teljességgel eleget tesz {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]}” [lásd legutóbb: 12/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [19]].
- [18] Ezek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az indítványozó ügyében az Abtv. 29. §-a szerinti alternatív feltételek egyike sem áll fenn, mert az indítványban felhívott jogorvoslathoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] védelmi köre nem terjed ki a rendkívüli jogorvoslatnak minősülő felülvizsgálati eljárásra az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint. Az indítványozó más Alaptörvényben biztosított joggal összefüggésben pedig nem terjesztett elő határozott kérelmet tartalmazó alkotmányjogi panaszt, ami az érdemi vizsgálat tárgyát képezhette volna.
- [19] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 50. § (1) bekezdése alapján tanácsban eljárva – megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg a törvényi feltételeknek, és emiatt a rendelkező részben írtak szerint – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján – a panasz visszautasításáról döntött.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/230/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3215/2019. (VII. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.IV.35.464/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Orci Község Önkormányzata (7461 Orci, Petőfi tér 2.) jogi képviselője útján (dr. Csillag Gusztáv ügyvéd; 7400 Kaposvár, Szent Imre utca 10.) az Alkotmánybírósághoz fordult.
- [2] A jogi képviselővel eljáró indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV.35.464/2018/2. számú végzésének a megsemmisítését kérte, mert álláspontja szerint az sérti az Alaptörvényt. Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] 1.1. Az indítványozó falugondnoki szolgálatot működtetett a számára kiállított engedély és a szolgáltatói nyilvántartás keretei között. A szolgáltatás ellátására használt gépjármű forgalmi rendszám változását 2015-ben négy hónapos késéssel jelentette be az illetékes kormányhivatalnál, amely a módosítást kérelmével ellentétben nem visszamenőlegesen, hanem határozatának jogerőre emelkedésének időpontjára állapította meg.
- [4] 1.2. A Magyar Államkincstár első fokon eljáró megyei igazgatósága határozatával az indítványozó terhére 835 873 Ft központi költségvetésből jogtalanul igénybevett támogatás miatti visszafizetési kötelezettséget és 27 333 Ft ügyleti kamatfizetési kötelezettséget állapított meg. Az indítványozó ugyanis 2015. január–április hónapokban nem a bejegyző határozatban szereplő gépjárművel látta el a szolgáltatást, így a Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről szóló 2014. évi C. törvény (a továbbiakban: 2015. évi Kvtv.) 2. számú melléklet Kiegészítő szabályok 5. d) pontja alapján nem jogosult a falugondnoki szolgáltatás támogatására.
- [5] A fellebbezés folytán eljáró alperesi hatóság az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Kiemelte, hogy az önkormányzat tevékenysége a falugondnoki jogcím kapcsán dokumentumokkal alátámasztott, a támogatás felhasználásra került, azonban az állami támogatás jogszerű igénybevételének feltétele nem kizárólag a feladat ellátásának megtörténte, hanem a mindenkori költségvetési törvény által megfogalmazott feltételek teljesítése is, jelen esetben – többek között – a szolgáltatói nyilvántartásba történő bejegyzés, amelyet a 2015. évi Kvtv. előbb hivatkozott pontja megerősít. A szolgáltatás jogszerű működésének feltétele tehát a másik jármű szolgáltatói nyilvántartásba történő bejegyzéséről szóló jogerős határozat megléte.
- [6] 1.3. Az indítványozó keresetében kérte az alperes határozatának hatályon kívül helyezését, mivel az elsőfokú hatóság hatáskörét túllépve az illetékes kormányhivatal helyett maga állapította meg a falugondnoki szolgálat, mint szociális szolgáltató jogszerűtlen működését, illetőleg nem tett eleget a tényállás tisztázási és bizonyítási kötelezettségének.
- [7] A Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: KMB) az indítványozó keresetét elutasította a 4.K.27.006/2018/6/II. számú ítéletével. Eszerint az alperes hatáskörét megalapozta az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 59. § (1) bekezdése, amely a határozat meghozatalakor úgy rendelkezett, hogy a kincstár a helyi önkormányzat éves költségvetési beszámolója alapján a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény szerinti hatósági ellenőrzés keretében felülvizsgálja a támogatások elszámolását, felhasználását. A KMB álláspontja értelmében a tényállás tisztázási kötelezettség elmulasztására való hivatkozás sem áll helyt, figyelemmel arra, hogy az indítványozó nem mutatott rá olyan tényre, körülményre, amelyet az alperes figyelmen kívül hagyott volna.

- [8] 1.4. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához. A Kúria hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 340/A. § (2) bekezdésére. Ez a szabály úgy rendelkezik, hogy nincs helye felülvizsgálatnak az adók módjára behajtandó köztartozásnak minősülő fizetési kötelezettséget megállapító ügyekben, ha a közigazgatási hatósági ügyben megállapított fizetési kötelezettség összege az egymillió forintot nem haladja meg. A Kúria a felperes felülvizsgálati kérelmét a régi Pp. 273. § (2) bekezdés a) pontja, 271. § (1) bekezdés *l)* pontja és 340/A. § (2) bekezdés *b)* pontja alapján hivatalból elutasította, mert az ítélet felülvizsgálata az eljárási törvény előbbi rendelkezése szerint kizárt, mivel a per tárgyát képező, felülvizsgált közigazgatási határozatban a hatóság összesen 863 206 Ft – azaz 1 000 000 Ft alatti – fizetési kötelezettséget állapított meg (Kúria Kfv.IV.35.323/2018/2. számú végzés, Indokolás [13]).
- [9] 2. Az indítványozó a Kúria végzését alkotmányjogi panasszal támadta, amelynek lényege a következő.
- [10] Az indítványozó érvelése szerint a Kúria tévesen sorolta a jelen eljárás alapjául szolgáló ügyet azon esetek közé, amelyekre vonatkozik a régi Pp. 340/A. § (2) bekezdése. Alkotmányjogi panaszában úgy fogalmazott, hogy „[a] Kúria döntését azért tartjuk alkotmányellenesnek, mert szerintünk a perbeli ügy nem tartozik az érintett ügyek közé [...] A Kúria döntésével a jogalkalmazó a jogorvoslati korlátot kitágította, kiterjesztette. [...] A jogorvoslatihoz való jog alapvető alkotmányos jog, amely csak a törvényhozó által korlátozható, de a korlát kiterjesztése már sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében írottakat, ezért alkotmányellenes. Közvetve sérül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog is.”
- [11] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság Abtv.-ben lefektetett feltételeinek eleget tesz-e.
- [12] 3.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszt határidőn belül nyújtották be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság eljárására hatáskört biztosító rendelkezéseket. Az indítványozó érintett, hiszen az alapul szolgáló eljárásban felperesként lépett fel. Jogorvoslati jogát kimerítette, amikor keresetet nyújtott be az alperesi hatóság határozatával szemben. A támadott döntéssel (a Kúria végzésével) szemben további jogorvoslati eljárás nem állt a rendelkezésére.
- [13] 3.2. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a kérelem akkor felel meg a határozottság követelményének, ha egyértelműen megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, valamint az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pont]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, ha az indokolás hiányosságai miatt a kérelem nem felel meg a határozottság követelményének, illetve nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a sérelmezett döntéssel {3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 3102/2015. (V. 26.) AB végzés, Indokolás [24], 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [14] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] sérelmét csupán egyszer említette meg az alkotmányjogi panaszban, ahogyan azt a jelen végzés 2. pontja idézi. Kapcsolódó magyarázatot ehhez az alapjoghoz egyáltalán nem adott. Az alkotmányjogi panasz kiegészítésében az indítványozó már nem is hivatkozott – sem formálisan, sem tartalmilag – a *fair* eljárásra. Ezek miatt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog körében az alkotmányjogi panasz nem tesz eleget a határozott kérelemmel szemben támasztott azon törvényi követelménynek, miszerint indokolni kell a panaszban felhívott Alaptörvényben biztosított jog sérelmét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pont].
- [15] 3.3. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {lásd például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]; 3094/2019. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [16]; 3073/2019. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [16] Az indítványozó a jogorvoslatihoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmét abban jelölte meg, hogy a Kúria hivatalból elutasította a jogerős ítélettel szemben előterjesztett felülvizsgálati kérelmét. A felülvizs-

gálat a rendkívüli jogorvoslatok közé tartozik. Ezért az Alkotmánybíróság a befogadási eljárás során röviden áttekintette a rendkívüli jogorvoslat és a jogorvoslathoz való jog egymáshoz való viszonyát.

- [17] Szükséges emlékeztetni arra, hogy „[a]z Alkotmánybíróság gyakorlata következetes a tekintetben, hogy a jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslati eszközök igénybevételét foglalja magában {9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28], 20/2015. (VI. 16.) AB határozat, Indokolás [16]}, azonban a rendes jogorvoslati eszközök mindegyikére egyaránt, azonos tartalommal vonatkozik. Az Alaptörvény nem tartalmaz arra vonatkozó előírást, hogy a jogorvoslati fórumrendszernek hány fokon kell biztosítania az érintett alapjog gyakorlását, ennek megfelelően a jogorvoslati eljárás egyfokú kialakítása az Alaptörvény kívánalmainak teljességgel eleget tesz {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]}” {lásd legutóbb: 12/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [19]}.
- [18] Ezek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az indítványozó ügyében az Abtv. 29. §-a szerinti alternatív feltételek egyike sem áll fenn, mert az indítványban felhívott jogorvoslathoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] védelmi köre nem terjed ki a rendkívüli jogorvoslatnak minősülő felülvizsgálati eljárásra az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint. Az indítványozó más Alaptörvényben biztosított joggal összefüggésben pedig nem terjesztett elő határozott kérelmet tartalmazó alkotmányjogi panaszt, ami az érdemi vizsgálat tárgyát képezhette volna.
- [19] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 50. § (1) bekezdése alapján tanácsban eljárva – megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg a törvényi feltételeknek, és emiatt a rendelkező részben írtak szerint – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján – a panasz visszautasításáról döntött.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/234/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3216/2019. (VII. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.IV.35.666/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Felsőmocsolád Község Önkormányzata (7456 Felsőmocsolád, Rákóczi utca 35.) jogi képviselője útján (dr. Csillag Gusztáv ügyvéd; 7400 Kaposvár, Szent Imre utca 10.) az Alkotmánybírósághoz fordult.
- [2] A jogi képviselővel eljáró indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV.35.666/2018/2. számú végzésének a megsemmisítését kérte, mert álláspontja szerint az sérti az Alaptörvényt. Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] 1.1. Az indítványozó falugondnoki szolgáltatást működtetett a számára kiállított engedély és a szolgáltatói nyilvántartás keretei között. A szolgáltatás ellátására használt gépjármű forgalmi rendszám változását 2015-ben három hónapos késéssel jelentette be az illetékes kormányhivatalnál, amely a módosítást kérelmével ellentétben nem visszamenőlegesen, hanem határozatának jogerőre emelkedésének időpontjára állapította meg.
- [4] 1.2. A Magyar Államkincstár első fokon eljáró megyei igazgatósága határozatával az indítványozó terhére 625 000 Ft központi költségvetésből jogtalanul igénybevett támogatás miatti visszafizetési kötelezettséget és 20 500 Ft ügyleti kamatfizetési kötelezettséget állapított meg. Az indítványozó ugyanis 2015. január–április hónapokban nem a bejegyző határozatban szereplő gépjárművel látta el a szolgáltatást, így a Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről szóló 2014. évi C. törvény (a továbbiakban: 2015. évi Kvtv.) 2. számú melléklet Kiegészítő szabályok 5. d) pontja alapján nem jogosult a falugondnoki szolgáltatás támogatására.
- [5] A fellebbezés folytán eljáró alperesi hatóság az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Kiemelte, hogy az önkormányzat tevékenysége a falugondnoki jogcím kapcsán dokumentumokkal alátámasztott, a támogatás felhasználásra került, azonban az állami támogatás jogszerű igénybevételének feltétele nem kizárólag a feladat ellátásának megtörténte, hanem a mindenkori költségvetési törvény által megfogalmazott feltételek teljesítése is, jelen esetben – többek között – a szolgáltatói nyilvántartásba történő bejegyzés, amelyet a 2015. évi Kvtv. előbb hivatkozott pontja megerősít. A szolgáltatás jogszerű működésének feltétele tehát a másik jármű szolgáltatói nyilvántartásba történő bejegyzéséről szóló jogerős határozat megléte.
- [6] 1.3. Az indítványozó keresetében kérte az alperes határozatának hatályon kívül helyezését, mivel az elsőfokú hatóság hatáskörét túllépve az illetékes kormányhivatal helyett maga állapította meg a falugondnoki szolgálat, mint szociális szolgáltató jogszerűtlen működését.
- [7] A Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: KMB) az indítványozó keresetét elutasította a 4.K.27.414/2017/7/II. számú ítéletével. Eszerint az alperes hatásköre az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 57. § (2) bekezdése alapján megalapozott volt, valamint határozata is megfelelt az anyagi és eljárási jogszabályoknak.
- [8] 1.4. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához. A Kúria hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 340/A. § (2) bekezdésére. Ez a szabály úgy rendelkezik, hogy nincs helye felülvizsgálatnak az adók módjára behajtandó köztartozásnak minősülő fizetési kötelezettséget megállapító ügyekben, ha a közigazgatási hatósági ügyben megállapított fizetési kötelezettség összege

az egymillió forintot nem haladja meg. A Kúria a felperes felülvizsgálati kérelmét a régi Pp. 273. § (2) bekezdés a) pontja, 271. § (1) bekezdés l) pontja és 340/A. § (2) bekezdés b) pontja alapján hivatalból elutasította, mert az ítélet felülvizsgálata az eljárási törvény előbbi rendelkezése szerint kizárt, mivel a per tárgyát képező, felülvizsgált közigazgatási határozatban a hatóság összesen 645 500 Ft – azaz 1 000 000 Ft alatti – fizetési kötelezettséget állapított meg (Kúria Kfv.IV.35.666/2018/2. számú végzés, Indokolás [13]).

- [9] 2. Az indítványozó a Kúria végzését alkotmányjogi panasszal támadta, amelynek lényege a következő.
- [10] Az indítványozó érvelése szerint a Kúria tévesen sorolta a jelen eljárás alapjául szolgáló ügyet azon esetek közé, amelyekre vonatkozik a régi Pp. 340/A. § (2) bekezdése. Alkotmányjogi panaszában úgy fogalmazott, hogy „[a] Kúria döntését azért tartjuk alkotmányellenesnek, mert szerintünk a perbeli ügy nem tartozik az érintett ügyek közé [...] A Kúria döntésével a jogalkalmazó a jogorvoslati korlátot kitágította, kiterjesztette. [...] A jogorvoslati jog alapvető alkotmányos jog, amely csak a törvényhozó által korlátozható, de a korlát kiterjesztése már sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében írottakat, ezért alkotmányellenes. Közvetve sérül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog is.”
- [11] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság Abtv.-ben lefektetett feltételeinek eleget tesz-e.
- [12] 3.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszt határidőn belül nyújtották be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság eljárására hatáskört biztosító rendelkezéseket. Az indítványozó érintett, hiszen az alapul szolgáló eljárásban felperesként lépett fel. Jogorvoslati jogát kimerítette, amikor keresetet nyújtott be az alperesi hatóság határozatával szemben. A támadott döntéssel (a Kúria végzésével) szemben további jogorvoslati eljárás nem állt a rendelkezésére.
- [13] 3.2. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a kérelem akkor felel meg a határozottság követelményének, ha egyértelműen megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, valamint az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pont]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, ha az indokolás hiányosságai miatt a kérelem nem felel meg a határozottság követelményének, illetve nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a sérelmezett döntéssel [3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 3102/2015. (V. 26.) AB végzés, Indokolás [24], 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]].
- [14] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] sérelmét csupán egyszer említette meg az alkotmányjogi panaszban, ahogyan azt a jelen végzés 2. pontja idézi. Kapcsolódó magyarázatot ehhez az alapjoghoz egyáltalán nem adott. Az alkotmányjogi panasz kiegészítésében az indítványozó már nem is hivatkozott – sem formálisan, sem tartalmilag – a *fair* eljárásra. Ezek miatt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog körében az alkotmányjogi panasz nem tesz eleget a határozott kérelemmel szemben támasztott azon törvényi követelménynek, miszerint indokolni kell a panaszban felhívott Alaptörvényben biztosított jog sérelmét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].
- [15] 3.3. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [lásd például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]; 3094/2019. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [16]; 3073/2019. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [19]].
- [16] Az indítványozó a jogorvoslati jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmét abban jelölte meg, hogy a Kúria hivatalból elutasította a jogerős ítélettel szemben előterjesztett felülvizsgálati kérelmét. A felülvizsgálat a rendkívüli jogorvoslatok közé tartozik. Ezért az Alkotmánybíróság a befogadási eljárás során röviden áttekintette a rendkívüli jogorvoslat és a jogorvoslati jog egymáshoz való viszonyát.
- [17] Szükséges emlékeztetni arra, hogy „[a]z Alkotmánybíróság gyakorlata következetes a tekintetben, hogy a jogorvoslati jog a rendes jogorvoslati eszközök igénybevételét foglalja magában [9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28], 20/2015. (VI. 16.) AB határozat, Indokolás [16]], azonban a rendes jogorvoslati eszközök

- mindegyikére egyaránt, azonos tartalommal vonatkozik. Az Alaptörvény nem tartalmaz arra vonatkozó előírást, hogy a jogorvoslati fórumrendszernek hány fokon kell biztosítania az érintett alapjog gyakorlását, ennek megfelelően a jogorvoslati eljárás egyfokú kialakítása az Alaptörvény kívánalmainak teljességgel eleget tesz [22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]]” {lásd legutóbb: 12/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [19]}.
- [18] Ezek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az indítványozó ügyében az Abtv. 29. §-a szerinti alternatív feltételek egyike sem áll fenn, mert az indítványban felhívott jogorvoslatihoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] védelmi köre nem terjed ki a rendkívüli jogorvoslatnak minősülő felülvizsgálati eljárásra az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint. Az indítványozó más Alaptörvényben biztosított joggal összefüggésben pedig nem terjesztett elő határozott kérelmet tartalmazó alkotmányjogi panaszt, ami az érdemi vizsgálat tárgyát képezhette volna.
- [19] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 50. § (1) bekezdése alapján tanácsban eljárva – megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg a törvényi feltételeknek, és emiatt a rendelkező részben írtak szerint – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján – a panasz visszautasításáról döntött.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/319/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3217/2019. (VII. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.21.057/2018/2. számú végzése, a Zalaegerszegi Törvényszék 3. Pf.20.591/2017/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselő nélkül eljárva, az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Zalaegerszegi Járásbíróság 8.P.20.330/2016/10. számú ítélete, a Zalaegerszegi Törvényszék 3.Pf.20.591/2017/7. számú ítélete, valamint a Kúria Pfv.I.21.057/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtásának alapját képező pernek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. A per tárgyát két szomszédos ingatlant elválasztó telekhatárral kapcsolatos birtokvédelmi és tulajdonjogi jogvita képezi.
- [4] Az indítványozó – per során elhunyt – jogelődje 2008-ban a két ingatlant elválasztó kerítést elbontotta és új kerítést létesített a szomszédos ingatlan területét érintően a korábbi nyomvonaltól mintegy 30–50 cm távolságra. A szomszédos ingatlan egyik hasznélvezője (a per I. rendű felperese) birtokvédelmet kért és kapott a községi jegyzőtől. A jegyzői határozattal szemben az indítványozó jogelődje keresettel fordult a bírósághoz, melynek az első fokon eljáró Marcali Városi Bíróság helyt adott. Az elsőfokú ítélet elleni fellebbezés folytán eljáró Somogy Megyei Bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította, mely a két ingatlan összes érdekeltjének (tulajdonosának és hasznélvezőjének) a perbe történt bekapcsolódása mellett a Zalaegerszegi Járásbíróságon folytatódott első fokon. Ebben az eljárási szakaszban, az indítványozó jogelődjével és a felperesi pertársával szemben a szomszédos ingatlan érdekeltjeiként eljáró alperesek elbirtoklás címén viszontkeresetet terjesztettek elő a vitatott terület tulajdonjogának megszerzése iránt.
- [5] Az elsőfokú bíróság az indítványozó jogelődjének és felperesi pertársának keresetét, valamint az alperesek viszontkeresetét elutasította. Indokolása szerint a perben az indítványozónak és az I. rendű felperesnek kellett bizonyítaniuk, hogy a 2008 tavaszán létesített kerítés az ingatlanok telekhatárán áll, és hogy a jegyzői határozatban foglaltak megváltoztatása miatt indokolt. Az alpereseknek kell bizonyítaniuk, hogy az általuk előterjesztett szakértői mérés alapján kijelölt területet elbirtoklással megszerezték. Az ítélet indokolása szerint a perben annak volt jelentősége, hogy az indítványozó a korábbi birtokállapotot – bár a hibahatáron belül, de – önkényesen változtatta-e meg. A bizonyítás tárgyává tett szakértői vélemények alapján a bíróság megállapította, hogy az indítványozó jogelődjének magatartása birtoksértő volt. Az alperesi viszontkeresetet illetően a bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy mivel az elbirtoklás csak idegen terület kapcsán lenne értelmezhető, az a perbeli esetben fogalmilag kizárt.
- [6] Az ítélet meghozatalát követően az indítványozó jogelődje meghalt, és egyik jogutódjaként az indítványozó I. rendű felperesként lett a per további résztvevője.
- [7] 2.3. Az indítványozó és felperesi pertársa (a per II. rendű felperese) az elsőfokú ítéletet fellebbezéssel támadták, melyben állították, hogy a kerítés elhelyezése nem volt önkényes, és az új kerítés az ingatlan-nyilvántartás

szerinti nyomvonalat követi. Állították, hogy az elsőfokú bíróságnak a szakértői véleményekre való hivatkozása iratellenes, hiszen azok szerint is a jelenlegi ingatlan-nyilvántartási adatoknak megfelelő határt követ a perbeli kerítés. Így szerintük a bíróságnak meg kellett volna állapítania, hogy az áthelyezett kerítés a telekhatáron áll, és birtokháborítás nem történt. Az alperesi fellebbezési ellenkérelem az ítélet helybenhagyására irányult annak helyes indokai alapján.

- [8] A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [9] Az ítélet indokolása szerint az elsőfokú döntés a bizonyítékok okszerű mérlegelésén alapult, a per főtárgya tekintetében érdemben helyes volt. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság jogi álláspontjával is. Indokolásul hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság Pk.265. számú állásfoglalás III. pontjára, miszerint a földmérési hibahatáron belül a bíróságnak kell megállapítani a határvonal helyét azzal, hogy ha a perben bizonyítják, hogy a jogvitát megelőzően kialakult békés birtokállapotnak megfelelő határvonal a természetben a hibahatáron belül van, ezt a határvonalat kell olyannak tekinteni, mint amely megegyezik a nyilvántartási térképen ábrázolt határvonallal. Ehhez képest kell döntení arról, hogy történt-e birtokháborítás.
- [10] 2.4. A másodfokú érdemi döntést az indítványozó 2018. április 24-én kapta kézhez. 2018. április 28-án felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő (a II. rendű felperessel együtt).
- [11] 2.5. 2018. május 2-án az indítványozó alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordult. Panaszát az Alkotmánybíróság a IV/842-2/2018. számú végzésével az Ügyrend 32. §-ának (3) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. §-ának (1) bekezdésére és a 27. §-ára hivatkozással visszautasította.
- [12] 2.6. A Kúria a felülvizsgálati kérelmet 2018. szeptember 12-én a Pfv.I.21.057/2018/2. számú végzésével a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 271. § (1) bekezdés *i*) pontja, 273. § (2) bekezdés *a*) pontja alapján hivatalból elutasította.
- [13] 3. 2018. október 24-én az indítványozó ismét az Alkotmánybírósághoz fordult azzal a kérelemmel, hogy a 2018. május 2-án kelt alkotmányjogi panaszát érdemben bírálja el, valamint hívja fel a bíróságot a panasszal támadott döntés végrehajtásának felfüggesztésére. Az Alkotmánybíróság főtítkára a 2018. november 2-án kelt levelében az Abtv. 53. § (2) bekezdésére, valamint az Ügyrend 25. § (7) bekezdésére hivatkozással az alkotmányjogi panasz indítványt az első fokon eljáró bíróságnak megküldte azzal, hogy a bíróság az ügyben úgy járjon el, mint ha az indítványt az indítványozó a bíróságon nyújtotta volna be és küldje meg az érintett ügyben hozott határozatok kiadmányait az Alkotmánybíróság részére.
- [14] 3.1. A Zalaegerszegi Járásbíróság 2019. január 2-án kelt és 2019. január 11-én érkezett levelében megküldte az Alkotmánybíróság részére a(z) elsőfokú bíróságra) 2018. május 3-án érkezett alkotmányjogi panasz indítványt, az ügyben született első- és másodfokú határozatokat, a kúriai döntés kiadmányát azzal a tájékoztatással, hogy az indítványozó végrehajtás felfüggesztése iránti kérelmét elutasította, továbbá azt a másodfokú bíróság a 3.Pkf.20.684/2018/2. számú végzésével helybenhagyta.
- [15] 3.2. 2019. január 16-án az indítványozó főtítkári hiánypótlási felhívást kapott azzal a tartalommal, hogy panaszát a kúriai döntéssel szemben is elő kell terjesztenie ahhoz, hogy az Abtv. 30. § (1) kezdése szerinti határidő betartottnak minősüljön. Felhívta az indítványozót továbbá arra, hogy tegyen eleget az Abtv. 52. § (1) kezdés c) pontja szerint a kérelem határozottsága kritériumának azzal, hogy kérelmének alkotmányjogilag értékelhető érvekkel alátámasztott indokolását adja elő.
- [16] 3.3. Az indítványozó 2019. február 14-én kelt és 2019. február 19-én érkezett beadványában alkotmányjogi panaszát kiegészítette és vitatta azt, hogy neki a kúriai döntést is támadnia kellene, tekintettel arra, hogy az érdemi döntés a másodfokú, és így az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidő megtartott. Egyúttal kifejezetten kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Pfv.I.21.057/2018/2. számú végzése alkotmány-ellenességét, „mert a tulajdon és a birtok fogalmát összemosta, amikor a viszontkereset egyértelmű tulajdonjogi tárgyú petíumát nem vette figyelembe a döntés meghozatalakor” és ezáltal az indítványozó „jogorvoslati joga csorbult”.

- [17] 4. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában mind a kúriai végzés, mind az első- és másodfokú bírósági ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte tulajdonjoga és a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmét állítva.
- [18] 4.1. Az indítványozó álláspontja szerint a bírói ítéletek (ugyan)azon okból sértik az Alaptörvény felhívott rendelkezéseit, amelyet az eljáró bíróságok előtt kereseti kérelmeiben is előadott. A két alaptörvényi cikk sérelmének lényegét az indítványozó abban látta, hogy az eljáró bíróságok nem a „beszerzett bizonyítékok” alapján hoztak döntést, hiszen az indítványozó tulajdonjoga ellenében az alperesek nem tudtak bizonyítékkal szolgálni, így „nincs olyan alkotmányos jog, amelynek teljesítése és garantálása érdekében” az ő tulajdonját a bíróságok korlátozhatták volna. Ezáltal a bírósági döntések őt, mint tulajdonost korlátozták tulajdonjoga gyakorlásában.
- [19] 4.2. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme kapcsán alaptörvényi rendelkezésként az Alaptörvény XXIV. cikke (1) bekezdését jelölte meg.
- [20] Az Alkotmánybíróság az indítvány tartalmára tekintettel ezt a panaszszöveget az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdése sérelmére vonatkoztatva értelmezte.
- [21] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tekintetében a fentieket részletezve az indítványozó elsősorban az indokolt bírói döntéshez való joga sérelmét állította, mert hiányolta a döntések indoklásából az általa megalapozottnak tartott bizonyítékok értékelését. Állította, hogy ezáltal a bírói döntések önkényesek, hiszen „a beszerzett bizonyítékokkal szöges ellentétben állnak.” Állította, hogy az elsőfokú ítélet által használt kifejezés, a „helyes telekhatár” értelmezhetetlen, mert „a per fő kérdése az volt, hogy az ingatlan-nyilvántartási térképen ábrázolt jogi telekhatár a természetben hol húzódik”, és hogy az indítványozó jogelődje erre a vonalra helyezte-e a kerítést. Ha igen, akkor birtokháborítás nem történt. Az indítványozó hiányolta az ítéletből annak kimondását, hogy „hol húzódik a természetben a jogi telekhatár” és hogy az indítványozói jogelőd azon helyezte el a kerítést. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság „a keresetek és viszontkeresetek keretein kívül eső kérdéssel foglalkozik, hogy (...) [a] szakértő szerint helyes-e a hatályos térképi ábrázolás.” Hangsúlyozta, hogy a közhiteles ingatlan-nyilvántartás adatai a mérvadók, az abban rögzített ábrázolás tekintendő a helyes határvonalnak mindaddig, amíg azt ki nem javítják térképezési hiba miatt. Az alperesek jogi szakértője a tárgyaláson úgy nyilatkozott, hogy térképezési hiba nem történt. Sérelmezte, hogy bár az alperes ingatlanjának területe a hatályos ingatlan-nyilvántartási adatok szerint 402 nm, az ítéletben foglaltak alapján „természetben” 409 nm, és „a bíróság elmulasztotta megindokolni a döntése eredményeként előálló területmérték változást,” és hogy az alperes a különbség szerinti 7 nm-t „mikor, kitől és milyen jogcímen szerezte meg.” Sérelmezte az indítványozó, hogy az elsőfokú döntést a másodfokon eljáró bíróság helyben hagyta azzal a változtatással, hogy a „helyes telekhatár” kifejezés helyett „a két ingatlan között húzódó, az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján természetben kitűzhető határvonal” kifejezést rögzítette. Ezt a megállapítást tartotta iratellenesnek, sérelmezte továbbá, hogy az elsőfokú döntés „fogyatékoságait” nem pótolta.
- [22] 4.3. Az indítványozó a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény egyes rendelkezéseinek és az Alkotmánybíróság 2299/B/1991. határozatának megemlékezésével lényegében hasonló érvekkel indokolta az Alaptörvény XIII. cikke (1) bekezdésében foglalt tulajdonjog sérelmét is.
- [23] 4.4. Az indítványozó állította továbbá az Alaptörvény B) cikke (1) bekezdése sérelmét is, a 9/1992. (I. 30.) AB határozatra hivatkozva, miszerint a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. Ennek sérelmét abban látta, hogy az alapügyben eljáró bíróságok „felülírták” az ingatlan-nyilvántartás kiigazítására irányuló másik perben hozott ítéletek rendelkezéseit. Sérelmezte ezzel kapcsolatosan az ő perköltség viselési kötelezettségét. Sérelmezte, hogy az eljáró bíróságok „mind a beszerzett bizonyítékoktól, mind pedig a vonatkozó jogszabályoktól függetlenül tették magukat”, az ítéletek irat és jogszabály ellenes megállapításai a jogállam sérelméhez vezetnek.
- [24] 5. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány

határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.

- [25] 5.1. Az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasz csak az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelmét állítva terjeszthető elő.
- [26] Alaptörvény indítványozó által hivatkozott B) cikke (1) bekezdése nem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát tartalmazó alaptörvényi rendelkezésének, ezért erre alkotmányjogi panasz nem alapítható [lásd pl. 3108/2016. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [23]; valamint 3107/2017. (V. 8.) AB végzés, Indokolás [12]], [függetlenül attól, hogy az indítványban ezzel összefüggésbe hozott alaptörvényi XIII. cikk (1) bekezdés, illetve XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének esetleges fennállása esetén az Alaptörvény B) cikke (1) bekezdése sérelmére hivatkozás funkciótlan lenne.] A fentiek okán az indítvány ezen elemét az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatta.
- [27] 5.2. Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikke (1), valamint a XXVIII. cikke (1) bekezdése vonatkozásában Alaptörvényben biztosított jogát tartalmazó rendelkezésekre hivatkozott.
- [28] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben elsőként azt állapította meg, hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdést az indítványozó nem fogalmazott meg. Ezt követően azt vizsgálta, hogy az indítványban felhozott érvek alapján felmerülhet-e a bírói döntés alaptörvényességének a kétsége.
- [29] 5.3. Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikke (1) valamint a XXVIII. cikke (1) bekezdése sérelmét összességében abban látta, hogy a számára kedvezőtlen bírósági döntések a szakértői véleményekben foglaltakat és a bizonyítási eljárás eredményét az indítványozó felfogásától eltérően értékelték.
- [30] 5.4. Hatásköre értelmezésével kapcsolatban az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben kifejtette, hogy „az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; [...]}. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; [...]}. {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. „Sem a jogállamiság elvont elve, [...] sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” [először lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]].
- [31] 5.5. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló per alapkérdése az volt, hogy történt-e birtokháborítás. Ennek előkérdése csupán annak megállapítása, hogy a két ingatlan között hol húzódik telekhatár. Az eljáró bíróságok döntésüknek részletes indokát adták. Amint az a bírósági ítéletek indokolásából is kitűnik, a felmerült kérdések olyan tény-, illetve jogalkalmazási, törvényességi kérdések, amelyekben hozott döntéseket az Alkotmánybíróság a korábbiakban kifejtettek szerint nem bírálhat felül. Ebből következően az állított alapjogsérelmekről is ezek tükrében kellett állást foglalnia az eljáró tanácsnak, amely megállapította, hogy e körben fel sem merülhet az Alaptörvény XIII. cikke (1) bekezdése valamint XXVIII. cikke (1) bekezdése sérelmének lehetősége.
- [32] 6. Mindezekből következően az indítványban hivatkozott Alaptörvény XIII. cikke (1) bekezdése és XXVIII. cikke (1) bekezdése alapján nem merül fel sem alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdés, sem a bírói döntés alaptörvényességének kétsége, így az indítvány befogadásának feltételei nem állnak fenn.
- [33] Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 27. § a) pontjára,

29. §-ára, 52. § (1) bekezdésére és (1b) bekezdésének e) pontjára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1659/2018.

• • •

Az Alkotmánybíróság Határozata az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg.
A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza.
Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen,
díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Papp Tibor ügyvezető
HU ISSN 2062–9273